DE DRIE
MUSKETIERS
I

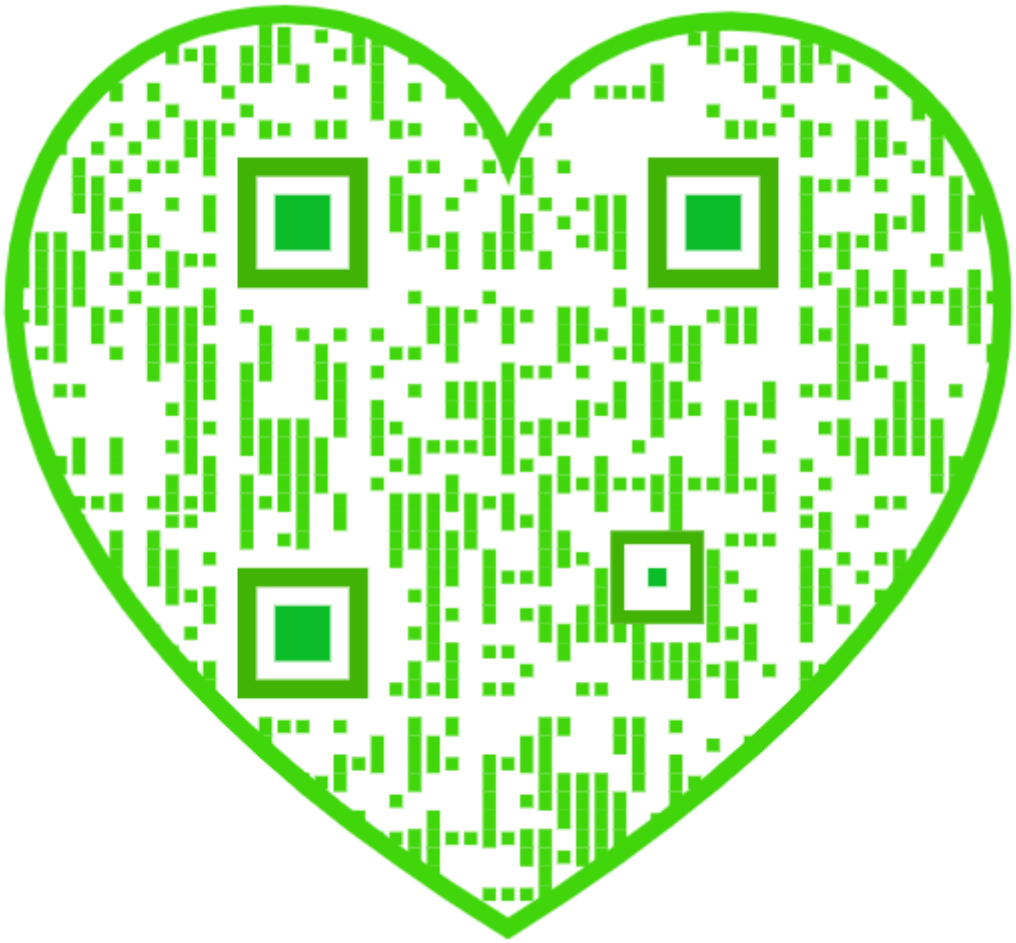

DE DRIE MUSKETIERS

DOOR

ALEXANDRE DUMAS

NIEUWE VERTALING UIT HET OORSPRONKELIJKE

EERSTE DEEL

N. V. UITGEVERSMAATSCHAPPIJ OLANDA, AMSTERDAM
MALMÖ KOPENHAGEN BERLIJN

I.

DE DRIE GESCHENKEN VAN DEN HEER D'ARTAGNAN SENIOR.

Op den eersten Maandag van April 1625 verkeerde het gehucht Meung, waar de schrijver van den Roman de la Rose het levenslicht aanschouwde, in een dusdanigen staat van bewogenheid, dat het wel leek of de Hugenoten er een tweede La Rochelle van hadden gemaakt. Tal van burgers die hun vrouwen zagen voortsnellen in de richting van de hoofdstraat en de kinderen voor de huizen hoorden schreien, staken zich haastig in hun wapenrusting, sterkten hun ietwat geschokt zelfvertrouwen met musket en hellebaard, en begaven zich naar het logement De Trouwe Moolenaar, waar talrijke nieuwsgierigen zich in steeds dichter wordende groepen verdrongen.

In dien tijd waren schokkende gebeurtenissen schering en inslag; er ging bijna geen dag voorbij of er werd in de annalen van de een of andere stad een dergelijk feit opgeteekend. Zoo had men de edellieden die onderling oorlogje speelden, den koning die met den kardinaal overhoop lag en den Spanjaard die het met den koning aan den stok had. En behalve deze geheime of publieke oorlogen, onderhands of openlijk gevoerd, waren er nog de dieven, de bedelaars, de Hugenoten, de wolven en de lakeien, waartegen iedereen zich moest wapenen. De burgers wapenden zich altijd tegen de dieven, de wolven en de lakeien, dikwijls tegen den adel en de Hugenoten, somtijds zelfs tegen den koning, maar nooit tegen den kardinaal of den Spanjaard.

Geheel overeenkomstig hun gewoonte waren de burgers van Meung op bovengenoemden Aprilmaandag 1625, toen zij lawaai

hoorden maar noch het rood-gele vaantje, noch de livrei van den hertog van Richelieu zagen, voor het logement De Trouwe Molenaar samengeschoold, waar iedereen al spoedig de oorzaak van het rumoer zag en begreep.

Een jongeman.. maar laten wij eerst met een enkele pennestreek zijn portret schetsen. Stel u voor Don Quichote op achttienjarigen leeftijd, Don Quichote ontmanteld, zonder harnas, zonder dijstukken, Don Quichote in een wollen wambuis waarvan de blauwe kleur verschoten was tot een ondefiniëerbare nuance tusschen wijnrood en hemelsblauw. Hij had een langwerpig, bruingetint gelaat met ietwat vooruitstekende wangen — een teeken van arglistigheid — voorts sterk ontwikkelde kaakspieren, een eigenaardigheid waaraan men den Gasconjer kan herkennen, zelfs wanneer hij geen baret op heeft. En onze jonge vriend droeg wèl een baret, een baret met een pluim. Hij had een gebogen fijn besneden neus en een verstandigen, open blik. Hij was te groot voor een aankomend jongeling, doch te klein voor een volwassen man. Een weinig geoefend oog zou hem hebben versleten voor een boerenzoon op reis, wanneer hij niet een langen degen had gedragen die, hangend in een lederen draagriem, tegen de kuiten van zijn eigenaar aansloeg als deze te voet was en tegen het opstaande haar van het rijdier wanneer de jongeman te paard zat. Hij had namelijk een rijdier en dit rijdier was een dusdanige bezienswaardigheid dat het inderdaad van alle kanten werd bezien. Het was een hit uit Béarn, 'n twaalf of veertien jaar oud, met een gele huid, eeltknobbels op de beenen doch een staart zonder haar, een hit die met het hoofd lager dan zijn knieën liep (wat het gebruik van den springteugel overbodig maakte) maar toch gemakkelijk zijn acht mijl per dag aflegde. Ongelukkigerwijze waren de voordeelen van dit paard zoo goed verborgen onder zijn vreemdsoortige huid en onnavolgbaren gang, dat in een tijd toen iedereen verstand van paarden had, zijn verschijning in Meung, waar hij zoowat een kwartier geleden door de poort van Baugency was binnengekomen, een afkeurend opzien baarde, dat weldra op zijn berijder terugsloeg. En deze sensatie was den jongen

d'Artagnan (zoo heette den Don Quichote van dezen anderen Rossinant) des te onaangenamer, daar hij lang niet blind was voor het belachelijke figuur dat hij, al was hij nog zoo'n goed ruiter, op dit rijdier sloeg. Hij had dan ook een diepen zucht geslaakt toen hij het als geschenk van den heer d'Artagnan senior had aanvaard. De jongeman wist heel goed dat zoo'n beest minstens 20 livres waard was, doch de waarde van de bewoordingen waarmede het geschenk was aangeboden, mocht wel onschatbaar heeten.

— Mijn jongen, had de Gasconsche edelman gezegd in dat echt Béarnsche dialect, dat zelfs Hendrik IV nooit kon afleggen, "mijn jongen, dit paard is in het huis van je vader nu bijna dertien jaar geleden geboren en er sedertdien gebleven; laat die je een reden zijn, ervan te houden. Verkoop het nooit, laat het rustig en met eere van ouderdom sterven en spaar hem, wanneer je een veldtocht met hem mocht maken, zooals je een ouden dienaar zoudt sparen.

"Als je ooit de eer te beurt valt, naar het hof te gaan, aldus vervolgde de oude edelman, een eer die je uit hoofde van je ouden adel toekomt, draag dan waardig je naam van edelman, zooals je voorvaderen dien nu al meer dan vijfhonderd jaren hebben gedragen. Verdraag nooit geweld van den kardinaal noch van den koning. Alleen door zijn moed, knoop ja dat wel in het oor, kan een edelman zich zijn weg banen. Wie ook maar een oogenblik siddert, laat misschien een kans schieten die de fortuin hem juist in datzelfde oogenblik voorhield. Je bent jong en moet dapper zijn om twee redenen: ten eerste omdat je een Gasconjer, en ten tweede omdat je mijn zoon bent. Vrees geen enkele situatie maar zoek het avontuur. Ik heb je geleerd den degen te hanteeren, je hebt een ijzeren kuit en een stalen pols. Vecht om elken reden, temeer daar het duel verboden is en men er dus dubbelen moed toe noodig heeft. Beste jongen, ik heb je niet meer te geven dan vijftien daalders, mijn paard en den raad dien je zooeven hebt gehoord. Je moeder zal er het recept bijvoegen van een zeker zalfje dat zij van een Zigeunerin heeft gekregen en dat de wonderkracht bezit, elke wond, die

niet het hart treft, te heelen. Zoek je voordeel waar je kunt en leef lang en gelukkig. — Nu heb ik er niets meer aan toe te voegen dan een voorbeeld dat ik je wil stellen, niet het mijne, want ik ben nooit aan het hof geweest en heb slechts als vrijwilliger de godsdienstoorlogen meegemaakt, dat van den heer de Tréville, mijn vroegeren buurman, die als kind de eer genoot te mogen spelen met onzen koning Lodewijk XIII, dien God behoede. Nu en dan ontaardden hun spelletjes in vechtpartijen waarbij de koning lang niet altijd de sterkste was; de slagen, die hij erbij opliep, boezemden hem een geduchte achting voor den heer de Tréville in. Deze heeft tijdens zijn eerste reis naar Parijs vijf keer gevochten, voorts sedert den dood van den ouden vorst tot aan de meerderjarigheid van den jongen koning, behalve den oorlog en menig beleg, zeven keer, en sedertdien nog zeker wel honderd keer. En nu is hij dan ook, ondanks uitvaardigingen, bevelen en besluiten, kapitein van de Musketiers, dat wil zeggen: aanvoerder van een legioen Caesars waar de koning bijster op gesteld en de kardinaal niet weinig bang voor is, en mijnheer de kardinaal ís niet spoedig bang, zooals je weet. Bovendien verdient de heer de Tréville tienduizend ducaten per jaar en is dus iemand die heel wat in de melk te brokken heeft. Niettemin is hij begonnen zooals jij. Ga hem met dezen introductiebrief opzoeken en volg zijn voorbeeld, om te bereiken wat hij bereikt heeft."

Hierop gordde de heer d'Artagnan zijn zoon zijn eigen degen om, kuste hem teeder op beide wangen en gaf hem zijn zegen.

Toen de jongeman het vertrek van zijn vader verliet, vond hij zijn moeder, die hem opwachtte met het beroemde zalfje, dat ongetwijfeld vaak gebruikt zou moeten worden, indien de jongeman van plan was den raad dien wij zoojuist gehoord hebben. op te volgen. Hier was het afscheid langduriger en teederder dan het vorige — niet dat de oude heer d'Artagnan niet van zijn zoon, zijn eenig kind, hield, doch hij was een man en zou het onwaardig hebben geacht, zich door zijn aandoeningen te laten meesleepen, terwijl mevrouw d'Artagnan vrouw, maar nog bovendien moeder was. Zij weende bitter en ook bij haar zoon,

dit kunnen wij er tot zijn lof bijvoegen, kreeg, ondanks zijn pogingen om flink te blijven zooals het een toekomstig musketier betaamd, de natuur de overhand, zoodat hij slechts met moeite de helft van zijn tranen kon verbergen.

Denzelfden dag begaf de jongeman zich op weg met de drie vaderlijke geschenken: het paard, de vijftien daalders en den brief voor den heer de Tréville. Den goeden raad had hij, zooals we wel kunnen denken, op den koop toe gekregen.

Voorzien van zulk een vademecum voelde d'Artagnan zich zoowel moreel als fyziek een getrouwe copie van Cervantes' held, zoodat onze vergelijking, toen onze plichten als geschiedschrijver ons noodzaakten zijn portret te schetsen, zeer gelukkig is uitgevallen. Don Quichote meende, dat de windmolens reuzen en de schapenkudden legers waren; d'Artagnan zag in elken glimlach een beleediging, in elken blik een uitdaging. Zoo is het te verklaren dat hij van Tarbes tot Meung zijn vuist gebald hield en dat hij tienmaal per dag de hand aan het geveest van zijn degen sloeg, maar helaas kwam de vuist op geen enkele kaak en de degen niet uit de scheede.

De aanblik van het ongelukkige hitje tooverde heel wat glimlachjes op de gezichten der voorbijgangers, doch daar opzij van den hit een degen van respectabele afmeting glinsterde en daarboven een oog fonkelde dat nog woester was dan trotsch, bedwongen zij hun spotlust en als deze het dan nog van hun voorzichtigheid won, probeerden zij althans slechts naar één kant te lachen, zooals de antieke maskers. D'Artagnan kon dus majestueus in zijn onkrenkbaarheid volharden, tot in het onzalige plaatsje Meung, want daar, toen hij aan den ingang van den Trouwen Moolenaar afsteeg, zonder dat waard, knecht of staljongen toeschoot om hem te helpen, ontwaarde d'Artagnan voor een half openstaand raam een edelman van zeer nobel voorkomen, doch met gefronste wenkbrauwen. Hij sprak twee personen toe, die met merkbare onderscheiding naar hem luisterden. Natuurlijk was d'Artagnan er als gewoonlijk terstond van overtuigd, dat hij het onderwerp van dit gesprek vormde en dit keer had hij zich slechts ten deele vergist: het ging niet over hem,

maar wel over zijn paard. De edelman scheen zijn toehoorders alle hoedanigheden van den hit op te sommen, en daar deze toehoorders, gelijk gezegd, diep respect voor den spreker hadden, barstten zij elk oogenblik in lachen uit. Gezien den invloed dien een loos glimlachje op den jongen d'Artagnan oefende, kan men begrijpen welk effect een dusdanige luidruchtige hilariteit op hem had.

Toch wilde d'Artagnan eerst terdege kennis maken met het uiterlijk van den onbeschaamde, die het waagde den spot met hem te drijven. Hij vestigde den blik onvervaard op den onbekende en zag voor zich een man tusschen de veertig en vijfenveertig, met zwarte doordringende oogen, een bleeken gelaatstint, een scherp gevormden neus en een fraaien, zwarten knevel; hij droeg een wambuis van paarse kleur, evenals de broek, waaraan geen andere versiering viel op te merken dan de smalle spleten waardoor het hemd te zien kwam. Broek en wambuis zagen er, hoewel vrij nieuw, ietwat verfomfaaid uit, zooals reiskleeren die lang in een valies hebben gelegen. D'Artagnan nam dit alles op met de snelheid van een nauwlettend opmerker, ongetwijfeld geleid door een instinctief besf dat deze onbekende nog eens grooten invloed zou oefenen op zijn toekomstig leven.

Terwijl D'Artagnan zijn blik op den edelman in het paars gevestigd hield, gaf deze eenige diepzinnige opmerkingen over den Béarnschen hit ten beste, waarop zijn beide toehoorders in een schaterlach uitbarstten en ook hijzelf, klaarblijkelijk tegen zijn gewoonte, een flauw glimlachje om zijn lippen deed spelen. Dit keer twijfelde d'Artagnan niet langer: hij werd nu wel degelijk beleedigd. Hiervan ten volle overtuigd, trok hij zijn baret over de oogen en sloeg, in navolging van de hoofsche manieren die hij in Gasconje van reizende edellieden had afgekeken, de hand aan zijn degen, terwijl hij de andere zwierig in de zijde steunde. Doch helaas werd hij al meer en meer door zijn woede verblind, zoodat hij inplaats van de edele, hooghartige bewoordingen waarin hij zijn uitdaging had willen kleeden, niets anders kon uitbrengen dan een grove, persoonlijke be-

leediging, die hij bovendien van driftige gebaren liet vergezeld gaan:

— Hé mijnheer! Jawel, u daar achter het luikje, vertelt u mij eens wat er te lachen valt, dan kan ik misschien meelachen!

De edelman maakte langzaam den blik los van het Béarnsche paard, alsof hij tijd noodig had om te begrijpen dat hij het was tot wien men zulke ongewone verwijten richtte, maar toen er blijkbaar geen twijfel overschoot, verscheen er een lichte rimpel tusschen zijn wenkbrauwen en antwoordde hij na een lange pauze met onbeschrijfelijke ironie:

— Ik heb het niet tegen u, mijnheer.

— Maar ik heb het wel degelijk tegen u! riep de jongeman uit, tot het uiterste gedreven door deze mengeling van onverschilligheid, wellevendheid en verachting.

De onbekende bekeek hem nog even met zijn lichten glimlach, daarop verdween hij van het venster, verliet langzaam het logement en plantte zich vlak voor d'Artagnan, tegenover diens paard. Zijn rustige houding en spottend gelaat verdubbelde den lachlust van de heeren met wie hij had gesproken en die voor het venster waren blijven staan.

D'Artagnan trok zijn degen een eindje uit de scheede, toen hij zag dat de ander op hem toetrad.

— Dat paard is, of liever was in zijn jeugd goudgeel van kleur, aldus vervolgde de onbekende zijn spottende uiteenzetting tot zijn beide toehoorders aan het venster, schijnbaar zonder acht te slaan op den jongeman die zich kokend van drift oprichtte. — "Deze kleur komt bij planten veel voor, doch was totnutoe bij paarden nog uiterst zeldzaam!"

— Waag het niet, den meester te bespotten zooals ge het paard bespot! barstte de toekomstige navolger van den heer de Tréville ziedend uit.

— Ik lach niet dikwijls, mijnheer, antwoordde de edelman, dat kunt u trouwens wel aan de uitdrukking van mijn gezicht zien, maar niettemin behoud ik mij het recht voor, te lachen wanneer het mij behaagt.

— En ik, hernam d'Artagnan, verkies niet dat men lacht wanneer het mij mishaagt!

— Werkelijk mijnheer? vroeg de vreemdeling zoo kalm mogelijk. "Wel, u hebt groot gelijk.

Hierop draaide hij zich op zijn hakken om en maakte aanstalten, het logement binnen te gaan door de groote poort, waar d'Artagnan bij zijn aankomst een gezadeld paard had zien staan. Het lag echter geenszins in den aard van onzen jongen vriend, iemand die gewaagd had den spot met hem te drijven, zoo gemakkelijk te laten gaan. Hij trok thans den dagen geheel uit de scheede en volgde den ander, terwijl hij riep:

— Keer u om, spotvogel, of ik tref u van achteren!

— Mij treffen? herhaalde de edelman, den jongeman van top tot teen opnemend met een mengeling van verbazing en minachting, "laat naar je kijken, vriend, je bent niet goed bij het hoofd!

Hij dempte zijn stem en vervolgde, eigenlijk meer tot zich zelf:

— 't Is jammer.... dit zou een buitenkansje zijn voor Zijne Majesteit, die steeds op zoek is naar dappere mannen om er musketiers van te maken!

Nauwelijks had hij dit gezegd of d'Artagnan deed een zoo heftigen uitval, dat de onbekende, indien hij niet snel was achteruit gesprongen, wellicht voor het laatst zou hebben geschertst. De edelman begreep nu dat de scherts te lang had geduurd; hij trok zijn zwaard, groette zijn aanvaller en stelde zich volkomen ernstig in verweer. Tegelijkertijd echter vielen zijn twee voormalige toehoorders, vergezeld door den kastelein, op d'Artagnan aan en bewerkten hem duchtig met stokken, schoppen en kolentangen. Dit bracht een zoo volkomen ommekeer in den toestand te weeg, dat de tegenstander van d'Artagnan, terwijl deze laatste zich omkeerde teneinde zich tegen de hagelbui van slagen te verweren, zijn oegen opstak en van deelnemer aan het gevecht toeschouwer werd, een rol die hij met zijn gewone onbewogenheid speelde. Hij prevelde echter binnensmonds:

Op mijn eer deze gascogners zijn onverbeterlijk

— Naar den drommel met die Gasconjers! Zet hem op zijn oranje knol en laat hem loopen!

— Niet alvorens u te hebben gedood, lafaard! riep d'Artagnan, zich zoo goed hij kon en zonder een pas te wijken verdedigend tegen zijn drie andere vijanden, die er onvermoeid op lossloegen.

— Hoor die Gasconsche bluf! mompelde de edelman. Op mijn woord, die kerels zijn onverbeterlijk. Gaat zoo voort, mijn vrienden, als hij er dan bepaald op staat. Zoodra hij moe wordt, zal hij wel zeggen dat hij er genoeg van heeft.

Hij kende echter den koppigen aard van dit jongmensch nog niet; d'Artagnan was er de man niet naar, ooit om genade te bedelen. Het gevecht duurde dus voort totdat eindelijk d'Artagnan, totaal uitgeput, zijn degen, die door een stok door midden was geslagen, uit de hand liet vallen. Een tweede slag die hem aan het voorhoofd trof, wierp hem, hevig bloedend en bijkans bewusteloos, ter aarde.

Dit was het oogenblik waarop van alle kanten de burgers van Meung kwamen toesnellen. De kastelein, bevreesd voor een schandaal, droeg den gewonde met behulp van zijn knechts de keuken binnen, waar men eenigen voorloopigen zorg aan d'Artagnan besteedde.

De edelman had inmiddels weer zijn plaats voor het venster ingenomen en keek met misnoegen neer op de menigte die blijkbaar niet van plan was, zich te verwijderen, en wier aanwezigheid hem onbeschrijfelijk ergerde.

— En.... hoe gaat het met dat onbesuisde jongmensch? vroeg hij aan den kastelein die binnenkwam om naar zijn welstand te informeeren.

— Is Uwe Excellentie volkomen ongedeerd?

— O volkomen, vriend, doch ik vroeg u hoe de jongeman het maakt.

— Het gaat nu beter, verklaarde de kastelein, maar hij was geheel buiten bewustzijn.

— Werkelijk?

— Ja, doch vóór hij in dien toestand geraakte, verzamelde hij nog eens al zijn krachten om u te roepen en u uit te dagen.

— Wel wel, die snaak is de duivel in eigen persoon! verbaasde zich de edelman.

— O neen Excellentie, zoo'n duivel is het niet, hernam de logementhouder met een minachtenden grijns. "Terwijl hij bewusteloos lag, hebben wij zijn kleeren doorzocht. Hij heeft in zijn bundeltje niets dan een hemd en in zijn beurs maar twaalf ducaten, hetgeen hem echter niet verhinderde om, terwijl hij in zwijm viel, uit te roepen dat dit voorval, indien het in Parijs was gebeurd, u wel terstond had opgebroken, terwijl u nu wat langer op de vergelding zult moeten wachten.

— Dus, hernam de onbekende koeltjes, "wij hebben vermoedelijk te doen met een vermomden prins van den bloede.

— Ik heb u dit alles gezegd opdat ge op uw hoede kunt zijn, sprak de hotelier.

— En heeft hij in zijn woede geen naamen genoemd?

— Ja Excellentie, hij sloeg op zijn zak en riep: "We zullen wel eens zien wat mijnheer de Tréville zegt van deze beleediging, zijn beschermeling aangedaan!"

— Mijnheer de Tréville, herhaalde de onbekende, opmerkzaam geworden, hij sloeg op zijn zak terwijl hij den naam Tréville uitsprak.... Welnu, vriend, ik vertrouw er op dat je bijdehand genoeg bent geweest, tijdens de bewusteloosheid van den jongeman, dien zak te doorzoeken. Wat heb je er in gevonden?

— Een brief, geadresseerd aan den heer de Tréville, kapitein van de musketiers.

— Is dat werkelijk waar?

— Het is zoaals ik de eer had, u mee te deelen, Excellentie.

De waard, die met niet veel doorzicht was begiftigd, bemerkte niets van de verandering welke het gelaat van den voornamen gast had ondergaan. Deze verliet het vensterkozijn, waar hij met den elleboog tegenaan had geleund, en fronste de wenkbrauwen als iemand die zich ernstig ongerust maakt.

— Drommels, mompelde hij tusschen de tanden. "Zou de

Tréville dien Gasconjer op mij af gestuurd hebben? Wel is hij nog jong, maar een degenstoot is een degenstoot, onverschillig de leeftijd van dengeen die hem toebrengt. Men heeft minder wantrouwen in een kind dan in ieder ander en soms is zelfs een zwakke hindernis voldoende om een groot plan te doen mislukken.... en hij dacht een poosje eristig na.

— Komaan vriend, riep hij eindelijk tot den waard, "kun je mij niet van dien woesteling bevrijden? Ik wil mijn geweten niet met zijn dood bezwaren en toch" — hier nam zijn gelaat een koude, dreigende uitdrukking aan — "en toch hindert hij mij. Waar is hij?

— Hij wordt verbonden in de kamer van mijn vrouw, op de eerste verdieping.

— En zijn bagage? Heeft hij zijn wambuis nog aan?

— Neen, we hebben alles beneden in de keuken gelegd. Maar als die jonge dwaas u hindert....

— Dat doet hij zeker. Hij brengt in uw logement een opschudding te weeg, waar een behoorlijk mensch niet op gesteld is. Ga naar boven, mijn rekening opmaken en mijn lakei waarschuwen.

— Wat.... wil Uwe Excellentie ons thans reeds verlaten?

— Dat weet je immers; ik had je opdracht gegeven paard te zadelen. Heeft men daar niet aan voldaan?

— Toch wel, zooals Uwe Excellentie heeft kunnen zien staat het paard onder de groote poort, geheel tot vertrekken gereed.

— Goed. Doe dan wat ik je gezegd heb.

— Ei, dacht de waard bij zichzelf, zou hij bang zijn voor dat kleine ventje?

Doch een gebiedende blik van den onbekende deed hem uit zijn gedachten opschrikken.

— Als Milady maar niet door dien grappenmaker wordt gezien, vervolgde de edelman. Het zal niet lang duren of zij komt voorbij, trouwens, ze ís al te laat. Het beste is nog dat ik terstond te paard stijg en haar tegemoet rijd. Kon ik er alleen maar achterkomen wat die brief aan Tréville behelst!

Hierop begaf hij zich al mopperend en grommend naar de keuken.

Inmiddels was de waard, die er niet aan twijfelde of de aanwezigheid van den Gasconjer had den voornamen gast uit zijn logement gejaagd, naar de eerste verdieping gegaan waar hij d'Artagnan, weer geheel meester van zichzelf, aantrof. Hij gaf den jongeman te verstaan dat de politie zijn twistzoeken met een grooten heer (volgens de logementhouder moest de onbekende bepaald een zeer groot heer zijn) wel eens minder goed kon opnemen, en zonder rekening te houden met de zwakte van den jongen verzocht hij hem op te staan en zijn reis voort te zetten. D'Artagnan, half versuft, zonder wambuis en met het hoofd geheel in verband, zag zich dusgenoopt op te staan en strompelde, voortgeduwd door den logementhouder, de trap af. Het eerste wat hij echter zag toen hij beneden kwam was zijn tegenstander, die kalmpjes stond te praten op de treeplank van een met twee zware, Normandische paarden bespannen karos. Degene tot wien hij sprak was een jongevrouw van twintig tot tweeëntwintig jaar, wier hoofd voor het portierraampje zichtbaar was. We hebben reeds gezegd hoe snel d'Artagnan een gelaat in zich kon opnemen, zoodat hij ook nu met één oogopslag bemerkte dat deze vrouw jong en schoon was. Haar schoonheid trof hem des te meer, omdat deze geheel vreemd is in de zuidelijke streken waar de jongeman tot dusver had vertoefd. Zij was een teere, blanke blondine, met golvende gouden lokken die op haar schouders neervielen, drommerige blauwe oogen, kersroode lippen en albasten handjes. Zij sprak zeer levendig met den onbekende.

— Dus Zijne Eminentie beveelt mij.... begon zij.

— Oogenblikkelijk naar Engeland terug te keeren en hem terstond te waarschuwen wanneer de hertog Londen mocht verlaten.

— En wat betreft mijn verdere instructies? vroeg de bekoorlijke jonge vrouw verder.

— Dit vindt u in de doos, die ge eerst aan den overkant van het Kanaal moogt openen.

— Goed. En wat doet u?

— Ik keer naar Parijs terug.

— Zonder met dien kwajongen af te rekenen? vroeg de dame.

De onbekende stond op het punt te antwoorden, maar juist toen hij daartoe den mond opende verscheen d'Artagnan, die alles gehoord had, op den drempel.

— Die kwajongen zal zelf met anderen afrekenen, riep hij uit, "en ik hoop dat hij die aan de beurt is hem dit keer niet zal ontsnappen zooals de eerste maal.

— Niet zal ontsnappen, herhaalde de ander, verstoord de wenkbrauwen fronsend.

— Neen. Ik vermoed althans dat u in bijzijn van een vrouw niet zoudt durven vluchten!

— Denk eraan, sprak de vrouw, die den edelman naar zijn degen zag grijpen, dat de minste vertraging alles in de war kan sturen.

— Ge hebt gelijk, zeide de edelman. Vervolgt dus uw weg, dan ga ik den mijne.

Hij boog het hoofd tot groet, gaf zijn paard te sporen, terwijl de koetsier van de karos de zweep over zijn span legde, waarop beide partijen in vollen galop hune weegs gingen.

— Zeg eens, uw rekening! schreeuwde de waard, wiens respect voor den reiziger eensklaps plaats maakte voor diepe verachting, daar hij bemerkte dat de fijne gast vertrok zonder te betalen.

— Betalen, ezel! riep op zijn beurt de edelman onder het voortgaloppeeren tot zijn lakei, waarop deze twee of drie zilverstukken voor de voeten van den logementhouder wierp en zijn meester achterna reed.

— Lafaard, ellendeling, valsche edelman! schold d'Artagnan. Hij liep een eindweegs achter den lakei aan, doch hij was nog te zwak om een dergelijke inspanning te weerstaan. Reeds na tien passen begonnen zijn ooren te suizen, hij werd duizelig, een bloederige nevel danste hem voor de oogen en hij viel languit op den weg neer, terwijl hij hijgend uitriep: "Lafbek, lafbek!"

— Hij is inderdaad laf, beaamde de waard, naderbijkomend, trachtend door vleierij goede maatjes te worden met den armen jongen, gelijk de reiger uit het fabeltje met de slak.

— Ja, laf.... mompelde d'Artagnan, maar zij.... zij is schoon!

— Wie "zij"? vroeg de waard.

— Milady.... fluisterde de jongeman.

En ten tweeden male viel hij in zwijm.

— Om het even, prevelde de logementhouder in zichzelf, "ik verlies er twee, och ik behoud dit ventje, dat zeker wel eenige dagen hier blijft. Daar verdien ik tenminste nog elf daalders aan.

Men herinnert zich, dat dit juist het bedrag was dat d'Artagnan nog in zijn beurs had. De waard rekende op elf verpleegdagen tegen één daalder per dag, doch het zou weldra blijken dat hij buiten zijn jeugdigen gast had gerekend. Den volgenden ochtend om vijf uur stond d'Artagnan op, ging zelf naar de keuken, vroeg om wijn, olie en rozemarijn en bereidde volgens het recept van zijn moeder een zalf waarmede hij zijn talrijke wonden bestreek. Zelf vernieuwde hij zijn verband, daar hij van geen doktershulp wilde weten. Dank zij de doelmatigheid van de Zigeunerzalf, misschien ook dank zij de afwezigheid van een geneesheer, voelde d'Artagnan zich dienzelfden avond reeds veel beter en was hij den volgenden morgen zoo goed als genezen. Toen hij echter in zijn zak tastte om de rozemarijn, den wijn en de olie te betalen (de eenige vertering welke de meester, di en streng diëet had bewaard, gemaakt had, terwijl het paard, althans volgens het zeggen van den logementhouder, driemaal zooveel gegeten had als eigenlijk met zijn grootte overeenkwam) bemerkte hij tot zijn schrik dat wel zijn beurs met de elf daalders aanwezig was, doch dat de brief aan den heer de Tréville was verdwenen.

Geduldig begon de jongeman te zoeken; hij keerde wel twintigmaal zijn zakken naar buiten, betastte keer op keer zijn bundel en knipte herhaaldelijk zijn beurs open en dicht. Eindelijk tot het besef gekomen, dat de brief onvindbaar was, verviel hij

voor de derde maal in een aanval van woede die bijna een nieuwe behandeling met wijn, olie en rozemarijn noodig maakte, want toen de waard den jongen heethoofd hoorde dreigen dat hij alles kort en klein zou slaan als hij den brief niet vond, had hij een spies, zijn vrouw een bezemsteel en de knechts dezelfde stokken gegrepen die twee dagen tevoren hun diensten hadden bewezen.

— Mijn aanbevelingsbrief, riep d'Artagnan, mijn aanbevelingsbrief, of ik rijg jelui aan mijn degen als ortolanen aan het spit!

Ongelukkigerwijze was er een zekere omstandigheid die den jongeman belette, deze bedreiging te volvoeren: hij had er niet aan gedacht dat in zijn eersten vechtpartij zijn degen was gebroken. Toen hij dus met zwier zijn wapen trok, hield hij slechts een armzalig stompje in de hand. De waard had dit overblijfsel van den degen zorgvuldig in de scheede gestoken, terwijl de chef-kok de rest had achtergehouden om er een spit van te maken.

Toch zou deze teleurstelling onzen vurigen jongen vriend niet hebben weerhouden, als het niet eensklaps tot den logementhouder was doorgedrongen, dat de eisch van zijn gast volkomen gegrond was.

— Inderdaad, sprak hij, terwijl hij zijn spies liet zinken. "Waar kan die brief zijn?

— Ja, waar is mijn brief? brulde d'Artagnan. Laat ik je alleen zeggen dat het een brief was voor den heer de Tréville en dat hij volstrekt gevonden moet worden en.... als hij niet terecht mocht komen zal mijnheer de Tréville zelf wel eens komen kijken!

Deze bedreiging deed het laatste restje moed van den waard verdwijnen. Na den koning en den kardinaal was mijnheer de Tréville de man wiens naam het meest op aller lippen zweefde, van burger zoowel als van militair. Ja, men had ook nog "Vader Joseph", doch deze naam werd slechts zachtjes gefluisterd, zoo groot was de verschrikking die uitging van de grijze Eminentie, zooals men den intimus van den kardinaal noemde.

De waard wierp dus zijn spies weg, gelastte zijn vrouw met haar bezemsteel en de knechts met hun stokken hetzelfde te doen, en gaf zelf een nobel voorbeeld door ijverig naar den verloren brief te gaan zoeken.

— Zat er iets kostbaars in? vroeg hij na een tijdje.

— Dat zou ik denken! riep de Gasconjer, die den brief beschouwde als zijn sleutel tot het hof. "Mijn heele fortuin zat erin!

— Spaansche schuldbrieven soms? vroeg de waard deelnemend.

— Schuldbrieven op de particuliere kas van Zijne Majesteit, verklaarde d'Artagnan die, ten volle overtuigd dat de brief hem toegang tot 's konings dienst zou hebben verschaft meende, zonder te liegen, dit ietwat gewaagde antwoord te kunnen geven.

— Drommels! kermde de waard, nu geheel uit het veld geslagen.

— Maar het komt er niets op aan, hernam d'Artagnan met echt Gasconsche bravoure, "het geld beteekent voor mij niets, de brief is de hoofdzaak. O, ik had liever duizend goudstukken verloren dan juist dien brief.

Hij had even goed tienduizend kunnen zeggen, doch een zekere jeugdige schroom weerhield hem daarvan.

Plotseling ging den logementhouder, die alles in het werk stelde, doch niets vond, een licht op.

— Die brief is niet verloren, verklaarde hij.

— Niet?

— Neen, zij is u ontfutseld!

— Wat? En door wien?

— Door dien edelman van gisteren. Hij is naar de keuken gegaan waar het wambuis lag en hij is er alleen gebleven, ja, ik zou durven wedden dat hij het stuk gestolen heeft.

— Denkt u dat werkelijk? hernam d'Artagnan, weinig overtuigd. Hij kende beter dan wie ook het strikt persoonlijk belang van den brief en begreep niet hoe deze de begeerte van een vreemde had kunnen opwekken. Inderdaad zou geen van

de bedienden, geen van de aanwezige reizigers er iets mee gewonnen hebben.

— U zegt dus, vervolgde hij tot den kastelein, "dat u dien impertinenten edelman verdenkt.

— Ik ben er zeker van, sprak de logementhouder. "Toen ik hem vertelde dat UEd. een beschermeling waart van den heer de Tréville en dat u zelfs een brief bij u hadt voor dat hooge personnage, werd hij plotseling onrustig. Hij heeft mij gevraagd waar die brief was en is daarop terstond naar de keuken gegaan, waar hij wist dat uw wambuis lag.

— Dan is hij de dief! riep d'Artagnan uit. "Ik zal mij beklagen bij mijnheer de Tréville en die zal zich beklagen bij den koning.

Hierop nam hij met zwierig gebaar twee daalders uit zijn zak, gaf ze den waard, die hem met den hoed in de hand tot aan de deur uitliet, besteeg zijn oranje paard dat hem zonder ongelukken naar de Porte St. Antoine te Parijs bracht, waar hij het verkocht voor drie daalders. Dit was een goede prijs, want het dier was danig afgebeuld gedurende den laatsten rit. De paardenhandelaar, die er deze negen franken voor had gegeven, liet dan ook duidelijk blijken dat hij er alleen zulk een hoogen prijs voor betaalde omdat de kleur zoo origineel was. D'Artagnan kwam dus Parijs te voet binnen, met zijn bundeltje onder den arm. Hij dwaalde rond totdat hij eindelijk een kamertje had gevonden in overeenstemming met zijn beperkte middelen, een dakkamertje in de rue des Fossoyeurs, dicht bij het Luxembourg.

Terstond nadat hij zijn godspenning had gegeven betrok d'Artagnan zijn woning. Gedurende de rest van den dag voorzag hij zijn broek en wambuis van tressen die zijn moeder heimelijk voor hem van een nieuw costuum van den heer d'Artagnan senior had afgetornd. Daarna ging hij naar de oudroest-markt om een nieuwen kling aan zijn degen te laten zetten en eindelijk begaf hij zich naar het Louvre waar hij bij den eersten den besten musketier informeerde naar het heerenhuis van den heer de Tréville. Het adres bleek te zijn rue du

Vieux Colombier, vlak bij het huurkamertje van d'Artagnan die deze omstandigheid opvatte als een gunstig voorteeken voor het succes van zijn reis.

Tevreden over zijn optreden te Meung, zonder wroeging over het verleden, vol vertrouwen in het heden en vol hoop op de toekomst begaf de jongeman zich ter ruste en sliep den slaap des rechtvaardigen. Als een rechtgeaard provinciaal ontwaakte hij eerst om negen uur, waarna hij opstond om zich dan eindelijk te begeven naar dien fameuzen mijnheer de Tréville, die volgens de taxatie van den ouden heer d'Artagnan de derde plaats in het koninkrijk bekleedde.

II.

DE ANTICHAMBRE VAN DEN HEER DE TRÉVILLE.

De heer de Troisville, zooals dit geslacht nog in Gascogne heette, of de Tréville, gelijk hij zich thans te Parijs liet noemen, was inderdaad precies zoo begonnen als d'Artagnan, dat wil zeggen: zonder een duit op zak, maar met een kapitaal aan vermetelheid, geest en doorzicht, dat vaak den armsten Gasconschen edelman rijker maakte aan erfgoed dan de meest welgestelde edelen uit Périgord en Berry, die het hunne in klinkende munt ontvingen. Zijn bravoure, zijn voorspoed in dagen toen het letterlijk slagen regende, hadden hem doen opklimmen op de steile ladder die men hofgunst noemt en waarvan hij met vier sporten tegelijk den top had bereikt.

Hij was de vriend van koning die, gelijk men weet, de nagedachtenis van zijn doorluchtigen vader Hendrik IV in hooge eer hield. De vader van den heer de Tréville had den overleden vorst in diens oorlogen tegen de Ligue zoo trouw gediend dat deze hem bij gebrek aan geld — iets dat hem zijn leven lang ontbrak en dat hij bij het nakomen van verplichtingen verving door het eenige wat hij nooit behoefde te leenen: zijn geest — na de inneming van Parijs had toegestaan een wapen-

schild te voeren, voorstellende een gulden leeuw op een veld van keel, met het devies: *Fidelis et fortis.* Dit was een fraaie belooning voor de eer, doch weinig voor het stoffelijk heil. Op zijn sterf bed liet de metgezel van den grooten koning zijn zoon geen andere erfenis na dan zijn degen en zijn devies. Dank zij deze beide giften en den vlekkeloozen naam die er aan verbonden was, kreeg de Tréville toegang tot het huis van den jongen prins, waar hij een zoo uitmuntend gebruik van het devies maar vooral van den degen maakte, dat Lodewijk XIII, zelf een der beste schermers van zijn tijd, placht te zeggen dat hij iederen vriend die een tweegevecht moest voeren, den raad zou geven hemzelf, maar anders den jongen Tréville tot getuige te kiezen.... dezen misschien zelfs in de eerste plaats.

Lodewijk XIII koesterde een oprechte genegenheid voor Tréville, weliswaar een koninklijke, dus baatzuchtige genegenheid, maar toch in elk geval een genegenheid. In dien moeilijken tijd was het van groot belang, zich te omringen met mannen als Tréville, immers, vele edellieden hadden de leuze "sterk", het "fortis" van de wapenspreuk, tot devies kunnen nemen, doch slechts weinigen mochten aanspraak maken op het epitheton "trouw", het "fidelis" van Tréville's devies. Hijzelf behoorde tot de laatsten; hij was een van die zeldzame naturen die een door verstand geleide gehoorzaamheid paren aan stalen moed, een snellen blik en een vaste hand. Het oog scheen hem slechts gegeven om te zien of de koning ontevreden was, zijn hand om de onverlaten te straffen, zooals Besme, Maurevers, Poltrot, de Méré, Vitry. Kortom, het ontbrak Tréville aanvankelijk alleen aan een gelegenheid, maar hij kon wachten en was vastbesloten haar te grijpen zoodra ze binnen het bereik van zijn hand kwam. Lodewijk XIII verhief Tréville tot aanvoerder van zijn musketiers, die hun vorst aanhingen met de toewijding, ja de dweepzucht, die Hendrik III van zijn getrouwen en Lodewijk XI van de Schotsche Garde had ondervonden.

De kardinaal, van zijn kant, had in deze niet voor den koning ondergedaan. Toen hij het keurcorps zag waarmede Lodewijk XIII zich omringde, wilde deze tweede of eigenlijk eerste ko-

ning van Frankrijk ook een eigen garde hebben. Hij had dus zijn musketiers, zooals Lodewijk de zijne had en weldra lieten deze beide rivalen in alle provincies van Frankrijk en zelfs in het buitenland de beroemdste krijgslieden aanwerven voor hun dienst. Dikwijls redetwistten Richelieu en Lodewijk XIII 's avonds bij hun partijtje schaak over de verdiensten hunner mannen. Ieder roemde het optreden en den moed van zijn eigen getrouwen en hoewel zij zich openlijk tegen duels en twisten kantten, hitsten zij heimelijk de strijders tegen elkaar op, waarna zij de oprechte smart of wel de uitbundige vreugde bij de nederlagen of overwinningen hunner mannen ternauwernood voor elkander verborgen. Zoo luiden althans de Gedenschriften van een man die enkele dezer nederlagen en vele dezer overwinningen heeft meegemaakt.

Tréville kende de zwakke zijde des konings en hieraan dankte hij diens onafgebroken gunst, ofschoon Lodewijk XIII lang niet als een trouw vriend bekend stond. Hij liet zijn musketiers voor den kardinaal heen en weer paradeeren op een zoo treiterende manier dat de grijze knevel van Zijne Eminentie overeind rees. Voorts had Tréville een uitstekenden kijk op den oorlog van zijn tijd waarin men of ten koste van den vijand, of ten koste van zijn landgenooten leefde. Zijn soldaten vormden een bende geweldenaars, door geen andere hand te bedwingen dan door de zijne.

Losbandig, aangeschoten, gehavend dwaalden de musketiers van den koning, of liever van den heer de Tréville, kroeg in kroeg uit, zij zwierven over den openbaren weg, maakten zooveel mogelijk kabaal, streken uitdagend hun knevels op en raakten gaarne slaags met de mannen der lijfwacht van Zijne Eminentie den kardinaal; overal trokken zij lustig van leer, waarbij somtijds wel eens één hunner het leven moest laten, die er dan evenwel zeker van kon zijn, beweend en gewroken te zullen worden. Vaker nog waren zij het, die de tegenstanders doodden, overtuigd als zij waren, niet lang in den kerker te hoeven zuchten, daar de hooge bescherming van Tréville hen steeds verloste. Geen wonder dat deze aanvoerder in alle toonaarden door zijn

musketiers werd bezongen, dat zij hem aanbaden en, ondanks als hun branie, voor hem stonden te sidderen als schooljongens voor den meester, bereid voor hem in den dood te gaan wanneer zijn eer dat eischte.

Tréville had dezen machtigen hefboom allereerst in dienst gesteld van den koning en diens vrienden, daarop in zijn dienst en dien van zijn eigen vrienden. Overigens lezen wij in geen van de vele Gedenkschriften welke zijn tijd ons heeft nagelaten, dat deze edelman zelfs ook maar door zijn vijanden — en er waren velen die hem, hetzij met de pen, hetzij met den degen, bestreden — ervan werd beschuldigd, zich te hebben laten betalen voor de diensten door zijn mannen bewezen. Ofschoon zijn zin voor intriges zoo groot was dat hij zich met de sterkste intriganten had kunnen meten, was hij een fatsoenlijk man gebleven. Ondanks vele degenstooten die het lichaam schier ontwrichten en moeilijke oefeningen die zwaar vermoeien, was Tréville een der galantste Don Juan's, een der keurigste saletjonkers, een der beste declamateurs van zijn tijd. Van zijn fortuin sprak men zooals men 20 jaar tevoren over dat van Bassompierre had gesproken, en dat was geen kleinigheid. De aanvoerder der musketiers was dus bewonderd, gevreesd en bemind, wat wel het toppunt van menschelijken roem mag heeten.

Lodewijk XIV heeft alle sterren van zijn hof doen verbleeken in zijn eigen verblindenden glans, doch zijn vader, de zon "pluribus impar" liet ieder van zijn gunstelingen diens persoonlijke schittering, iederen hovling diens individueele waarde. Behalve het "lever" van den koning en dat van den kardinaal bestonden er te Parijs toentertijd ruin tweehonderd meer of minder druk bezochte kleine levers, waarvan het lever van Tréville het meest gezochte was.

De binnenplaats van zijn huis in de rue du Vieux Colombier geleek des zomers na zessen en des winters na achten één groot kamp: wel vijftig of zestig musketiers, die elkaar schenen af te lossen om steeds met een respectabel aantal tegenwoordig te zijn, liepen er onophoudelijk heen en weer in volkomen krijgstoerusting. Langs de groote trappen, die zooveel ruimte boden dat

tegenwoordig een heel huis op had kunnen bouwen, kwamen en gingen de sollicitanten uit Parijs die den een of anderen gunst hoopten te verkrijgen, de edelen uit de provincie, tuk op een aanstelling bij de musketiers, en tal van lakeien in alle mogelijke kleuren die den heer des huizes boodschappen van hun meesters kwamen brengen.

In de antichambre zaten op lange banken in het rond de uitverkorenen, d. w. z. zij die opgeroepen waren. Hier klonk van den vroegen morgen tot den laten avond een gezoem van stemmen, terwijl de heer de Tréville in het belendende vertrek bezoeken ontving, klachten aanhoorde, orders gaf en, zooals de koning op zijn balcon in het Louvre, zich slechts aan het venster hoefde te vertoonen om mannen en wapenen aan zich te zien voorbijtrekken.

Den dag, toen d'Artagnan zich kwam melden, was de verzameling al bijzonder imposant, doch onze vriend was Gasconjer en van dit soort provincialen ging de roep uit, dat zij niet licht te intimideeren waren. Wanneer men de met zware spijkers beslagen deuren voorbij was, kwam men temidden van een troep sabelsleepers terecht, die door elkaar liepen te praten, te twisten of te spelen. Om zich door deze branding een weg te banen moest men tenminste een officier, een groote meneer of een mooie vrouw zijn.

Dwars door deze wanordelijke menigte liep nu onze jongeman met kloppend hart, het rapier langs zijn magere beenen, de hand aan den rand van den hoed en om zijn lippen het halve lachje van een verlegen provinciaal die een goeden indruk wil maken. Zoodra hij zich weer door een groep had heengewerkt, ademde hij wat vrijer, maar hij voelde dat men zich omkeerde om hem na kijken. Voor het eerst van zijn leven vond d'Artagnan, die tot dusver een vrij hoogen dunk van zichzelf had, zich belachelijk.

Bij de trap aangekomen, geraakte hij in nog grooter verlegenheid. Op de eerste trede stonden vier musketiers, die zich vermaakten met het volgende spel, terwijl tien of twaalf van hun kameraden op hun beurt wachtten om mee te doen: een

van hen, op de bovenste trede geplaatst, verhinderde, althans trachtte de drie anderen te verhinderen naar boven te komen. De drie anderen schermden uiterst behendig met hun degens. D'Artagnan meende aanvankelijk dat het floretten waren door een pommerans beschermd, doch aan zekere schrammen bemerkte hij weldra dat elk wapen naar behooren gescherpt was. Bij elken schram ging niet alleen bij de toeschouwers, doch ook bij de deelnemers een bulderend gelach op. Hij, die op het oogenblik de trede bezette, wist zijn tegenstanders uitstekend te bedwingen. Er stond een heel kringetje omheen; de spelregel wilde, dat bij elken treffer de geraakte de partij opgaf en zijn beurt liet voorbijgaan ten gunste van den raker. In vijf minuten tijds waren er drie buiten gevecht gesteld door den verdediger van de trede, een was getroffen aan den pols, een aan de kin en de derde aan het oor. De verdediger zelf was niet gewond, zoodat hij volgens de spelregels recht had op drie extra beurten. D'Artagnan hield zich alsof het moeilijk viel, hem te verbazen, doch in werkelijkheid ging een tijdverdrijf als dit zijn verstand te boven. In zijn landstreek, waar de hoofden zoo gemakkelijk op hol slaan, had hij wel ingewikkelder voorbereidingen tot een duel meegemaakt; de Gasconnade van deze vier spelers leek hem het sterkste staaltje dat hij ooit op dit gebied had gezien, zelfs in Gasconje. Hij waande zich verplaatst in het Reuzenland waar Gulliver zich zoo beangst voelde. En nu was hij nog niet eens waar hij wezen moest: er restten hem nog het portaal en de antichambre.

Op het portaal werd niet gevochten, hier vertelde men vrouwengeschiedenissen. In de antichambre deden hofverhalen de ronde. Op het portaal bloosde d'Artagnan, in de antichambre beefde hij. Zijn levendige fantasie, die hem in haar ongebreidelheid gevaarlijk had gemaakt voor kamermeisjes en haar meesteresjes, had hem zelfs in oogenblikken van vervoering nog niet de helft voorgespiegeld van de amoureuze wonderen en galante feiten die hij hier hoorde, en die doorspekt waren met de meest bekende namen en de minst gesluierde details. Werd echter op het portaal zijn liefde voor de goede zeden geschokt, in de

antichambre werd zijn respect voor den kardinaal geweld gedaan. Tot zijn ontzetting hoorde hij daar de Fransche politiek, die geheel Europa deed sidderen, en het privé leven van den kardinaal, waar men overigens niet ongestraft in doordrong hardop becritiseeren. De groote man, dien de heer D'Artagnan senior zoozeer vereerde, werd hier belachelijk gemaakt door de musketiers van Tréville, die hem bespotten om zijn o-beenen en zijn hoogen rug. Enkelen zongen spotliedjes op mevrouw d'Aiguillon, zijn maitresse, en mevrouw de Combalet, zijn nicht, terwijl anderen potsen bedachten die zij de pages en de wacht van den kardinaal-hertog zouden bakken, allemaal dingen die d'Artagnan monsterlijke onmogelijkheden toeschenen. Doch wanneer eensklaps de naam des konings over iemands lippen kwam, was het plots alsof een prop de spottende monden voor een oogenblik sloot. Men keek onzeker om zich heen en scheen het schot, dat hen van de kamer van Tréville scheidde, te wantrouwen. Maar dan bracht een toespeling het gesprek weer op Zijne Excellentie; het lachen barstte opnieuw uit en geen van zijn daden ontkwam aan deze scherpe belichting.

"Die menschen worden vast allemaal opgesloten en gehangen! dacht d'Artagnan met schrik. "En dan moet ik ook mee, want ik heb ze beluisterd en zal dus voor hun medeplichtige worden gehouden. Wat zou mijn vader, die mij zooveel respect voor den kardinaal heeft ingeprent, wel zeggen als hij wist dat ik in gezelschap van zulke lieden verkeer!"

Zooals men begrijpt durfde hij zich dan ook niet in de conversatie mengen; hij keek zijn oogen uit, spitste zijn ooren en hield alle vijf zinnen bij elkaar om zich maar niets te laten ontgaan. Niettegenstaande zijn vertrouwen in de raadgevingen zijns vaders voelde hij, dat zijn smaak en aanleg de ongehoorde dingen die hier gebeurden eerder prezen dan laakten.

Daar d'Artagnan volstrekt vreemd was tusschen de hovelingen en bezoekers van Tréville en niemand hem daar ooit eerder had gezien, kwam men hem al spoedig vragen wat hij verlangde. Op deze vraag maakte hij zich zeer bescheiden bekend; hij legde den nadruk op het feit dat hij een landgenoot van den heer des

huizes was en verzocht den kamerdienaar, die hem de vraag was komen stellen, een oogenblik gehoor voor hem te gaan verzoeken, waarop de ander uit de hoogte beloofde hieraan op de juiste plaats en den juisten tijd te zullen voldoen.

Nu had d'Artagnan, die eenigszins van zijn verrassing was bekomen, allen tijd om de costuums en de gezichten om hem heen op te nemen. Het middenpunt van de drukste groep werd gevormd door een grooten musketier met een hooghartig gelaat, gekleed in een merkwaardig costuum dat de algemeene aandacht op hem vestigde. Hij droeg voor het oogenblik niet de uniformtuniek, die trouwens in dezen tijd van minder vrijheid door grooter onafhankelijkheid niet volstrekt verplicht was, doch een hemelsblauw, hoewel ietwat verschoten buis en daar overheen een schitterende gouden bandelier die glinsterde als watergolfjes in de zon. Van zijn schouders viel een lange mantel van karmozijn fluweel die aan den voorkant den fraaien bandelier, waaraan een reusachtig rapier hing, vrijliet.

Deze musketier was juist van de wacht gekomen. Hij klaagde over verkoudheid en hoestte van tijd tot tijd op de meest aanstellerige wijze. Daarom had hij dan ook zijn mantel omgedaan, verklaarde hij. En terwijl hij op hoogen troon stond te praten en nu en dan uitdagend zijn snor opstreek kon d'Artagnan naar hartelust den gouden bandelier bewonderen.

— Ja, wat zal ik u zeggen, sprak de musketier. "Het komt in de mode. Het is gek, dat weet ik wel, maar het komt in de mode. Bovendien moet men het geld van zijn wettig erfdeel toch ergens voor besteden.

— Kom Porthos, schertste een der omstanders, "maak ons toch niet wijs dat je dien koppel aan je erfdeel te danken hebt! Je zult hem wel gekregen hebben van die gesluierde dame met wie ik je vorigen Zondag heb ontmoet.

— Op mijn woord van edelman niet, verzekerede Porthos. "Ik heb hem zelf gekocht, voor mijn eigen geld.

— Zeker zooals ik, aldus mengde een andere musketier zich in het gesprek. "Ik heb een nieuwe beurs gekocht voor het geld dat mijn maitresse in de oude had gestopt!

— Het beste bewijs is, dat ik er twaalf goudstukken voor heb betaald, hernam Porthos.

De bewondering nam toe, hoewel er nog altijd twijfel bleef bestaan.

— Is het soms niet waar, Aramis? vroeg Porthos, zich tot een anderen musketier wendend.

Deze vormde een scherp contrast met dengene die het woord tot hem richtte. Hij was een jongeman van ten hoogste tweeëntwintig tot drieëntwintig jaar, met een naief teer gelaat, zachte, donkere oogen, rooskleuriga, donzige wangen gelijk een perzik in den herfst en een fijne snor, die een volmaakt rechte lijn op zijn bovenlip teekende. Hij hield de handen nooit omlaag, uit angst dat de aderen zouden zwellen en van tijd tot tijd kneep hij zich in zijn oorlelletje om de teedere transparante vleeschkleur te bewaren. Gewoonlijk sprak hij weinig en langzaam, groette veel, lachte zonder geluid om zijn tanden te laten zien die bijzonder fraai waren en waaraan hij evenveel zorg scheen te besteden als aan het overige van zijn persoon.

Met een bevestigend knikje beantwoordde hij de vraag van zijn vriend.

Deze bevestiging scheen aller twijfel over de herkomst van den bandelier te bevredigen; men bleef het stuk bewonderen doch sprak er niet meer over en door een onverwachte wending van gedachten kreeg het gesprek plots een andere richting.

— Hoe denkt ge over hetgeen de schildknaap van Chalais verteld heeft? vroeg een musketier, zich tot het geheele gezelschap wendend.

— Wat vertelt die dan wel? vroeg Porthos uit de hoogte.

— Hij heeft te Brussel den heer Rochefort, den boozen geest van den kardinaal, ontmoet, als capucijner monnik vermomd. Dank zij die vermomming heeft de ellendeling voor den heer de Laigues gespeeld op de hem eigen bespottelijke manier.

— Inderdaad bespottelijk, beaamde Porthos. "Maar is het wel waar?

— Ik weet het van Aramis, verklaarde de musketier.

— Werkelijk?

— Kom, je weet het immers wel, Porthos, zeide Aramis, "ik heb het je gisteravond zelf verteld. En laten we er nu niet verder over spreken.

— "Laten we er niet verder over spreken", echt iets voor Aramis, hernam Porthos. "Dat is al heel gemakkelijk. Denk eens aan, de kardinaal laat een edelman bespionneeren, diens correspondentie stelen door een dief, een galgenaas, om dan Chalais met behulp van die brieven te laten onthoofden onder het dwaze voorwendsel, dat deze den koning heeft willen dooden om Monsieur "(de oudste broeder des konings — vert.)" met de koningin te doen huwen. Niemand heeft een woord van dit raadsel geweten, gij komt het ons gisteren tot ons aller voldoening vertellen en terwijl wij er nog vol van zijn, kom je opeens met dat flauwe "laten we er niet verder over spreken".

— Laten we er dan wel over spreken, als je het zoo graag wilt, gaf Aramis geduldig toe.

— Als ik de schildknaap van dien armen Chalais was, zou Rochefort een kwaad halfuurtje met mij beleven! riep Porthos uit.

— En dan zou jij een leelijk kwartiertje met den Rooden Hertog doorbrengen, hernam Aramis.

— "De roode hertog", bravo, goed bedacht! prees Porthos, in de handen klappend ten teeken van bijval. "Een alleraardigste naam, "de roode hertog". Reken er maar op, dat ik die grap zal verspreiden, waarde vriend. Wat is hij toch geestig, die Aramis! Jammer dat je niet je roeping hebt gevolgd, je had zulk een uitstekend pastoor geworden!

— O, dat is slechts een kwestie van uitstel, verklaarde Aramis. "Op een goeden dag word ik het nog wel. Je weet trouwens, Porthos, dat ik daarom voortga, theologie te studeeren.

— Hij zal doen zooals hij zegt, sprak Porthos, vroeg of laat zal hij het doen.

— Vroeg, zei Aramis.

— Hij wacht slechts op één ding om de soutane aan te trekken, die reeds achter zijn uniform gereed hangt, zeide een der andere musketiers.

— En wat is dat dan? vrog een ander.

— Hij wacht tot de koningin den Franschen troon een erfgenaam heeft geschonken!

— Daarover geen grappen, heeren! vermaande Porthos. "Gelukkig is de koningin nog jong genoeg om het land een prins te schenken.

— Ze zeggen dat Buckingham nog in Frankrijk is, sprak Aramis met een lachje dat deze schijnbaar onschuldige opmerking een vrij dubbelzinnige beteekenis gaf.

— Vriend Aramis, voor dezen keer heb je ongelijk, viel Porthos hem in den rede. Je zucht om geestig te zijn, doet je menigmaal de perken te buiten gaan. Als Tréville je hoorde, zoo het je leelijk te staan komen.

— Begin jij me de les te lezen, Porthos? vroeg Aramis, wiens zachte oogen even fonkelden.

— Beste jongen, wees musketier of pastoor, het een of het ander, doch niet beiden tegelijk. Athos heeft het je ook laatst gezegd, je draait met alle winden mee. Doch laten we ons niet kwaad maken, dat dient tot niets: bedenk wat wij drieën, Athos, jij en ik, zijn overeengekomen. Je komt bij mevrouw d'Aiguillon, die je het hof maakt; je komt bij mevrouw de Bois-Tracy en men zegt dat je ook bij die dame bijzonder in den gunst staat. O, je behoeft je geluk niet te bekennen, iedereen kent je discretie, maar maak van die deugd dan ook gebruik waar het Hare Majesteit betreft. Men moge zich op alle mogelijke manieren met den koning en den kardinaal bezighouden, doch men late de koningin onaangetast en zegge van haar niets dan goeds.

— Porthos, je bent zoo ijdel als Narcissus, dat verzeker ik je, hernam Aramis. "Je weet dat ik niet van zedelessen houd, behalve wanneer Athos ze predikt. Wat jou betreft, jij hebt een veel te mooien bandelier om in de moraal uit te munten. Te zijner tijd zal ik zeker pastoor worden, doch tot zoolang ben ik musketier en in die hoedanigheid zal ik zeggen wat mij voor den mond komt. Zoo wil ik je op dit oogenblik zeggen dat je mij danig verveelt.

— Aramis!

— Porthos!

— Heeren, heeren! klonk het waarschuwend in het rond.

— De heer de Tréville verwacht den heer d'Artagnan! kondigde de lakei aan, terwijl hij de deur van het kabinet openwierp.

Op deze aankondiging verstomden de gesprekken en te midden van de aldus ontstane stilte stak de jonge Gasconjer de antichambre over; hij trad de werkkamer van den aanvoerder der musketiers binnen en prees zich gelukkig dat hij nog bijtijds aan deze merkwaardigen twist had kunnen ontsnappen.

III.

DE AUDIENTIE.

De heer de Tréville verkeerde op dat oogenblik in een bijzonder kwade luim, doch dit verhinderde hem niet den jongeman, die boog als een knipmes, zeer beleefd te begroeten. Zelfs glimlachte hij toen hij zich hoorde toespreken in den Béarneeschen tongval, die hem tegelijkertijd aan zijn jeugd en aan zijn geboortestreek herinnerde, beide herinneringen, die den mensch ten alle tijde kunnen doen glimlachen. Maar bijna tegelijkertijd stond hij op en begaf zich naar de antichambre, zijn bezoeker met een handbeweging te kennen gevend, dat hij eerst even met de anderen wilde afrekenen alvorens zich met hem bezig te houden. Daarop riep hij driemaal, telkens met verheffing van zijn stem, zoodat deze alle toonaarden tusschen gebiedend en geïrriteerd doorliep:

— Athos, Porthos, Aramis!

De beide musketiers met wie wij reeds kennis hebben gemaakt en die naar de laatste twee namen luisterden, maakten zich terstond los uit de groep waarvan zij deel uitmaakten en begaven zich naar het kabinet, waar de deur achter hen werd gesloten zoodra zij over den drempel waren. Hun houding, al was zij niet volkomen gerust, drukte in haar ongedwongenheid

zoo goed de zwierige mengeling van waardigheid en gehoorzaamheid uit, dat zij de bewondering wekte van d'Artagnan, die in deze mannen halfgoden zag, boven wier hoofden een tweede Jupiter zijn bliksems zwaaide.

Toen de twee musketiers binnen waren en het gezoem in de antichambre, waar het bevel nieuwe stof tot gesprekken had gegeven, was hervat, bleef de heer Tréville die een keer of vier met gefronste wenkbrauwen langs Porthos en Aramis had heen en weer gewandeld, plotseling stilstaan en sprak, terwijl hij beide musketiers, die stram en roerloos stonden als bij een parade, van het hoofd tot de voeten opnam:

— Weet gij, heeren, wat de koning mij gisteravond gezegd heeft?

— Neen, antwoordden na een oogenblik de musketiers. "Neen mijnheer, dat weten wij niet.

— Ik hoop echter, dat u zoo goed wilt zijn, het ons mee te deelen, voegde Aramis er op zijn beleefdsten toon en met zijn elegantste buiging aan toe.

— Welnu, hij heeft mij gezegd dat hij voortaan zijn musketiers zal aanvullen uit de lijfwacht van den kardinaal.

— Uit de lijfwacht van den kardinaal! En vaarom? vroeg Porthos haastig.

— Omdat de koning inziet dat zijn slappe wijn noodig eens door een vermenging met goeden verbeterd moet worden!

De beide musketiers bloosden tot over de ooren. D'Artagnan wist niet hoe hij het had en wenschte zich heimelijk honderd voet onder den grond.

— Ja ja, vervolgde Tréville met stijgende opwinding, "het valt niet te ontkennen dat de musketiers een droevig figuur slaan aan het hof. Gisteren bij het spel vertelde de kardinaal aan den koning op een toon van rouwbeklag, die mij niet aanstond, dat die verwenschte musketiers, die opscheppers — hierbij wierp hij mij met zijn tijgeroogen een scherpen blik toe — eergisteren in een kroeg in de rue Féron zulk een nachtkabaal gemaakt hebben, dat een ronde van zijn lijfwacht — het scheelde niet veel of hij had mij in het gezicht uitgelachen —

genoodzacht was de herrieschoppers te arresteeren. Drommels nog toe, musketiers te arresteeren! Gij beiden waart er ook bij, ontkent het maar niet. Trouwens, men heeft u herkend en de kardinaal heeft ook u beiden genoemd. En alles komt op mij neer, het is mijn schuld, daar ik het ben die de mannen uitkies. Gij Aramis, waarom hebt ge mij om de tuniek gevraagd terwijl de soutane u zoo goed zou staan? En gij Porthos, draagt gij alleen zulk een fraaien bandelier om er een strooien degen aan te hangen? En Athos.... ik zie Athos niet, waar is hij?

— Mijnheer, antwoordde Aramis verdrietig, "hij is ziek, ernstig ziek.

— Wat zegt ge? Wat mankeert hem dan?

— Men vreest voor waterpokken, sprak Porthos, die ook een woordje wilde bijdragen, en het ergste is wel dat zijn gezicht er misschien door geschonden kan worden!

— Waterpokken! Gij vertelt mij weer fraaie dingen, Porthos. Op zijn leeftijd waterpokken! Neen neen, hij zal wel gewond zijn, gedood wellicht! Wist ik er toch maar iets van! Voor den drommel, heeren musketiers, ik verkies niet dat mijn mannen allerlei slechte plaatsen bezoeken en midden op straat twist zoeken en den degen trekken. Ik duld niet dat gij de lijfwacht van den kardinaal, welke bestaat uit dappere lieden die zich nooit aan dergelijke dingen blootstellen, stof tot lachen geeft. Zij zouden zich niet laten arresteeren, gelooft dat maar! Liever zouden zij sterven dan een stapje te wijken. Het hazenpad kiezen, op den loop gaan.... doen alleen de musketiers des konings!

Porthos en Aramis trilden van woede. Zij hadden Tréville graag geworgd, indien zij niet hadden beseft dat juist zijn groote liefde voor zijn mannen hem zoo deed spreken. Zij stampten op het tapijt, beten zich het bloed uit de lippen en omklemden krampachtig het gevest van hun degen.

In de antichambre had men, gelijk wij zeiden, "Athos, Porthos, Aramis" hooren roepen en aan den toon van Tréville's stem hoorde men wel dat hij ziedde van toorn. Tien

nieuwsgierigen drukten hun neuzen tegen den muur, tien paar wangen verbleekten van woede, want geen woord van hetgeen binnen werd gesproken, ontsnapte hun oor. Hun lippen herhaalden bevend elke beleediging van den aanvoerder en brachten ze aan de geheele antichambre over. In een oogwenk verkeerde het geheele huis, van het kabinet tot aan de straatdeur, in de heftigste beroering.

— 't Is fraai, de musketiers van den koning laten zich arresteeren door de lijfwacht van den kardinaal! vervolgde Tréville, die in zijn hart even verontwaardigd was als zijn soldaten, en die zijn woorden afbeet als wildei hij er, gelijk met dolksteken, de borst van zijn toehoorders mee doorpriemen. Zes gardes van Zijne Eminentie hebben zes musketiers van Zijne Majesteit gearresteerd! Doch ik weet wat mij te doen staat. Ik ga meteen naar het Louvre, dien mijn ontslag in als kapitein der musketiers en vraag om een aanstelling als luitenant bij de garde van den kardinaal. En als men mij dit weigert word ik pastoor!

Bij deze woorden ging het gezoem in de antichambre over tot een uitbarsting, waarbij het daverde van vloeken en godslasteringen. Het "vervloekt" en het "voor den duivel" was niet van de lucht. D'Artagnan zocht een gordijn om zich achter te verbergen en had eigenlijk een onbedwingbaren lust om onder de tafel te kruipen.

— Welnu kapitein, sprak eindelijk Porthos, geheel buiten zich zelf, wij waren inderdaad zes tegen zes, doch wij zijn verraden en overrompeld en voordat wij onze degens konden trekken, waren twee der onzen gevallen. Athos, zwaar gewond, was er bijna even erg aan toe. Doch gij kent Athos, kapitein: tot tweemaal toe probeerde hij op te staan, en tot tweemaal toe viel hij weer neder. Wij hebben ons niet goedschiks overgegeven, neen, men heeft ons met geweld meegesleept. Onderweg gelukte het ons, te ontvluchten. Wat Athos betreft, hem heeft men, in de meening dat hij dood was, eenvoudig achtergelaten. Zoo zit nu de vork in den steel. Wat duivel, men kan toch niet elken veldslag winnen! De groote Pompejus

moest het onderspit delven in den slag bij Pharsalus, terwijl koning Frans I, die toch, zooals wij geleerd hebben, terdege zijn mannetje stond, wel dien van Pavia heeft verloren.

— En ik heb de eer u te verzekeren, dat ik er een met zijn eigen degen heb gedood, voegde Aramis er bij. Mijn eigen degen is al bij het eerste treffen gebroken. Ik heb hem dus gedood of doorstoken, kapitein, zooals u verkiest.

— Dat wist ik niet, sprak Tréville op milder toon. Ik merk wel dat de kardinaal heeft overdreven.

— Maar om 's hemels wil, hernam Aramis, die zag dat de woede van zijn meerdere bedaarde en dus tot een verzoek durfde overgaan., om 's hemels wil verzoek ik u, niemand te vertellen hoe het met Athos is afgeloopen; hij zou wanhopig zijn als het den koning ter oore kwam. Bovendien is de wond zeer ernstig, daar niet alleen de schouder, doch ook de borst geraakt is, en men dus moet vreezen. . . .

Op hetzelfde oogenblik werd het gordijn opzij geschoven en verscheen tusschen de franje een nobel, schoon doch ontzettend bleek gelaat.

— Athos! riepen de twee musketiers uit.

— Athos! herhaalde de heer Tréville.

— U hebt mij laten roepen, kapitein, sprak Athos met zwakke, doch volkomen kalme stem, mijn kameraden zeiden het mij, zoodat ik mij geihaast heb, mij te uwer beschikking te stellen. Wat is er van uw dienst?

Met deze woorden trad de musketier, als gewoonlijk in onberispelijk tenue, met tamelijk vasten tred het kabinet binnen. De heer de Tréville, diep getroffen door dit blijk van moed, snelde hem tegemoet.

— Ik vertelde juist aan de heeren hier, sprak hij, "dat ik mijn musketiers verbied, hun leven onnoodig in de waagschaal te stellen, want de koning stelt dappere mannen hoog op prijs en weet dat zijn musketiers de dapperste ter wereld zijn. Geef mij de hand, Athos!

En zonder het antwoord van den laatst gekomene af te wachten, vatte hij diens rechterhand en drukte haar met volle

kracht, niet bemerkend dat Athos, hoe groot ook diens zelfbeheersching was, een beweging van pijn maakte en nog bleeker werd, al scheen dit bijna onmogelijk.

De deur was op een kier gebleven, zooveel opschudding had de komst van Athos, van wiens verwonding ondanks de geheimhouding ieder op de hoogte was, veroorzaakt.

Een goedkeurend gemompel ging op bij de laatste woorden van den aanvoerder en twee of drie hoofden, door geestdrift vervoerd, kwamen door het geopende gordijn gluren. Ongetwijfeld had Tréville deze inbreuk op de étiquette in scherpe bewoordingen gegispt, zoo hij niet plotseling de hand van Athos in de zijne had voelen verslappen. Hij wendde zich om en bemerkte dat de musketier op het punt stond, flauw te vallen. Op hetzelfde moment viel Athos, die al zijn krachten had ingespannen om tegen de pijn te vechten, doch tenslotte den strijd moest opgeven, als dood op den grond neder.

— Een dokter! riep Tréville. Mijn dokter, die van den koning, de beste die er te vinden is! Een dokter, of waarlijk, mijn dappere Athos zal sterven!

Op dezen uitroep stormden allen het kabinet van Tréville binnen, zonder dat deze er aan dacht ook maar iemand de deur te wijzen. Allen verdrongen zich om den gewonde, doch hier zou Athos weinig baat gevonden hebben, indien niet toevallig de dokter om wien Tréville had geroepen, in huis was geweest. De geneesheer drong door de menigte heen en boog zich over den musketier, die nog steeds in zwijm lag. Daar echter het geroep en gedrang om hem heen hem hevig belemmerde, gelastte hij allereerst uitdrukkelijk dat de bewustelooze naar een aangrenzend vertrek moest worden vervoerd. Terstond opende de heer Tréville een deur één wees den weg aan Porthos en Aramis, die hun kameraad in de armen droegen. De geneesheer sloot zich bij hen aan, waarop de deur in het slot viel.

Nu werd het kabinet van den heer de Tréville, anders zoo diep geëerbiedigd, een voortzetting van de antichambre. Allen discuteerden, spraken, oreerden en vloekten dooreen en wenschten den kardinaal met diens geheele lijfwacht naar den duivel.

Na eenige oogenblikken kwamen Porthos en Aramis terug; de dokter en Tréville waren bij den gewonde gebleven.

Eindelijk kwam ook Tréville zelf binnen. De gekwetste was weer bij kennis en de geneesheer had verklaard, dat de toestand niet verontrustend was; zijn zwakheid was slechts een gevolg van het bloedverlies.

Hierop gaf de heer Tréville een wenk met de hand, waarna ieder zich verwijderde behalve d'Artagnan, die geen oogenblik vergat dat hij ter audiëntie was toegelaten, en met zijn Gasconsche hardnekkigheid steeds op dezelfde plaats was blijven staan. Toen allen vertrokken waren en Tréville de deur gesloten had, bemerkte hij den jongeman, die alleen met hem was achtergebleven. Het gebeurde van zooeven had hem eenigszins den draad zijner gedachten doen kwijtraken, en hij vroeg wat de standvastige sollicitant wenschte. D'Artagnan stelde zich nogmaals voor en onmiddellijk was de heer Tréville, tot het heden terugkeerend, weer op de hoogte van den toestand.

— Neem mij niet kwalijk, waarde landgenoot, sprak hij glimlachend. "Ik was u geheel en al vergeten, doch, nietwaar, een aanvoerder is zooiets als een huisvader, alleen met nog grooter verantwoordelijkheid. Soldaten zijn groote kinderen, doch daar ik erop gesteld ben dat de bevelen van den koning en vooral die van den kardinaal stipt worden uitgevoerd....

D'Artagnan kon een glimlach niet bedwingen. Hieruit maakte Tréville op, dat hij niet met een onnoozelen hals te doen had; hij veranderde van onderwerp en sprak, recht op zijn doel afgaande:

— Ik heb veel van uw vader gehouden; wat kan ik voor zijn zoon doen? Maak het kort, ik heb mijn tijd niet aan mijzelf.

— Mijnheer, sprak d'Artagnan, toen ik Tarbes verliet en mij hierheen begaf stelde ik mij voor u terwille van deze vriendschap, welke u blijkbaar niet bent vergeten, te verzoeken mij de musketiersuniform te verleenen, maar na hetgeen ik hier de laatste twee uur heb gezien, besef ik dat een derge-

lijke gunst buitengewoon groot zou zijn, zóó groot, dat ik bang ben, er niet voor in aanmerking te komen.

— Het is inderdaad een gunst, jongeman, doch zij is niet zoo moeilijk te verwerven als gij schijnt te denken. Hoe het ook zij, een besluit van Zijne Majesteit heeft in dit geval voorzien en ik moet u tot mijn spijt meedeelen, dat wij niemand bij de musketiers inlijven die niet tevoren de proef van eenige veldtochten, heldendaden of een dienst van tenminste twee jaar in een ander, minder begunstigd regiment heeft doorstaan.

D'Artagnan boog zonder te antwoorden. De uniform van musketier lokte hem nog meer, nu hij wist hoe moeilijk zij te verkrijgen was.

— Maar, vervolgde Tréville, terwijl hij op zijn landgenoot een zoo doordringenden blik vestigde, alsof hij tot in diens hart wilde lezen, "maar terwille van uw vader, mijn ouden kameraad, wil ik iets voor u doen. De kadetten van Béarn zijn in den regel niet rijk en het zou mij verwonderen indien dit sinds mijn vertrek uit de provincie was veranderd. Ge zult van het geld, dat ge hebt meegekregen, wel niet genoeg over hebben om van te leven!

D'Artagnan richtte zich op met het air van iemand, die wil doen blijken, dat hij nooit een aalmoes vraagt.

— Goed, jongeman, goed, hernam Tréville. "Ik ken dat! Ikzelf ben naar Parijs gekomen met vier daalders op zak, doch ik had zeker gevochten met iedereen die mij had durven zeggen, dat ik daarvoor het Louvre niet kon koopen.

D'Artagnan zette een nog hooger borst op, want hij overwoog dat hij, dank zij de opbrengst van zijn paard, zijn loopbaan begon met vier daalders meer dan de heer de Tréville.

— Ge moet dus bewaren wat ge hebt, hernam deze, "hoeveel dit ook wezen mag, doch niettemin dient ge u te oefenen in datgene wat een edelman betaamt. Ik zal nog vandaag een brief schrijven aan den directeur van de Koninklijke Academie, die u reeds morgen zonder vergoeding zal opnemen. Weiger deze kleine gave maar niet. Edellieden van de beste afkomst snakken dikwijls naar zulk een kans, zonder haar evenwel te

verkrijgen. Gij zult er leeren schermen, dansen en met paarden om te gaan, ge zult er goede kennis opdoen en van tijd tot tijd kunt ge mij komen opzoeken om mij te vertellen hoe ge het maakt en te zien of ik iets voor u kan doen.

D'Artagnan, hoewel geheel onbekend met de hofmanieren, bemerkte toch de koelheid van deze ontvangst.

— Helaas mijnheer, verzuchtte hij, ik zie thans hoe jammer het is, dat ik den aanbevelingsbrief van mijn vader kwijt ben!

— Inderdaad, beaamde de heer Tréville. "Het verwondert mij dat ge zulk een lange reis hebt ondernomen zonder dit zoo noodzakelijk reisgeleide, het eenige hulpmiddel van ons, edellieden uit Béarn!

— Ik had er wel een, mijnheer, en een goeden ook, doch ze is mij op arglistige wijze ontfutseld!

En nu vertelde hij het avontuur van Meung, schilderde den onbekenden edelman tot in de fijnste bijzonderheden, alles met een verve die den heer Tréville zeer bekoorde.

— Het is vreemd, merkte hij na eenig gepeins op. "Hebt ge dan hardop over mij gesproken?

— Ja mijnheer, zoo onvoorzichtig ben ik blijkbaar geweest. Een naam als de uwe moest mij als schild dienen op mijn weg en ik heb er mij meermalen mee gedekt.

Alle vleitaal was destijds zeer geliefd en ook de heer Tréville hield van wierook, zoo goed als de koning en de kardinaal. Hij kon dus een glimlachje van voldoening niet verbergen, doch dit verdween al zeer spoedig en, terugkomend op het avontuur van Meung, vroeg hij:

— Zeg mij eens, had die edelman soms een litteeken op de wang?

— Ja, als het ware een schram van een kogel.

— Was hij knap?

— Ja.

— Groot?

— Ja.

— Bleek, met donker haar?

— Ja ja, zoo is het. Kent ge dien man, mijnheer de Tréville? Wacht maar, ik vind hem nog wel eens terug, al ware het in den hel, en dan....

— Wachtte hij op een vrouw? vroeg Tréville verder.

— Hij is tenminste vertrokken nadat hij eenige oogenblikken met een vrouw op wie hij wachtte, gesproken had.

— En weet u wat het onderwerp van hun gesprek was?

— Hij gaf haar een doos, waar, naar zijn zeggen, instructies in waren. Daarop drukte hij haar op het hart, die doos eerst te Londen te openen.

— Was die vrouw een Engelsche?

— Hij noemde haar Milady.

— Hij is het, mompelde Tréville. "Hij is het! Ik dacht dat hij nog te Brussel was.

— O mijnheer, riep d'Artagnan uit, "indien gij dien man kent, zeg mij dan wie hij is en waar hij vandaan komt, dan ontsla ik u van alles, zelfs van de belofte, mij bij de musketiers in te lijven. Vóór alles wil ik mij wreken!

— Pas daar wel voor op, jongmensch, vermaande de heer Tréville. Loop liever een straatje om, als ge hem ziet aankomen. Stoot u niet aan zulk een rots, hij zou u breken als glas.

— Dit zal niet beletten, dat, wanneer ik hem ooit mocht terugvinden....

— Zoek hem niet ,wat ik u raden mag....

Tréville zweeg, door een plotselinge verdenking opmerkzaam geworden. Zou de groote haat, dien de jonge man zoo openlijk aan den dag legde jegens den man die hem, wat eigenlijk weinig waarschijnlijk was, den brief van zijn vader zou hebben ontfutseld, niet de een of andere perfiditeit verbergen? Zou hij mogelijk door Zijne Eminentie gezonden zijn? Was die d'Artagnan wellicht een gezant van den kardinaal, gestuurd om zijn, Tréville's, vertrouwen eerst sluw te winnen om het dan, gelijk maar al te vaak gebeurt, lafhartig te misbruiken?

Hij wierp d'Artagnan een tweeden, nog doordringender blik

toe, en werd ten deele gerustgesteld door dit open gelaat, dat straalde van geest en toegenegenheid.

"Ik weet wel dat hij een Gasconjer is, peinde Tréville, "doch dat kan hij even goed voor den kardinaal zijn als voor mij. Laat ik hem eens op de proef stellen.

— Waarde vriend, begon hij langzaam, "den zoon van mijn ouden kameraad — want ik zal die geschiedenis met den verloren brief maar als waar beschouwen — wil ik, om de koelheid die ge aanvankelijk wel in mijn ontvangst zult hebben opgemerkt, te herstellen, het een en ander ontsluieren van de geheimen onzer politiek. De koning en de kardinaal zijn de beste vrienden, hun oogenschijnlijk gekibbel dient slechts om dwazen een rad voor de oogen te draaien. Ik zal niet toezien dat een mijner landgenooten, een goed edelman, een dapper jongeling, voorbestemd om vooruit te komen, het slachtoffer wordt van deze misleiding en in de val loopt, waarin reeds zoovelen verstrikt raakten. Bedenk vooral, dat ik deze twee almachtige meesters geheel toegewijd ben en dat mijn daden nimmer iets anders beoogen dan den dienst van den koning en den kardinaal, die een der grootste genieën is welke Frankrijk heeft voortgebracht. Hiernaar hebt ge u dus te richten, jonge vriend, en indien ge, hetzij van huis uit, hetzij door instinct, wellicht den kardinaal, zooals dat meer bij edellieden voorkomt, een zekere vijandschap toedraagt, zeg mij dan vaarwel en laten onze wegen zich scheiden. Ik zal u in alle omstandigheden helpen, doch zonder u aan mijn persoon te binden en ik hoop dat ge, in elk geval, mijn openhartigheid op prijs zult stellen, want tot nu toe zijt ge de eenige jongeman met wien ik op deze wijze gesproken heb.

Bij zichzelf redeneerde Tréville als volgt:

"Indien de kardinaal dien jeugdigen vos op mij heeft afgestuurd, zal hij hem zeker hebben ingeprent, dat er geen beter middel bestaat om mij te vleien, dan allerlei kwaad te vertellen van Zijne Eminentie zelf. In dat geval zal de jongeman dan ook mijn relaas van zooeven met protest beantwoorden en doen alsof hij Zijne Eminentie niet kan uitstaan!"

Het kwam echter geheel anders uit dan Tréville verwachtte; d'Artagnan antwoordde volkomen eenvoudig en onbevangen:

— Wel mijnheer, ik ben met precies dezelfde bedoelingen naar Parijs gekomen. Mijn vader heeft mij den raad gegeven, voor niemand het hoofd te buigen dan voor den koning, den kardinaal en voor u, de drie personen welke hij als de eersten in den lande beschouwt.

Zooals men ziet voegde hij Tréville bij de twee anderen, overwegende, dat hij daarmee niets kon bederven.

— Ik heb dus de grootst mogelijke vereering voor den kardinaal, vervolgde hij, "en het diepste respect voor zijn daden. Ik waardeer uw openhartigheid en begrijp volkomen dat u, zooals gebleken is, eenig wantrouwen koestert omtrent mijn gevoelens op dit punt. Ik wil echter ten alle tijde oprecht voor mijn opvatting uitkomen. Hierdoor zal ik uw achting zeer zeker niet verliezen, en er is niets ter wereld, dat ik zoo hoog op prijs stel.

Tréville was uitermate verwonderd. Zooveel scherpzinnigheid, zooveel frankheid wekte zijn bewondering, doch hief niet geheel zijn twijfel op, immers, hoe meer die jongeman in verstand uitblonk, hoe meer hij hem, wanneer hij zich toch in hem mocht hebben bedrogen, diende te vreezen. Niettegenstaande dat, drukte hij d'Artagnan de hand en sprak:

— Ge zijt een fatsoenlijk jongmensch, maar op het oogenblik kan ik niet meer voor u doen dan ik u zoeven heb aangeboden. Mijn huis zal altijd voor u openstaan. Daar u ten alle tijde naar mij moogt vragen en dus elke gelegenheid kunt te baat nemen, zult ge misschien later datgene verkrijgen wat ge verlangt.

— Gij bedoelt mijnheer, hernam d'Artagnan, "dat gij wilt wachten totdat ik me uw gunst waardig gemaakt heb? Welnus — voegde hij er met echt Gasconsche familiariteit aan toe — u zult niet lang behoeven wachten!

En hij groette om heen te gaan, alsof hij zich wel met het overige zou belasten.

— Een oogenblikje! riep Tréville, hem terughoudend. "Ik

heb u een brief voor den directeur der academie beloofd. Zijt ge te trotsch, dien te aanvaarden, jonge edelman?

— Neen mijnheer, en ik sta er u borg voor, dat het met dezen brief niet zal gaan zooals met den vorigen. Ik zal hem zoo goed bewaren, dat hij zeker de plaats zijner bestemming bereikt en wee dengene die zal probeeren, hem mij te ontnemen!

De heer de Tréville glimlachte even bij deze grootspraak. Hij liet d'Artagnan achter in de vensternis waar zij samen gesproken hadden, zette zich aan een tafel en schreef den beloofden aanbevelingsbrief. Intusschen sloeg d'Artagnan, die niets beters te doen had, een roffel op de vensterruiten, terwijl hij naar de musketiers keek die, de een na den ander, weggingen. Hij blikte hen na tot den hoek van de straat, waar zij aan zijn oog werden onttrokken.

Nadat Tréville gereed was met den brief, verzegelde hij dien en stond op om den jongeman het stuk ter hand te stellen, doch op het oogenblik, toen d'Artagnan den arm uitstrekte om den brief in ontvangst te nemen, zag Tréville hem plots tot zijn groote verbazing een luchtsprong maken en blozend van woede, het kabinet uitsnellen met den uitroep:

— Ha! Dezen keer zal hij mij niet ontsnappen!

— Wie niet? vroeg Tréville.

— Hij, de dief! antwoordde d'Artagnan. Wacht maar, verrader! En meteen was hij verdwenen.

— Wat een dwaas! mompelde Tréville. Tenminste, voegde hij er bedachtzaam bij, als dit geen foefje is om er van door te gaan, nu hij ziet dat zijn poging mislukt is!"

IV.

DE SCHOUDER VAN ATHOS, DE BANDELIER VAN PORTHOS EN DE ZAKDOEK VAN ARAMIS.

D'Artagnan snelde als een furie de antichambre door en bereikte in drie sprongen de trap, die hij bij vier treden tegelijk wilde afrennen, toen hij in zijn vaart blindelings tegen een

musketier aanbotste, die door een zijdeur de vertrekken van Tréville verliet. Hij viel juist met het hoofd tegen den schouder van den ander, welke aanraking den getroffene een kreet, of liever, een gehuil van pijn ontlokte.

— Neem mij niet kwalijk, sprak d'Artagnan, trachtend zijn vaart te hervatten. Neem mij niet kwalijk, maar ik heb haast.

Doch nauwelijks was hij één trede af, of een ijzeren hand greep hem bij zijn sjerp en hield hem tegen.

— U hebt haast! hoonde de musketier, die zoo bleek zag als een lijkkleed. En onder dat voowendsel botst ge tegen mij aan en denkt dat ge er met een "neem mij niet kwalijk" van af bent? Geloof dat niet, jongmensch! Ge denkt wellicht, omdat ge er bij tegenwoordig waart toen Tréville tegen ons uitvaarde, dat iedereen ons zoo mag behandelen? Neen vriendje, gij zijt nog geen kapitein de Tréville!

— Wel, hernam d'Artagnan, ziende dat hij geen ander voorhad dan Athos die, nadat de dokter hem had verbonden, naar zijn woning terugkeerde, ik heb het niet met opzet gedaan en daarom vroeg ik u om verschooning. Doch ik herhaal u nogmaals: ik heb haast. Laat mij los, wat ik u bidden mag, en laat mij gaan!

— Mijnheer, spraak Athos, hem loslatend, u bent niet beleefd. Men kan wel zien dat u van ver komt.

D'Artagnan was reeds drie of vier treden gedaald, doch op deze opmerking van Athos bleef hij stokstijf staan.

— Mijnheer, antwoordde hij, van hoe ver ik ook kon, zal ik mij nog niet tot u wenden om goede manieren te leeren.

— Misschien, zei Athos.

— O, als ik niet zoo'n haast had en als ik niet iemand op de hielen zat....

— Wel haastig-gebakerd jongmensch, ge zult mij vinden zonder mij na te loopen, begrepen?

— En waar, als ik vragen mag?

— Bij de Carmes-Deschaux.

— Hoe laat?

— Tegen twaalven vanmiddag.

— Best, sprak d'Artagnan. Ik zal er tegen twaalfen zijn.

— Zorg dat ge mij niet laat wachten, want als ge kwartier over twaalven komt, snijd ik u de ooren af!

— Ook goed! riep d'Artagnan. We zullen er om tien vóór twaalven zijn!

En hij draafde verder alsof de duivel hem op de hielen zat, in de hoop zijn onbekenden vijand, die met zijn langzamen tred nog niet veel verder kon zijn gekomen, te kunnen inhalen. Maar aan de voordeur stond Porthos, in gesprek met een soldaat van de wacht. Tusschen de beide pratenden was juist doorgang voor één persoon, d'Artagnan, in de meening dat die ruimte voldoende voor hem was, nam een aanloop om gelijk een pijl tusschen hen door te schieten. Hij had echter buiten den wind gerekend. Op het oogenblik toen hij wilde voorbijsnellen bolde de storm den wijden mantel van Porthos op, zoodat d'Artagnan er recht op in liep. Porthos had blijkbaar een bijzondere reden om dit belangrijke deel van zijn kleedij niet te laten schieten, althans, inplaats van den slip dien hij vasthield, even los te laten, trok hij dien naar zich toe, zoodat door een roteerende beweging, die verklaard wordt door den weerstand van den halsstarrigen Porthos, onze arme d'Artagnan letterlijk in het fluweel werd gerold. Hij hoorde den musketier vloeken, wilde zich bevrijden uit den mantel die hem het gezicht benam, en trachtte in de plooien den weg te vinden. Vooral was hij bang den prachtigen bandelier, dien wij reeds kennen, te beschadigen, doch toen hij zeer schroomvallig de oogen opende, merkte hij dat hij zich juist tusschen de schouders, met andere woorden, precies met zijn neus op den bandelier bevond. En helass, het was met dezen bandelier al net als met vele dingen dezer wereld die slechts uiterlijken schijn tot deugd hebben: hij was van voren wel van goud, doch van achter slechts van gewoon buffelleder. Porthos, die zich geen geheel gouden bandelier kon veroorloven, had zich, als een echte praalhans, tenminste een halven gouden aangeschaft.

Zoo worden meteen de verkoudheid en de dringende behoefte aan een mantel verklaard.

— Wat bliksem! riep Porthos, die alle mogelijke moeite deed om zich te bevrijden van d'Artagnan, wiens nabijheid hem in den rug kriebelde. Ben je zot om de menschen zoo op het lijf te vallen?

— Neem mij niet kwalijk, zei d'Artagnan, onder de schouders van den reus te voorschijn kruipend, maar ik heb vreeselijke haast, ik loop iemand achterna en....

— Heeft u soms uw oogen in uw zak als u hard loopt? vroeg Porthos.

— Neen, antwoordde d'Artagnan geraakt, en juist dank zij mijn oogen zie ik dingen die een ander niet ziet.

Porthos begreep den zet of begreep hem niet; in elk geval vervolgde hij, zijn drift den vrijen loop latend:

— Wel mijnheer, ge zult leelijk geraspt worden als ge u zoo tegen een musketier opwrijft!

— Foei, riep d'Artagnan, wat een hard woord!

— Een woord dat past voor een man die gewoon is zijn vijanden in het gelaat te zien.

— Ja, ik kan mij voorstellen dat gij hun niet den rug toekeert!

En de jongeman, voldaan over zijn geestigheid, vervolgde schaterlachend zijn weg. Porthos echter, schuimend van woede, maakte een beweging om zich op d'Artagnan te werpen.

— Later! riep deze hem toe. Later, als ge uw mantel hebt afgedaan!

— Om één uur dan achter het Luxembourg.

— Heel best, om één uur, antwoordde d'Artagnan, terwijl hij den hoek om sloeg.

Maar noch in de straat, waar hij juist uit kwam, noch in die, welke hij thans onderzoekend langs keek, ontwaarde hij iemand. De onbekende, hoe langzaam hij ook liep, had terrein gewonnen. Misschien ook was hij een der huizen binnengegaan. D'Artagnan vroeg naar hem aan alle voorbijgangers, liep voort tot aan het veer, keerde terug door de rue de Seine

en de rue du Croix-Rouge, doch vond niets, absoluut niets. Intusschen was deze jacht hem in zooverre van nut dat, naarmate het zweet harder langs zijn wangen gutste, zijn gemoed kalmeerde. Hij begon de evenementen te overdenken, die veelvuldig en onaangenaam waren. Nu was het ternauwernood elf uur 's ochtends en reeds was hij in ongenade gevallen bij den heer de Tréville, die natuurlijk zijn plotseling vertrek zeer lomp moest vinden, en voorts had hij zich twee fiksche duels op den hals gehaald, met twee mannen die ieder gemakkelijk drie d'Artagnans konden dooden, namelijk met twee musketiers, twee van die wezens, welke hij zoo hoog vereerde, dat hij ze in zijn hart bovan alle andere menschen stelde.

Zijn toestand was benard. Overtuigd gedood te zullen worden door Athos, bekommerde de jongeman zich maar niet eens om Porthos. Doch, daar de hoop het laatste is wat in het menschelijk hart overblijft, spiegelde hij zich voor dat hij, hoewel gruwelijk gewond, beide duels nog wel kon overleven en voor dat geval maakte hij zich voor de toekomst de volgende vermaningen:

— Wat een dwaas ben ik en wat een lomperd! Die arme dappere Athos was juist gewond aan den schouder waartegen ik hem, gelijk een ram, een kopstoot gaf. Het eenige wat mij verwondert is, dat hij mij niet op de plaats heeft gedood. Hij had er het recht toe; de pijn die ik hem heb veroorzaakt moet vreeselijk zijn. Wat Porthos betreft, ja wat Porthos betreft.. dat is eigenlijk een grappige geschiedenis....

En onwillekeurig begon de jongeman te lachen, doch hij lette wel op, of dat lachje niet wellicht den een of anderen voorbijganger kon beleedigen.

— Dat met Porthos was een grappige geschiedenis, maar niettemin ben ik een miserabele heethoofd. Mag men zoomaar tegen de menschen oploopen zonder vooraf "opgepast!" te roepen, en heeft men het recht vreemde lieden onder hun mantel te kijken om er dingen te zoeken die er niet zijn? Hij zou me stellig vergeven hebben, als ik maar niet over dien onzaligen bandelier had gesproken, in bedekte termen, nu ja, maar hoe

bedekt! O vervloekte Gasconjer die ik ben: Ik zou zoowaar nog grapjes verkoopen als ik in de braadpan lag! Wel d'Artagnan, beste jongen, vervolgde hij zijn alleenspraak met alle zachtheid, die hij meende zichzelf verschuldigd te zijn, als je aan het gevaar ontkomt, wat niet zeer waarschijnlijk is, dien je voortaan de volmaaktste beleefdheid in ach te nemen. In het vervolg moet men je bewonderen, je anderen tot voorbeeld stellen. Beleefdheid en voorkomendheid is geen lafheid, kijk maar naar Aramis, de zachtheid en gratie in persoon. Welnu, heeft ooit iemand het in zijn hoofd gekregen, Aramis van lafheid te beschuldigen? Neen werkelijk niet; voortaan zal ik mij aan hem spiegelen. Ha, daar komt hij juist aan.

D'Artagnan, gedurende deze alleenspraak voortloopend, was inmiddels het heerenhuis van mevrouw d'Aiguillon genaderd en vóór dit huis ontwaarde hij Aramis in vroolijk gesprek met drie edellieden van de lijfwacht des konings. Aramis van zijn kant had d'Artagnan eveneens opgemerkt, doch daar hij niet vergeten was, dat deze getuige was geweest van de verwijten, welke Tréville den musketiers had toegeslingerd, hield hij zich alsof hij niets zag. D'Artagnan, meegesleept door zijn zucht naar verzoening en hoofschheid, naderde de vier jongelieden met een breeden groet, vergezeld van zijn lieftalligsten glimlach. Aramis groette flauwtjes terug, doch glimlachte niet, terwijl alle vier oogenblikkelijk hun gesprek staakten.

D'Artagnan was niet dom genoeg om niet te voelen, dat hij teveel was, doch ook nog niet genoeg ingewijd in de manieren van de groote wereld om zich op elegante wijze te redden uit de netelige situatie van iemand, die zich is komen bemoeien met lieden, die hij niet kent, en zich mengt in een gesprek dat hem niet aangaat. Hij zocht dus naar een middel om zich op de minst linksche wijze terug te trekken, toen hij eensklaps bemerkte, dat Aramis zijn zakdoek had laten vallen en er, waarschijnlijk bij vergissing, met den voet op stond. Het moment scheen hem gekomen om zijn onwellevendheid goed te maken; hij bukte zich, trok, ondanks de poging die Aramis aanwendde om hem tegen te houden, den zakdoek onder

den voet van den musketier vandaan en reikte hem over met de woorden:

— Ik geloof, mijnheer, dat gij dezen zakdoek niet gaarne zoudt verliezen.

De zakdoek was inderdaad fraai geborduurd met een kroontje en een wapen in een der hoeken. Aramis bloosde diep en griste den doek meer naar zich toe, dan dat hij dien aannam.

— Ha, riep een der gardes uit, "je moet nog eens zeggen, bescheiden Aramis, dat je geen goede maatjes bent met mevrouw de Bois-Tracy, als deze lieve dame zoo vriendelijk is, je haar zakdoeken te leenen!

Aramis wierp d'Artagnan een dier blikken toe die voldoende zijn om iemand te doen begrijpen dat hij zich een doodelijken vijand op den hals heeft gehaald, daarna sprak hij weer op zijn vriendelijken toon:

— Ge vergist u, heeren, deze zakdoek is niet van mij en ik begrijp niet wat mijnheer bezielt om hem juist aan mij te geven en niet aan een van u. Als bewijs toon ik u terstond, dat ik den mijne in mijn zak heb.

Hierop trok hij zijn zakdoek te voorschijn. Het was eveneens een sierlijk doekje van fijn batist, dat toentertijd zeer duur was, doch zonder borduursel of wapen en met geen andere versiering dan een naamcijfer, dat van den drager.

Dezen keer bewaarde d'Artagnan het diepste stilzwijgen; hij had zijn flater ingezien, doch de vrienden van Aramis lieten zich niet zoo gemakkelijk overtuigen. Een hunner wendde zich met voorgewenden ernst tot den jongen musketier en sprak:

— Als het was zooals jij het voorstelt, beste Aramis, zou ik genoodzaakt zijn je het doekje terug te vragen, want zooals je weet is de Bois-Tracy een mijner beste vrienden, zoodat ik niet kan gedoogen, dat voorwerpen, zijn vrouw toebehoorend, als zegeteekenen worden meegedragen.

— Je vraagt dit op ongepaste wijze, antwoordde Aramis, en al erken ik, wat de zaak zelf betreft, de billijkheid van je verzoek, moet ik je dit uit hoofde van den vorm waarin je het kleedde, weigeren.

— Ziet u, bracht d'Artagnan verlegen in het midden, ik heb den zakdoek niet uit den zak van mijnheer Aramis zien vallen, doch hij stond er met den voet op en daarom dacht ik dat het de zijne was.

— Doch gij hebt u vergist, waarde heer, antwoordde Aramis, ongevoelig voor deze poging tot herstel. En, zich wendend tot den garde die zich als vriend van de Bois-Tracy had bekend gemaakt:

— Bovendien kan ik u wel zeggen, dat ik niet minder intiem ben met den heer de Bois-Tracy dan gij, dus dat ik er u met hetzelfde recht van kan beschuldigen, dat de doek uit uw zak is gevallen!

— Neen, op mijn woord niet, verklaarde de garde van den koning.

— Gij zweert op uw woord en ik op mijn eer, één van ons beiden moet dus liegen. Maar ik weet een goede oplossing, Montaran: laten wij eerlijk deelen.

— Den zakdoek?

— Ja.

— Prachtig! riepen de anderen uit. Dat is een oordeel Salomo waardig! Werkelijk Aramis, je bent vol wijsheid.

De jongelieden barstten in lachen uit en zooals men wel kan denken werd over het geval verder niet gesproken. Na eenige oogenblikken drukten de heeren elkaar de hand; de drie gardes vervolgden hun weg en Aramis den zijne.

— Dit is nu het juiste moment om mij met dien eleganten cavalier te verzoenen, bedacht d'Artagnan, die zich gedurende het laatste deel van het gesprek op een afstand had gehouden. Hij wendde zich tot Aramis, die zich verwijderde zonder acht op hem te slaan, en vroeg:

— Mijnheer, ik hoop dat u mij zult willen verontschuldigen.

— Mijnheer, antwoordde Aramis, mag ik u doen opmerken, dat u in dit geval niet als een man van de wereld hebt gehandeld!

— Wat, veronderstelt u....

— Ik veronderstel, mijnheer, dat u niet gek bent en, of-

schoon u uit Gasconje komt, wel weet dat men niet zonder noodzaak op zakdoeken loopt. Parijs is niet met batist bestraat!

— Mijnheer, u moet mij niet willens en wetens vernederen, hernam d'Artagnan, bij wien de natuurlijke twistzucht de overhand kreeg boven zijn vredelievende voornemens. Ik ben Gasconjer en daar u dit weet, behoef ik u niet te zeggen, dat ik niet bijzonder verdraagzaam ben en wanneer wij Gasconjers ons één keer verontschuldigd hebben, zijn wij er van overtuigd, dat wij reeds de helft méér gedaan hebben dan wij moesten doen!

— Wat ik u zei, mijnheer, hernam Aramis, is werkelijk niet om twist te zoeken. Ik ben goddank geen vechtersbaas en daar ik slechts voorloopig musketier ben, vecht ik alleen wanneer ik er toe gedwongen word en dan nog met grooten weerzin. Maar dezen keer is de zaak ernstig, want er is een dame gecompromitteerd door u.

— Door ons, bedoelt u, verbeterde d'Artagnan.

— Waarom hebt gij de onvoorzichtigheid begaan, mij den zakdoek terug te geven?

— En gij om dien te laten vallen?

— Ik heb gezegd en herhaal nogmaals dat de zakdoek niet uit mijn zak is gevallen.

— Wel, dan hebt u tweemaal gelogen, mijnheer, want ik heb hem er uit zien vallen.

— O, als ge op dien toon begint, mijnheer de Gasconjer, zal ik u wel eens een lesje in de wellevendheid geven!

— En ik zal u naar uw Mis terugsturen, mijnheer de pastoor! Trek uw degen en wel oogenblikkelijk!

— Nog niet, waarde vriend, althans niet hier. Ziet ge niet dat we voor het huis van d'Aiguillon staan, waar het vol is met aanhangers van den kardinaal! Wie zegt mij trouwens dat niet Zijne Eminentie zelf u heeft opgedragen, hem mijn hoofd te komen brengen! Nu wil ik wel bekennen, dat ik bijzonder aan mijn hoofd gehecht ben, vooral omdat het vrij behoorlijk tusschen mijn schouders staat. Ik wil u wel dooden, wees daar maar niet bang voor, doch zachtjesaan, in een gesloten, over-

dekte ruimte, waar ge tegen niemand over uw dood kunt opscheppen.

— Met genoegen, doch vertrouw maar niet te vast op dit laatste en neem vooral den zakdoek mee, of hij van u hoort of niet, misschien zult u de gelegenheid krijgen, hem te gebruiken.

— Mijnheer komt uit Gasconje, nietwaar?

— Ja. Wil mijnheer soms, bij wijze van voorzichtigheid, onze ontmoeting uitstellen?

— De voorzichtigheid is een vrij nuttelooze deugd voor musketiers, dat geef ik toe, doch zij is onontbeerlijk voor den geestelijke, daarom wil ik in elk geval voorzichtig blijven. Om twee uur zal ik de eer hebben, u te ontmoeten ten huize van den heer Tréville en daar kunnen wij verder over een geschikte plaats onderhandelen.

De beide jongelieden groetten elkaar, waarop Aramis de straat in wandelde, die naar het Luxembourg voerde, terwijl d'Artagnan, bemerkend dat het tijd werd, den weg naar de Carmes-Deschaux insloeg, in zichzelf mompelend:

"Dat kan ik vast en stellig niet navertellen, doch één ding is zeker: als ik sterf zal ik door een musketier gedood worden!"

V.

DE MUSKETIERS VAN DEN KONING EN DE GARDES VAN DEN KARDINAAL.

D'Artagnan kende niemand te Parijs, hij begaf zich dus naar de met Athos afgesproken plaats zonder getuigen, vastbesloten zich tevreden te stellen met die, welke de tegenpartij bij zich zou hebben. Buitendien was het zijn bedoeling, den dapperen musketier zijn verontschuldigingen aan te bieden, maar zonder zwakheid te toonen, daar hij vreesde dat dit duel een even ongelukkig gevolg zou hebben als elk gevecht tusschen een sterken jongeman en een tegenstander, die reeds gewond en dus verzwakt is: indien hij overwonnen werd, was de zegepraal van den ander des te grooter en wanneer hij de zege behaalde,

kon men hem beschuldigen van machtsmisbruik en gemakkelijk succesbejag.

Overigens heeft — of wij moeten onzen held al heel slechts geschetst hebben — de lezer reeds kunnen opmerken, dat d'Artagnan geen gewoon mensch mocht heeten. Ofschoon hij zijn dood als onvermijdelijk beschouwde, beruste hij daar niet zoo gedwee in als menigen, minder moedig dan hij, zou hebben gedaan. Hij dacht na over de verschillende karakters van degenen met wie hij zich zou hebben te meten en begon allengs meer doorzicht in de zaak te krijgen. Hij hoopte, dank zij de loyale excuses welke hij zich voornam aan te bieden, de vriendschap te winnen van Athos, wiens zeer voorname houding en streng gelaat hem groote achting inboezemden. Hij vleide zich voorts, Porthos in verlegenheid te kunnen brengen, door alom rond te bazuinen wat hij van den bandelier wist. Dit verhaal, smakelijk opgedischt, was voldoende om Porthos belachelijk te maken. Voor den stillen, ondoorgrondelijken Aramis tenslotte was hij niet bevreesd en hij nam zich voor, wanneer hij deze laatste ontmoeting nog zou mogen beleven, Aramis naar de andere wereld te helpen of hem ten minste in het gezicht te slaan, zooals Cesar aanbeval jegens de soldaten van Pompejus, ten einde het schoone gelaat, waarop de musketier zoo trotsch was, voor altijd te schandvlekken.

D'Artagnan was bezield door de onwrikbare standvastigheid hem eigen en nog gesterkt door den raad zijns vaders: "van niemand geweld te verdragen dan van den koning, den kardinaal of den heer de Tréville."

Hij vloog dus meer dan hij liep naar het klooster der Barrevoeter Karmelieten of Carmes-Deschaux, een gebouw zonder vensters, omringd door dorre landerijen, een filiaal van de Prés-aux-Clerces, dat diende voor de ontmoetingen van lieden, die geen tijd te verliezen hadden.

Toen d'Artagnan op het kleine terrein aankwam, dat zich aan den voet van het klooster uitstrekte, bevond Athos zich daar reeds vijf minuten, ofschoon het juist twaalf uur sloeg. D'Artagnan was dus gelijk de Samaritaansche, zoo stipt op

tijd, dat zelfs de meest nauwgezette haarkluiver op het gebied van duels hem geen aanmerking had kunnen maken.

Athos, die nog steeds ontzettende pijn leed door zijn wond, ofschoon deze opnieuw door den geneesheer van Tréville was verbonden, was op een paaltje gaan zitten en wachtte op zijn tegenstander met de kalmte en waardigheid die hem nooit verlieten. Op het zien van d'Artagnan stond hij op en ging hem beleefd eenige passen tegemoet. De jongeman van zijn kant nam zoo diep den hoed af, dat de pluim op den grond sleepte, en naderde zijn tegenstander.

— Mijnheer, sprak Athos, ik heb twee mijner vrienden gewaarschuwd, die mij tot getuigen zullen dienen, doch zij zijn nog niet gekomen. Het verwondert mij dat zij zoo talmen, dit is niet hun gewoonte.

— Ik heb in het geheel geen getuigen, antwoordde d'Artagnan. Eerst gisteren ben ik te Parijs aangekomen en ik ken hier nog niemand anders dan den heer de Tréville, bij wien ik was geïntroduceerd door mijn vader, die zich tot zijn vrienden mag rekenen.

Athos dacht even na.

— Kent u alleen den heer de Tréville?

— Ja mijnheer, niemand anders.

— Welzoo, hernam Athos, meer tot zichzelf den tot d'Artagnan, welzoo! Maar den zal ik, indien ik u mocht dooden, mijzelf als een soort van kinderbeul voorkomen!

— Zoo erg is het niet mijnheer, sprak d'Artagnan met een buiging die niet van waardigheid ontbloot was, wanneer men bedenkt dat ge mij zult bevechten met een verwonding die u danig moet hinderen.

— Dat doet zij zeker, en gij hebt mij bovendien nog verduiveld zeer gedaan, dat moet ik zeggen. Doch ik zal met de linkerhand vechten, dat is mijn gewoonte in dergelijke omstandigheden. Geloof dus niet dat ik u een voorsprong geef, ik scherm met beide handen even goed. Zelfs zal het onvoordeelig voor u zijn; iemand die linksch is kan dengene die er niet op voorbereid is, deerlijk in verlegenheid brengen. Het spijt

mij, dat ik u niet eerder van deze omstandigheid op de hoogte heb gebracht.

— Ge zijt werkelijk al te hoffelijk, mijnheer, verzekerde d'Artagnan met een nieuwe buiging. Ik ben u bijzonder dankbaar.

— Gij maakt me beschaamd, hernam Athos met al zijn zwier van edelman. "Laten wij over iets anders spreken, wanneer u dit niet onaangenaam is. O duivels, wat hebt u me pijn gedaan, mijn schouder staat in brand!

— Als u mij zoudt willen veroorloven, begon d'Artagnan verlegen.

— Wel, mijnheer?

— Ik hem een buitengewoon goeden balsem voor verwondingen, een zalf waarvan mijn moeder me het recept heeft gegeven en die ik op mijzelf beproefd heb.

— Wat wilt ge daarmee zeggen?

— Wel, dat ik er zeker van ben, u door die zalf in drie dagen te kunnen genezen. Wanneer u dan volkomen hersteld zijt, zal ik mij nog gaarne te uwer beschikking stellen.

D'Artagnan had deze woorden gezegd met een eenvoud, die de hoffelijkheid nog beter deed uitkomen en toch aan zijn moed geen afbreuk deed.

— Op mijn woord, hernam Athos, dit is een voorstel dat mij lijkt, niet omdat ik van plan ben, het te aanvaarden. Op deze wijze handelden de ridders uit den tijd van Karel den Groote, dapperen die iedere edelman zich tot voorbeeld moest stellen. Jammer genoeg leven wij thans niet meer in den tijd van den grooten keizer, doch in dien van den kardinaal, zoodat het nog de vraag is, ondanks de geheimhouding die wij zouden bewaren, of ons duel over drie dagen nog zal worden toegestaan. Maar drommels nog toe, komen die langslapers nu nog niet?

— Als u haast hebt, mijnheer, sprak d'Artagnan met evenveel eenvoud als waarmede hij even te voren het voorstel tot het nemen van een termijn van drie dagen had geopperd, als u

liever terstond met mij afrekent, laat u dan niet langer terughouden!

— Gij zegt alweer iets dat bijzonder in mijn smaak valt, hernam Athos met een welwillend en innemend knikje. U bent een man van hersens en tevens een man van moed. Mijnheer, ik houd van menschen als u en ik voel dat wij, indien wij er van afzagen elkander te dooden, nog veel voldoening van elkanders gezelschap zouden smaken. Laten wij in elk geval op die beide heeren wachten, ik heb allen tijd en het is correcter. Doch wacht eens, daar komt er al een, geloof ik.

Inderdaad dook aan het einde van de rue de Vaugirard de reusachtige gestalte van Porthos op.

— Wat! riep d'Artagnan uit, is de heer Porthos uw eerste getuige?

— Ja, hebt u daar iets tegen?

— O neen, volstrekt niets.

— En ziedaar de tweede.

D'Artagnan wendde zich om in de richting, welke Athos aanwees, en herkende Aramis.

— Inderdaad. Wist gij niet dat men van ons drieën den een zelden zonder de anderen ziet en dat men ons onder musketiers en gardes, aan het hof en in de wandeling, niet anders noemt dan "Athos, Porthos en Aramis, de drie onafscheidelijken"? Enfin, u komt daar ergens uit Dax of uit Pau.

— Uit Tarbes, verbeterde d'Artagnan.

— Dan zij het u vergeven, dat u deze bijzonderheid niet wist.

— Op mijn woord, hernam d'Artagnan, men heeft u een goede benaming gegeven, mijne heeren, en mijn avontuur zal, als het ruchtbaar wordt, een nieuw bewijs leveren dat uw vriendschap niet op tegenstrijdigheden gegrond is.

Inmiddels was Porthos naderbij gekomen en had Athos met de hand gegroet, doch op het zien van d'Artagnan bleef hij als verstomd staan.

Laten wij er terloops bijvoegen dat hij een anderen bandelier droeg en zijn mantel had thuisgelaten.

— Komaan, sprak hij eindelijk, wat beteekent dat?

— Met dezen heer zal ik aanstonds vechten, verklaarde Athos, terwijl hij d'Artagnan met de hand aanwees en zijn vrienden teruggroette.

— Ik moet ook met hem duelleeren! riep Porthos uit.

— Maar pas om één uur, zeide d'Artagnan.

— En ik zal ook met mijnheer vechten, verklaarde op zijn beurt Aramis, het terrein opwandelend.

— Ja, om twee uur, antwoordde d'Artagnan, steeds even kalm.

— Maar om welke reden duelleer jij, Athos? vroeg Aramis.

— Ik weet het eigenlijk niet precies. Hij heeft mij aan den schouder bezeerd. En jij, Porthos?

— Ik vecht omdat ik vecht, zei Porthos met een kleur.

Athos, wien niets ontging, zag een glimlachje om de lippen van den Gasconjer spelen.

— Wij hebben een discussie over de kleeding gehad, sprak de jongeman.

— Ik vecht om de theologie, antwoordde Aramis met een wenk naar d'Artagnan waardoor hij dezen verzocht, de ware reden van het duel te verzwijgen.

Athos zag een tweeden glimlach op het gelasat van d'Artagnan.

— Werkelijk? vroeg Athos.

— Ja, we waren het niet eens over een tekst uit den H. Augustinus, sprak de Gasconjer.

— Bepaalde een geestig man, mompelde Athos voor zich heen.

— En nu ge hier bijeen zijt, heeren, sprak d'Artagnan, wil ik u mijn excuses aanbieden.

Op het woord "excuses" betrok het gelaat van Athos; een hoovaardig glimlachje gleed om de lippen van Porthos en een ontkennend gebaar was het antwoord van Aramis.

— Ge begrijpt mij niet, heeren! hernam d'Artagnan met opgeheven hoofd, dat op dit oogenblik beschenen werd door een zonnestraal die zijn fijne, stoutmoedige trekken verguldde.

Ik wil u slechts mijn excuses aanbieden voor het geval dat ik niet mijn schuld aan u alle drie zou kunnen goedmaken. De heer Athos heeft het eerst het recht, mij te dooden; dit vermindert uw kansen, mijnheer Porthos, terwijl de uwe, mijnheer Aramis, ongeveer nul staan. Ik herhaal dus: vergeef mij.... doch alleen dàt. Alles klaar, heeren?

Bij de laatste woorden trok d'Artagnan met het zwierigste gebaar den degen. Het bloed was hem naar het hoofd gestegen en op dat moment zou hij zijn degen getrokken hebben tegen alle musketiers van het koninkrijk, zooals hij thans deed tegen Athos, Porthos en Aramis.

Het was kwart over twaalven. De zon stond in het zenith en het terrein, uitgekozen tot tooneel van het duel, was aan haar vollen gloed blootgesteld.

— Het is zeer warm, sprak Athos, eveneens den degen trekkend, en toch kan ik mijn buis niet uit doen, want zooeven heb ik mijn wond nog voelen bloeden en ik zou vreezen, mijnheer te hinderen door hem bloed te vertoonen dat niet hij te voorschijn heeft geroepen.

— Dat is waar, mijnheer, zeide d'Artagnan, doch, door wien ook te voorschijn geroepen, zou het bloed van een zoo dapper edelman als gij, mij steeds een onaangenaam schouwspel zijn.

— Kom kom, vermaande Porthos, genoeg complimentjes; vergeet niet dat wij ook op onze beurt staan te wachten....

— Spreek alleen voor uzelf, Porthos, wanneer ge zulken onzin te verkondigen hebt, viel Aramis hem in de rede. Ik voor mij vind de dingen, die de heeren elkaar zeggen, heel goed en twee edellieden volkomen waardig.

— Als u zoo goed wilt zijn, mijnheer, sprak Athos, zich in positie stellend.

— Ik wachtte slechts op uw orders, antwoordde d'Artagnan, het staal kruisend.

Maar de twee rapieren had nog nauwelijks tegen elkaar geklikt of aan den hoek van het klooster naderde een afdeeling

gardes van den kardinaal onder aanvoering van den heer de Jussac.

— De wacht van den kardinaal! riepen Porthos en Aramis tegelijkertijd. Degens opsteken, heeren!

Doch het was reeds te laat, de beide strijders waren gezien in een houding, welke geen twijfel liet omtrent hun bedoelingen.

— Hela! schreeuwde Jussac, op hen toeloopend en zijn mannen een teeken gevend, hem te volgen. Hela, musketiers, wordt daar gevochten? En de verordeningen, wat doen we daarmee?

— U bent zeer vriendelijk, heeren gardes, sprak Athos vol wraakzucht, want Jussac was een der aanvallers van den voor-vorigen avond, als wij zouden zien vechten zouden wij ons wel hoeden het u te beletten, dat verzeker ik u! Laat ons onzen gang gaan en ge zult u vermaken zonder de minste moeite.

— Heeren, antwoordde Jussac, tot mijn spijt moet ik u zeggen, dat zulks onmogelijk is. De plicht voor alles! Steekt dus uw degens op en volgt ons.

— Mijnheer, sprak Aramis, hem nabootsend, wij zouden met groot genoegen aan uw vriendelijke uitnoodiging gevolg geven, indien het van ons afhing, doch ongelukkigerwijze is het ons verboden door den heer de Tréville. Gat dus uws weegs, dat is het beste wat gij kunt doen.

Deze spotternij bracht Jussac tot het uiterste.

— Dan zullen wij er om vechten, als ge niet gehoorzaamt! riep hij uit.

— Ze zijn met hun vijven, sprak Athos halfluid, en wij slechts met ons drieën! We zullen hier het leven moeten laten want ik verzeker u, dat ik niet overwonnen voor den commandant zal verschijnen!

Athos, Porthos en Aramis gingen oogenblikkelijk bij elkaar staan, terwijl Jussac zijn soldaten opstelde. Deze korte spanne tijds was voor d'Artagnan voldoende om zijn besluit te nemen; het was een van die voorvallen welke voor het leven beslissend kunnen zijn; hij moest kiezen tusschen den koning en den kardi-

Op mijn eer deze gascogners zijn onverbeterlijk

naal en bij de eenmaal getroffen keuze volharden. Vechten beteekende de wet overtreden, met andere woorden zijn hoofd wagen en zich met één slag de vijandschap op den hals halen van een minister die machtiger was dan de koning. Dit alles besefte de jongeman, doch laten wij er tot zijn eer bijvoegen dat hij geen seconde aarzelde. Hij wendde zich tot Athos en diens vrienden en sprak:

— Heeren, als u het goedvindt zal ik iets aan uw woorden verbeteren. U hebt gezegd dat ge met uw drieën waart, doch mij schijnt het toe dat wij met ons vieren zijn.

— Maar u bent niet een der onzen, zei Porthos.

— Dat is waar, antwoordde d'Artagnan, doch al heb ik niet de uniform, ik heb de ziel. In mijn hart ben ik musketier en dat spoort mij aan.

— Uit den weg, jongmensch! gebood Jussac, die uit de gebaren en de gelaatsuitdrukking van d'Artagnan diens bedoeling opmaakte. U moogt weggaan, red dus uw leven, maar vlug wat.

D'Artagnan verroerde geen vin.

— Je bent een flinke jongen, prees Athos, hem de hand drukkend.

— Vooruit, opschieten! vermaande Jussac.

— Kom, zeiden ook Porthos en Aramis, laten wij iets doen.

— Mijnheer is zeer edelmoedig, sprak Athos, doch alle drie overwogen de jeugd van d'Artagnan en vreesden zijn gebrek aan ervaring.

— We zijn met ons drieën mannen, waarvan één gewonde, en voorts nog een knaap, hernam Athos, en toch zal men ons voor vier mannen rekenen!

— Ja, gaf Porthos toe, doch wijken....

— Is onmogelijk, voltooide Aramis.

D'Artagnan begreep hun besluiteloosheid.

— U kunt het altijd met mij probeeren, sprak hij, en ik zweer u dat ik hier niet vandaan zal gaan wanneer wij overwonnen worden.

— Hoe is uw naam, dappere jongen? vroeg Athos.

— D'Artagnan, mijnheer.

— Welnu dan: Athos, Porthos, Aramis en d'Artagnan, voorwaarts! beval Athos.

— Komaan heeren, spoorden Jussac aan, bent u besloten te besluiten?

— Het is in orde, verklaarde Athos.

— En wat is uw plan, vroeg Jussac.

— Wij zullen de eer hebben, met u te vechten! sprak Aramis. Hij nam met de eene hand zijn hoed af en trok met de andere den degen.

— Dus u pleegt verzet! riep Jussac uit.

— Ja, voor den drommel, verwondert u dat?

En de negen strijders wierpen zich op elkander met een furie die echter een zekere ordelijkheid niet uitsloot. Athos nam den heer Cahusac, gunsteling van den kardinaal, voor zijn rekening; Porthos kreeg Bicarat en Aramis zag zich tegenover twee man tegelijk geplaatst. Wat d'Artagnan betreft, deze viel Jussac zelf aan.

Het hart van den jongen Gasconjer bonsde alsof het uit zijn borst wilde springen, niet van angst, neen, daar leek het niet naar, doch van eerzucht. Hij weerde zich als een tijger, draaide tien keer om zijn positie. Jussac was, zooals men het noemde, een ware lemmet-lekkerbek met veel ervaring, en toch kostte het hem de grootst mogelijke moeite, zich te verdedigen tegen een tegenstander die elk oogenblik van de gewone regels afweek, van alle kanten teglijk aanviel en zich tevens verdedigde als een man die den grootsten eerbied voor zijn huid had.

Eindelijk verloor Jussac het geduld bij deze wijze van strijden. Woedend bij het denkbeeld schaakmat te worden gezet door iemand, dien hij als een kind beschouwde, wond hij zich op en beging fouten. D'Artagnan, die bij gebrek aan ervaring over veel theoretische kennis beschikte, verdubbelde hierop zijn lenigheid. Jussac wilde er een eind aan maken, deed een geweldigen uitval naar zijn vijand, doch deze weerde op meesterlijke wijze af en terwijl Jussac opstond, gleed hij als een slang

onder diens degen door en stiet hem zijn eigen wapen dwars door het lichaam. Jussac viel neer als een blok lood.

D'Artagnan wierp een snellen, ongerusten blik over het strijdperk. Aramis had reeds een van zijn tegenstanders gedood, maar de andere maakte het moeilijker. Toch was hij nog in goede conditie en kon zich nog verdedigen.

Bicarat en Porthos hadden elkaar geraakt; Porthos had een steek in den arm gekregen en Bicarat een in de dij, doch daar de wonden niet ernstig waren, gingen zij elkander met des te meer woede te lijf.

Athos, opnieuw gewond door Cahusac, werd zienderoogen bleeker, maar hij week geen stap terug. Alleen had hij zijn degen in de andere hand genomen, zoodat hij links vocht.

D'Artagnan kon, volgens de wetten van het duel in dien tijd, nu een ander helpen. Terwijl hij rondkeek, wie van zijn metgezellen hulp noodig had, ving hij een blik op van Athos. Deze blik was van een buitengewone welsprekendheid. Athos zou liever gestorven zijn dan dat hij hulp ingeroepen had, doch hij mocht met de oogen spreken en zoo om bijstand verzoeken. D'Artagnan begreep hem, nam een geduchten sprong en viel Cahusac in den flank aan.

— Hierheen, mijnheer de garde, ik dood u!

Cahusac wendde zich om en inderdaad, het was de hoogste tijd: Athos, die alleen door zijn buitengewonen moed werd staande gehouden zonk thans op een knie neder.

— Jongeman, riep hij naar d'Artagnan, dood hem alsjeblieft niet! Ik heb nog een oude rekening met hem te vereffenen als ik genezen ben. Ontwapen hem alleen maar, bind hem zijn degen. Juist goed zoo!

Deze uitroep werd Athos ontlokt op het zien van den degen van Cahusac, die twintig pas wegvloog. D'Artagnan en Cahusac snelden er beiden heen, de een om het wapen terug te krijgen, de ander om het te bemachtigen. Maar d'Artagnan, leniger, kwam het eerst aan en zette er den voet op. Cahusac liep nu naar den door Aramis gedooden garde, nam diens degen en wilde op d'Artagnan losstormen, doch onderweg

stuitte hij op Athos die, op adem gekomen gedurende de korte rust, hem door d'Artagnan mogelijk gemaakt, uit vrees dat deze zijn vijand zou dooden, het gevecht wilde hervatten. D'Artagnan begreep dat het Athos onaangenaam zou treffen, indien hij hem niet liet begaan, en inderdaad was Cahusac eenige seconden later met een doorboorde borst neergezonken.

Tegelijkertijd drukte Aramis zijn degen op de borst van zijn tweeden, omvergeworpen tegenstander en dwong hem, om genade te smeeken.

Nu bleven nog alleen Porthos en Bicarat over. Porthos deed niets dan snoeven, vroeg aan zijn tegenstander hoe laat het was, wenschte hem geluk met het kapiteinschap van diens broeder in het regiment van Navarra, doch met al zijn spotten schoot hij niets op. Bicarat was een van die ijzeren mannen, die alleen vallen als ze dood zijn.

Er moest echter een einde aan worden gemaakt. Er kon een patrouille verschijnen en alle strijders, gewond of niet, royalistisch of kardinalistisch, inrekenen. Athos, Aramis en d'Artagnan omsingelden Bicarat en sommeerden hem, zich over te geven. Hoewel één tegenover allen en met een door een degenstoot doorboorde dij, wilde Bicarat volhouden, doch Jussac, die zich op zijn eeleboog had opgericht, riep hem toe, eieren voor zijn geld te kiezen. Bicarat was, evenals d'Artagnan, een Gasconjer; hij deed alsof hij niets hoorde, vergenoegde zich ermee te lachen, en, terwijl hij tusschen het afweren nog den tijd vond een plek aarde aan te wijzen, sprak hij, met een variant op een vers uit den Bijbel:

— Hier zal Bicarat sterven, de eenige van hen die met hem zijn.

— Maar je hebt er vier tegen je! riep Jussac. Schei er mee uit, ik beveel het je!

— Ja, als jij het beveelt is het wat anders. Je bent mijn brigadier en ik moet je gehoorzamen.

Hij deed een sprong achteruit, brak zijn degen op de knie om hem niet te moeten over geven, smeet de stukken over den

kloostermuur en kruiste de armen, onder het fluiten van een kardinalistisch deuntje.

Bravoure wordt altijd gerespecteerd, zelfs in een vijand. De musketiers groetten Bicarat met hun degens eer zij ze opstaken. D'Artagnan deed hetzelfde en droeg daarna met Bicarat, den eenige die overeind was gebleven, Jussac, Cahusac en den eenen der twee tegenstandrs van Aramis, die slechts gewond was, onder de poort van het klooster. De andere was, zooals wij reeds zeiden, gesneuveld. Hierop luidden zij de kloosterbel en begaven zich, vier van de vijf degens meevoerend, dronken van vreugde, naar het huis van Tréville. Zij liepen gearmd over de geheele breedte van de straat en klampten iederen musketier dien zij tegenkwamen aan, zoodat het ten laatste een heele triomftocht werd.

Het hart van d'Artagnan zwom in zaligheid. Hij liep tusschen Athos en Porthos en sloeg de armen om hun schouders.

— Al ben ik dan nog geen musketier, zei hij, terwijl zij over den drempel van het huis van Tréville traden, ben ik nu toch wel als leerling aangenomen, nietwaar?

VI.

ZIJNE MAJESTEIT KONING LODEWIJK DE DERTIENDE.

Deze gebeurtenis baarde veel opzien. De heer de Tréville beknorde zijn musketiers hardop, doch in stilte wenschte hij hen geluk, en hij haastte zich, als viel er geen tijd te verliezen, naar het Louvre om den koning op de hoogte te stellen. Hij was echter al te laat: de koning had Z. E. den kardinaal bij zich en men zeide Tréville, dat Zijne Majesteit aan het werk was en voor het oogenblik niemand kon ontvangen. Dien avond werd hij toegelaten, terwijl de koning zich met het spel bezighield. Zijne Majesteit was aan de winnende hand en verkeerde, daar hij zeer gierig was, in een uitmuntend humeur. Zoodra hij Tréville zag naderen, riep hij hem toe:

— Ah, kapitein, kom nader opdat ik u kan beknorren. Weet u wel, dat Zijne Eminentie bij mij is komen klagen over uw musketiers? En in welk een opwinding! Zijne Eminentie is er ziek van. Maar het zijne me ook geweldenaars, duivels, die musketiers van u!

— Toch niet, Sire, antwoordde Tréville, die met één oogopslag bemerkte welke wending de zaak zou nemen. Neen, integendeel, het zijn beste kerels, zacht als lammeren, vervuld van slechts één wensch, daar sta ik borg voor, namelijk dat hun degen uit de scheede zal komen in den dienst van Uwe Majesteit. Maar wat zal ik er van zeggen, de gardes van Zijne Eminentie laten geen gelegenheid voorbij gaan om met mijn mannen twist te zoeken, zoodat de arme jongens, al was het maar voor de eer van hun corps, genoodzaakt zijn, zich te verdedigen.

— Hoort dien Tréville riep de koning uit. Hoort hem! Zou men niet zeggen dat hij het over een godsdienstig genootschap had? Werkelijk, mijn waarde, ik heb lust u het kapiteinschap te ontnemen en het over te dragen op jonkvrouwe de Chemerault, wie ik een abdij heb beloofd. Doch denk niet, dat ik mij iets laat wijsmaken! Men noemt mij niet zonder reden Lodewijk den Rechtvaardige, mijnheer Tréville, dus laat ik beginnen met de zaak te onderzoeken.

— Juist in het vertrouwen op deze rechtvaardigheid kan ik rustig en geduldig de goedgunstige beslissing Uwer Majesteit afwachten, verklaarde Tréville.

— Wacht dan maar even, ik zal uw geduld niet te lang op proef stellen.

Inderdaad keerden de kansen van het spel zoodat de koning, die zijn winst begon te verspelen, blij was een voorwendsel te hebben om — men vergeve ons dezen gemeenzamen term — er tusschen uit te knijpen. De koning stond dus reeds na een paar minuten op, stak het geld dat vóór hem lag en voor het grootste deel uit winst bestond, in zijn zak en zeide:

— La Vieuville, neemt u mijn plaats in, ik heb een belangrijke zaak te bespreken met den heer de Tréville. Wacht

eens, ik had tachtig louis d'or voor mij liggen, zet gij hetzelfde bedrag in, zoodat de verliezers er geen schade van hebben. Rechtvaardigheid bovenal!

Hierop keerde hij zich tot Tréville en begaf zich met dezen naar een vensternis.

— U zegt dus, mijnheer, dat de gardes van Zijne Eminentie begonnen zijn twist te zoeken met uw musketiers.

— Ja Sire, zooals altijd.

— En laat eens hooren hoe die zaak is aangekomen, want, nietwaar mijn beste kapitein, een goed rechter moet beide partijen hooren.

— Och hemel, op de eenvoudigste, natuurlijkste manier. Drie mijner beste soldaten, wier namen Uwe Majesteit kent en wier verknochtheid. Zij meer dan eens heeft gewaardeerd, namelijk de heeren Athos, Porthos en Aramis, wilden een uitstapje ondernemen met een jongen Gasconschen cadet, dien ik hun denzelfden ochtend had voorgesteld. Het doel was, geloof ik, St. Germain en zij zouden elkaar ontmoeten bij de Carmes Deschaux. Daar werden zij echter overvallen door Jussac, Cahusac, Bicarat en nog twee andere gardes, die ongetwijfeld niet in zoo grooten getale bijeengekomen waren met het doel de verordeningen te handhaven.

— Gij brengt mij op een denkbeeld! riep de koning uit. Natuurlijk kwamen zij zelf om te vechten!

— Ik wil hen niet beschuldigen, Sire, doch ik laat het Uwe Majesteit over om te raden, wat vijf gewapende mannen beoogen op een zoo afgelegen plek als daar bij het klooster der Karmelieten.

— Ja ja, ge hebt gelijk Tréville, ge hebt gelijk!

— Toen zij mijn musketiers in het oog kregen, zijn zij van idee veranderd en kreeg de haat, die zij mijn corps toedragen, de overhand boven hun onderlinge oneenigheid, immers, Uwe Majesteit weet wel, dat mijn musketiers, die den koning en niemand dan den koning dienen, de natuurlijke vijanden zijn van de gardes Zijner Eminentie.

— Ja Tréville, ja, beaamde de koning droefgeestig. Het

is diep treurig, geloof mij, Frankrijk aldus in twee partijen te zien, twee hoofden aan één bewind, maar het zal niet lang meer duren, Tréville! U zegt dus, dat die gardes twist hebben gezocht met de musketiers!

— Ik zeg, dat het waarschijnlijk is dat de dingen zich zoo hebben toegedragen, doch weten kan ik niets. Het is moeilijk, de waarheid te onderscheiden, althans wanneer men niet begaafd is met het bewonderenswaardige instinct, waar Lodewijk XIII zijn bijnaam "de Rechtvaardige" aan dankt.

— Volkomen juist, Tréville; doch uw musketiers waren niet alleen, is het wel? Er was nog een knaap bij.

— Ja Sire, en een gewonde, zoodat wij mogen zeggen, dat drie musketiers van den koning, waarvan nog één gewond was, en een knaap, het hoofd hebben geboden aan vijf van de geduchtste gardes van den kardinaal en daar bovendien nog vier van hebben neergeveld.

— Maar dat is een overwinning! riep de koning stralend uit. Een volkomen overwinning!

— Ja Sire, even volkomen als die van de brug van Cé.

— Vier man, waarvan één gewonde en een knaap, zegt ge?

— Ternauwernood een jongeling, die zich in deze zóó schitterend heeft gedragen, dat ik zoo vrij ben, hem Uwe Majesteit aan te bevelen.

— Hoe is zijn naam?

— D'Artagnan, Sire. Hij is de zoon van een mijner oudste vrienden, een man die met den koning uw vader, glorierijker nagedachtenis, den oorlog heeft meegemaakt.

— En heeft hij zich zoo dapper gedragen, die jongeman? Vertel er mij meer van, Tréville, u weet dat ik een groot liefhebber ben van krijgsverhalen.

En koning Lodewijk XIII streek fier zijn knevel op en plantte de hand op zijn heup.

— Sire, hernam Tréville, zooals ik u zeide, is d'Artagnan nog niet veel meer dan een knaap en daar hij niet de eer geniet, tot uw musketiers te behooren, was hij in burger, zoodat de gardes van Zijne Eminentie, bemerkend dat hij nog zeer jong

was en niet tot het corps behoorde, hem aanspoorden, zich vóór den aanval te verwijderen.

— Ziet ge nu wel, Tréville, viel de koning hem in de rede, dat zij het waren, die den aanval pleegden!

— Inderdaad Sire, dat lijdt geen twijfel. Zij bevalen hem dus, zich te verwijderen, doch hij antwoordde dat hij musketier in zijn hart en verknocht aan Uwe Majesteit was, zoodat hij zich aan de zijde der musketiers wilde scharen.

— Dappere jongeman! mompelde de koning.

— Inderdaad! Hij is dus gebleven en Uwe Majesteit heeft in hem een duchtig voorvechter gevonden, want hij was het die Jussac dien vreeselijken degenstoot toebracht, waardoor de toorn van den kardinaal is opgewekt.

— Is hij het, die Jussac gewond heeft? riep de koning uit. Zulk een jonge knaap? Maar Tréville, dat is onmogelijk!

— Het is, zooals ik de eer had Uwe Majesteit mede te deelen.

— Jussac, een der beste schermmeesters van het koninkrijk!

— Hij heeft thans zijn meester gevonden, Sire.

— Ik wil dien jongeman zien, Tréville, ik wil hem zien, en wanneer er iets voor hem gedaan kan worden, zullen wij het niet nalaten.

— Wanneer zal het Uwe Majesteit behagen, hem te ontvangen?

— Morgenmiddag om twaalf uur, Tréville.

— Wenscht Uwe Majesteit hem alleen te zien?

— Neen, breng hen alle vier hier. Ik wil hen tegelijk bedanken; toegewijde mannen zijn zeldzaam en trouw moet beloond worden.

— Wij zullen er zijn, Sire; tot morgenmiddag.

— Ja, maar langs de achtertrap, Tréville, langs de achtertrap! De kardinaal hoeft er niets van te weten.

— Goed Sire.

— Begrijp me goed, Tréville: een edict is nu eenmaal een edict en het duel is per slot van rekening verboden.

— Doch deze ontmoeting, Sire, valt geheel buiten de ge-

wone condities van een duel, het was een opstootje en het beste bewijs is, dat er vijf gardes van de kardinaal waren tegen mijn drie musketiers en den heer d'Artagnan.

— Volkomen juist, sprak de koning, doch om het even, kom in elk geval langs de achtertrap.

Tréville glimlachte, doch daar het hem reeds veel waard was, van "dat kind" te hebben verkregen, dat het tegen zijn meester opstond, groette hij den koning zeer eerbiedig en nam, met diens toestemming, afscheid.

Denzelfden avond werden de drie musketiers ingelicht omtrent de eer; die hun te beurt zou vallen. Daar zij den koning reeds lang kenden, waren zij niet al te opgewonden, doch d'Artagnan met zijn Gasconsche fantasie meende, dat zijn fortuin gemaakt was en bracht den nacht met gouden droomen door. Hij was dan ook al den volgenden ochtend om acht uur bij Athos.

D'Artagnan trof den musketier geheel gekleed, en gereed om uit te gaan. Daar zij eerst om twaalf uur bij den koning waren ontboden, had hij met Porthos en Aramis het plan opgemaakt, een partijtje te gaan kaatsen in een speelgelegenheid bij de stallen van het Luxembourg. Athos noodigde d'Artagnan uit, mee te gaan en ondanks zijn onbekendheid met dit spel, nam deze de uitnoodiging aan, daar hij toch niet wist wat hij van negen tot twaalven met zijn ledigen tijd moest aanvangen.

De twee andere musketiers waren reeds in de kaatsbaan en speelden samen. Athos, die in alle lichaamsoefening uitblonk, ging met d'Artagnan aan den anderen kant staan en daagde de beide anderen uit, doch bij den eersten worp, dien hij deed, voelde hij, hoewel hij met de linkerhand speelde, dat zijn wond nog te versch was voor een dergelijke inspanning. D'Artagnan bleef dus alleen over. Hij verklaarde echter, dat hij te onhandig was om een geregelde partij te spelen, daarom bleef men maar wat ballen gooien, zonder de punten te tellen. Plots kwam een der ballen, geworpen door de Herculische vuist van Porthos, zóó rakelings langs het gelaat van d'Artagnan dat deze, indien de bal inplaats van er langs, er midden in te-

recht was gekomen, zijn audiëntie bij den koning wel had kunnen opschrijven, en daar, altijd volgens zijn Gasconsche verbeelding, van die audiëntie zijn geheele toekomst afhing, groette hij Porthos en Aramis, verklarende dat hij de partij zou hervatten zoodra hij in staat zou zijn, hen naar behooren te staan. Hierop begaf hij zich achter de omheining waar de galerij der toeschouwers was.

Ongelukkig voor d'Artagnan bevond zich onder hen een garde van Zijne Eminentie, die, nog woedend over de nederlaag die zijn vrienden den vorigen dag hadden geleden, zich had voorgenomen de eerste gelegenheid aan te grijpen, om hen te wreken. Deze gelegnheid achtte hij thans gekomen, daarom sprak hij, zich tot zijn buurman wendend:

— Het is niet te verwonderen, dat dit jongmensch bang is voor een bal; het is zeker een leerling-musketier.

D'Artagnan keerde zich om, als door een slang gebeten, en keek den garde, die dit onhebbelijke gezegde had geuit, strak in het gelaat.

— Jawel, hernam deze, brutaal zijn knevel opdraaiend, kijk me maar gerust aan, kleintje, ik zeg wat ik wil!

— Juist, en daar hetgeen u gezegd hebt, te duidelijk is om een verklaring noodig te maken, antwoordde d'Artagnan op gedempten toon, verzoek ik u, met mij mee te gaan.

— En wanneer? vroeg de garde op dezelfde spottende wijze.

— Terstond, alstublieft.

— Ik veronderstel, jongmensch, dat u weet wien u voorheeft!

— Ik weet het volstrekt niet en het kan me niets schelen ook.

— Dat is niet verstandig van u, want als ge mijn naam wist, zoudt ge minder voorbarig zijn.

— Wie ben u dan?

— Bernajoux, om u te dienen.

— Goed mijnheer Bernajoux, zeide d'Artagnan kalmpjes. Ik wacht u bij de deur.

— Gaat uw gang, mijnheer, ik zal u volgen.

— Ja, doch haast u niet te zeer, want als men bemerkt, dat wij samen weggaan, zou men ons wel eens kunnen hinderen bij datgene, wat wij van plan zijn.

— Het is goed, antwoordde Bernajoux, verwonderd dat zijn naam niet meer indruk op den jongeman had gemaakt.

Inderdaad kende iedereen den naam Bernajoux, uitgezonderd d'Artagnan: hij speelde den voornaamsten rol bij de dagelijksche opstootjes welke geen edict, van koning noch kardinaal, kon beletten.

Porthos en Aramis waren dusdanig in hun spel verdiept en Athos volgde het met zooveel aandacht, dat zij hun jongen vriend zelfs niet zagen weggaan. Deze bleef, zooals hij met den garde had afgesproken, bij de deur wachten, waar de ander zich even later bij hem voegde. Daar d'Artagnan geen tijd te verliezen had in verband met de op twaalf uur gestelde audiëntie bij den koning, sprak hij, bemerkend dat de straat geheel verlaten was:

— Het is een geluk voor u, dat ge, al heet u hondermaal Bernajoux, slechts met een leerling-musketier te doen hebt; doch wees gerust, ik zal mijn best doen. Stel u op!

— Maar, wierp de aldus uitgedaagde tegen, deze plaats lijkt mij zeer slecht gekozen! Wij zouden beter achter de abdij van St. Germain of in de Prés-aux-Clercs kunnen gaan.

— Wat u zegt is volkomen waar, zei d'Artagnan, doch ik heb om twaalf uur een afspraak en heb dus weinig tijd. Verdedig u, mijnheer, verdedig u.

Bernajoux was er de man niet naar, om zich zooiets tweemaal te laten zeggen. Bijna op hetzelfde oogenblik schitterde zijn degen in zijn hand en deed hij een uitval naar zijn tegenstander, dien hij op deze wijze, dank zij diens jeugd, hoopte te intimideeren. D'Artagnan had echter den vorigen dag zijn groote proef afgelegd en was, nog frisch van de jongste victorie en al volkomen overtuigd van zijn toekomstigen voorspoed, besloten geen pas te wijken. De twee lemmets kruisten elkaar tot aan het gevest, zoodat niet hij, doch Bernajoux een pas achteruit moest gaan. D'Artagnan maakte nu gebruik van

het oogenblik, waarop de degen van Bernajoux van de lijn afweek, viel uit en trof zijn tegenstander aan den schouder. Hierop trad d'Artagnan op zijn beurt achteruit en hief zijn degen op, doch Bernajoux riep hem toe, dat dit naar niets leek. Hij wierp zich blindelings op den jongeman, doch stortte zich meteen op den vijandelijken degen. Daar hij echter niet viel noch zich overwonnen verklaarde, doch alleen terugweek in de richting van het huis van den heer de la Trémouille, bij wien een zijner bloedverwanten in betrekking was, volgde d'Artagnan, niet wetend dat hij zijn tegenstander zoo ernstig gewond had, hem voortdurend, en ongetwijfeld zou hij Bernajoux gedood hebben door een derden stoot, indien het rumoer niet tot in de kaatsbaan was doorgedrongen en twee vrienden van den garde, die hem eenige woorden met d'Artagnan hadden hooren wisselen, naar buiten snelden en zich op den overwinnaar wierpen. Doch terstond daarop verschenen Athos, Porthos en Aramis, die de beide laatstgekomen gardes, juist op het laatste moment, dwongen terug te keeren. Op dit oogenblik viel Bernajoux en daar de gardes bemerkten, dat zij nu twee tegen vier waren, begonnen zij luidkeels te roepen:

— Help, help! La Trémouille, help!

Op dezen kreet kwamen allen, die in het heerenhuis aanwezig waren, toesnellen en wierpen zich op de vier vrienden, die op hun beurt riepen:

— Help, musketiers, help!

Gewoonlijk vond die kreet weerklank, want men wist dat de musketiers vijanden van Zijne Eminentie waren en men hield van hen terwille van den haat, dien zij den kardinaal toedroegen. Zoo kozen de gardes van de andere compagnies dan die van den Rooden Hertog, zooals Aramis hem had genoemd, in het algemeen bij dergelijke schermutselingen de partij van de musketiers des konings. Drie mannen van de compagnie van des Essarts snelden toe; twee kwamen onze vier gezellen te hulp, de derde snelde naar het huis van Tréville, roepende:

— Help, musketiers, help!

Als gewoonlijk wemelde het bij Tréville van soldaten van

dit wapen, die hun kameraden aanstonds te hulp snelden. De zaak ontaardde in een openlijk handgemeen, doch de partij der musketiers had de overhand; de gardes van den kardinaal en de dienaren van de la Trémouille trokken zich in diens huis terug en sloten de deuren, teneinde hun vijanden te beletten, tegelijk met hen binnen te dringen. De gewonde Bernajoux was reeds eerder binnengedragen en bevond zich, gelijk we ons herinneren, in ellendigen toestand.

De opwinding onder de musketiers en hun bondgenooten had thans haar hoogtepunt bereikt en men overlegde reeds of men, om de driestheid der bedienden van de la Trémouille te straffen, het heerenhuis maar niet in brand zou steken. Met bijval werd dit voorstel ontvangen, doch gelukkig sloeg het juist elf uur, hetwelk d'Artagnan en zijn vrienden aan hun audiëntie herinnerde, en daar het hun gespeten zou hebben wanneer een zoo vermakelijke streek zonder hen zou worden uitgehaald, gelukte het hun, de gemoederen tot bedaren te brengen. Men vergenoegde zich dus met het werpen van eenige steenen naar de deuren, die echter weerstand boden, daarna droop men, de een na den ander, af, vooral daar zij, die men als de aanvoerders bij dit opstootje had beschouwd, de groep verlieten en zich naar het hotel van de Tréville begaven, die op hen wachtte, reeds op de hoogte van deze jongste gebeurtenis.

— Vlug, naar het Louvre, sprak hij, wij mogen geen oogenblik verliezen, teneinde den koning nog aan te treffen vóórdat hij door den kardinaal wordt ingelicht. Wij zullen deze zaak voorstellen als een vervolg op die van gisteren, dan gaan wij vrijuit.

Dus begaf de heer de Tréville, vergezeld door de vier jongelieden, zich naar het Louvre, doch tot zijn groote verbazing deelde men hem daar mede, dat de koning op de hertenjacht was in het bosch van St. Germain. De heer de Tréville liet zich dit tweemaal herhalen en bij elken keer zagen zijn metgezellen zijn gelaat meer betrekken.

— Had Zijne Majesteit reeds gisteren het plan opgevat, te gaan jagen? vroeg hij.

— Neen, Excellentie, antwoordde de kamerdienaar, de opperjagermeester is vanochtend komen vertellen, dat men een hert voor hem had opgejaagd. Zijne Majesteit antwoordde aanvankelijk dat hij niet ging, doch tenslotte heeft hij niet kunnen weerstaan aan het genot, dat hij zich van deze jachtpartij voorstelde, zoodat hij na den maaltijd is vertrokken.

— En heeft de koning nog met den kardinaal gesproken? vroeg de Tréville verder.

— Waarschijnlijk wel, antwoordde de kamerdienaar, ik zag namelijk vanochtend de karos van Zijne Eminentie inspannen en op mijn vraag waar de tocht heenging, verklaarde men "naar St. Germain".

— Men is ons vóór geweest, heeren, sprak Tréville. Ik zal den koning vanavond bezoeken, doch wat u betreft raad ik u, dit niet te wagen.

Deze raad was zoo redelijk en kwam bovendien van iemand die den koning zoo door en door kende, dat de vier jongelieden er zich niet tegen verzetten. De heer Tréville verzocht hen dus, huiswaarts te keeren en zijn berichten af te wachten.

Thuisgekomen bedacht Tréville dat hij een voorsprong moest nemen en het eerst zijn beklag diende te doen. Hij zond een knecht naar den heer de la Trémouille met een brief, waarin hij hem verzocht, den garde van Z. E. den kardinaal het huis te ontzeggen en zijn ondergeschikten te berispen over hun driestheid, de musketiers des konings te hebben aangevallen. Doch de heer de la Trémouille, reeds op de hoogte gebracht door zijn stalknecht, die, gelijk men weet, een bloedverwant was van Bernajoux, liet weten, dat niet de musketiers reden tot klagen hadden, doch veeleer hijzelf, wiens huis de musketiers gedreigd hadden in brand te zullen steken en wiens bedienden zij waren aangevallen. Daar een dergelijk debat tusschen beide heeren, die natuurlijk ieder hardnekkig aan zijn meening wilde vasthouden, eindeloos zou kunnen duren, besloot de heer Tréville, den knoop door te hakken, dat wil zeggen den heer de la Trémouille zelf te gaan bezoeken.

Hij begaf zich terstond naar diens woning en liet zich aandienen.

De beide heeren begroetten elkander beleefd; al bestond er geen vriendschap tusschen hen, koesterden zij wel degelijk achting voor elkaar. Zij waren beiden mannen van eer en daar de heer de la Trémouille, die Protestant was en zelden bij den koning kwam, tot geen enkele partij behoorde, toonde hij bij het kiezen van zijn kennissen geen bepaalde voorkeur. Dezen keer was zijn ontvangst, hoe beleefd ook, toch koeler dan gewoonlijk.

— Mijnheer, sprak Tréville, wij zijn beiden van oordeel dat wij ons over elkander te beklagen hebben, daarom ben ik hier gekomen om gezamenlijk de zaak in het reine te brengen.

— Gaarne, antwoordde de la Trémouille, doch ik zeg u bij voorbaat dat ik goed ingelicht ben en dat het ongelijk op de zijde uwer musketiers gezocht moet worden.

— Mijnheer, u bent een te rechtvaardig en rechtschapen man, om het voorstel, dat ik u wil doen, niet aan te nemen.

— Wel mijnheer, ik luister.

— Hoe gaat het met Bernajoux, den bloedverwant van uw stalmeester?

— Slecht, mijnheer, zeer slecht. Behalve den degenstoot in den arm, die niet bijzonder gevaarlijk is, heeft men hem nog een tweeden toegebracht, die de long heeft doorboord, zoodat de dokter zijn toestand donker inziet.

— Maar is de gewonde bij kennis?

— Volkomen.

— Spreekt hij?

— Met moeite, doch hij spreekt.

— Welnu mijnheer, laten wij dan bij hem gaan en hem in naam van God, tot Wien hij wellicht spoedig geroepen kan worden, bezweren, ons de waarheid te zeggen. Ik wil hem als rechter in zijn eigen geval beschouwen en hem op zijn woord gelooven.

De heer de la Trémouille dacht even na, daarop gaf hij, inziende, dat er geen redelijker voorstel mogelijk was, toe.

De heeren begaven zich nu naar de kamer, waar de gekwetste was neergelegd. Deze trachtte bij het zien van de twee voorname edellieden, die hem kwamen bezoeken, zich in bed op te richten, doch hij was te zwak en de uitputting tengevolge van deze inspanning deed hem bijna het bewustzijn verliezen.

De heer de la Trémouille trad op hem toe en gaf hem wat zout te snuiven, dat de levensgeesten weer opwekte. Hierop verzocht Tréville, die er niet van beschuldigd wilde worden, den zieke beïnvloed te hebben, den heer des huizes dezen zelf te ondervragen.

Hetgeen de heer Tréville had voorzien, geschiedde. Zwevend tusschen leven en dood dacht Bernajoux er geen oogenblik aan, de waarheid te verzwijgen. Hij vertelde den beiden heeren de dingen nauwkeurig zooals zij zich hadden toegedragen.

Dit was al wat de heer de Tréville verlangde; hij wenschte Bernajoux beterschap, nam afscheid van de la Trémouille, keerde naar zijn eigen huis terug en zond een boodschap aan de vier vrienden, dat hij hen te eten verwachtte.

De heer de Tréville ontving veel en goed gezelschap, zonder uitzondering antikardinalistisch. Het spreekt dus vanzelf dat het gesprek gedurende het geheele diner liep over de beide nederlagen, welke de gardes van Zijne Eminentie zoo pas geleden hadden. Daar d'Artagnan de held van deze twee dagen was, werd alleen hij overstelpt met gelukwenschen, die Athos, Porthos en Aramis hem graag gunden, niet uitsluitend omdat zij goede kameraden waren, doch ook omdat zij zelf dikwijls genoeg hun beurt hadden gehad, om hem thans de zijne te laten.

Tegen zes uur verklaarde de heer de Tréville, dat hij naar het Louvre moest, doch daar het door Zijne Majesteit vastgestelde uur van bezoek voorbij was, begaf hij zich niet naar de achtertrap, doch vervoegde zich met de vier jongelieden in de antichambre. De koning was nog niet van de jacht teruggekeerd. Nadat onze vrienden ongeveer een half uur hadden gewacht, tezamen met de overige hovelingen, werden alle deuren geopend en werd Zijne Majesteit aangekondigd.

Bij deze tijding voelde d'Artagnan een rilling tot in het merg

zijner beenderen. Het moment, dat nu kwam, zou waarschijnlijk voor zijn verdere leven beslissend zijn. Zijn oogen vestigden zich dan ook in angstige spanning op de deur waardoor de koning moest binnentreden.

Lodewijk XIII verscheen het eerst, hij was in jachtcostuum, nog geheel bestoft, met hooge laarzen aan en een rijzweep in de hand. Met één oogopslag bemerkte d'Artagnan, dat zijn humeur allerslechtst was.

Deze stemming, hoe duidelijk Zijne Majesteit ze ook deed blijken, belette de hovelingen niet, zich langs een vrijen doortocht in rangorde op te stellen; in de koninklijke antichambres is het altijd nog beter door een korzeligen blik te worden opgemerkt, dan in het geheel niet te worden gezien. De drie musketiers aarzelden niet en deden een pas voorwaarts; d'Artagnan hield zich achter hen verborgen, maar hoewel de koning Athos, Porthos en Aramis persoonlijk kende, liep hij hen voorbij zonder hen aan te kijken of toe te spreken, alsof hij hen nooit eerder gezien had. De heer de Tréville echter, op wien de oogen van den koning even gericht bleven, verdroeg dezen blik met zooveel standvastigheid, dat Lodewijk den zijne afwendde. Hierna verdween Zijne Majesteit, al mopperend, in zijn appartementen.

— De zaken staan slecht, zei Athos glimlachend, wij worden dezen keer nog niet tot ridders van 's konings orde geslagen.

— Wacht hier tien minuten, sprak de heer Tréville, en als ge mij na tien minuten nog niet ziet terugkomen, keert dan naar mijn woning terug; het is onnoodig dan nog langer te wachten.

De vier jongelieden wachtten tien minuten, een kwartier, twintig minuten, waarna zij, bemerkend dat Tréville niet terugkwam, in hevige ongerustheid over hetgeen er nu zou gebeuren, vertrokken.

De heer de Tréville was stoutmoediglijk het kabinet van den koning binnengetreden en vond Zijne Majesteit in zeer kwaden luim. Hij zat in een leunstoel en sloeg met de zweep op zijn laarzen, hetgeen den bezoeker echter niet verhinderde, op den

kalmsten toon ter wereld naar 's konings gezondheid te informeeren.

— Slecht mijnheer, slecht, antwoordde de koning. Ik verveel mij.

Dit was inderdaad de ergste kwaal van Lodewijk XIII, die dikwijls een zijner hovelingen meetrok naar een venster en sprak: mijnheer zoo-en-zoo, laten wij ons samen vervelen.

— Hoe, verveelt Uwe Majesteit zich? riep Tréville uit. Heeft zij dan heden geen behagen geschept in de jacht?

— Het is wat moois, mijnheer! Op mijn woord, alles gaat achteruit en ik weet niet of het wild geen spoor meer heeft of dat de honden geen neus meer bezitten. Wij jagen een tienender, vervolgen hem zes uur achtereen en als wij hem bijna hebben en St. Simon reeds den hoorn aan den mond zet om het hallali te blazen, verandert de heele meute plots van koers en zet een eenjarig hertje achterna. Ik zal nog van de drijfjacht moeten afzien, zooals ik ook van de valkenjacht moest afzien. O, ik ben een zeer ongelukkig koning, mijnheer de Tréville. Ik had nog maar één giervalk en die is eergisteren gestorven.

— Inderdaad Sire, ik begrijp uw wanhoop, het onheil is groot, doch ik geloof dat Uwe Majesteit nog een aardige hoeveelheid valken en sperwers over heeft.

— Ja, doch niemand om ze af te richten! De valkeniers verdwijnen, alleen ikzelf weet nog iets van deze kunst af. Na mij is het uit, dan zullen ze gaan jagen met strikken, kuilen en klemmen. Had ik maar tijd om leerlingen te vormen, maar neen, mijnheer de kardinaal zorgt wel dat ik geen minuut rust heb met zijn gepraat over Spanje en Oostenrijk en Engeland. O ja, van den kardinaal gesproken, ik ben zeer ontstemd over u, mijnheer de Tréville!

Tréville had deze wending van den koning verwacht. Hij kende den koning sinds lang en wist wel, dat al zijn gejammer slechts een inleiding was, een soort van zelf-opwinding om zich aan te moedigen, totdat hij eindelijk was waar hij wezen wilde.

— En welk opzicht was ik zoo ongelukkig Uwe Majesteit te mishagen? vroeg hij op zijn meest verwonderden toon.

— Is dit de manier waarop gij u van uw taak kwijt, mijnheer? hernam de koning, een direct antwoord vermijdend, Heb ik u daarvoor benoemd tot aanvoerder mijner musketiers, dat deze een man vermoorden, een heele wijk op stelten zetten en Parijs willen in brand steken zonder dat u er iets tegen doet? Doch wellicht ben ik voorbarig met mijn beschuldiging, wellicht komt ge mij juist mededeelen, dat de oproerkraaiers in de gevangenis zitten en het recht zijn loop heeft gehad!

— Integendeel Sire, antwoordde Tréville rustig, "ik ben juist gekomen, teneinde u om recht te verzoeken.

— En tegen wie? riep de koning uit.

— Tegen de lasteraars, sprak de heer de Tréville.

— Ha, dat is iets nieuws! Wilt u soms ontkennen, dat uw drie onafscheidelijke musketiers, Athos, Porthos en Aramis, en die cadet uit Béarn, zich als razenden op dien armen Bernajoux hebben geworpen, dien zij dusdanig hebben toegetakeld, dat hij waarschijnlijk nu op sterven ligt! Ontkent u misschien, dat zij het huis van den hertog de la Trémouille hebben belegerd en dit zelfs in brand wilden steken, hetwelk in tijd van oorlog nog zoo erg niet zou zijn, want het is een broeinest van Hugenoten, maar dat in vredestijd een schandelijk voorbeeld is. Nu, wilt ge dit alles ontkennen?

— En wie heeft Uwe Majesteit dit fraaie verhaal verteld, Sire? vroeg Tréville kalm.

— Wie me het verteld heeft? Wel, wie anders dan degene die waakt terwijl ik slaap, die werkt terwijl ik mij vermaak, die alles bestiert, binnen en buiten het koninkrijk, in Europa zoo goed als in Frankrijk!

— Uwe Majesteit bedoelt ongetwijfeld God, want alleen Hij is zóó hoog boven Uwe Majesteit geplaatst.

— Neen mijnheer, neen, ik bedoel den steun van den staat, mijn eenigen dienaar, mijn eenigen vriend, ik bedoel mijnheer den Kardinaal.

— Zijne Eminentie is niet Zijne Heiligheid, Sire.

— Wat wilt ge daarmee zeggen, mijnheer?

— Dat alleen de paus onfeilbaar is en die onfeilbaarheid zich niet uitstrekt tot de kardinalen.

— U bedoelt dus, dat hij mij om den tuin leidt, dat hij me bedriegt. U beschuldigt hem. Nu, beken maar openlijk dat gij hem beschuldigt!

— Neen Sire, doch ik bedoel dat hij zichzelf om den tuin leidt, dat hij verkeerd is ingelicht; ik bedoel voorts dat hij zich gehaast heeft, de musketiers van Uwe Majesteit te beschuldigen, tegenover wie hij altijd onrechtvaardig is, en dat hij zijn inlichtingen niet uit goede bron heeft.

— De beschuldiging komt anders van den heer de la Trémouille, van den hertog zelf. Wat hebt u daarop te antwoorden?

— Ik zou kunnen antwoorden, Sire, dat hij teveel belang heeft bij de zaak om een onpartijdig getuige te zijn, doch dit is verre van mij, want ik ken den hertog als een rechtschapen edelman, en wil mij dan ook bij zijn verklaring neerleggen, doch op één voorwaarde, Sire.

— En die is?

— Dat Uwe Majesteit hem hier ontbiedt en hem ondervraagt, doch persoonlijk, onder vier oogen en zonder getuigen, en dat ik Uwe Majesteit mag spreken terstond nadat Zij zich met den hertog heeft onderhouden.

— Het is goed zei de koning, en zult ge u dan onderwerpen aan hetgeen mijnheer Trémouille zal zeggen?

— Ja Sire.

— Zult U zijn oordeel aanvaarden?

— Ja Sire.

— En zult ge u ook onderwerpen aan de schadeloosstelling die hij zal eischen?

— Absoluut.

— La Chesnaye! riep de koning. La Chesnaye!

De lijfdienaar van Lodewijk XIII, die steeds aan de deur stond, trad binnen.

— La Chesnaye, sprak de koning, laat onmiddellijk den heer de la Trémouille roepen, ik wil hem nog vanavond spreken.

— Geeft Uwe Majesteit mij Haar woord dat Zij met niemand zal spreken tusschen het onderhoud met den heer de la Trémouille en dat met mij? vroeg Tréville.

— Met niemand, mijn woord van edelman.

— Tot morgen dan, Sire.

— Tot morgen, mijnheer.

— Hoe laat belieft het Uwe Majesteit?

— Zoo laat als ge wilt.

— Maar ik vrees, als ik te vroeg in den ochtend kom, Uwe Majesteit te zullen wekken.

— Mij wekken? Slaap ik dan soms? Ik slaap niet meer, mijnheer, ik droom maar zoo wat, dat is alles. Kom dus zoo vroeg als ge wilt, om zeven uur, doch wee uw musketiers, als zij schuldig zijn!

— Indien mijn musketiers schuldig zijn, Sire, zullen zij uitgeleverd worden in de handen van Uwe Majesteit, die met hen moge handelen naar goeddunken. Heeft Uwe Majesteit voorts nog iets te bevelen? Zij spreke en ik zal gehoorzamen.

— Neen mijnheer, en bedenk dat ik niet zonder reden Lodewijk de Rechtvaardige word genoemd. Tot morgen mijnheer, tot morgen.

— God behoede Uwe Majesteit!

Hoe weinig de koning ook sliep, de heer Tréville sliep nog slechter; hij had nog dezelfden avond aan zijn drie musketiers en hun jongen metgezel doen weten, dat hij hen 's ochtends om half zeven bij zich verwachtte. Hij nam hen mede zonder hen iets te zeggen of iets te belooven, niet verbergend, dat de gunst des konings voor hen en zelfs voor hemzelf aan en zijden draad hing.

Aan de achtertrap gekomen, liet hij hen wachten. Wanneer de koning in zijn ontstemming jegens hen volhardde, konden zij zich verwijderen voor hij hen gezien had; wenschte Zijne Majesteit hen daarentegen te ontvangen, zoo behoefden zij slechts geroepen te worden.

In de speciale antichambre van den koning vond Tréville La Chesnaye die hem mededeelde, dat men den hertog de la

Trémouille den vorigen avond niet had thuisgetroffen en hij eerst te laat thuis was gekomen om zich alsnog bij den koning te vervoegen, doch dat de hertog nu zoojuist gekomen was en zich op het oogenblik bij den koning bevond.

Deze omstandigheid was Tréville zeer naar den zin, hij kon er nu zeker van zijn, dat geen enkele invloed van buiten zich tusschen Trémouille en hem aan den koning zou opdringen.

Geen tien minuten verstreken, of de deur van 's konings kabinet ging open en Tréville zag den heer de la Trémouille naar buiten komen. De hertog trad op hem toe en sprak:

— Mijnheer de Tréville, Zijne Majesteit heeft mij zoojuist ontboden om te vernemen hoe de zaken zich gisterochtend bij mijn huis hebben toegedragen. Ik heb hem de waarheid gezegd, namelijk dat mijn mannen in het ongelijk waren en dat ik bereid ben, u mijn verontschuldigingen aan te bieden. Wees zoo goed die, nu wij elkaar toch ontmoet hebben, hierbij te aanvaarden en mij voortaan als een uwer vrienden te beschouwen.

— Mijnheer de hertog, antwoordde Tréville, ik had zooveel vertrouwen in uw grootmoedigheid, dat ik mij geen beteren verdediger bij den koning had kunnen wenschen. Ik zie dat ik mij niet bedrogen heb en het verheugt mij, dat er nog een man te vinden is van wie men, zonder zich te vergissen, kan zeggen wat ik van u heb gezegd!

— Goed, goed! riep de koning uit, die tusschen de twee deuren deze complimenten had aangehoord, doch zeg hem nog dit eene, Tréville, dat ook ik mij gaarne tot zijn vrienden zou willen rekenen, doch dat hij mij deerlijk verwaarloost. Het is nu voor het eerst na drie jaar dat ik hem ontmoet, en daartoe heb ik hem nog moeten ontbieden! Zeg het hem uit mijn naam, want dit zijn dingen welke een koning nu eenmaal niet zelf kan zeggen.

— Dank u, Sire, dank u, sprak de hertog doch ik hoop niet dat Uwe Majesteit meent, dat diegenen welke Zij elk uur van den dag ziet — dit slaat volstrekt niet op den heer de Tréville! — juist Haar trouwste dienaars zijn!

— Gij hebt dus gehoord wat ik zooeven zeide, hertog, hernam de koning, naderbij komend tot aan de deur, des te beter! Ah, zijt gij daar, Tréville en waar zijn onze musketiers? Ik had u gezegd, hen mee te brengen, waarom hebt gij dat niet gedaan?

— Zij zijn beneden, Sire, en met Uw verlof zal La Chesnaye hen bovenroepen.

— Ja ja, laat hen terstond komen. Het is acht uur en tegen negenen verwacht ik bezoek. Gij moogt gaan, mijnheer de hertog, doch spoedig terugkomen! Kom binnen, Tréville.

De hertog groette en ging heen. Op het oogenblik toen hij de deur opende verschenen de drie musketiers en d'Artagnan, voorafgegaan door La Chesnaye, boven aan de trap.

— Komt nader, dapperen, sprak de koning, komt nader, ik moet u berispen.

De musketiers naderden buigend, d'Artagnan hield zich op den achtergrond.

— Wat duivel! riep de koning uit, door u vieren zeven gardes van Zijne Eminentie buiten gevecht gesteld in den tijd van twee dagen! Dat is te veel, mijne heeren, veel te veel! Op die manier zou Zijne Eminentie genoodzaakt zijn, binnen drie weken zijn compagnie te vernieuwen, en ik zou mij genoopt zien, de voorschriften in hun volle strengheid te doen naleven. Zoo voor een keer, bij toeval, kan het er nog mee door, maar zeven in twee dagen dat is te veel, ik herhaal het, veel te veel!

— Uwe Majesteit ziet dan ook wel dat zij geheel van streek zijn en vol berouw om vergeving komen smeeken!

— Geheel van streek en vol berouw, hm! Ik vertrouw die schijnheilige gezichten niet erg, vooral dat van dien Gasconjer niet. Kom nader, mijnheer.

D'Artagnan, begrijpend dat dit complimentje voor hem was bestemd, naderde met zijn wanhopigste gezicht.

— En dit hebt gij een jongeman genoemd, Tréville? Maar het is een kind, niet meer dan een kind! En is hij het die Jussac zulk een degenstoot heeft toegebracht?

— Ja, en die twee mooie stooten aan Bernajoux.

— Werkelijk?

— Zonder nog te rekenen dat, indien hij mij niet had gered uit de handen van Bicarat, sprak Athos, ik thans niet eer zou hebben mijn onderdanigste buiging voor Uwe Majesteit te maken.

— Dus, mijnheer de Tréville, het is een ware duivel, die Béarnais! Ventre saint-gris, zou mijn vader zeggen! Op die manier zal hij nog menig wambuis aan flarden scheuren en menigen degen in stukken breken. En de Gasconjers zijn nog altijd arm, nietwaar?

— Sire, ik moet toegeven dat men nog geen goudmijnen in hun bergen heeft ontdekt, al had de Hemel hun dit wonder wel kunnen doen geworden, als belooning voor de manier waarop zij de belangen van uw koninklijken vader hebben ondersteund.

— U wilt dus zeggen, dat het de Gasconjers zijn, die mij tot koning hebben gemaakt, daar ik de zoon mijns vaders ben? Het zij zoo, ik zeg niet neen. La Chesnaye, ga eens vlug al mijn zakken doorzoeken of er nog veertig goudstukken in zijn. Zoo gij ze mocht vinden, breng ze mij dan. En nu, jongeman, moet ge mij met de hand op het hart vertellen hoe de dingen zich hebben toegedragen!

D'Artagnan vertelde het avontuur van den vorigen dag in kleuren en geuren, hoe hij niet had kunnen slapen van vreugde, in het vooruitzicht bij Zijne Majesteit ontvangen te zullen worden, en daarom drie uur vóór den tijd der audiëntie met zijn vrienden naar de kaatsbaan was gegaan, hoe hij, bespot door Bernajoux, toen hij vrees aan den dag legde dat hem een bal in het gelaat zoo treffen, van dezen voldoening had geëischt, zoodat Bernajoux de scherts bijna met zijn leven had moeten betalen, terwijl het den heer de la Trémouille, die er niets mee te maken had, bijkans zijn huis had gekost.

— Het moet wel zoo zijn, mompelde de koning zoo heeft ook de hertog mij de kwestie uitgelegd. Arme kardinaal, zeven man in twee dagen, en nog wel zijn dierbaarste! Maar nu moet het uit zijn, heeren, gij hebt wraak genomen voor de schermut-

seling in de rue Férou en méer dan dat, ge kunt dus tevreden zijn.

— Als Uwe Majesteit voldaan is, sprak Tréville, zijn wij het ook.

— Ja, dat ben ik, verklaarde de koning. Hij nam van La Chesnaye een handvol goudstukken aan en legde ze in de hand van d'Artagnan. Ziehier, sprak hij, het bewijs van mijn erkentelijkheid.

In dien tijd waren de denkbeelden van trots, die in onze dagen gelden, nog niet zoo in zwang. Een edelman kon uit de hand van den koning een som gelds ontvangen zonder daardoor in het minst beleedigd te zijn. D'Artagnan stak dus de veertig goudstukken zonder blikken of blozen in zijn zak en betuigde Zijne Majesteit zijn oprechten dank.

— Ziezoo, sprak de Koning, op de klok kijkend, gaat nu weg want het is half negen en ik zeide u reeds, dat ik om negen uur bezoek verwachtte. Ik dank u voor uw toewijding, heeren; ik kan er op rekenen nietwaar?

— O Sire! riepen de vrienden als uit één mond uit, wij zouden ons voor Uwe Majesteit in stukken laten snijden.

— Goed, goed, maar blijf liever heel, daar heb ik meer aan. Tréville, vervolgde de koning tot den kapitein, terwijl de anderen zich terugtrokken, daar gij geen plaats hebt bij de musketiers en wij bovendien een proeftijd hadden vastgesteld om bij dat corps te worden toegelaten, kunt gij dezen jongeman doen inlijven bij de compagnie gardes van den heer des Essarts, uw zwager. O Tréville, wat verheug ik mij op het gezicht dat de kardinaal zal trekken! Hij zal woedend zijn, maar dat kan me niet schelen, ik ben in mijn recht.

En de koning groette Tréville, die zich verwijderde en zich voegde bij de musketiers, welke hij bezig vond de veertig goudstukken van d'Artagnan te verdeelen.

En de kardinaal was, zooals Zijne Majesteit verwacht had, inderdaad woedend, zóó woedend, dat hij gedurende acht dagen de speelavondjes van den koning vermeed, hetgeen den koning

niet belette, hem zoo dikwijls hij hem ontmoette, op zijn liefsten toon te vragen:

— En mijnheer de kardinaal, hoe gaat het met uw armen Bernajoux en uw armen Jussac?

VII.

BIJ DE MUSKETIERS THUIS.

Nadat d'Artagnan het Louvre had verlaten, raadpleegde hij zijn drie vrienden hoe hij zijn deel van de veertig goudstukken zou besteden; Athos raadde hem, een goeden maaltijd bij het restaurant "A la Pomme de Pin" te bestellen, Porthos een lakei te nemen, en Aramis een aardige minares te zoeken.

De maaltijd werd nog denzelfden dag genoten, terwijl de nieuwe lakei aan tafel bediende. De spijzen waren besteld door Athos, de lakei verzorgd door Porthos. Het was een Picadiër, dien de musketier denzelfden dag had in dienst genomen toen hij hem aantrof op de Pont de la Tournelle, bezig kringetjes in het water te spuwen. Porthos beweerde, dat deze bezigheid duidde op een nadenkende en bespiegelende natuur, en daarom had hij den man zonder verdere aanbeveling meegenomen. De indrukwekkende houding van dezen edelman bij wien hij meende in dienst te komen, had Planchet — zoo heette de Picardiër — verlokt, zoodat zijn teleurstelling niet gering was, toen hij bemerkte, dat zijn plaats reeds was ingenomen door een collega, Mousqueton genaamd, en Porthos hem aan het verstand bracht, dat zijn staat, hoe groot ook, niet het houden van twee bedienden vereischte en hij was aangenomen voor den dienst van d'Artagnan.

Toen Planchet echter bediende bij het diner, dat zijn meester gaf, en hij dien bij het betalen een handvol gouds uit de zak zag nemen, waande hij zijn fortuin gemaakt en dankte hij den Hemel, bij zulk een Croesus te zijn terechtgekomen, en hij volhardde in die meening tot na het diner met welks resten hij zich voor lange hongerkuren schadeloos stelde. 's Avonds

echter, bij het gereed maken van het bed van zijn meester, gingen de schoone droomen van Planchet in rook op. Dit bed was het eenige van de geheele woning, welke bestond uit een voorkamer en een slaapvertrek. Planchet sliep dus in de voorkamer onder een deken, die d'Artagnan van zijn eigen bed had afgenomen en waar hij het sindsdien zonder stelde.

Athos had een knecht, dien hij op een zeer ongewone wijze tot zijn dienst had afgericht en die naar den naam Grimaud luisterde. Hij was bijzonder zwijgzaam, deze waardige heer (wij bedoelen Athos, wel te verstaan!). Gedurende de vijf of zes jaren dat hij in groote intimiteit met zijn vrienden Porthos en Aramis omging, herinnerden dezen zich wel hem dikwijls te hebben zien glimlachen, doch nooit hadden zij hem hooren lachen. Zijn woorden waren kort en veelzeggend en drukten altijd datgene uit wat zij bedoelen, niet meer en niet minder, geen versieringen, geen tierlantijntjes. Een gesprek met hem was een gebeurtenis zonder episoden.

Al was Athos nauwelijks dertig jaar en van opmerkelijke schoonheid, zoowel naar lichaam als naar ziel, had niemand ooit gehoord dat hij een minnares bezat. Nooit sprak hij over vrouwen. Wel belette hij niemand, er in zijn bijzijn over te praten, doch wanneer hij zich in zulk een gesprek mengde, was het met bittere opmerkingen en misanthropische gezegden, daar het hem ten eene male onaangenaam was. Zijn teruggetrokkenheid, zijn menschenschuwheid en zwijgzaamheid maakten hem bijna tot een grijsaard. Om niet van zijn gewoonten af te wijken had hij er Grimaud aan gewend, hem te gehoorzamen op een enkel gebaar of een beweging met de lippen. Alleen in buitengewone momenten sprak hij hem toe.

Somtijds geloofde Grimaud, die zijn meester vreesde als het vuur, al koesterde hij voor diens persoonlijkheid veel toegenegenheid en voor diens genie de grootst mogelijke achting, Athos' bedoeling te hebben begrepen; hij wierp zich dan op de uitvoering ervan, doch bracht gewoonlijk precies het tegenovergestelde tot stand. Dan haalde Athos de schouders op en gaf,

zonder zich op te winden, Grimaud een pak ransel. In zulke dagen sprak hij wel een weinig.

Porthos' karakter was, gelijk we gezien hebben, geheel tegenovergesteld aan dat van Athos. Hij sprak niet alleen veel, doch ook luid, zonder zich er om te bekommeren of men naar hem luisterde; hij sprak om te spreken en het genoegen te smaken, zich te hooren; hij sprak over alles, behalve over de wetenschap, waartegen hij een ingeroesten haat aan den dag legde welken hij, naar zijn zeggen, reeds als kind jegens alle geleerden had gekoesterd. Hij had niet de indrukwekkende houding van Athos, en het besef van zijn inferioriteit op dit punt hadden hem in het begin van hun omgang vaak onrechtvaardig doen zijn jegens dezen edelman, dien hij had willen overbluffen door zijn schitterende toiletten. Doch Athos, in zijn eenvoudig musketiersbuis en met geen ander teeken van waardigheid dan de wijze waarop hij het hoofd achterover wierp en den voet vooruit plantte, nam op hetzelfde oogenblik de plaats in, die hem toekwam, en drong den pronkzieken Porthos terug naar het tweede plan. Porthos troostte zich door de antichambre van den heer Tréville en de wachtzalen van het Louvre vol te schetteren over zijn succes, waar Athos nooit over repte; zelfs was er dezer dagen, nadat hij een waren triomftocht had afgelegd via edelvrouwen en baronessen, voor hem sprake van niet meer of minder dan een buitenlandsche prinses, die ontzaggelijk veel met hem ophad.

Een oud spreekwoord zegt: "Zoo meester, zoo knecht". Laten wij dus overgaan van Athos' knecht op Porthos' knecht, of wel van Grimaud op Mousqueton.

Mousqueton was een Normandiër, wiens vreedzamen naam Boniface zijn meester had veranderd in den oneindig fraaieren van Mousqueton. Hij was bij Porthos in dienst gekomen op voorwaarde dat deze hem alleen maar huisvesting en kleeding zou verschaffen; hij vroeg slechts twee uur per dag voor zichzelf, om zich te kunnen wijden aan een bezigheid, die hem in zijn overige behoeften voorzag. Porthos had zich hiermee accoord verklaard, daar deze regeling hem uitstekend van pas kwam.

Wat het voorzien van 's mans kleeding betreft, daartoe liet hij zijn eigen afgedragen costuums keeren bij een zeer pienteren kleermaker, wiens vrouw er op uit was, Porthos zijn aristocratische gewoonten te doen afleggen. Zoo sloeg Mousqueton in het gevolg van zijn meester een keurig figuur.

Van Aramis meenen wij een voldoende beschrijving te hebben gegeven, wij zullen trouwens gelegenheid hebben zijn karakter, evenals dat zijner vrienden, in zijn ontwikkeling te volgen. Zijn lakei heette Bazin. Uit hoofde van het voornemen van zijn meester, nog eens deel uit te maken van den geestelijken stand, was hij steeds in het zwart gekleed, zooals het de knecht van een Kerkdienaar betaamt. Hij kwam uit Berry, was een vijfendertig of veertig jaar oud, zachtaardig, vreedzaam en mollig, las gaarne in vrije oogenblikken de vrome werkjes, die zijn meester hem verschafte, doch was, zoo noodig, ook in staat een klein, doch uitmuntend diner te bereiden. Overigens was hij, als het moest, doof, blind en stom en van een werkelijk beproefde trouw.

Nu wij, zij het oppervlakkig, meesters zoowel als knechts kennen, zullen wij ons met de woning van ieder van hen bezighouden.

Athos woonde in de rue Férou, vlak bij het Luxembourg; zijn woning bestond uit twee kleine, netjes gemeubileerde kamers in een huurhuis welks eigenares, die nog jong en bekoorlijk was, hem tevergeefs haar liefste lonkjes toewierp. Enkele overblijfselen van een vergane grootheid prijkten nog aan de muren van dit bescheiden verblijf, onder meer een degen, rijk gedreven, volgens het model afkomstig uit de dagen van Frans I, waarvan het enkele gevest, dat met kostbare steenen ingelegd was, meer dan tweehonderd goudstukken waard was, doch dat Athos, zelfs in zijn moeilijkste tijden, nooit had willen verkoopen of beleenen. Deze degen had langen tijd de begeerte van Porthos opgewekt; tien jaren van zijn leven had deze willen offeren, om het te bezitten. Op zekeren dag, toen hij een afspraakje met een hertogin had, trachtte hij zelfs het wapen van Athos te leen te krijgen, waarop Athos zonder een woord

te spreken, zijn zakken ledigde, al zijn sieraden, beurzen, gespen en gouden kettingen bijeennam en Porthos dit alles aanbood. De degen, verklaarde hij, was op zijn plaats vastgeklonken en zou daar niet vandaan komen, tenzij de eigenaar zelf de woning mocht verlaten.

Behalve deze degen hing in de woning van Athos nog een portret, voorstellende een edelman uit den tijd van Hendrik III, met grooten zwier gekleed en versierd met het eereteeken der orde van den Heiligen Geest. Dit portret vertoonde zekere gelijkenis, zekere familieovereenkomst met Athos, hetgeen aanduidde dat deze voorname edelman, dez ridder in de koninklijke orden, een zijner voorvaderen was. Tenslotte stond nog op den schoortsteenmantel een kistje van prachtig goudsmeedwerk, dat dezelfde wapens vertoonde als ook de degen en het portret droegen, en waarbij het overige meubilair afschuwelijk afstak. Athos droeg steeds den sleutel van dit kistje bij zich, doch op zekeren dag had hij het geopend in bijzijn van Porthos, zoodat deze zich kon overtuigen, dat het niets dan brieven en papieren bevatte, vermoedelijk minnebrieven en familiebescheiden.

Porthos bewoonde zeer ruime en pralerige appartementen in de rue du Vieux Colombier. Zoo dikwijls hij met den een of anderen vriend zijn vensters voorbijkwam, waarachter men steeds Mousqueton in groot livrei kon zien, hief het hoofd op en sprak: "Hier woon ik nu!" Maar nooit trof men hem thuis, nooit verzocht hij iemand boven te komen, zoodat niemand kon vertellen of deze schoone schrijn werkelijke kostbaarheden bevatte.

Aramis had een kleine woning, bestaande uit een zitkamer, een eetkamer en een slaapvertrek dat, evenals de andere vertrekken, gelijkvloers gelegen, uitkwam op eèn frisschen, schaduwrijken tuin, waarvan het loover de onbescheiden blikken der buren afweerde.

Wat d'Artagnan betreft, zijn woning kennen wij reeds, evenals zijn lakei, den heer Planchet.

D'Artagnan, die, als meeste menschen die aanleg voor in-

trige hebben, zeer nieuwsgierig was, probeerde wat hij kon om te weten te komen wie Athos, Porthos en Aramis nu wel precies waren, want onder deze krijgsnamen verborg ieder dezer jongelieden zijn naam van edelman. Vooral Athos kon men al op tien pas afstands den hooggeborene aanzien. D'Artagnan wendde zich dus tot Porthos voor inlichtingen omtrent Athos en Aramis, en tot Aramis om iets te vernemen over Porthos.

Ongelukkigerwijze wist Porthos zelf niet meer van den zwijgzamen kameraad, dan dat deze zelf had losgelaten. Men zeide, dat hij diep teleurgesteld was in de liefde door een laaghartig verraad, dat het bestaan van dezen edelman voorgoed vergald had. Welk was dit verraad? Niemand wist het.

Wat Porthos betreft, was, behalve zijn eigenlijke naam die, evenals de namen zijner vrienden alleen aan den heer de Tréville bekend was, zijn geheele leven als een open boek. IJdel en praatziek kon men door hem heen zien als door kristal. Het eenige wat den onderzoeker op een dwaalspoor kon brengen, was het vele goeds dat hij van zichzelf vertelde.

Aramis zag eruit, alsof hij geen enkel geheim bezat, doch was in werkelijkheid een jongmensch vol mysteries. Hij antwoordde weinig wanneer men hem vroeg naar de geheimen van anderen en ontweek de vragen, hemzelf betreffende. Op zekeren dag wilde d'Artagnan, die de verhalen had gehoord welke de ronde deden over Porthos en diens prinses, ook iets weten van de liefdesverhalen van Aramis.

— En uzelf? vroeg hij, u, die mij altijd zooveel vertelt over de baronessen, gravinnen en prinsessen der anderen?

— Pardon, weerlegde Aramis, daar spreek ik over, omdat Porthos zelf al dat fraais uitbazuint, doch, geloof mij, waarde mijnheer d'Artagnan dat er, indien men mij werkelijk geheimen kwam toevertrouwen, geen geslotener vertrouweling zou bestaan dan ik!

— Daar twijfel ik niet aan, hernam d'Artagnan, doch mij dunkt dat u, die zoo op de hoogte bent van de wapenkunde, mij wel de herkomst moet kunnen zeggen van zekeren

geborduurden zakdoek, waaraan ik de eer uwer kennismaking te danken heb.

Dezen keer maakte Aramis zich niet boos, doch antwoordde bescheiden en vriendelijk:

— Vergeet niet, mijn waarde, dat ik tot de Kerk wil behooren en alle wereldlijke dingen vermijd. De zakdoek, dien gij hebt gezien, was door een mijner vrienden bij mij vergeten, doch ik heb hem wel moeten aannemen om die twee, mijn vriend en de dame die hij liefheeft, niet te compromitteeren. Wat mijzelf betreft, ik heb geen minnares en wil er ook geen hebben, mede op het verstandig voorbeeld van Athos, die er evenmin een heeft als ik.

— Maar wat duivel, u bent toch geen pastoor! U bent musketier!

— Voorloopig, beste vriend, zooals de kardinaal zegt, musketier tegen wil en dank, doch Kerkdienaar in mijn hart, geloof mij. Athos en Porthos hebben mij hiertoe overgehaald, om mij eenige bezigheid te verschaffen; ik had namelijk juist toen ik tot priester gewijd zou worden, een onaangenaamheid met.... Maar dat interesseert u niet, en ik beroof u van uw kostbaren tijd.

— Niet in het minst, dit alles interesseert mij bijzonder! riep d'Artagnan haastig uit. Ook heb ik voor het oogenblik niets te doen.

— Jawel, maar ik moet mijn brevier lezen, hernam Aramis, daarna ga ik eenige gedichten schrijven voor mevrouw d'Aiguillon, die mij er om verzocht heeft, en dan moet ik naar de rue St. Honoré wat rouge koopen voor mevrouw de Chevreuse. U ziet, jongeman dat, al hebt u geen haast, ik mijn tijd wel degelijk noodig heb.

En Aramis reikte zijn jongen vriend hartelijk de hand tot afscheid.

D'Artagnan kon, hoeveel moeite hij zich ook gaf, niets anders over zijn drie nieuwe vrienden te weten komen. Hij bepaalde er zich dus toe, te gelooven, wat zij hem zelf over hun verleden hadden medegedeeld, en hoopte, dat de toekomst hem

uitgebreider onthullingen zou brengen. In afwachting daarvan, beschouwde hij Athos als een Achilles, Porthos als een Ajax en Aramis als een Joseph.

Overigens was het leven der vier jongelui zeer genoegelijk; Athos speelde en verloor altijd. Toch leende hij geen sou bij zijn vrienden, al stond zijn eigen beurs ten alle tijde tot hun beschikking; en wanneer hij op eerewoord had gespeeld, stond hij om zes uur den volgenden ochtend voor zijn schuldeischer om dien te betalen.

Bij Porthos ging het op en af; op dagen dat hij won was hij brutaal en luidruchtig, doch als hij verloor kwam hij dagenlang niet boven water en als hij eindelijk te voorschijn kwam, was hij bleek, met een lang gezicht, doch met geld op zak.

Aramis speelde nooit. Eigenlijk kon men zich geen slechteren musketier en geen ongezelliger gast denken, dan hij. Altijd had hij te werken. Somtijds, midden in een diner, als iedereen was meegesleept door den wijn en den gloed der conversatie, oordeelend dat men nog zeker wel twee of drie uur bijeen kon blijven, keek Aramis op zijn horloge, stond met zijn innemend glimlachje op en nam afscheid van het gezelschap om, zooals hij zeide, een geleerde te gaan raadplegen, met wien hij had afgesproken. Ook sloot hij zich wel eens in zijn kamer op om een thesis uit te werken, en verzocht zijn vrienden, hem niet te storen.

Dan glimlachte Athos met dat aantrekkelijke, droefgeestige glimlachje, dat zoo wel bij zijn nobele trekken paste, en Porthos hief zijn glas op en zwoer dat Aramis het nooit verder zou brengen dan tot dorpspastoor.

Planchet, de knecht van d'Artagnan, was best in staat de weelde te verdragen; hij kreeg dertig stuivers per dag, ging vroolijk als een vink door het huis en was toegewijd aan zijn meester. Toen echter het gebrek zijn intrede deed in de woning aan de rue des Fossoyeurs, dat wil zeggen: toen de veertig goudstukken van den koning waren opgegeten, kwam hij met allerlei klachten, die Athos weerzinwekkend, Porthos onbehoorlijk en Aramis bespottelijk vond; Athos ried d'Artagnan den kerel

te ontslaan, Porthos, hem tevoren een pak slaag te geven en Aramis was van oordeel dat een meester niets dan goeds over zichzelf behoefde af te wachten.

— Dat is gemakkelijk gezegd, antwoordde d'Artagnan, voor u, Athos die nooit tot uw Grimaud spreekt en hem ook het zwijgen oplegt, voor u, Porthos, die een weelderigen staat voert en voor uw knecht Mousqueton een halfgod zijt, en voor u, Aramis, die, eeuwig verdiept in uw theologische studiën, die vrome ziel van een Bazin het diepste respect afdwingt. Doch hoe zou ik, die niets beteeken en niets bezit, die geen musketier, zelfs geen garde ben, een Planchet toewijding, vrees of ontzag kunnen inboezemen?

— De zaak is ernstig, vonden de drie vrienden, het is zelfs een delicate kwestie, want het gaat met knechts net als met vrouwen: men moet hen terstond op dat standpunt plaatsen, waar men wil, dat ze zullen blijven. Denk dus wel na.

D'Artagnan dacht na en besloot, Planchet op voorschot een pak slaag te geven, welk karweitje hij ten uitvoer bracht met de nauwgezetheid waarmede hij alles deed, daarop, na hem duchtig te hebben afgerost, verbood hij hem, zonder zijn toestemming zijn dienst te verlaten, daar, zooals hij zeide, de toekomst zonder den minsten twijfel heerlijke tijden zou brengen, en hij, Planchet, dus zijn fortuin kon maken door te blijven, want d'Artagnan was een veel te goed meester om zijn knecht niet in zijn komenden voorspoed te doen deelen.

Deze handelwijze droeg de goedkeuring der musketiers weg en ook Planchet zelf was vol bewondering voor zijn meester en sprak niet meer over weggaan.

Het leven der vier jongelieden werd nu geheel gemeenschappelijk, d'Artagnan die nog te versch uit de provincie kwam om zelf persoonlijke gewoonten te hebben, nam geheel die zijner nieuwe vrienden over. Zij stonden des winters om acht, des zomers om zes uur op, gingen het wachtwoord halen en begaven zich naar Tréville om te zien hoe het daar ging. D'Artagnan, al was hij geen musketier, nam den geheelen dienst met roerende nauwgezetheid waar, zelfs stond hij op wacht om diengene

zijner vrienden die de wacht had, gezelschap te houden. Men kende hem in de kazerne der musketiers en beschouwde hem als een goed kameraad.

De drie musketiers van hun kant hielden veel van hun jongen vriend. De vriendschap, die deze vier mannen verbond, en hun behoefte elkaar drie of viermaal per dag te zien, hetzij voor een duel, hetzij voor zaken, hetzij voor pleizier, deed hen als schaduwen achter elkaar aan loopen en telkens kon men een of meer dezer onafscheidelijken vinden tusschen het Luxembourg en de Place St. Sulpice, tusschen de rue du Vieux Colombier en het Luxembourg, op zoek naar de overigen.

Intusschen zat de heer de Tréville niet stil. Op een goeden dag gelastte de koning ridder des Essarts, d'Artagnan als cadet bij zijn compagnie gardes in te lijven. Zuchtend hulde d'Artagnan zich in deze uniform, die hij voor tien jaar van zijn leven tegen de musketierstuniek had willen ruilen. De heer Tréville beloofde hem ook deze gunst, doch na een proeftijd van twee jaar, die echter verkort kon worden wanneer d'Artagnan in de gelegenheid mocht zijn den koning een dienst te bewijzen of zich door het een of andere heldenfeit te onderscheiden. Met deze belofte kon hij gaan en den volgenden dag begon zijn dienst.

Nu was het de beurt van Athos, Porthos en Aramis om d'Artagnan gezelschap te houden wanneer deze wacht had. Zoo kreeg de compagnie van den heer des Essarts op den dag, toen d'Artagnan bij haar werd ingelijfd, vier mannen inplaats van één.

VIII.

EEN HOFINTRIGE.

Gooals aan alle dingen dezer aarde kwamen ook aan de veertig goudstukken van koning Lodewijk XIII een einde en dit einde bracht onze vier vrienden in de grootste benardheid. Eerst had Athos hun kleine gemeenschap met zijn middelen ondersteund, daarna Porthos, die er, dank zij een zijner korte "zakenreisjes" die men wel van hem gewoon was, in slaagde

veertien dagen lang in aller behoeften te voorzien, en tenslotte Aramis, die zich met de hem eigen gratie aan deze beschikking onderwierp en zich, naar zijn zeggen door het verkoopen van eenige theologische werken, enkele goudstukken wist te verschaffen.

Ook had men, als gewoonlijk, bij den heer de Tréville zijn toevlucht gezocht, die dan ook wel wat voorschot op de soldij gaf, maar wat beteekende dit voor drie musketiers, die diep in de schulden staken, en voor een garde, die nog geen soldij genoot!

Toen men eindelijk bemerkte, dat het gebrek voor de deur stond, bracht men door een laatste krachtpoging nog acht of tien goudstukken bijeen, doch Porthos waagde ze bij het spel, verloor alles, en nog bovendien vijfenwintig goudstukken op zijn woord.

Thans was de nood op het hoogst en zag men het uitgehongerde viertal, gevolgd door hun lakeien, de kaden en wachtlokalen afloopen, hun vrienden aansporend tot het geven van diners, gedachtig aan den raad van Aramis, dat men in dagen van overvloed links en rechts diners moest zaaien, om die in tijd van nood te oogsten.

Athos werd vier maal uitgenoodigd en nam elken keer al zijn vrienden en hun lakeien mee, Porthos had zes diners en deed er eveneens de anderen van mee profiteeren, Aramis zorgde er voor acht. Zooals men heeft kunnen merken was dit iemand die weinig zei, doch heel wat volbracht.

Wat d'Artagnan betreft, hij kende nog niemand in de hoofdstad, doch hij wist het toch te brengen tot een ontbijt met chocola bij een priester uit zijn geboortestreek en een diner bij een kornet van de garde. Hij nam zijn heele kudde mee naar den priester, waar men een voorraad van twee maanden verslond, en ook naar den kornet, die wonderen verrichtte. zelfs al eet men veel.

Maar, zooals Planchet zeide, men kan niet meer dan ééns eten,

D'Artagnan voelde zich beschaamd dat hij zijn vrienden slechts anderhalven maaltijd had kunnen aanbieden, want het

ontbijt bij den priester was slechts een halve maaltijd vergeleken bij de overdadige diners waar Athos, Porthos en Aramis voor hadden gezorgd. Hij vond, dat hij de gemeenschap tot last was, in zijn jeugdige trouwhartigheid over het hoofd ziende dat hij diezelfde gemeenschap een maand lang had onderhouden. Zijn onrustige geest begon ijverig te arbeiden. Hij kwam tot de overweging dat dit verbond van vier jonge, dappere, ondernemende en actieve jongelieden eigenlijk een ander doel moest hebben dan straatslijperij, schermlessen en meer of minder geestige kwinkslagen.

Werkelijk, vier mannen als zij, elkander trouw tot in den dood, vier mannen die elkaar steeds steun verleenden, nooit, alleen noch gezamenlijk, van een gemeenschappelijk besluit afweken, vier armen die de vier windstreken bedreigden of tenminste een enkel punt, moesten ontegenzeggelijk, hetzij ondergronds of in het daglicht, door een mijn of door een loopgraaf, door list of door geweld, den weg naar het doel vinden, hoe goed verdedigd dit ook mocht zijn en hoe ver het ook lag. Het eenige wat d'Artagnan verbaasde was, dat geen zijner vrienden daar ooit aan gedacht had.

Hij dacht er wel degelijk over, en ernstig ook, pijnigde zich het brein om richting te geven aan deze viervoudige en toch eendrachtige kracht, waarmede men zonder twijfel als met den hefboom van Archimedes de wereld zou kunnen oplichten, toen er zachtjes op de deur werd geklopt. D'Artagnan wekte Planchet en gelastte hem, open te doen.

Dit zinnetje "d'Artagnan wekte Planchet" doet den lezer wellicht veronderstellen dat het nacht, althans nog geen dag was, maar neen, het was reeds vier uur in den middag. Planchet had zijn meester twee uur geleden om eten gevraagd doch deze had geantwoord met het spreekwoord: "Wie slaapt, eet ook". Planchet was dus aan het eten, d. w. z. aan het slapen.

Een man van eenvoudig uiterlijk, blijkbaar een burgerman, trad binnen.

Planchet had, bij wijze van dessert, wel graag het gesprek aangehoord, doch de burger verklaarde aan d'Artagnan dat

hetgeen hij hem had mede te deelen, vertrouwelijk en belangrijk was, en hij hem dus onder vier oogen wenschte te spreken.

D'Artagnan zond Planchet de kamer uit en verzocht zijn bezoeker, te gaan zitten.

Er viel een oogenblik van stilte, gedurende hetwelk de beide mannen elkaar bekeken om al vast kennis te maken; daarop gaf d'Artagnan door een kleine buiging te kennen, dat hij luisterde.

— Ik heb den heer d'Artagnan hooren roemen als een zeer dapper jongmensch, begon de burger, en deze welverdiende roem heeft mij doen besluiten, hem een geheim toe te vertrouwen.

— Spreek mijnheer! verzocht d'Artagnan, bij ingeving een voordeeltje bespeurend.

De burger maakte een nieuwe pauze en vervolgde toen:

— Mijn vrouw heeft het toezicht over het linnen der koningin, mijnheer; zij is een even mooie als fatsoenlijke vrouw. Men heeft mij haar ten huwelijk gegeven, al bracht zij niet veel mee, omdat mijnheer de la Porte, de sleepdrager van de koningin, wiens pleegkind en beschermelinge zij is....

— Verder, mijnheer! onderbrak d'Artagnan.

— Verder, stamelde de burger, verder.... welnu, mijn vrouw is gisterochtend, bij het verlaten van haar werkkamer, ontvoerd.

— En door wie is uw vrouw ontvoerd?

— Ik weet niets met zekerheid, mijnheer, doch ik verdenk iemand.

— En wien verdenkt gij dan wel?

— Een man die haar al sinds langen tijd achtervolgt.

— Drommels!

— Wat zal ik u zeggen, mijnheer, hernam de burger, ik ben er van overtuigd dat hierachter eerder politiek dan liefde schuilt.

— Eerder politiek dan liefde, herhaalde d'Artagnan op nadenkenden toon, en wien verdenkt ge?

— Ik weet niet of ik u dat wel mag zeggen....

— Mijnheer, ik doe u opmerken, dat ik u in het geheel niets gevraagd heb. Gij zijt het, die mij hebt opgezocht en mij verteld hebt, dat ge mij een geheim hadt toe te vertrouwen. Gij kunt dus doen wat gij wilt, het is nog tijd om u terug te trekken.

— Neën mijnheer, gij ziet er uit als een fatsoenlijk jongmensch en ik stel vertrouwen in u. Ik geloof dus dat het niet terwille van de gunsten mijner vrouw, doch van die eener veel voornamere dame geschied is!

— A ha, misschien wel van mevrouw de Bois-Tracy! riep d'Artagnan uit, die zich tegenover dezen burger wilde voordoen, alsof hij met alle zaken van het hof volkomen bekend was.

— Zoek het hoogerop, mijnheer!

— Van mevrouw d'Aiguillon?

— Nog hooger.

— Van mevrouw de Chevreuse?

— Nog veel hooger!

— Toch niet van de....

— Ja, mijnheer! antwoordde de ontstelde bezoeker, zoo zacht dat het nauwelijks verstaanbaar was.

— En.... met wie....?

— Met wie anders dan met den hertog van....

— De hertog van....

— Ja mijnheer! fluisterde de burger, zijn toon nog meer dempend.

— Maar hoe kunt gij dit alles weten?

— Hoé ik het weet?

— Ja, hoe weet gij het? Ge moet mij uw volle vertrouwen schenken, anders....

— Ik weet het van mijn vrouw, mijnheer, van mijn vrouw zelf.

— En van wien weet zij het?

— Van mijnheer de la Porte. Ik zei u immers, dat zij de pleegdochter is van mijnheer de la Porte, den vertrouweling der koningin! Welnu, mijnheer de la Porte had haar in

dienst gesteld bij Hare Majesteit, opdat onze arme koningin, verwaarloosd door den koning, bespied door den kardinaal en verraden door allen om haar heen, tenminste iemand zou hebben tot wie zij zich kan wenden.

— Er komt tenminste eenige teekening in, vond d'Artagnan.

— Toen mijn vrouw vier dagen geleden thuiskwam (het was een harer voorwaarden dat zij tweemaal per week bij mij zou mogen komen, want mijn vrouw houdt veel van mij) toen zij dus vóór vier dagen thuiskwam, vertrouwde zij mij toe, dat de koningin in groote onrust verkeerde.

— Werkelijk?

— Ja. Het schijnt dat mijnheer de kardinaal haar meer dan ooit vervolgt en kwelt. Hij kan haar de geschiedenis met die sarabande maar niet vergeven. U kent die geschiedenis van de sarabande toch?

— Asjeblieft, of ik die ken! antwoordde d'Artagnan, die er nooit van gehoord had, doch zijn air van op de hoogte te zijn wilde volhouden.

— Zoodat er nu geen sprake meer is van haat, doch van wraakzucht.

— Waarlijk?

— En de koningin gelooft....

— Wat gelooft zij?

— Zij gelooft, dat men uit haar naam aan den hertog van Buckingham heeft geschreven.

— In naam van de koningin?

— Ja, ten einde hem te laten hier komen en hem dan in een valstrik te lokken.

— Alle duivels! Maar wat heeft uw vrouw daarmee te maken, mijn waarde heer?

— Men kent haar toewijding voor de koningin en wil haar van haar meesteres scheiden en haar vrees aanjagen om haar de geheimen van Hare Majesteit te ontlokken, of men wil haar verleiden, zich als spionne tegen de koningin te doen gebruiken.

— Dat is waarschijnlijk, sprak d'Artagnan, maar kent gij den man, die haar ontvoerd heeft?

— Ik zei u, dat ik meende hem te kennen.

— Hoe is zijn naam?

— Dien weet ik niet, ik weet alleen dat hij een werktuig is van den kardinaal, diens booze geest.

— Hebt ge hem wel eens gezien?

— Ja, mijn vrouw heeft hem mij laatst aangewezen.

— Heeft hij een signalement waarin men hem kan herkennen?

— O zeker, het is een edelman van hooge gestalte, met zwart haar, een gebruinde gelaatstint, een doordringenden blik, witte tanden en een litteeken aan den slaap.

— Een litteeken aan den slaap, riep d'Artagnan uit, en bovendien witte tanden, een doordringende blik, een gebruinde gelaatstint, zwarte haren en een hooge gestalte.... dat is de man uit Meung!!

— Welke man, zegt u?

— Ja ja, doch dat doet niets ter zake. Ik bedoel alleen maar dat, als uw man de mijne zou blijken te zijn, ik twee vliegen in één klap kon slaan. Maar waar is die man te vinden?

— Ik heb er geen idee van.

— Hebt gij geen enkele aanwijzing omtrent zijn woonplaats?

— Geen enkele. Op een dag toen ik mijn vrouw naar het Louvre bracht, kwam hij buiten toen zij naar binnen wilde gaan en heeft zij hem mij gewezen.

— Drommels nog toe, mompelde d'Artagnan, dit alles is wel erg vaag; wie heeft u de ontvoering uwer vrouw meegedeeld?

— Mijnheer de la Porte.

— Heeft hij er geen bijzonderheden bijgevoegd?

— Hij wist zelf niets.

— En hebt gij niets van andere zijden kunnen te weten komen?

— Toch wel, ik hoorde....

— Wat?

— Ja, ik weet niet of ik eigenlijk geen groote onvoorzichtigheid bega!

— Begint u daar nu weer over? Ik moet u toch doen opmerken dat het nu wel wat te laat is om u nog terug te rekken!

— Ik ga niet terug, voor den donder! riep de bezoeker, vloekend om zichzelf moed in te spreken. Maar zoowaar ik Bonacieux heet....

— Heet u Bonacieux? vroeg d'Artagnan.

— Ja, dat is mijn naam.

— Welnu: "zoowaar ik Bonacieux heet", zei u. Ik viel u in de rede, omdat deze naam mij niet geheel onbekend voorkomt.

— Dat is mogelijk mijnheer, want ik ben uw huisheer!

— Zoo zoo, sprak d'Artagnan, zich half oprichtend met een kleine buiging. Bent u mijn huisheer!

— En daar gij gedurende de drie maanden dat ge bij mij woont, verzuimd hebt, naar ik vertrouw door uw drukke bezigheden, mij de huur te voldoen en ik u niettemin nooit ben lastig gevallen, hoop ik dat gij thans met deze kieschheid wel rekening wilt houden.

— Natuurlijk, waarde mijnheer Bonacieux, antwoordde d'Artagnan, wees er van overtuigd, dat ik u zeer erkentelijk ben, en zoo ik iets voor u doen kan, geloof me....

— Ik geloof u, mijnheer, ik geloof u! Maar gelijk ik zeide: zoowaar ik Bonacieux heet....

— Vertel nu eindelijk wat ge te zeggen hebt, mijnheer.

De bezoeker nam een papier uit zijn zak en overhandigde het aan d'Artagnan.

— Een brief! riep d'Artagnan uit.

D'Artagnan vouwde het papier open en daar de schemering reeds inviel, ging hij naar het venster, waarheen de bezoeker hem volgde.

"Zoekt niet maar uw vrouw," las hij; "zij zal terug mogen komen wanneer wij haar niet meer noodig hebben. Indien u slechts één enkelen stap doet om haar terug te vinden, zijt ge verloren."

— Dat is iets positiefs, verklaarde d'Artagnan, maar tenslotte is het niets dan een bedreiging.

— Ja, maar ik ben bang voor die bedreigingen, ik ben volstrekt geen vechtersbaas, mijnheer! Ik ben bang voor de Bastille!

— Hm, zei d'Artagnan, maar ik heb evenveel angst voor de Bastille als gij. Met een paar degenstooten zou het er nog mee door kunnen.

— Intusschen had ik in deze op u gerekend, mijnheer.

— Ja?

— Daar ik u voortdurend omringd zag door allerlei schitterende musketiers, die ik als de mannen van den heer Tréville herkende en van wie ik dus wist dat het vijanden waren van den kardinaal, had ik zoo gedacht, dat u en uw vrienden verrukt zouden zijn, onze arme koningin een dienst te bewijzen en Zijne Eminentie een poets te bakken.

— Zonder twijfel.

— En dan had ik gedacht dat, daar u mij drie maanden huur schuldig bent, waar ik u nooit over gesproken heb....

— Ja ja, die overweging hebt u mij zooeven al genoemd. Ik vind haar uitmuntend.

— Bovendien was ik van plan, zoolang u mij de eer aan zult doen hier te blijven wonen, nooit meer over huur te spreken....

— Heel goed!

— En als het noodig is, zou ik u wel vijftig goudstukken willen aanbieden, indien, wat misschien niet zeer waarschijnlijk is, u een beetje krap mocht zitten.

— Buitengewoon! U bent dus rijk, mijn waarde heer Bonacieux?

— Ik heb mijn schaapjes op het droge, mijnheer. Ziet u, ik heb een twee- of drieduizend daalders rente vergaard met mijn garenenbandwinkel en vooral door wat geld te steken in de laatste reis van den beroemden zeevaarder Jean Moquet; zoodat, zooals u begrijpt.... Hij onderbrak zichzelf en riep eensklaps: "lieve Hemel!....

— Wel? vroeg d'Artagnan.

— Wat zie ik daar!

— Waar?

— Aan den overkant, in dié portiek; een man in een mantel gehuld!

— Dat is hij, riepen d'Artagnan en de bezoeker als uit één mond, daar ieder gelijktijdig zijn mannetje herkend had.

— Ha! Ditkeer, riep d'Artagnan uit, naar zijn degen grijpend, zal hij me niet ontsnappen! En, het wapen trekkende, snelde hij de kamer uit.

Op de trap ontmoette hij Athos èn Porthos, die hem kwamen bezoeken. Zij gingen uit den weg en d'Artagnan vloog tusschen hèn door als een pijl.

— Waar loop je zoo hard heen? riepen dé beide musketiers hem toe.

— De man uit Meung! antwoordde d'Artagnan, waarop hij verdween.

D'Artagnan had zijn vrienden meer dan eens hèt avontuur met den onbekende verteld, evenals de verschijning van de bekoorlijke reizigster, aan wie die man een zoo belangrijk stuk had toevertrouwd.

De meening van Athos was, dat d'Artagnan zijn brief in het geharrewar had verloren. Volgens hem kon èen edelman — en uit de beschrijving die d'Artagnan van den onbekende had gegeven bleek dat deze èen edelman moest zijn — niet in staat zijn tot de laagheid, iemand een brief te ontstelen.

Porthos had in heele geschiedenis niets anders gezien dan een afspraakje tusschèn een dame en een edelman, dat door de tegenwoordigheid van d'Artagnan en diens gele paard gestoord was.

Aramis vond, dat men beter deed zich in dergelijke mysteries maar heelemaal niet te verdiepen.

Het drietal begreep dus terstond wat er aan de hand was, en daar zij inzagen dat d'Artagnan, onverschillig of hij zijn vijand had ingehaald dan wel uit het oog verloren, in elk geval weer thuis zou komen, liepen zij door.

Toen zij de kamer van d'Artagnan binnen kwamen, vonden zij deze leeg. De huisheer, die bang was voor de gevolgen welke de ontmoeting tuusschen den jongeman en den onbekende ongetwijfeld zou hebben, achtte het, geheel in overeenstemming met de beschrijving, die hij zooeven zelf van zijn karakter had gegeven, beter het veld te ruimen.

IX.

D'ARTAGNAN LAAT ZICH GELDEN.

Zooals Athos en Porthos voorzien hadden, kwam d'Artagnan na een half uur thuis. Ook deze keer was hij zijn mannetje misgeloopen, want deze was als bij tooverslag verdwenen.

Met den degen in de hand was d'Artagnan de heele buurt doorgeloopen, maar hij had niets gevonden wat leek op dengene dien hij zocht. Daarna was hij overgegaan tot de zaak, waarmede hij eigenlijk had moeten beginnen; hij was namelijk op de deur gaan kloppen waar de onbekende had tegenaan geleund. Tien of twaalf malen liet hij den klopper neerkomen, doch het was vruchteloos en de buren, die op het rumoer naar hun deuren of ramen waren gesneld, hadden hem verzekerd dat dit huis, waarvan alles trouwens gesloten was, reeds sinds zes maanden leeg stond.

Terwijl d'Artagnan door de straten snelde en op alle deuren klopte, had Aramis zich bij zijn beide vrienden gevoegd, zoodat d'Artagnan bij zijn thuiskomst de vergadering compleet vond.

— En? vroegen de drie musketiers, toen d'Artagnan met bezweet voorhoofd en een woedend gezicht binnenkwam.

— En! herhaalde hij, terwijl hij zijn degen op het bed wierp, Die man moet de duivel in eigen persoon zijn; hij is verdwenen als een spook, een schaduw, een schim!

— Geloof jij aan geestverschijningen? vroeg Athos aan Porthos.

— Ik geloof alleen wat ik gezien heb, en daar ik nooit een geestverschijning heb gezien, geloof ik er niet aan.

— De Bijbel, verklaarde Aramis, schrijft ons voor, er in te gelooven: de geest van Samuel vershijnt aan Saul en dit is een geloofsartikel dat ik niet gaarna in twijfel zou zien trekken, Porthos!

— Hoe het ook zij, mensch of duivel, lichaam of schaduw, droombeeld of werkelijkheid, die man is geboren om mij in de wielen te rijden, want zijn vlucht doet ons een buitengewone zaak missen, heeren, een zaak waarmede wij misschien honderd goudstukken en meer hadden kunnen verdienen!

— Hoezoo? vroegen Porthos en Aramis tegelijk.

Athos, getrouw aan zijn stelselmatige zwijgzaamheid, vergenoegde zich, d'Artagnan een vragenden blik toe te werpen.

— Planchet, zei d'Artagnan tot zijn knecht, die op dat oogenblik juist het hoofd door het kiertje van de deur stak, in de hoop eenige brokken van het gesprek op te vangen, ga eens naar beneden, naar den huiseigenaar mijnheer Bonacieux, en zeg hem dat hij ons een half dozijn flesschen Beaugency stuurt, dat is mijn lievelingswijn.

— Zoo! Heb je dan blanco crediet den huisbaas? vroeg Porthos.

— Ja, zei d'Artagnan, met ingang van heden, en wees maar niet bang: als zijn wijn slecht is, zullen wij hem andere laten halen.

— Men moet gebruiken en niet misbruiken, preekte Aramis.

— Ik heb altijd gezegd dat d'Artagnan de flinkste kerel van ons drieën is, zei Athos.

Na deze uitspraak, die door d'Artagnan met een dankend gebaar beantwoord was, verviel Athos weer in zijn gewone stilzwijgen.

— Maar zeg nu eens, wat is er? vroeg Porthos.

— Ja, zei Aramis, vertrouw het ons toe, waarde vriend, als tenminste niet de eer var een of andere dame met deze confidentie gemoeid is; in dat geval doe je beter het voor je te houden.

— Weer maar gerust, antwoordde d'Artagnan, niemands eer zal door hetgeen ik nu ga vertellen geschaad worden.

Hierop vertelde hij zijn vrienden woord voor woord hetgeen tusschen hem en zijn huisheer was voorgevallen, en dat de man, die de echtgenoote van den waardigen huisheer ontvoerd had, dezelfde was als die, met wien hij in de herberg te Meung had getwist.

— Dat is geen slechte zaak, zei Athos, nadat hij als een kenner den wijn had geproefd en er met een knikje zijn goedkeuring over had te kennen gegeven, en wij zullen van dien man wel vijftig of zestig goudstukken kunnen loskrijgen. Doch nu is het nog de vraag, of vijftig goudstukken wel de moeite waard zijn, er vier hoofden voor te wagen.

— Bedenkt wel, hernam d'Artagnan, dat er een vrouw in het spel is, een ontvoerde vrouw, die men ongetwijfeld bedreigt, misschien zelfs martelt, en dat alles omdat zij haar meesteres getrouw is!

— Wees voorzichtig d'Artagnan, sprak Aramis, volgens mij loop je een beetje te hard van stapel over het lot van mevrouw Bonacieux. De vrouw is tot ons verderf geschapen, zij is de bron al onzer ellende.

Op dit vonnis van Aramis fronste Athos de wenkbrauwen en beet zich op de lippen.

— Ik maak me in het geheel niet ongerust over mevrouw Bonacieux, verklaarde d'Artagnan, maar over de koningin; zij wordt door den koning verwaarloosd, door den kardinaal vervolgd en moet de hoofden van haar vrienden een voor een zien vallen.

— Waarom houdt zij dan ook van diegenen, die wij het meest ter wereld verachten, de Spanjaarden en de Engelschen!

— Spanje is haar vaderland, antwoordde d'Artagnan, en het spreekt vanzelf, dat zij haar landgenooten, de Spanjaarden, liefheeft. Wat uw tweede verwijft betreft, heb ik hooren zeggen, dat ze niet de Engelschen, doch één Engelschman bemint.

— Wel, zei Athos, men moet bekennen dat die Engelschman waard is bemind te worden. Zoo'n figuur heb ik nog nooit gezien!

— Waar dan nog bijkomt, zei Porthos, dat hij zich beter

kleedt dan wie ook. Op den dag toen hij in het Louvre zijn parels heeft laten vallen, heb ik er twee opgeraapt die ik elk voor tien goudstukken verkocht heb. En jij Aramis, ken jij hem?

— Of ik hem ken! Ik heb hem helpen gevangen nemen in het park van Amiens, waar de stalmeester van de koningin, de heer de Putange, mij had binnengelaten. Ik ging in dien tijd op het seminarium en het scheen mij een onaangenaam geval voor den koning.

— Hetgeen mij niet zou verhinderen, zei d'Artagnan, om, indien ik wist waar hij zich bevond, den hertog van Buckingham bij de hand te nemen en hem bij de koningin te brengen, al was het alleen maar om den kardinaal woedend te maken; want, heeren, onze eenige, onze eeuwige vijand is de kardinaal en als wij een middel konden vinden om hem een flinke poets te bakken, beken ik dat ik er graag mijn leven voor zou over hebben.

— En, hernam Athos, die garen- en bandwinkelier heeft u meegedeeld, dat, volgens de meening der koningin, Buckingham op een valsch bericht hierheen gelokt zou worden.

— Zij is er bang voor.

— Wacht eens even, begon Aramis.

— Wel? vroeg Porthos.

— Laat mij begaan, ik probeer mij de omstandigheden voor den geest te halen.

— En nu ben ik ervan overtuigd, zei d'Artagnan, dat de ontvoering van deze vertrouwelinge der koningin in verband staat met de gebeurtenissen, waar wij over spraken en misschien met de aanwezigheid van den hertog van Buckingham te Parijs.

— Die Gasconjer zit vol ideeën, sprak Porthos bewonderend.

— Ik hoor hem graag spreken, zei Athos, hij heeft zoo'n aardig dialect!

— Heeren, hernam Aramis, luistert eens.

— Ja, laten wij naar Aramis luisteren, zeiden de anderen.

— Gisteren was ik bij een geleerden doctor in de godgeleerheid, dien ik nu en dan voor mijn studie raadpleeg....

Athos glimlachte.

— Hij woont in een afgelegen buurt, vervolgde Aramis, zooals zijn smaak en beroep vereischen. Op het oogenblik, toen ik zijn huis verliet....

Aramis hield even op.

— Welnu? vroegen zijn toehoorders, op het oogenblik toen je zijn huis verliet?....

Aramis scheen een tweestrijd te voeren, als iemand die midden in een leugen door een onverwachte hindernis belemmerd wordt, doch de oogen van zijn drie vrienden waren op hem gevestigd en hun ooren gespitst, zoodat hij niet meer terug kon.

— Die doctor heeft een nicht, vervolgde Aramis.

— O, heeft hij een nicht! riep Porthos uit.

— Een zeer eerbiedwaardige dame, zei Aramis.

De drie vrienden begonnen te lachen.

— Ja, als er gelachen of getwijfeld wordt, vertel ik niet verder.

— Wij zijn geloovig als Mohamedanen en stom als katafalken, verklaarde Athos.

— Ik ga dus voort, vervolgde Aramis, deze nicht komt van tijd tot tijd haar oom bezoeken; zij was er gisteren tegelijk met mij, en ik moest haar dus aanbieden, haar naar haar karos te geleiden.

— Zoo, heeft het nichtje van den doctor een karos? onderbrak Porthos, wiens loslippigheid een zijner grootste fouten was. Fijne kennissen heb jij!

— Porthos, sprak Aramis, ik heb je nog al eens gezegd dat je zeer indiscreet bent, en dat kan je bij de vrouwen alleen schaden.

— Heeren, heeren! riep d'Artagnan, die een dieper inzicht in de zaak had. De kwestie is ernstig; laten wij, zoo mogelijk, geen grapjes maken. Ga voort, Aramis.

— Eensklaps kwam een groote donkere man, met manieren

van een edelman.... wacht even, zoo iemand als degene dien jij zoekt, d'Artagnan!

— Misschien wel dezelfde, meende deze.

— Dat is mogelijk, ging Aramis voort. De man kwam op mij af met vijf of zes anderen die hem op tien pas volgden en zei tot mij op zijn beleefdsten toon: Mijnheer de hertog.... en tot de dame die ik den arm had geboden: En u, mevrouw..

— Tot de nicht van den doctor?

— Stil toch, Porthos, zei Athos, je bent ongenietbaar.

— ....Wees zoo goed in deze karos te stappen en wel zonder weerstand te bieden of een enkel geluid te geven."

— Hij heeft u voor Buckingham aangezien! riep d'Artagnan.

— Dat geloof ik ook, beaamde Aramis.

— Maar die dame? vroeg Porthos.

— Die hield hij voor de koningin, verklaarde d'Artagnan.

— Precies, sprak Aramis.

— Die Gasconjer is een duivel, mompelde Athos, hem ontgaat niets.

— Het is waar, hernam Porthos, dat Aramis in figuur en houding iets van den knappen hertog heeft, maar het lijkt me, dat de musketiersuniform....

— Ik had een wijden mantel om, zei Aramis.

— Drommels, in Juli? vroeg Porthos. Is die doctor misschien bang, dat je herkend wordt?

— Ik begrijp nog, sprak Athos, dat de spion zich door de houding heeft laten misleiden, maar het gezicht!

— Ik had een grooten hoed op, zei Aramis.

— Lieve Hemel, riep Porthos uit, wat een voorzorg om de theologie te bestudeeren!

— Heeren, waarschuwde d'Artagnan, laten wij onzen tijd niet met schertsen verliezen, laten wij ons verspreiden en mevrouw Bonacieux gaan zoeken; zij is de sleutel van de intrige.

— Geloof je, d'Artagnan? vroeg Porthos met minachtend gekrulde lippen, Een vrouw van zoo lagen stand....

— Ja, maar zij is de pleegdochter van de la Porte, den meest vertrouwden kamerdienaar der koningin. Heb ik u dat niet verteld, heeren? Buitendien is het niet onaannemelijk, dat Hare Majesteit met opzet een vertrouwelinge uit lager stand heeft gekozen. Zij, die hoog boven het gewone volk uitsteken, loopen ook eerder in het oog en de kardinaal ziet bijzonder scherp.

— Welnu, sprak Porthos, bepaal eerst uw prijs met den winkelier, doch vooral een goeden prijs.

— Dat is niet noodig, meende d'Artagnan, want als hij ons niet betaalt, zullen wij stellig van een andere zijde onze belooning krijgen.

Op dit moment naderden haastige schreden op de trap, de deur werd met geweld opengeduwd en de beklagenswaardige garen-en-bandwinkelier verscheen in de kamer waar deze vergadering werd gehouden.

— Heeren! riep uit. Helpt mij, om 's hemels wil, helpt mij! Er zijn vier mannen gekomen om mij te arresteeren, helpt mij: helpt mij!

Porthos en Aramis stonden op.

— Een oogenblikje, riep d'Artagnan, terwijl hij hen wenkte hun reeds half getrokken degens weer op te steken, een oogenblikje: hier is geen moed geboden, doch voorzichtigheid!

— Jawel, weerlegde Porthos, maar wij zullen niet toelaten, dat....

— Gij zult d'Artagnan laten begaan, sprak Athos, ik zei het u reeds: hij heeft het helderste verstand van ons allen en ik voor mij verklaar mij graag bereid, hem te gehoorzamen. Doe wat ge wilt, d'Artagnan!

Hierop verschenen vier gardes op den drempel van het vertrek, doch op het zien van vier musketiers, rechtop, den degen op zij, aarzelden zij, verder te gaan.

— Treedt binnen, heeren! sprak d'Artagnan, Gij zijt hier in mijn woning en ziet in ons trouwe dienaren van den koning en den kardinaal.

— Dus, heeren, gij zult u niet verzetten, wanneer wij de ons

gegeven orders ten uitvoer brengen? vroeg een der vier, die de aanvoerder dezer afdeeling scheen.

— Integendeel, heeren, antwoordde d'Artagnan, wij zullen u zelfs, zoo noodig, bijstand verleenen.

— Wat zegt hij nu? vroeg Porthos.

— Je bent een ezel, mompelde Athos. Zwijg!

— Maar u had me beloofd.... mompelde de arme winkelier.

— Wij kunnen u alleen helpen, als wij zelf vrij zijn, antwoorde d'Artagnan haastig en gedempt, wanneer wij echter weerstand bieden, zal men ons mèt u arresteeren.

— Maar ik geloof toch, dat....

— Gaat uw gang heeren, gaat uw gang! riep d'Artagnan hardop. Ik heb geen enkele reden om mijnheer te verdedigen. Ik heb hem vandaag voor het eerst gezien en dan nog toen hij de huur kwam opeischen. Dat zal hij u zelf bevestigen. Is het waar of niet, mijnheer Bonacieux? Antwoord, alstublieft.

— Het is de zuivere waarheid, maar mijnheer zegt u niet..

— Zwijg over mij en over mijn vrienden, maar vooral over de koningin, of gij zult ons allen in het verderf storten zonder uzelf te kunnen redden! Gaat uw gang heeren, en neemt dezen man gerust mede.

En d'Artagnan duwde den totaal verbluften winkelier letterlijk in de armen der gardes, hem toevoegende:

— U bent een schoft, vriend, van een musketier geld te komen eischen! In de gevangenis met hem en houdt hem er maar stevig vast, dan heb ik tenminste uitstel van betaling!

De politiedienaren putten zich uit in dankbetuigingen en namen hun slachtoffer mede, doch toen zij de trap wilden afgaan, klopte d'Artagnan den aanvoerder op den schouder met de woorden:

— Laten wij op elkanders gezondheid drinken!

En hij vulde twee glazen met den Beaugency, dien hij aan de edelmoedigheid van den heer Bonacieux dankte.

— Het zal mij een eer zijn, sprak de aanvoerder, en ik aanvaard die met groote dankbaarheid.

d'Artagnan komt mevrouw Bonacieux te hulp.

— Op uw gezondheid, mijnheer.... hoe is uw naam?

— Boisrenard.

— Mijnheer Boisrenard!

— Op uw gezondheid, mijnheer.... mag ik ook uw naam weten?

— D'Artagnan.

— Op uw gezondheid, mijnheer d'Artagnan!

— En ook, vervolgde d'Artagnan, als meegesleept door zijn geestdrift, en ook op de gezondheid van den koning en den kardinaal!

Indien de wijn slecht was geweest, zou de aanvoerder misschien aan de oprechtheid van d'Artagnan getwijfeld hebben, doch de wijn was goed, zoodat hij van de eerlijke bedoelingen van zijn gastheer overtuigd was.

— Wat was dat voor een afschuwelijke lafhartigheid? vroeg Porthos, zoodra de aanvoerder zijn mannen had ingehaald, en de vier vrienden dus weer alleen waren. Foei, welk een schande voor vier musketiers, een ongelukkige die hun hulp inroept, rustig te laten arresteeren! Welk een schande voor een edelman, te klinken met een dievenhaler!

— Porthos, sprak Aramis, Athos zei je zooeven al, dat je een ezel bent en ik ben het volkomen met dat oordeel eens. D'Artagnan, je bent een groot man en als je het nog eens zoo ver mocht brengen als mijnheer de Tréville, zal ik je bescherming inroepen om mij een abdij te verschaffen.

— Wat! Nu begrijp ik er niets meer van! riep Porthos uit. Keur je goed wat d'Artagnan zooeven heeft gedaan?

— Dat zou ik denken, sprak ook Athos, ik keur het niet alleen goed, doch maak hem bovendien mijn compliment!

— En nu heeren, sprak d'Artagnan, zonder zich den tijd te gunnen, zijn gedrag aan Porthos duidelijk te maken, één voor allen, allen voor één, dit is ons devies, nietwaar?

— Ja maar.... zei Porthos.

— Steek de hand op en zweer! riepen Athos en Aramis hem tegelijk toe.

Overwonnen, hoewel nog zachtjes in zichzelf mokkend, stak

Porthos de hand op, en de vier vrienden herhaalden eenstemmig de door d'Artagnan voorgezegde leuze:

— Eén voor allen, allen voor één.

— Zoo is het goed, en laat ieder van u thans naar huis gaan, vervolgde d'Artagnan, alsof hij zijn leven lang niet anders had gedaan, dan de lakens uitdeelen. Weest op uw hoede, want van nu af aan zijn wij in oorlog met den kardinaal!"

X.

EEN MUIZENVAL IN DE ZEVENTIENDE EEUW.

De uitenvinding van de muizenval is niet alleen van onzen tijd: zoodra een gemeenschap bij haar totstandkoming een politie had uitgevonden, vond deze politie op haar beurt de muizenvallen uit.

Daar onze lezers misschien niet op de hoogte zijn met het bargoensch van de rue de Jérusalem, de straat waar het Parijsche hoofdbureau van politie was gevestigd, zullen wij allereerst een verklaring van het woord geven.

Wanneer men in een huis een van een misdaad beschuldigd individu heeft gevangengenomen, houdt men die gevangenneming geheim, laat drie of vier man in het eerste vertrek achter, opent de deur voor allen die aankloppen, sluit de deur achter hen dicht en arresteert hen, zoodat men na verloop van twee af drie dagen zoowat alle medeplichtigen in zijn macht heeft. Dit is een muizenval.

Op deze wijze maakte men ook de woning van den heer Bonacieux tot een muizenval: ieder die er zich vertoonde, werd aangehouden en ondervraagd door de mannen van den kardinaal. Het spreekt vanzelf dat, daar de eerste verdieping welke door d'Artagnan bewoond werd, een aparten opgang had, degenen die hem bezochten voor zulk een onderzoek gevrijwaard waren. Bovendien kwamen bij hem geen anderen, dan de drie musketiers.

Zij hadden, ieder voor zich, nasporingen gedaan, doch niets gevonden, niets ontdekt. Athos was er zelfs toe overgegaan, mijnheer de Tréville te ondervragen, hetwelk den kapitein, gewoon aan de zwijgzaamheid van dezen waardigen musketier, sterk had verwonderd. De heer de Tréville wist niets, behalve dat, bij zijn laatste bezoek aan het hof, de kardinaal zeer bekommerd en de koning onrustig was geweest, terwijl de roode oogen der koningin geduid hadden op tranen of slapelooze nachten. Deze laatste omstandigheid echter had hem weinig getroffen, daar de koningin, sinds haar huwelijk, veel weende en vele nachten wakend doorbracht.

De heer de Tréville beval Athos aan, in elk geval de zaak des konings en vooral die der koningin trouw te dienen en zijn kameraden hetzelfde te raden.

Wat d'Artagnan betreft, hij kwam zijn woning niet uit en had zijn kamer zóó ingericht, dat hij van daar uit gemakkelijk alles kon gadeslaan, wat om hem heen gebeurde. Uit zijn vensters kon hij degenen zien aankomen, die even later in de muizenval zouden loopen en uit de kamervloer had hij eenige vierkante steenen gegraven, zoodat hij nog slechts door een dun plafond van het daaronder gelegen vertrek, waar het verhoor plaats vond, gescheiden was, en alles kon verstaan wat tusschen de inquisitieurs en de verdachten werd besproken.

Deze verhooren, altijd voorafgegaan door een nauwkeurig onderzoek van den bewusten persoon, luidden gewoonlijk als volgt:

— Heeft mevrouw Bonacieux u iets ter hand gesteld voor haar man of voor iemand anders?

— Heeft de heer Bonacieux u iets ter hand gesteld voor zijn vrouw of voor iemand anders?

— Hebben zij u een van beiden een mondelinge mededeeling gedaan?

"Als zij iets wisten, zouden zij zulke dingen niet vragen, peinsde d'Artagnan. Maar wat willen zij te weten komen? Of de hertog van Buckingham zich te Parijs bevindt en al dan niet een samenkomst met de koningin zal hebben. . . . ?"

D'Artagnan hield vast aan dit denkbeeld, dat, na alles wat hij gehoord had, nog niet zoo onwaarschijnlijk was.

Intusschen bleef de muizenval in werking, evenals de waakzaamheid van d'Artagnan.

Op den avond van den dag, volgend op dien van de arrestatie van den armen Bonacieux — Athos was juist weggegaan om zich naar den heer de Tréville te begeven, daar het negen uur had geslagen, en Planchet begon het bed van zijn meester in orde te maken — hoorde men op de straatdeur kloppen, waarop deze geopend en terstond weer gesloten werd: er was weer iemand in de muizenval geloopen.

D'Artagnan ging naar de plek in den vloer, waar hij de steenen had uitgenomen, legde zich plat op den buik en luisterde.

Weldra klonken angstkreten naar boven en daarna een gekerm, dat men blijkbaar trachtte te smoren. Van een ondervraging was geen sprake.

— Drommels, mompelde d'Artagnan, het is een vrouw, men onderzoekt haar kleeren, zij weerstreeft, men doet haar geweld aan.... o, die ellendelingen!"

En d'Artagnan, zijn voorzichtigheid ten spijt, moest zijn tanden op elkaar klemmen om zich niet in de scene, die zich beneden hem afspeelde, te mengen.

— Maar ik zeg u, heeren, dat ik de vrouw des huizes ben! Ik ben mevrouw Bonacieux, ik ben in dienst van de koningin! riep de arme vrouw.

— Mevrouw Bonacieux, herhaalde d'Artagnan zachtjes, zou ik werkelijk zoo gelukkig zijn, dat ik degene gevonden heb, die door iedereen wordt gezocht!"

— Dan bent u juist de persoon die wij noodig hebben, verklaarden de ondervragers.

De vrouwenstem klonk steeds gesmoorder, een geweldig rumoer deed het houtwerk kraken. Het slachtoffer verweerde zich, voor zoover een vrouw zich dan tegen vier mannen verweren kan.

— Genade! riep de vrouwenstem. Daarna klonken nog slechts verwarde kreten.

— Zij stoppen haar den mond dicht, zij zullen haar wegsleuren! riep d'Artagnan uit, als een veer overeindspringend. Waar is mijn degen? Mooi, die hangt aan mijn zijde. Planchet!

— Mijnheer?

— Ga Athos, Porthos en Aramis halen, één van drieën zal wel thuis zijn. Zeg dat zij alle wapenen meenemen die zij hebben en dat zij zoo snel mogelijk hier komen. O, nu herinner ik het mij: Athos is bij mijnheer de Tréville.

— Maar waar wilt gij in vredesnaam heen, mijnheer!

— Ik klim door het venster naar beneden, sprak d'Artagnan snel. Leg jij intusschen de steenen weer op hun plaats en veeg den vloer schoon, ga dan door de deur weg en loop wat je kunt waarheen ik je gezegd heb.

— Maar mijnheer, men zal u dooden! jammerde Planchet.

— Stil, dwaas die je bent! gebood d'Artagnan. Hij steunde met een hand op het vensterkozijn en liet zich op straat vallen zonder zich in het minst te bezeeren, daar de afstand slechts een paar meter hoog was.

Hierna klopte hij op de deur, denkend:

"Ik zal mij op mijn beurt in de muizenval laten verstrikken, doch wee de kat die zich waagt aan een muis als ik!"

Nauwelijks was de klopper neergevallen, of het geraas binnen hield op; stappen naderden, de deur werd geopend en d'Artagnan, den ontblooten degen in de hand, snelde de kamer van Bonacieux binnen, waarvan de deur, waarschijnlijk door middel van een veer, terstond achter hem dichtviel.

Hierop hoorden de overige bewoners van het rampzalige huis van Bonacieux en de naaste buren luide kreten, gestampvoet, degengekletter en een onophoudelijk gedruisch van brekend huisraad. Degenen die voor het venster waren komen staan, zagen plotseling de deur opengaan en vier in het zwart gekleede mannen naar buiten komen dit niet weg*gingen* doch als verschrikte raven weg*vlogen*, met achterlating van hun veeren, dat wil zeggen: flarden van hun kleeren en slippen van hun mantels.

D'Artagnan, dit moeten wij bekennen, had zonder veel moeite de overwinning behaald, want slechts één der politiedienaren was gewapend en deze verdedigde zich maar in schijn. Wel hadden de drie anderen den jongeman meubelen en stukken aardewerk naar het hoofd gesmeten, doch een paar schrammen van zijn degen hadden hun reeds schrik aangejaagd. In tien minuten was hun nederlaag volkomen en trad d'Artagnan als overwinnaar uit den strijd te voorschijn.

De buren, die hun vensters hadden geopend met de koelbloedigheid die den bewoners van Parijs in dien tijd van oproer en voortdurende relletjes eigen was, gingen maar weer naar binnen, toen zij zagen dat de vier in het zwart gekleede mannen gevlucht waren; hun instinct zei hun, dat de zaak voor het oogenblik afgeloopen was.

Het was bovendien al laat en in de omgeving van het Luxembourg ging men ten alle tijde vroeg naar bed.

D'Artagnan, alleen gebleven met mevrouw Bonacieux, wendde zich nu tot de arme vrouw die, half bewusteloos, in een leunstoel lag. Hij bekeek haar met een vluchtigen blik.

Het was een bekoorlijk vrouwtje van vijf- of zesentwintig jaar, donker met blauwe oogen, een neus die even wipte, fraaie tanden en een gelaatstint van melk en honing. Tot zoover had men haar voor een dame uit de groote wereld kunnen houden. Haar handen waren blank, doch niet fijngevormd, en ook haar voeten waren niet als die van een vrouw van hooge afkomst. Gelukkig was d'Artagnan nog niet ervaren genoeg om bij deze bijzonderheden stil te staan.

Terwijl hij mevrouw Bonacieux stond op te nemen en met zijn beschouwing tot aan haar voeten genaderd was, ontwaarde hij eensklaps op den grond een fijn batisten zakdoekje dat hij, zijn gewoonte getrouw, opraapte en in welks linkerhoek hij hetzelfde naamcijfer ontdekte, als hij gezien had op den zakdoek, die hem bijna de vijandschap van Aramis had bezorgd. Sinds dien tijd wantrouwde hij alle zakdoeken met geborduurde wapens, dus stak hij zonder een woord te zeggen dit doekje in den zak van mevrouw Bonacieux.

Op dit oogenblik herkreeg mevrouw Bonacieux haar bewustzijn. Zij opende haar oogen, keek met schrik om zich heen en bemerkte dat het vertrek leeg en zij dus met haar bevrijder alleen was.

Zij stak hem met een innemend glimlachje beide handen toe. Mevrouw Bonacieux had het bekoorlijkste glimlachje ter wereld.

— Gij hebt mij gered, mijnheer, sprak zij, veroorloof mij, u te bedanken!

— Mevrouw, antwoordde d'Artagnan, ik heb gedaan wat iedere edelman in mijn plaats gedaan zou hebben. U bent mij dus geen dank verschuldigd.

— Toch wel mijnheer, en ik hoop u te kunnen bewijzen, dat gij uw diensten niet aan een ondankbare verspild hebt. Doch wat wilden die kerels, die ik aanvankelijk voor inbrekers heb gehouden, en waarom is mijn man niet thuis?

— Mevrouw, die mannen waren gevaarlijker dan de gevaarlijkste inbrekers: het waren dienaren van den kardinaal; en wat den heer Bonacieux betreft: hij is niet hier, daar men hem in hechtenis is komen nemen om hem naar de Bastille te brengen.

— Mijn man in de Bastille! riep de vrouw uit. Lieve God, wat heeft hij gedaan, die arme, lieve jongen, die zoo onschuldig mogelijk is!

Terwijl zij dit zeide, gleed iets als een glimlachje over haar gelaat, dat overigens nog zeer verschrikt stond.

— Wat hij gedaan heeft, mevrouw? Ik geloof dat zijn eenige misdaad is, tegelijkertijd tot zijn geluk en zijn ongeluk, uw echtgenoot te zijn.

— O mijnheer, u weet dus....

— Dat men u ontvoerd heeft, ja mevrouw.

— En weet ge ook door wien? O, zeg het mij, alstublieft!

— Door een man van veertig tot vijfenveertig jaar, donker, met een gebruinde gelaatstint en een litteeken op den linkerslaap.

— Zoo is het, precies zoo! En zijn naam?

— Dien weet ik juist niet.

— En wist mijn man ook, dat men mij had ontvoerd?

— Hij was ingelicht door een brief, dien de schaker zelf geschreven had.

— En vermoedt hij, vroeg mevrouw Bonacieux aarzelend, de reden van dit feit?

— Hij schreef het, meen ik, aan politieke bedoelingen toe.

— Dat veronderstelde ik al dadelijk en nu ben ik er zeker van. Dus die brave man heeft mij geen oogenblik gewantrouwd?

— Verre van dat, mevrouw, hij was veel te trotsch op uw deugd en vooral op uw liefde!

Een tweede, bijna onmerkbare glimlach plooide de roode lippen van de mooie jongevrouw.

— Maar hoe hebt u kunnen ontkomen? vroeg d'Artagnan.

— Ik heb gebruik gemaakt van een onbewaakt oogenblik en daar ik sinds vanochtend wist wat men met mijn ontvoering beoogde, liet ik mij met hehulp van mijn lakens uit het venster zakken en smelde, in de meening mijn man thuis te zullen vinden, hierheen.

— Om zijn bescherming in te roepen?

— Och arme! Neen, daartoe is hij niet in staat. Hij kon ons echter op andere wijze van dienst zijn, daarom wilde ik hem op de hoogte brengen.

— Waarvan?

— Ja, dat is niet mijn geheim, ik mag het u dus niet zeggen.

— Bovendien, zeide d'Artagnan, moet ik u, al ben ik krijgsman, de grootst mogelijke voorzichtigheid aanbevelen. Hier lijkt het mij niet de geschikte plaats voor vertrouwelijke mededeelingen. De mannen, die ik op de vlucht heb gejaagd, kunnen met de noodige versterking terugkeeren en wanneer zij ons hier vinden, zijn wij verloren. Wel heb ik drie mijner vrienden gewaarschuwd, doch het is de vraag of men hen thuis heeft getroffen.

— Ja u hebt gelijk! riep mevrouw Bonacieux, nu eveneens angstig geworden. Laten wij vluchten!

Bij deze woorden nam zij den arm van d'Artagnan en trok hem met zich voort.

— Maar waarheen wilt u vluchten? vroeg hij. En hoe kunnen wij ons redden?

— Laat ons eerst dit huis verlaten, dan kunnen wij verder zien.

Hierna snelden de jongevrouw en de jongeman, zonder zich den tijd te gunnen, de deur te sluiten, de rue des Fossoyeurs uit en de rue Fossés-Monsieur-le-Prince door, om eerst op de Place St. Sulpice stil te staan.

— En wat nu? vroeg d'Artagnan. Waar wilt ge dat ik u heenbreng?

— Ik beken u, dat ik dit zelf niet weet, sprak mevrouw Bonacieux, het was mijn bedoeling, mijn man naar mijnheer de la Porte te zenden, opdat deze ons precies zou kunnen zeggen, wat er de laatste drie dagen op het Louvre is voorgevallen, en of het voor mij niet gevaarlijk is, er mij te vertoonen.

— Laat ik dan den heer de la Porte voor u verwittigen, stelde d'Artagnan voor.

— Dat kan, doch er is één bezwaar: men kent mijn man in het Louwre en laat hem doorgaan, doch u kent men niet, zoodat u misschien niet wordt binnengelaten.

— Och kom, u kent toch wel een portier van de een of andere achterdeur, die door middel van een wachtwoord....

Mevrouw Bonacieux vestigde den blik strak op den jongeman.

— Als ik u dit wachtwoord gaf, sprak zij, "zoudt gij het dan terstond, nadat ge het gebruikt hebt, vergeten?

— Op mijn woord van edelman! sprak d'Artagnan, met een ondergrond van oprechtheid in zijn toon, die allen twijfel wegnam.

— Welnu, ik geloof u. Gij lijkt mij een flinke jongen, en misschien zal deze dienstvaardigheid nog uw fortuin maken.

— Zonder iets te belooven wil ik naar mijn beste weten alles doen om den koning te dienen en de koningin behulpzaam te zijn. Beschik dus over mij als over een vriend.

— Ja, doch waar zal ik intusschen heengaan?

— Hebt gij niemand bij wien mijnheer de la Porte u kan laten roepen?

— Neen, ik durf op niemand vertrouwen.

— Wacht eens, riep d'Artagnan uit, wij moeten dicht bij het huis van Athos zijn! Ja, zoo is het.

— Wie is Athos?

— Een mijner vrienden.

— Maar als hij thuis is, zal hij mij immers zien!

— Hij is niet thuis, en ik zal den sleutel meenemen zoodra u binnen bent.

— En als hij terugkomt?

— O, hij komt niet terug, en in dat geval zal men hem wel zeggen dat ik een vrouw bij hem heb gebracht en dat die zich in zijn woning bevindt.

— Doch dat zou mij ernstig compromitteeren, weet ge!

— Wat doet dat er toe! Niemand kent u en bovendien bevinden wij ons thans in een situatie waarbij dergelijke bezwaren niet tellen.

— Goed, laten wij dan naar uw vriend gaan. Waar woont hij?

— In de rue Férou, hier vlakbij.

— Ik ga mee.

En beiden hervatten hun tocht. Zooals d'Artagnan wel voorzien had, was Athos niet thuis. Hij nam den sleutel dien men hem, als vriend des huizes, terstond gaf, ging de trap op en geleidde mevrouw Bonacieux naar de kleine woning die wij reeds beschreven hebben.

— Hier bent u als thuis, sprak hij, wacht hier, sluit de deur van binnen en doe voor niemand open, tenzij men driemaal klopt, luister: op deze wijze (hij klopte driemaal) dus twee harde slagen en nog een korte slag na.

— In orde, sprak mevrouw Bonacieux, doch nu is het mijn beurt, u instructies te geven.

— Ik ben geheel oor.

— Begeef u naar de achterdeur van het Louvre aan de zijde van de rue de l'Echelle, en vraag naar Germain.

— Goed, en dan?

— Hij zal u vragen wat gij verlangt, en dan antwoordt u slechts met de woorden: "Tours en Brussel." Dan zal hij u terstond zijn diensten aanbieden.

— Wat moet ik hem dan opdragen?

— Zeg hem, dat hij den heer de la Porte, den kamerdienaar der koningin, moet roepen.

— En als mijnheer de la Porte beneden komt?

— Dan moet ge hem bij mij zenden.

— Dat is alles goed en wel, doch wanneer en hoe mag ik u weerzien?

— Is u daar zooveel aan gelegen?

— Zeer veel.

— Welnu, laat dat dan aan mij over en wacht rustig af.

— Ik vertrouw op uw woord!

— Gij moogt er op vertrouwen.

D'Artagnan groette mevrouw Bonacieux en omving met den verliefdsten blik waartoe hij in staat was haar gracieus figuurtje. Terwijl hij de trap afging, hoorde hij dat het slot achter hem tweemaal werd omgedraaid. Op een drafje snelde hij naar het Louvre en juist toen hij voor den ingang bij de rue de l'Echelle stond, sloeg het tien uur. De gebeurtenissen, die wij zooeven weergaven, hadden zich binnen een half uur afgespeeld.

Alles verliep zooals mevrouw Bonacieux had aangeduid. Op het wachtwoord maakte Germain een diepe buiging en geen tien minuten later bevond de heer de la Porte zich beneden in de portiersloge. D'Artagnan bracht hem met enkele woorden op de hoogte en legde hem uit, waar hij mevrouw Bonacieux kon vinden. De heer de la Porte liet zich tot tweemaal toe precies het adres uitleggen, daarna snelde hij weg in de aangegeven richting. Hij had echter nog geen tien passen afgelegd, of hij keerde terug.

— Jongeman, sprak hij tot d'Artagnan, ik heb u nog een raad te geven.

— En die is?

— U zoudt, voor hetgeen u voor ons gedaan hebt, in moeilijkheden kunnen geraken.

— Denkt ge?

— Ja. Hebt u misschien ook een vriend bij wien de klok achtergaat?

— Wat zegt u? vroeg d'Artagnan verwonderd.

— Ga hem bezoeken en haal hem over, zoo noodig te getuigen, dat gij om half tien bij hem zijt geweest. In rechtszaken noemt men dat een alibi.

D'Artagnan vond dezen raad zeer verstandig. Hij liep wat hij kon en begaf zich regelrecht naar den heer de Tréville. In plaats echter dat hij den salon binnenging, waar het gezelschap bijeen was, vroeg hij, in het kabinet te worden toegelaten. Daar d'Artagnan een der vaste bezoekers van het huis was, had men hiertegen geen bezwaar en ging men den heer Tréville verwittigen dat zijn jonge landgenoot, die blijkbaar iets zeer belangrijks had mede te deelen, hem onder vier oogen wenschte te spreken. Vijf minuten later verscheen Tréville in het kabinet, waar hij d'Artagnan vroeg, wat dezen op een zoo gevorderd uur bij hem voerde.

— Pardon mijnheer, antwoordde d'Artagnan, die van het oogenblik dat hij alleen was geweest gebruik had gemaakt om de klok drie kwartier achteruit te zetten, het is pas vijf minuten voor half tien, dus dacht ik, u nog gerust te mogen bezoeken.

— Pas vijf minuten voor half tien? Maar dat is niet mogelijk, sprak de heer Tréville, op de klok kijkend.

— Zie maar, mijnheer, sprak d'Artagnan, de klok zal u het overtuigend bewijs leveren.

— Inderdaad! Ik meende dat het later was. Maar wat wenscht ge van mij?

Nu deed d'Artagnan den heer de Tréville een lang verhaal over de koningin. Hij beschreef hem de onrust waarin hij voor Hare Majesteit verkeerde, vertelde voorts wat hij vernomen had over de plannen van den kardinaal ten opzichte van den hertog van Buckingham en dit alles met een kalmte en een

aplomb waardoor de heer Tréville die, naar wij hebben medegedeeld, zelf iets vreemds tusschen den koning, den kardinaal en de koningin had opgemerkt, geheel overtuigd werd.

Toen de klok tien sloeg, verliet d'Artagnan den heer de Tréville die hem bedankte voor zijn inlichtingen, hem aanbeval altijd de belangen van den koning en de koningin te behartigen en daarop naar zijn gasten in den salon terugkeerde. Beneden aan de trap bedacht d'Artagnan dat hij zijn wandelstok had vergeten; hij liep haastig terug naar boven, trad het kabinet binnen en maakte van de gelegenheid gebruik om meteen de pendule weer gelijk te zetten, zoodat men den volgenden ochtend niet zou kunnen bemerken, dat zij even verkeerd had geloopen. Daarop snelde hij, volkomen zeker dat hij een getuige had gevonden, die zijn alibi zou kunnen bewijzen, ten tweede male de trap af en de straat op.

XI.

DE INTRIGE WORDT INGEWIKKELDER.

Na zijn bezoek aan den heer de Tréville keerde d'Artagnan, in gepeins verzonken, langs een grooten omweg huiswaarts.

Waaraan dacht hij, dat hij zoo van den rechten weg afdwaalde, de sterren bekeek en nu eens zuchtte, dan weer glimlachte?

Hij dacht aan mevrouw Bonacieux. Voor den leerling-musketier was deze jongevrouw bijna een liefdesideaal. Mooi, geheimzinnig, ingewijd in bijna alle geheimen van het hof waardoor zooveel bekoorlijke ernst op haar schoone trekken weerspiegeld werd, maakte zij aanstonds den indruk, niet geheel ongevoelig te zijn, hetwelk voor een pasbeginnend minnaar van een onweerstaanbare aantrekkingskracht is; bovendien had d'Artagnan haar bevrijd uit de handen van de onverlaten, die haar wilden fouilleeren en mishandelen, en die belangrijke dienst had tusschen haar en hem een band geweven en in haar een

dankbaarheid opgewekt, welke immers zoo gemakkelijk een teederder karakter kan aannemen.

De droomen gaan snel op de vleugelen der fantasie. D'Artagnan zag zich reeds aangesproken door een bode van de jongevrouw, die hem een minnebriefje met een uitnoodiging, een gouden ketting of een diamant kwam brengen. Wij hebben reeds gezegd, dat de jonge edellieden destijds zonder schaamte stoffelijke belooningen van hun koning aannamen, thans voegen wij er bij, dat zij in dien tijd van lichtere zeden er zeker niet voor terugdeinsden van hun minnaressen kostbare, duurzame souvenirs te aanvaarden, waarmede deze de broosheid harer gevoelens schadeloos wilden stellen.

Zonder te blozen maakte men destijds carrière door middel van de vrouwen. Zij die alleen schoon waren, gaven haar schoonheid — vandaar ongetwijfeld het spreekwoord: het mooiste meisje ter wereld kan niet meer geven dan zij heeft. Zij die rijk waren, gaven bovendien een deel van haar geld, en men kan heel wat helden uit dien galanten tijd opnoemen die noch hun eerste sporen, noch hun latere veldslagen gewonnen zouden hebben, zonder de meer of minder gevulde beurs, die hun minnares aan hun zadel had gehangen.

D'Artagnan bezat niets; de ingetogenheid van den provinciaal was, als een licht vernisje, als het dons van een perzik, weggevaagd voor den storm van geenszins onberispelijke adviezen, hem door de drie musketiers gegeven. De eigenaardige gewoonte van zijn tijd volgend, keek d'Artagnan te Parijs rond als op een veldtocht, gelijk de Spanjaarden in Vlaanderen. Er waren voortdurend vijanden te verslaan, doch er was ook buit te maken, en die buit was de vrouw.

Voor het oogenblik echter mogen wij eerlijk zeggen, dat d'Artagnan door onbaatzuchtiger, nobeler gevoelens bezield was. Bonacieux had hem gezegd dat hij rijk was en de jongeman had wel kunnen begrijpen, dat in een huishouden waar de man zoo onnoozel was, de vrouw degenes moest zijn die den sleutel van de kas onder zich had. Dit alles had echter geen invloed op zijn gewaarwordingen, ontstaan door den aanblik van mevrouw

Bonacieux en alle eigenbelang was nagenoeg vreemd gebleven aan den eersten gloed van de liefde die er uit was ontsproten. "Nagenoeg" zeiden wij, want het denkbeeld dat een jongevrouw, mooi, elegant en geestig, tegelijkertijd rijk is, doet niets aan die ontluikende liefde af, doch versterkt haar eerder.

De welstand maakt een groot aantal aristocratische grilletjes en één goede verzorging van het uiterlijk mogelijk, die de schoonheid ten goede komen. Een fijne kous, een zijden japon, een kanten kraagje, een fraaigeschoeide voet, een lintje, een strikje, dat alles maakt een leelijke vrouw niet mooi, doch een bekoorlijke vrouw wel degelijk mooier. En dan de handen, die, vooral bij een vrouw, ledig moeten blijven om fraai te zijn!

Daarbij was d'Artagnan, wiens geldelijken staat wij nooit hebben getracht te verbergen, zooals men weet lang geen millionair; wel hoopte hij het eenmaal te worden, doch het tijdstip dat hij zelf voor die gelukkige gebeurtenis had vastgesteld, lag nog zeer ver. In afwachting daarvan, was het een wanhopig denkbeeld voor hem, dat zijn aangebedene wellicht haakte naar die duizend kleinigheidjes waarmee vrouwen nu eenmaal haar geluk samenstellen, en dat hij niet bij machte was, haar die duizend kleinigheidjes te geven. Is de vrouw rijk en de minnaar niet, dan verschaft zij zichzelf wel wat hij haar niet kan aanbieden en ofschoon het gewoonlijk het geld van den echtgenoot is, dat haar deze genoegens mogelijk maakt, slaat haar dankbaarheid maar zelden op hem terug!

D'Artagnan, bereid tot de rol van teederen minnaar, diende zich voorloopig te bepalen tot die van toegewijd vriend. Temidden van zijn plannen in betrekking tot de vrouw van zijn huisheer, vergat hij zijn eigen voornemens volstrekt niet. De mooie mevrouw Bonacieux was er wel de vrouw naar om te gaan wandelen in St. Denis of op de kermis van St. Germain in gezelschap van Athos, Porthos en Aramis, wien d'Artagnan vol trots zijn verovering zou toonen. En als men dan langen tijd gewandeld heeft, doet de honger zich gelden, dat had hij al dikwijls opgemerkt. Men zou dan een van die knusse dineetjes op touw zetten, waarbij men aan den eenen kant de hand

van een vriend en aan den anderen den voet zijner minnares aanraakt. Kortom, in tijden van nood zou d'Artagnan de redder van zijn vrienden zijn.

En mijnheer Bonacieux, dien hij verlochend en in de handen der politiedienaren uitgeleverd had, hoewel hij beloofd had, hem te helpen? Laten wij maar eerlijk bekennen, dat d'Artagnan hier geen oogenblik bij stilstond of, wanneer hij zoo eens terloops aan hem dacht, zich zelf verzekerde, dat de man maar moest blijven waar hij was. De liefde is eenmaal de meest egoiste van alle gevoelens.

Onze lezers behoeven evenwel niet ongerust te zijn; al hield d'Artagnan zich niet met zijn huisheer bezig, wij zijn hem niet vergeten en weten zeer goed waar hij zich bevindt. Doch laten wij voor het oogenblik hetzelfde doen als de verliefde Gaconjer en later op den waardigen ex-winkelier terugkomen.

D'Artagnan, al peinzend over zijn toekomstige liefde, babbelend tegen de duisternis en glimlachend tegen de sterren, liep door de rue du Cherche-Midi, of, zooals men die toen noemde, Chasse-Midi. Daar hij zich in de buurt van Aramis bevond, besloot hij, zijn vriend te gaan opzoeken en hem een verklaring te geven van de reden, waarom hij Planchet had gestuurd met de uitnoodiging, dat Aramis zich terstond naar de muizenval zou begeven. Als Planchet hem thuis had getroffen, was Aramis natuurlijk terstond naar de rue des Fossoyeurs gesneld, waar hij echter niemand had gevonden, dan misschien Athos en Porthos, zoodat de drie vrienden elkaar moesten hebben afgevraagd wat er nu eigenlijk gaande was. Al deze moeite maakt een opheldering noodzakelijk, zei d'Artagnan halfluid tot zichzelf.

In stilte voegde hij erbij dat dit tevens een gelegenheid zou zijn om over dat lieve mevrouwtje Bonacieux te spreken, van wie zijn geest en zijn hart reeds volkomen vervuld waren. Van een eerste liefde mag men geen discretie verwachten, zij gaat vergezeld van een zoo stralende vreugde, dat men die wel moet uiten, wil men er niet door verstikt worden.

Parijs was sedert een uur of twee in duisternis gehuld en

kreeg een aanzien van verlatenheid. Alle klokken van den faubourg St. Germain sloegen elf; het was goed, zacht weer. D'Artagnan sloeg een steegje in op de plek waar nu de rue d'Assas loopt en ademde de zoete geuren in, die de wind meevoerde uit de rue de Vaugirard, waar de tuinen door den avonddauw en het nachtwindje verfrischt werden. Uit de verte klonk, gedempt door stevige vensterluiken, het gezang van de drinkers in enkele op de vlakte verspreide herbergen. Aan het eind van het steegje sloeg d'Artagnan linksaf. De woning van Aramis lag tusschen de rue Cassette en de rue Servandoni. D'Artagnan was de rue Cassette voorbij en herkende reeds van verre de deur van het huis van zijn vriend, dat verscholen lag tusschen vlier en clematisstruiken, toen hij plotseling een bewegende schaduw ontwaarde, die nader kwam uit de rue Servandoni. De naderende schaduw was gehuld in een mantel en d'Artagnan meende aanvankelijk dat het een man was, doch aan de kleine gestalte, de snelle, gejaagde loop en de trippelende passen, bemerkte hij weldra dat het en vrouw moest zijn. Deze vrouw was blijkbaar niet zeker van het huis dat zij zocht; zij keek rond, stond stil, zocht in de tegenovergestelde richting en keerde weer terug. D'Artagnan werd nieuwsgierig.

— Zal ik haar mijn diensten aanbieden? Aan haar houding kan men zien dat zij jong is, misschien is zij wel mooi ook! O, stellig! Maar een vrouw die op dit uur door de straten dwaalt, kan alleen maar zijn uitgegaan om haar minnaar op te zoeken, en als ik zulk een samenkomst ga verstoren, gooi ik meteen mijn ruiten in!

Intusschen ging de jongevrouw steeds verder, de huizen en de vensters tellende. Dit was overigens niet moeilijk; er stonden in dit deel van de straat slechts drie huizen en er kwamen maar twee vensters op de straat uit, het eene behoorde tot de kamer grenzende aan die van Aramis, het andere was diens eigen venster.

— Drommels, lachte d'Artagnan, wien plotseling het nichtje van den godgeleerden doctor te binnenschoot, het zou niet onaardig zijn wanneer dit tortelduifje naar het huis van onzen

vriend liep te zoeken! Ja zoowaar, het lijkt er veel op! Wacht, beste Aramis, ditkeer wil ik er het mijne hebben!

En d'Artagnan maakte zich zoo smal mogelijk en verborg zich in het donkerste gedeelte van de straat bij een steenen bank, die in een nis was gebouwd.

De jongevrouw liep voort en behalve haar lichten tred, die haar jeugd had verraden, liet zij nu een kuchje hooren, dat op een heldere, frissche stem duidde. D'Artagnan veronderstelde, dat dit kuchje een afgesproken teeken was.

Hetzij dat dit teeken beantwoord was door een eveneens afgesproken sein, of dat de nachtelijke wandelaarster zonder hulp de plaats harer bestemming had herkend, in elk geval trad zij resoluut op het vensterluik van Aramis toe en klopte driemaal met gelijke tusschenpoozen.

— Het is inderdaad bij Aramis! fluisterde d'Artagnan. Ha, huichelaar die je bent, zoo verras ik je dus bij je theologische studie!

Nauwelijks waren de drie tikjes op het luik gegeven, of het binnenraam werd geopend en een lichtschijnsel viel door de ruiten op straat.

— Mooi, dacht onze luistervink, het bezoek was dus verwacht! Nu zal het luik opengaan en de dame door het raam naar binnen klimmen. Dat gaat goed!

Doch tot groote verbazing van d'Artagnan bleef het luik gesloten. Bovendien werd het licht, dat even was opgevlamd, snel uitgedoofd, zoodat alles weer in duisternis was gehuld.

D'Artagnan was van oordeel, dat dit zoo niet kon blijven en gaf zijn oogen en ooren goed de kost.

Hij had gelijk: na enkele oogenblikken klonken uit het inwendige van het huis drie tikjes, die de jongevrouw door één enkelen tik beantwoordde. Nu werd het luik op een kier geopend.

Men oordeele nu over de gretigheid, waarmede d'Artagnan zag en luisterde.

Jammer voor hem, had men het licht in een andere kamer gezet, doch zijn oogen hadden zich inmiddels aan de duisternis

gewend èn bovendien zegt men dat Gasconjers, evenals katten, het vermogen bezitten, in donker te zien.

Zoo kon d'Artagnan opmerken dat de jongevrouw een wit voorwerp uit haar zak nam dat zij opensloeg en dat toen door den bespieder als een zakdoek werd herkend. Van dien opengevouwen zakdoek toonde zij een der hoeken aan dengene die het luik van binnen had geopend.

Dit herinnerde d'Artagnan aan den zakdoek dien hij aan de voeten van mevrouw Bonacieux had gezien èn die hem weer herinnerd had aan het doekje, dat hij voor Aramis had opgeraapt.

Wat, voor den drommel, moest hij toch van dien zakdoek denken!

Van zijn schuilplaats kon d'Artagnan het gelaat van Aramis — hij twijfelde er niet aan of het was zijn vriend die over het raamkozijn dit nachtelijke gesprek met een dame voerde — niet onderscheiden. Zijn nieuwsgierigheid won het van zijn voorzichtigheid en daar de beide personen geheel in de beschouwing van den zakdoek verdiept schenen, sloop hij uit zijn schuilhoek te voorschijn en gleed geruischloos voorwaarts tot een vooruitspringend punt van den muur, waar hij de kamer van Aramis kon binnenkijken.

Hij tuurde en slaakte tegelijkertijd een kreet van verrassing: het was niet Aramis, die met de nachtelijke bezoekster in gesprek was, neen, het was.... en vrouw. D'Artagnan kon nog juist haar kleeren zien, doch het licht viel zóó, dat hij haar gelaat niet kon onderscheiden.

Op dit oogenblik haalde de vrouw binnen in het huis een tweeden zakdoek te voorschijn en verruilde dien tegen dengene, dien de bezoekster haar zoojuist had getoond. Hierna wisselden de beide vrouwen een paar woorden, waarop het luik gesloten werd. De bezoekster wendde zich om en liep d'Artagnan voorbij, haastig de kap van haar avondmantel over het hoofd trekkend. Doch deze maatregel kwam reeds te laat: d'Artagnan had mevrouw Bonacieux herkend.

Mevrouw Bonacieux! Het vermoeden dat zij het moest

zijn, had zijn brein reeds doorflitst op het moment, toen zij den zakdoek uit haar zak haalde, doch het was hem weinig waarschijnlijk voorgekomen, immers, waarom zou mevrouw Bonacieux, die hem had uitgestuurd om den heer de la Porte te halen, opdat deze haar naar het Louvre kon terugbrengen, om half twaalf 's avonds alleen door de straten van Parijs dwalen, blootgesteld aan het gevaar, ten tweede male ontvoerd te worden?

Het moest wel voor een gewichtige zaak zijn, en wat is voor een vrouw van vijfentwintig de gewichtigste zaak? De liefde.

Was het echter in haar eigen belang of in dat van iemand anders, dat zij zich aan zooveel gevaar blootstelde? Deze vraag kwelde d'Artagnan, wien de jaloezie reeds aan het hart knaagde alsof hij de erkende minnaar was.

Overigens bestond er een zeer eenvoudig middel om te weten te komen, waarheen mevrouw Bonacieux zich begaf; namelijk, door haar te volgen. Dit middel lag zóó voor de hand, dat d'Artagnan er zich half werktuigelijk van bediende, doch op het zien van den jongeman, die zich uit den muur scheen los te maken als een standbeeld uit zijn nis, slaakte mevrouw Bonacieux een ingehouden kreet en nam de vlucht.

D'Artagnan snelde haar achterna en het was voor hem niet moeilijk een vrouw die door haar mantel belemmerd werd, in te halen. Hij bereikte haar zoowat op het derde deel van de straat, die zij was ingeslagen. Zij was uitgeput, niet van vermoeidheid, doch van angst, en toen d'Artagnan de hand op haar schouder legde, zonk zij op een knie neer en riep met gesmoorde stem:

— Gij moogt mij dooden, als ge wilt, doch gij zult niets te weten komen!

D'Artagnan sloeg den arm om haar middel om haar op te richten, doch bemerkte, door de zwaarte waarmede zij op hem steunde, dat zij zich onwel voelde, waarop hij zich haastte, haar door de verzekering van zijn dienstvaardigheid gerust te stellen. Deze verzekering had geen waarde voor mevrouw Bonacieux, want die kon ook de slechtste bedoelingen verbergen,

doch de stem maakte haar opmerkzaam. De klank van deze stem kwam haar bekend voor; zij opende de oogen, vestigde den blik op den man, die haar eerst zooveel schrik had aangejaagd, en liet toen een uitroep van vreugde hooren.

— O bent u het! riep zij uit. God zij dank!

— Ja, ik ben het, verklaarde d'Artagnan, mij dien God gezonden heeft om over u te waken.

— Is het met die bedoeling, dat u mij volgt? vroeg de jongevrouw met een koket glimlachje. Nu haar angst verdwenen was, daar zij in den vermeenden vijand een vriend had herkend, kwam haar spottende aard weer boven.

— Neen, hermen d'Artagnan, ik beken, dat het toeval ons hier samen heeft gebracht. Ik zag een vrouw aankloppen bij het venster van een mijner vrienden.

— Een uwer vrienden?

— Zeker, Aramis is een van mijn beste vrienden.

— Aramis? Wie is dat?

— Kom, u wilt toch niet zeggen, dat u Aramis niet kent?

— Ik hoor dien naam thans voor het eerst.

— Was het dan ook voor het eerst, dat u dit huis heeft bezocht?

— Inderdaad.

— En wist u niet, dat het door een jongeman wordt bewoond?

— Neen.

— Door een musketier nog wel?

— Ik wist er niets van.

— Het was dus niet Aramis, dien u wilde spreken?

— Geen kwestie van. Hebt u niet gezien, dat het een vrouw was met wie ik sprak?

— Dat is zoo, doch die vrouw moet een vriendin van Aramis zijn.

— Dat weet ik niet.

— Als zij toch 's avonds laat in zijn huis is....

— Daar heb ik niets mee te maken.

— Maar wie is zij dan?

— Ja.... dat is niet mijn geheim!

— Lieve mevrouw Bonacieux, u bent de bekoorlijkste, maar tevens de geheimzinnigste dame ter wereld.

— Ben ik daar soms minder om?

— Integendeel, u bent aanbiddelijk!

— Welnu, reik me dan uw arm.

— Heel graag! En wat nu?

— Nu moogt u mij verder geleiden.

— Waarheen?

— Waar ik heen ga. U kunt me tot de deur brengen.

— Mag ik niet op u wachten?

— Dat zou nutteloos zijn.

— Komt u dan alleen terug?

— Misschier wel, misschien ook niet.

— Maar degene die u "misschien" vergezellen zal, is dat een man of een vrouw?

— Dat kan ik u nog niet zeggen.

— Dan zal ik het wel te weten komen!

— Hoe wilt ge dat aanleggen?

— Ik zal wachten totdat u terugkomt.

— In dat geval zeg ik u vaarwel. Ik heb uw geleide niet noodig.

— En u hebt het zelf ingeroepen!

— Zeker, de hulp van een gentleman, niet de bewaking van een spion!

— Dat woord is wel wat hard.

— Hoe noemt u iemand, die de menschen tegen hun zin volgt?

— Een onbescheidene.

— Dat woord is te zacht.

— Ik zie wel, mevrouw, dat ik zal moeten doen wat u verlangt.

— Waarom was u niet zoo verdienstelijk, dat terstond te doen?

— Is het dan geen verdienste, berouw te hebben?

— Hebt u dat werkelijk?

— Dat weet ik niet, doch wel weet ik dat u beloof, alles te doen wat u verlangt, mits u mij veroorlooft, u te brengen naar de plaats uwer bestemming.

— Zult u me daarna verlaten?

— Ja.

— Zonder mijn terugkeer af te wachten of mij verder te bespieden?

— Ik beloof het u.

— Op uw woord van eer?

— Op mijn woord van edelman.

— Geef mij dan uw arm en laten wij gaan.

D'Artagnan bood mevrouw Bonacieux den arm, dien zij, half lachend, half bevend, aannam, waarop zij de rue de La Harpe insloegen. Daar gekomen scheen de jongevrouw weer te aarzelen, evenals te voren in de rue de Vaugirard. Eindelijk scheen zij aan bepaalde teekens een der deuren te herkennen. Op deze deur toetredend, sprak zij:

— Hier ben ik waar ik wezen moet, mijnheer. Duizendmaal dank voor uw geleide, dat mij gevrijwaard heeft voor de vele gevaren waaraan ik alleen zou zijn blootgesteld. Thans is het oogenblik gekomen, u aan uw belofte te herinneren: ik heb mijn plaats van bestemming bereikt.

— Zult u dan op den terugweg niets te vreezen hebben?

— Neen, of het zouden de dieven moeten zijn.

— En noemt u dat niets?

— Wat zouden ze mij kunnen ontrooven? Ik heb geen penning op zak!

— U vergeet dien mooien zakdoek met het geborduurde wapen.

— Welken bedoelt u?

— Dien ik aan uw voeten gevonden en daarna in uw zak geborgen heb.

— Stil, geen woord hierover! fluisterde mevrouw Bonacieux angstig. Wilt u mij in het verderf storten?

— Nu, ziet ge wel dat er gevaar voor u bestaat, wanneer een enkel woord al voldoende is om u te doen sidderen, en gij

zelf toegeeft, dat het uw verderf tengevolge zou hebben, indien dit woord verstaan werd! O mevrouw, vervolgde d'Artagnan, haar hand vattend en haar met een vurigen blik omvangend, toe, wees edelmoedig, vertrouw u aan mij toe! Kunt u niet in mijn oogen lezen, dat mijn hart van toewijding en genegenheid voor u is vervuld?

— O jawel, en ik zou u dan ook wel mijn eigen geheimen toevertrouwen, doch met de geheimen van anderen moet men oppassen.

— Heel goed, zei d'Artagnan, ik zal ze wel ontdekken, want daar die geheimen grooten invloed op uw leven schijnen te oefenen, wil ik dat ze ook de mijne zullen worden.

— Wacht u daar wel voor! riep de jongevrouw met zooveel ernst, dat d'Artagnan tegen wil en dank huiverde. Bemoei u niet met dingen die u niet aangaan, tracht niet, mij te helpen bij hetgeen ik moet volbrengen, dat vraag ik u terwille van de belangstelling die ik u inboezem, van den dienst, dien ge mij hebt bewezen en dien ik mijn leven lang niet zal vergeten. Geloof mij, het is beter dat ge u niet meer met mij bezighoudt, dat ge doet alsof ik niet besta, of u mij nooit hebt gezien.

— En Aramis, moet die hetzelfde doen? vroeg d'Artagnan gesprikkeld.

— Nu hebt u al twee- of driemaal dien naam uitgesproken, mijnheer, en ik verzeker u dat ik dien niet ken!

— Kom, kent u den man niet bij wien u 's avonds laat aan het venster klopt! Nu ziet u me toch voor al te lichtgeloovig aan!

— Beken liever, mijnheer, dat u dien naam alleen telkens noemt, om mij uit te hooren en dat u die heele geschiedenis met uw vriend uit de mouw schudt!

— Ik schud niets uit de mouw, ik spreek de waarheid.

— U zei, dat een uwer vrienden in dat huis woont?

— Zoo is het en ik herhaal u voor den derden keer: in dat huis woont een mijner beste vrienden, en zijn naam is Aramis.

— Dat alles zal later opgehelderd worden, hernam me-

vrouw Bonacieux zachtjes. Nu doet ge beter, te zwijgen, mijnheer.

— Kon u toch maar in mijn hart lezen, zuchtte d'Artagnan, dan zoudt u zooveel nieuwsgierigheid zien, dat ge medelijden met mij zoudt hebben, en zooveel liefde, dat ge oogenblikkelijk aan mijn nieuwsgierigheid zoudt voldoen. Men heeft immers niets te vreezen van degenen door wie men bemind wordt!

— U spreekt wel spoedig van "beminnen" mijnheer! verweet de jongevrouw hoofdschuddend.

— Dat komt, doordat de liefde mij is overvallen, voor het eerst nog wel, en.... doordat ik nog geen twintig ben.

De jongevrouw keek hem van terzijde aan.

— Luister, ik heb het spoor al gevonden; zei d'Artagnan, drie maanden geleden was ik bijna in duel geraakt met Aramis over een zakdoek, gelijk aan dien welken gij zooeven aan de vrouw, die zich in zijn woning bevond, hebt getoond; een zakdoek, die op precies dezelfde wijze was gemerkt. Nu?

— Mijnheer, u vermoeit mij ontzettend met al dat ondervragen!

— Maar u, die zoo voorzichtig bent, mevrouw, moet toch begrijpen dat ook u in moeilijkheden zoudt geraken, wanneer men dien zakdoek bij u vond!

— Waarom? Die initialen zijn immers de mijne: C. B. of wel Constance Bonacieux.

— Het kan ook zijn: Camille de Bois-Tracy.

— O stil mijnheer! Als ge u dan niet laat weerhouden door het gevaar, waarin ge mij brengt, denk dan aan het gevaar, waaraan ge uzelf blootstelt!

— Mij?

— Ja, u. Uw vrijheid, uw leven waagt ge, door met mij om te gaan!

— Dan juist zal ik u niet meer verlaten!

— Mijnheer, smeekte de jongevrouw, de handen vouwend, mijnheer, in naam van den Hemel, in naam van uw eer als krijgsman, in naam van uw hoffelijkheid als edelman.... ga

heen! Hoor, het slaat reeds twaalf, het uur waarop men mij verwacht!

— Mevrouw, antwoordde de jongeman, buigend, als ge u op dit alles beroept, wil ik niet langer weigeren. Wees gerust, ik zal gaan.

— En zult u mij niet volgen, mij niet bespieden?

— Ik ga oogenblikkelijk naar huis.

— O, ik wist wel dat u een openhartige, flinke jongen bent! riep mevrouw Bonacieux uit. Zij reikte hem de hand en legde de andere op den klopper van een kleine, geheel in de steenen verborgen deur.

D'Artagnan vatte de hem toegestoken hand en drukte er een hartstochtelijken kus op.

— Had ik u maar nooit gezien! verzuchtte hij met de naieve rondborstigheid, die den vrouwen somtijds liever is dan de complimentjes der wellevendheid, daar zij tot diep in de gedachten doet blikken, en bewijst, dat het verstand overheerscht wordt door het gevoel.

— Welnu, hernam mevrouw Bonacieux op bijna streelenden toon, terwijl ze hand van d'Artagnan, die de hare nog steeds vasthield, een drukje gaf, wat vandaag niet mogelijk is, zal de toekomst wellicht mogelijk maken. Wie weet, of niet weldra de dag komt, waarop ik van alle geheimhouding ontslagen zal zijn, zoodat ik uw nieuwsgierigheid zal kunnen bevredigen!

— En kunt u mij hetzelfde belooven ten opzichte van mijn liefde? vroeg d'Artagnan, reeds in de wolken van vreugde.

— O wat dat betreft, durf ik nog niets te zeggen, want dat zal afhangen van de gevoelens die ge in mij wakker roept!

— Dus voor het oogenblik....?

— Voor het oogenblik moet ik mij nog slechts tot de dankbaarheid bepalen.

— U bent zoo bekoorlijk, zuchtte d'Artagnan ontmoedigd, en u maakt misbruik van mijn liefde.

— Neen, ik maak gebruik van uw edelmoedigheid, dat is alles. Doch wees gerust, tusschen sommige menschen komt altijd alles terecht.

— U maakt me tot de gelukkigste van alle stervelingen. Vergeet dezen avond en.... uw belofte niet!

— Wees niet bang, te zijner tijd zal ik mij dit alles herinneren. Doch ga nu, in 's hemelsnaam! Men verwachtte mij om precies twaalf uur en ik ben al te laat!

— Slechts vijf minuten.

— Ja, doch in zekere omstandigheden zijn vijf minuten meer dan vijf eeuwen!

— Als men bemint, bijvoorbeeld.

— Welnu, wie zegt u dat hier geen sprake is van liefde?

— Wat, het is dus toch een man die u verwacht! riep d'Artagnan uit. Een man!

— Begint het nu opnieuw? vroeg mevrouw Bonacieux met een glimlachje dat naar ongeduldigheid zweemde.

— Neen neen, ik ga al, ik wil mijn toewijding ten top drijven, al zou die toewijding ook dwaasheid zijn. Vaarwel mevrouw, vaarwel!

En alsof hij alleen haar vingers kon loslaten door er zich van los te rukken, snelde hij als een bezetene weg, terwijl hij nog hoorde hoe mevrouw Bonacieux, evenals te voren aan het luik van Aramis, driemaal langzaam en duidelijk op de deur tikte, doch toen hij zich bij den hoek van de straat omwendde, was zij blijkbaar reeds binnengegaan; de straat was verlaten en de schoone koopmansvrouw verdwenen.

D'Artagnan vervolgde nu zijn weg. Hij had mevrouw Bonacieux zijn woord gegeven, haar niet te bespieden en al had hij er zijn leven mee kunnen redden, door te weten wie haar opwachtte of vergezelde, zou hij toch naar huis zijn gegaan, daar hij haar dit beloofd had. Vijf minuten later was hij dan ook in de rue des Fossoyeurs.

— Arme Athos, mompelde hij, hij zal er niets van begrijpen! Of hij is bij mij in slaap gevallen, of hij is naar zijn eigen woning teruggekeerd, waar hij, bij zijn thuiskomst, zal hebben vernomen dat er een vrouw op zijn kamer is geweest. Een vrouw bij Athos! Maar bij Aramis was er toch wel dege-

lijk een! viel hij zichzelf in de rede. Het is allemaal erg vreemd en ik ben benieuwd, hoe dit alles afloopt!

— Slecht mijnheer, slecht! antwoordde een stem die de jongeman herkende als die van Planchet, want, druk met zichzelf in gesprek op de manier van verstrooide menschen, had hij de gang bereikt waarin de trap uitkwam, welke naar zijn kamer leidde.

— Hoe bedoel je, wat wil je daarmee zeggen? vroeg d'Artagnan. Wat is er dan gebeurd?

— Alle soorten van rampen.

— En die zijn?

— Om te beginnen is mijnheer Athos in hechtenis genomen.

— Wat, Athos? Waarom?

— Men heeft hem hier gevonden en hem voor u aangezien.

— En wie heeft hem gearresteerd?

— De wacht die de vier zwarte mannen kwam zoeken, welke door u op de vlucht waren gejaagd.

— Waarom heeft Athos zich dan niet bekend gemaakt en gezegd, dat hij niets met die zaak te maken had?

— Daar heeft hij zich wel voor gewacht, mijnheer! Hij nam mij terzijde en sprak: Het is je meester die op het oogenblik het meest zijn vrijheid noodig heeft, en niet ik, daar hij er alles van weet en ik niets. Men zal denken, dat hij gearresteerd is en zoo zal hij tijd winnen. Na drie dagen zal ik zeggen wie ik ben, en dan moet men mij wel laten gaan.

— Bravo Athos, nobele vriend! mompelde d'Artagnan. Dat is juist iets voor hem! En wat hebben de justitiesoldaten gedaan?

— Vier van hen hebben hem meegenomen, waarheen weet ik niet, misschien naar de Bastille of naar For-l'Evêque; twee anderen zijn achter gebleven met de zwarte mannen, die alles doorgesnuffeld en alle papieren meegenomen hebben. Twee hebben voor de deur de wacht gehouden en toen alles klaar was, zijn zij vertrokken, het huis leeg en de deur open latend.

— En Porthos en Aramis?

— Die heb ik niet thuis getroffen, en zij zijn ook niet hier geweest.

— Maar zij kunnen elk oogenblik komen, als je tenminste de boodschap hebt achtergelaten, dat ik hen verwacht.

— Ja mijnheer, dat heb ik gedaan.

— Welnu, ga dan niet hier vandaan en vertel hun, als zij mochten komen, wat hier gebeurd is en dat zij mij kunnen vinden in de "Pomme-de-Pin". Hier zou het gevaarlijk zijn, want het huis wordt misschien bespionneerd. Ik zal nu vlug naar mijnheer de Tréville gaan om hem alles te vertellen, en dan zal ik hen opzoeken.

— Goed mijnheer, zei Planchet.

— Jij blijft hier. Zul je niet bang zijn? hernam d'Artagnan, terugkeerend om zijn knecht moed in te spreken.

— Wees gerust mijnheer, verzekerde Planchet, u kent mij nog niet, ik ben dapper als ik wil: het willen, ziet u, daar komt het op aan. Bovendien ben ik een Picardiër.

— Juist, dat spreekt. Je zult je dus liever laten doodslaan dan je post te verlaten, nietwaar?

— Ja mijnheer, ik zou trouwens geen gelegenheid laten voorbijgaan om mijnheer te bewijzen, dat ik hem toegewijd ben.

— Goed zoo, dacht d'Artagnan, de methode die ik op dit jongmensch heb toegepast, schijnt werkelijk uitstekend te zijn! Ik zal er mij meer van bedienen!

En zoo snel als zijn beenen, die vermoeid begonnen te worden door de vele draafpartijen van dien dag, hem konden dragen, vloog d'Artagnan naar de rue du Vieux Colombier.

De heer de Tréville was niet thuis; zijn compagnie had wacht in het Louvre en hij had zich bij hen gevoegd.

D'Artagnan begreep, dat hij Tréville in elk geval moest spreken; deze diende op de hoogte te zijn, van hetgeen er gebeurd was. Hij besloot dus, eveneens naar het Louvre te gaan. Zijn uniform van de compagnie van des Essarts zou hem wel toegang verschaffen.

Hij sloeg de rue des Petits-Augustins in een liep de kade langs om de Pont Neuf over te gaan. Even stond hij in bestand, of hij

niet van het overzetveer zou gebruik maken, doch toen hij in zijn zak tastte, bemerkte hij, dat hij geen geld bij zich had om den veerman te betalen.

In de rue Guénégaud gekomen, zag hij uit de rue Dauphine een paar komen dat zijn opmerkzaamheid gaande maakte.

Het waren, zooals van zelf spreekt, een man en een vrouw.

De vrouw had de gestalte van mevrouw Bonacieux, de man geleek als twee droppels water op Aramis.

Bovendien droeg de vrouw denzelfden zwarten mantel dien d'Artagnan voor het luikje in de rue de Vaugirard en onder de poort in de rue de La Harpe had gezien.

Om de gelijkenis te voltooien, droeg de man de musketiers-uniform.

De vrouw had de kap van haar mantel neergeslagen en de man hield een zakdoek voor het gezicht, beiden hadden er dus belang bij, niet herkend te worden.

Zij gingen de brug over, denzelfden weg dus dien d'Artagnan had willen gaan om zich naar het Louvre te begeven. Hij volgde hen.

Reeds na twintig schreden was de jongeman ervan overtuigd, dat de dame mevrouw Bonacieux en de heer Aramis moest zijn.

Tegelijkertijd voelde hij alle kwellingen van de jaloezie, die in zijn hart opwelden.

Dubbel was hij bedrogen, èn door zijn vriend, èn door de vrouw die hij reeds liefhad als een minnares. Mevrouw Bonacieux had hem bij alle heiligen gezworen, dat zij Aramis niet kende en nog geen kwartier later vond hij haar wandelend aan diens arm!

D'Artagnan vergat niet alleen, dat hij het mooie vrouwtje eerst drie uur kende en dat zij niet meer voor hem kon voelen dat een tikje dankbaarheid voor het feit dat hij haar uit de handen der gardes had gered, hij vergat ook dat zij hem geen enkele illusie had gemaakt. Hij achtte zich een gehoond, bedrogen en bespot minnaar; het bloed steeg hem naar het hoofd en hij nam zich voor, opheldering te eischen.

Het tweetal had inmiddels bemerkt dat het gevolgd werd en beiden hadden hun pas versneld. D'Artagnan nam een vaartje totdat hij hen voorbij was, daarop keerde hij zich om en liep hen tegemoet op het oogenblik toen zij zich juist voor de Samaritaine bevonden, die verlicht werd door een lantaarn, welke zijn schijnsel over dat geheele deel van de brug wierp.

D'Artagnan stond stil en de beide anderen eveneens.

— Wat wenscht u, mijnheer? vroeg de musketier, een pas achteruitgaande, en met een vreemd accent, waardoor d'Artagnan begreep, dat hij zich in dit deel van zijn vermoedens vergist had.

—Het is Aramis niet! riep hij uit.

— Neen mijnheer, het is Aramis zeker niet. Ik merk aan uw uitroep, dat u mij voor een ander aanziet en vergeef u dus.

— U vergeeft mij! herhaalde d'Artagnan.

— Ja, antwoordde de onbekende, laat mij nu door, als u toch niet met mij te maken heeft.

— U hebt gelijk mijnheer, zei d'Artagnan, ik heb niet met u te maken, maar met mevrouw.

— Met mevrouw, maar die kent u niet, sprak de vreemdeling.

— U vergist u mijnheer, ik ken haar wel.

— Maar mijnheer, sprak mevrouw Bonacieux op verwijtenden toon, u hadt mij uw woord van soldaat en edelman gegeven en daarop meende ik te kunnen vertrouwen.

— Wat mij betreft, mevrouw, zei d'Artagnan, uit het veld geslagen, mij hadt u beloofd....

— Geef mij een arm, mevrouw, zei de vreemdeling, en laten we verder gaan.

Doch d'Artagnan, verwonderd, verbaasd en verpletterd door al hetgeen hem overkwam, bleef met de armen over elkaar voor den musketier en mevrouw Bonacieux staan.

De musketier trad twee pas naar voren en duwde d'Artagnan met de hand opzij.

D'Artagnan sprong achteruit en trok zijn degen.

En tegelijkertijd trok de onbekende, bliksemsnel, den zijnen.

— Om s'hemels wil, milord! riep mevrouw Bonacieux, zich tusschen de vechtenden werpende en het staal met beide handen omklemmend.

— Milord? herhaalde d'Artagnan, wien eensklaps een licht opging, Pardon, mijnheer, maar bent u dan....

— Milord de hertog van Buckingham, sprak mevrouw Bonacieux gedempt, en als u nu alles wilt bederven....

— Vergiffenis, milord, mevrouw, honderdmaal vergiffenis, maar ik bemin haar en ik was jaloersch; u weet, milord, wat liefhebben zeggen wil, vergeef mij en zeg mij hoe ik voor Uwe Genade zou kunnen sterven.

— U bent een dapper jongmensch, zei Buckingham en reikte d'Artagnan de hand, die deze eerbiedig drukte, u biedt mij uw diensten aan, goed, ik neem ze aan; volg ons op twintig pas naar het Louvre, en als iemand ons bespiedt, doodt hem dan.

D'Artagnan, den ontblooten degen onder den arm, liet mevrouw Bonacieux en den hertog twintig pas voorgaan en volgde hen, bereid, de instructies van den edelen, eleganten minister van Karel I strikt uit te voeren.

Maar gelukkig kreeg de ijverige voorvechter geen gelegenheid, den hertog dit bewijs van zijn toewijding te leveren; de jonge vrouw en de knappe musketier traden het Louvre binnen door de achterdeur aan de Rue de l'Echelle, zonder te zijn lastig gevallen.

D'Artagnan begaf zich terstond naar de "Pomme de Pin", waar Porthos en Aramis hem opwachtten.

Zonder hun uitleg te geven van de moeite, die hij hun veroorzaakt had, deelde hij mede, dat hij de zaak, waarvoor hij gemeend had hun bijstand noodig te hebben, alleen had opgeknapt.

Laten we nu, door den draad van ons verhaal meegesleept, onze drie vrienden niet naar hun respectievelijke woningen vergezellen, doch volgen wij liever, door den doolhof van het Louvre, den hertog van Buckingham met zijn geleidster.

XII.

GEORGE VILLIERS, HERTOG VAN BUCKINGHAM.

Mevrouw Bonacieux en de hertog kwamen zonder moeite in het Louvre; men wist, dat mevrouw Bonacieux in dienst van de koningin was, en de hertog droeg de uniform van de musketiers van Tréville, die, zooals wij weten, dien avond wacht hadden. Bovendien was Germain ingewijd, en zoo er iets gebeurde, zou mevrouw Bonacieux beschuldigd worden, haar minnaar in het Louvre te hebben willen binnensmokkelen; meer niet. Zij zou de schuld op zich nemen; weliswaar zou haar naam bevlekt zijn, doch wat beteekent in de groote wereld de reputatie van een gewone winkeliersvrouw?

Toen ze op de binnenplaats waren gekomen, schuifelden de hertog en de jonge vrouw ongeveer vijfentwintig pas dicht langs den muur; toen opende mevrouw Bonacieux een kleine dienstingang, die, overdag geopend, 's nachts gewoonlijk gesloten was; de deur week, beiden traden binnen en stonden in het donker, maar mevrouw Bonacieux kende alle hoeken en gaten van dit deel van het Louvre, dat voor het personeel bestemd was. Zij sloot de deuren achter zich, nam den hertog bij de hand, deed tastend eenige passen, greep een leuning en zocht met den voet naar een trede, waarna zij een trap begon te bestijgen, gevolgd door den hertog. Op de tweede verdieping gekomen, sloeg zij rechtsaf, liep een lange gang door, daalde weer een verdieping lager, stak een sleutel in het slot van een deur, die zij opende, en duwde den hertog een door een nachtlampje spaarzaam verlichte kamer binnen met de woorden:

— Wacht hier, milord, men komt aanstonds bij u.

Hierop verwijderde zij zich door dezelfde deur en sloot die van buiten, zoodat de hertog letterlijk gevangen zat.

Hoe afgezonderd hij hier ook was, koesterde de hertog van Buckingham niet de minste vrees. Een der meest in het oog

springende kanten van zijn karakter was de zucht naar avonturen en de liefde voor het romantische. Dapper, stoutmoedig en ondernemend, begaf hij zich thans niet voor het eerst in een dergelijk waagstuk. Hij had vernomen, dat het vermeende briefje van Anna van Oostenrijk, dat hem naar Parijs had geroepen, een lokaas was, doch inplaats van naar Engeland terug te keeren had hij, gebruikmakend van de omstandigheid waarin men hem nu eenmaal geplaatst had, verklaard, niet te willen vertrekken voordat hij de koningin had gezien. Aanvankelijk had zij met klem geweigerd, doch tenslotte vreesde zij, dat de hertog zich tot de een of andere dwaasheid zou laten vervoeren. Reeds was Anna besloten, hem te ontvangen doch hem te smeeken terstond te vertrekken, toen, denzelfden avond waarop zij deze beslissing had genomen, mevrouw Bonacieux, die ermee belast was, den hertog naar het Louvre te geleiden, eensklaps ontvoerd werd. Gedurende twee dagen wist men niet wat er van haar geworden was, zoodat alles bleef zooals het was. Zoodra mevrouw Bonacieux echter vrij was en zich met de la Porte in verbinding had gesteld, had zij zich gehaast haar gevaarlijke opdracht uit te voeren, die zij, indien men haar niet vastgehouden had, reeds drie dagen eerder zou hebben tot stand gebracht.

Alleen gebleven, trad Buckingham op een spiegel toe. De musketiersuniform stond hem uitstekend. Hij was op dit oogenblik vijfendertig jaar en droeg met het volste recht de titels van den knapsten edelman en den elegantsten cavalier van Frankrijk en Engeland. Gunsteling van twee koningen, schatrijk, almachtig in een land dat hij naar willekeur kon bestieren en waar een gril van hem wet was, leidde George Villiers een van die sprookjesachtige levens, die het nageslacht nog eeuwen later in verbazing kunnen brengen.

Zeker van zichzelf, steuend op zijn macht, overtuigd dat de wetten waar anderen voor moeten buigen, hem niet konden bereiken, ging hij recht op zijn doel af, al was dit doel ook zoo verheven en schitterend, dat het voor een ander reeds dwaas zou zijn geweest, er alleen maar aan te denken. Zoo was hij ook de schoone, trotsche Anna van Oostenrijk genaderd om zich door

haar, dank zij zijn schitterende hoedanigheden, te doen beminnen.

George Villiers stond dus, zooals wij zeiden, voor den spiegel. Hij bracht weer wat golf in zijn mooie blonde lokken, die door de zwaarte van zijn hoed waren gladgestreken, en krulde zijn snor op. Zijn hart zwol van vreugde en trots, dat het oogenblik, waarnaar hij zoo lang had gehaakt, nu nabij was, en hij wierp zichzelf een glimlachje van voldoening en verwachting toe.

Op dit moment werd een in het behang verborgen deur geopend en een vrouw trad binnen. Buckingham zag haar door den spiegel naderen en slaakte een zachten kreet: het was de koningin!

Anna van Oostenrijk was toen zes- of zeventwintig jaar en straalde in den vollen glans van haar schoonheid. Haar gang was volkomen die eener koningin, haar oogen, die een smaragden gloed hadden, waren tegelijkertijd zacht en majestueus; haar mond was klein en rood en al stond haar onderlip, gelijk bij alle vorsten uit het huis van Oostenrijk, een weinig naar voren, was haar glimlach toch bijzonder bekoorlijk, ofschoon deze mond ook zeer goed verachting en misprijzing kon uitdrukken.

Haar huid was beroemd wegens haar zachtheid, haar handen en armen werden door alle dichters van dien tijd bezongen.

Anna's lokken, die in haar kindsheid blond waren geweest, waren thans kastanjebruin. In luchtige, gepoederde krullen omlijstten zij bijzonder fraai haar gelaat, waarop de meest nauwlettende vitter geen andere aanmerking had kunnen maken, dan dat er misschien wat veel rouge voor gebruikt was, terwijl slechts een zeer veeleischend beeldhouwer den neus was fijner had kunnen wenschen.

Buckingham stond even als verblind; nooit was Anna van Oostenrijk hem zoo schoon voorgekomen temidden van bals, feesten en carrousels, als thans, nu zij, gekleed in een eenvoudige japon van wit satijn en slechts gevolgd door dona Estefana, de eenige van haar Spaansche vrouwen, die de jaloezie van den

koning en de vervolgingen van Richelieu nog niet verjaagd hadden, binnentrad.

Anna van Oostenrijk deed een paar passen voorwaarts, doch Buckingham was op een knie neergezonken en had, voordat de koningin het hem kon beletten, den zoom van haar kleed gekust.

— U weet, hertog, dat niet ik u dien brief heb doen schrijven.

— Ja mevrouw, sprak de hertog, ik was een dwaas, een waanzinnige om te gelooven dat de sneeuw tot warmte, het marmer tot leven kon worden gewekt, doch wanneer men liefheeft wil men graag in de liefde gelooven, trouwens, ik heb geen spijt van deze reis, daar zij mij een weerzien met Uwe Majesteit mogelijk maakt!

— Ja, antwoordde Anna, doch ik wil u terstond zeggen waarom ge mij thans weerziet: ik heb u ontvangen, omdat ge besloten waart hier te blijven in een stad waar uw leven in gevaar verkeert en waardoor mijn naam in opspraak wordt gebracht; ik ontvang u om u te zeggen, dat wij door alles gescheiden worden, door de diepte van den oceaan, door de vijandigheid onzer rijken, door de heiligheid der geloften. Het zou zondig zijn, zooveel hindernissen te willen bevechten, milord! Kortom: ik ontvang u, om u te zeggen dat wij elkaar niet moeten weerzien.

— Spreek, mijn koningin! fluisterde Buckingham, de zachtheid van uw stem heft de hardheid uwer woorden op. Zondig zegt ge? Zonde is het, twee harten te scheiden die God voor elkaar geschapen heeft!

— Milord! riep de koningin uit, u vergeet, dat ik u nooit van liefde gesproken heb!

— Doch gij hebt mij ook nooit gezegd, dat ge mij niet liefhadt. Een dergelijke uitspraak zou ook van de zijde Uwer Majesteit een groote ondankbaarheid zijn, want zeg mij, mevrouw, waar vindt ge een liefde als de mijne, een liefde die noch door tijd, noch door scheiding, noch door wanhoop is te dooven, een liefde die zich tevreden stelt met het bewaren

van een verloren lint, het opvangen van een toevalligen blik, een los gezegde!

Het is nu drie jaar geleden, mevrouw, dat ik u voor het eerst zag, en drie jaar lang bemin ik u reeds. Wil ik u zeggen hoe u gekleed waart toen ik u voor het eerst zag, wil ik u iedere kleinigheid van uw toilet opnoemen? O, ik zie u nog voor mij: gij waart, volgens Spaansche gewoonte, op vierkante kussens gezeten, gekleed in een gewaad van groen satijn, geborduurd met zilver en goud, met wijde, door diamanten opgehouden mouwen die uw heerlijke armen vrijlieten. Uw japon was hoog aan den hals gesloten en op het hoofd hadt ge een klein mutsje in de kleur van uw kleed, versierd met een reigersveer.

Stil stil, zeg niets mevrouw, ik sluit de oogen en dan zie ik u weer zooals ik u toen zag, nu open ik ze en zie u zooals ge thans voor mij staat, nog honderd maal schooner en bekoorlijker!

— Hoe dwaas, prevelde Anna van Oostenrijk, die toch niet vertoorn op den hertog kon zijn, over het feit, dat deze zoo goed haar portret in zijn hart had bewaard. Hoe dwaas, een nutteloozen hartstocht door zulke herinneringen aan te wakkeren!

— Waarvoor wilt ge dan dat ik zal leven? Ik heb immers niet anders dan die herinneringen! Zij maken mijn schat, mijn geluk, mijn hoop uit. Iederen keer dat ik u mag aanschouwen is voor mij een diamant, dien ik in de juweelenschrijn van mijn hart sluit. Dit is de vierde dien ik heb mogen vergaren. Ja, in die vier jaren, mevrouw, heb ik u slechts viermaal gezien; den eersten keer dien ik u zooeven beschreef, den tweede bij mevrouw de Chevreuse, den derde in het park van Amiens.

— Hertog, fluisterde de koningin blozend, laten wij over dien avond niet spreken.

— O juist wel, mevrouw! Het is de gelukkigste en stralendste avond van mijn leven. Herinnert ge u welk een heerlijke nacht het was? Hoe zacht en geurig de lucht, hoe diepblauw de hemel, die bezaaid was met sterren? Dien avond, me-

vrouw, kon ik een oogenblik alleen met u zijn, dien avond waart ge bereid mij alles te bekennen, uw eenzaamheid, uw harteleed. U steunde op mijn arm.... zie, op dezen arm, mevrouw. Ik voelde, toen ik mij naar u overboog, uw zachte haren langs mijn gezicht streelen en bij elken keer dat ze mijn wang raakten, sidderde ik van het hoofd tot de voeten. O koningin, u beseft niet hoeveel hemelsche zaligheid zulk een oogenblik kan brengen! Zie, mijn rijkdommen, mijn bestaan, de dagen die ik nog te leven heb, alles zou ik geven voor zulk een oogenblik, zulk een nacht, want dien nacht, mevrouw, hebt ge mij liefgehad, dat voel ik!

— Milord, het is mogelijk dat de omgeving, de bekoring van den schoonen avond, de betoovering van uw blik, kortom, al de omstandigheden, die zich dikwijls vereenigen om een vrouw ten val te lokken, zich ook op dien bewusten avond om mij vereenigd hebben, doch gij hebt wel gezien, milord, dat de koningin in mij de reeds wankelende vrouw is te hulp gekomen: bij de eerste stoutmoedigheid, die gij u hebt veroorloofd, heb ik mijn gevolg geroepen.

— Ja ja, dat is waar en een andere liefde dan de mijne zou die proef niet doorstaan hebben. De mijne echter werd er des te vuriger en duurzamer door. U hebt getracht mij te ontvluchten door naar Parijs terug te keeren, u meende dat ik den schat, die mijn meester mij had toevertrouwd, niet durfde alleenlaten, doch wat beteekenen voor mij alle schatten ter wereld en alle koningen der aarde! Acht dagen later was ik terug, mevrouw. Dien keer hadt ge mij niets te zeggen, ik had de gunst des konings, ja zelfs mijn leven in de waagschaal gesteld alléén om u een seconde te aanschouwen, ik heb zelfs uw hand niet aangeraakt, doch gij hebt mij vergeven, toen ik zoo onderworpen en vol berouw voor u stond.

— Ja, doch gij weet immers, milord, dat de laster terstond haar giftige tong gereed had! De koning, aangevuurd door den kardinaal, heeft er door zijn optreden zelf ruchtbaarheid aan gegeven, mevrouw de Vernet is weggejaagd, Putange verbannen en mevrouw de Chevreuse in ongenade gevallen. Her-

inner u trouwens, milord, dat de koning zelf zich tegen uw terugkeer als ambassadeur verzet heeft!

— Ja, en dit verzet zal Frankrijk een oorlog kosten. Als ik u dan niet meer mag zien, mevrouw, zult gij toch dag aan dag mijn naam hooren noemen! Welk doel denkt gij dat ik beoog met de expeditie naar Ré en het bondgenootschap met de Protestanten te La Rochelle, dat ik tot stand wil brengen? Geen ander, dan het voorrecht, u te mogen weerzien. Ik weet wel dat ik niet met wapengeweld Parijs zal kunnen binnenstormen, doch een oorlog moet tot een vrede leiden, bij een vrede is een onderhandelaar noodig en welnu.... die onderhandelaar zal ik zijn. Dan zal men mij niet langer kunnen weigeren, ik zal naar Parijs terugkeeren, u weerzien en voor een oogenblik gelukkig zijn. Weliswaar zullen duizenden mannen dit oogenblik van geluk met hun leven moeten betalen, doch dit alles telt bij mij niet als ik u slechts mag aanschouwen. Het is misschien dwaas, ik geef het toe, doch zeg mij: kent gij één vrouw die er zich op mag beroemen een verliefder minnaar, een eerbiediger dienaar te hebben dan gij in mij bezit?

— Milord, milord, u voert tot uw verdediging argumenten aan die uw schuld nog verzwaren, want de bewijzen uwer liefde, die ge wilt brengen, zijn bijna misdaden!

— Omdat ge mij niet liefhebt, mevrouw! Als ge mij liefhadt, zoudt ge alles anders inzien.... als ge mij liefhadt.... maar stil, dat zou te veel geluk zijn, dat zou mij gek maken! Ja, mevrouw de Chevreuse, over wie u zooeven hebt gesproken, mevrouw de Chevreuse is minder hard dan gij. Zij wordt bemind door lord Holland en heeft zijn liefde beantwoord!

— Mevrouw de Chevreuse is geen koningin, zei Anna zachtjes, onwillekeurig overwonnen door de uitingen van een zoo vurige liefde.

— Dus gij zoudt mij wel beminnen indien gij geen koningin waart, mevrouw, zeg het me, dan zoudt ge mij wel beminnen?! Het is dus alleen de aan uw rang verschuldigde waardigheid, die u zoo wreed jegens mij doet zijn? Als gij een mevrouw de Chevreuse waart geweest, had de arme Buckingham mogen

hopen? O ik dank u voor die heerlijke woorden, mijn schoone koningin, ik dank u honderdmaal!

— Milord, gij geeft een verkeerde uitlegging aan mijn woorden, ik bedoelde....

— Stil! riep de hertog uit, wanneer een vergissing mij gelukkig maakt, laat mij dan tenminste die illusie. Ach, men heeft mij in een vakstrik gelokt, het zal mij misschien het leven kosten want, vreemd, ik heb sinds eenigen tijd het voorgevoel, dat ik zal sterven.

En hij glimlachte, treurig en charmant tegelijk.

— Groote Hemel! kreet Anna op een toon van hevigen schrik, die bewees dat de hertog haar meer aan het hart ging dan zij wilde bekennen.

— Ik zei dit niet om u te verschrikken, mevrouw; het is zelfs zeer onverstandig dat ik het u zeg. Ik wilde u alleen doen begrijpen, dat de hoop die u mij zooeven hebt gegeven, mij meer waard is dan alles, zelfs dan mijn leven.

— Welnu, sprak Anna zuchtend, ook ik heb voorgevoelens, milord! Ik heb gedroomd dat ik u bloedend en gewond voor mij zag liggen.

— Aan den linkerkant gewond, door een messteek? vroeg Buckingham ademloos.

— Ja ja, aan den linkerkant, door een messteek. Hoe weet ge dat ik dit gedroomd heb? Ik heb het niemand bekend dan God, en dan nog slechts in mijn gebeden.

— Meer verlang ik niet, Majesteit. Gij hebt mij lief mevrouw, ik weet het.

— Ik heb u lief, zegt ge?

— Ja, Zou God u dezelfde droomen zenden als mij, indien ge mij niet liefhadt? Zouden wij dezelfde voorgevoelens koesteren, indien onze harten, ons beider bestaan niet één waren? Gij hebt mij lief koningin, en.... zoudt ge mij beweenen?

— O mijn God, mijn God! snikte Anna van Oostenrijk, dit is meer dan ik kan verdragen. Toe hertog, om 's hemelswil, ga heen! Ik weet niet of ik u liefheb, doch wel weet ik, dat ik geen meineed wil afleggen. Heb dus medelijden met mij en ga

heen! O, als gij werkelijk in Frankrijk gewond werdt, als gij inderdaad hier zoudt sterven en ik kon veronderstellen dat uw liefde voor mij de oorzaak van uw dood was, zou ik ontroostbaar zijn, ik zou er krankzinnig van worden. Doch ga nu, ik smeek het u!

— Ach, wat zijt ge schoon zoo, wat heb ik u lief! fluisterde Buckingham.

— Vertrek, wat ik u bidden mag, en kom later terug.... kom terug als ambassadeur, als minister, omringd door een lijfwacht die u kan beschermen, dan zal ik niet langer voor uw leven vreezen, dan zal ik het geluk mogen smaken, u weer te zien.

— Meent ge wat ge mij zegt?

— Ja....

— Welnu, schenk mij dan een bewijs van uw goedertierenheid, een voorwerp dat u toebehoort en mij eraan herinnert, dat ik niet gedroomd heb, iets dat ik kan dragen, een ring, een halssnoer, een ketting!

— Zult ge dan onmiddellijk vertrekken nadat ik het u heb gegeven?

— Ja.

— Op hetzelfde oogenblik?

— Ja.

— Zult ge Frankrijk verlaten en naar Engeland terugkeeren?

— Ja, ik zweer het u!

— Wacht dan even.

En Anna van Oostenrijk begaf zich naar haar eigen vertrekken en keerde bijna terstond terug met een rozenhouten kistje waarop in goud haar naamcijfer stond gegraveerd.

— Ziehier, milord, sprak zij, neem dit als herinnering aan mij.

Buckingham nam het kistje en viel ten tweede male op de knieën.

— U hadt mij beloofd, te zullen vertrekken, sprak de koningin.

— En ik houd mijn woord. Geef mij uw hand, mevrouw, en ik zal gaan!

Anna reikte hem haar hand. Zij sloot de oogen en leunde tegen den arm van dona Estefana, daar zij voelde, dat haar krachten dreigden haar te begeven.

Buckingham drukte vol hartstocht zijn lippen op deze fraaie hand, en zeide, terwijl hij opstond:

— Binnen zes maanden, als ik niet dood ben, zal ik u weerzien, mevrouw, al moest ik er de wereld voor omkeeren!

En, zijn belofte getrouw, verliet Buckingham het vertrek.

In de gang ontmoette hij mevrouw Bonacieux, die hem had opgewacht, en die hem nu met dezelfde voorzorgen als bij zijn komst ongehinderd buiten het Louvre bracht.

XIII.

MIJNHEER BONACIEUX.

Bij al deze gebeurtenissen hebben wij ons slechts zeer weinig kunnen bezighouden met een persoon aan wien men zich, ondanks de gevaarlijke positie waarin hij verkeerde, niet veel liet gelegen liggen, nl. met den heer Bonacieux, den bewonderenswaardigen martelaar in deze liefdes- en politieke intriges, die beiden in deze even strijdlustige als galante tijden zooveel voorkwamen.

Gelukkig hebben wij, naar de lezer zich wellicht herinnert, beloofd, hem niet uit het oog te zullen verliezen.

De gerechtsdienaren, die hem gearresteerd hadden, waren regelrecht met hem naar de Bastille gegaan, waar hij sidderend voorbij een peloton soldaten moest, die bezig waren hun musketten te laden. Vandaar werd hij in een half-ondergrondsche gang gebracht en daar zag hij zich blootgesteld aan de grofste beleedigingen en ruwste behandelingen van de zijde van hen, die hem gearresteerd hadden. De mannen, bemerkend dat zij niet met een edelman te doen hadden, behandelden hem zooals zij een boerenpummel zouden gedaan hebben.

Na ongeveer een half uur verscheen een griffier, die een eind maakte aan deze folteringen, doch niet aan de ongrustheid van den heer Bonacieux, wien hij beval, hem naar de gehoorkamer te volgen.

Gewoonlijk werden de verdachten thuis ondervraagd, doch met mijnheer Bonacieux maakte men niet zooveel omhaal.

Twee gardes grepen den gewezen winkelier beet, voerden hem over een binnenplaats naar een gang, waar drie schildwachten stonden, en duwden hem een laag vertrek binnen, waar geen andere meubelen te vinden waren dan een stoel, een tafel en een commissaris. De stoel diende den commissaris tot zitplaats, de tafel gebruikte hij om aan te schrijven.

De twee gardes geleidden den gevangene naar de tafel waarna zij zich, op een wenk van den commissaris, verwijderden.

De commissaris, die totnutoe het hoofd over zijn papieren had gebogen, richtte zich thans op om te zien wie er voor hem stond. Hij was een man van terugstootend uiterlijk, met een spitsen neus, gele uitstekende jukbeenderen, kleine, doch doordringende oogjes, kortom, een gezicht dat zoowel aan een vos als aan een marter herinnerde. Zijn hoofd stond op een langen, bewegelijken hals, die uit zijn zwart gewaad stak en een heen-en-weer gaande beweging maakte als bij een schildpad, die den kop uit zijn schaal steekt.

Hij begon den heer Bonacieux naar diens naam, voornamen, leeftijd, beroep en woonplaats te vragen.

De beschuldigde antwoordde dat hij Jacques Michel Bonasieux heette, één-en-vijftig jaar oud was, winkelier in ruste was en in de rue des Fossoyeurs no. 11 woonde.

De commissaris, inplaats van zijn verhoor voort te zetten, hield nu eerst een lange toespraak over het gevaar, waaraan een eenvoudig burger zich blootstelde, door zich in openbare zaken te willen mengen.

Aan deze rede knoopte hij een beschouwing over de voortreffelijkheid van den kardinaal, dien onvergelijke lijken minister, dien alle vorige ministers overtreffende minister, dat voorbeeld

van alle toekomstige ministers, wiens macht en daden nooit ongestraft weerstreefd werden.

Bij dit tweede gedeelte van zijn redevoering vestigde hij zijn sperwersblik op den armen Bonacieux en drukte hem op het hart, den ernst van zijn toestand toch vooral goed onder de oogen te zien.

De winkelier was van dien ernst volkomen overtuigd en de slotsom zijner overwegingen was, dat hij het moment verfoeide waarop mijnheer de la Porte het plan had opgevat, hem zijn pleegdochter tot vrouw te geven, en nog meer het moment, waarop deze pleegdochter tot linnenjuffrouw bij de koningin was benoemd.

De grondtrekken van het karakter van den heer Bonacieux was een verregaand egoïsme en een onbeschrijfelijke gierigheid, en dit alles was nog doordrongen van een flinke dosis lafhartigheid. De liefde voor zijn veel jongere vrouw was een gevoel, dat in de tweede plaats kwam en dat niet den minsten invloed had op zijn bovengenoemde eigenschappen.

De heer Bonacieux zag inderdaad onder de oogen, wat men hem zooeven had voorgehouden.

— Maar, mijnheer de commissaris, sprak hij, "geloof gerust dat ik meer dan wie ook de verdienste erken en waardeer van onze onvergelijkelijken Eminentie, door wie wij de eer hebben, geregeerd te worden.

— Werkelijk? vroeg de commissaris. Maar als het zoo is, wat doet u dan in de Bastille?

— Wat ik er doe, of liever: waarom ik er heen ben gebracht, kan ik u onmogelijk zeggen, daar ik het zelf niet weet. Wel ben ik er zeker van, dat ik mij in geen enkel opzicht, althans bij mijn weten niet, heb misdragen jegens den kardinaal.

— Toch moet ge een misdaad begaan hebben, want ge zijt hier onder beschuldiging van hoogverraad.

— Van hoogverraad! riep Bonacieux ontsteld uit. Maar kan een arme winkelier, die de Hugenoten veracht en de Spanjaarden verfoeit, van hoogverraad beschuldigd worden! Denk na, mijnheer de commissaris, die zaak is toch onmogelijk!

— Mijnheer Bonacieux, sprak de commissaris, den beschuldigde met zijn kleine oogjes aanstarend alsof zij het vermogen bezaten, tot in de harten door te dringen, mijnheer Bonacieux, hebt u niet een vrouw?

— Ja mijnheer, antwoordde de winkelier, sidderend, want hij begreep, dat hier de knoop lag. Dat is te zeggen: ik had er een.

— Hoe? Wat hebt u dan met haar gedaan, als u haar niet meer hebt?

— Men heeft haar ontvoerd, mijnheer.

— Ontvoerd, zegt ge. Zoo, zoo.

Bonacieux maakte uit dit "zoo, zoo" op, dat de zaak steeds gecompliceerder werd.

— En weet gij wie haar ontvoerd heeft?

— Ik meen dat ik hem ken.

— Wie is het dan?

— Ik beschuldig niemand, mijnheer de comissaris, ik koester slechts verdenking.

— Wien verdenkt ge? Kom, antwoord rechtuit.

Mijnheer Bonacieux geraakte in hevige verlegenheid. Moest hij alles ontkennen of alles zeggen? Door te ontkennen, zou men veronderstellen, dat hij al te veel wist om iets los te laten, doch door iets mede te deelen, kon hij tenminste zijn goeden wil toonen.

Hij besloot tot het laatste.

— Ik verdenk, sprak hij, een grooten donkeren man, van hoog postuur, uiterlijk in elk opzicht een edelman. Hij heeft ons al verschillende keeren gevolgd, zooals het mij toescheen, toen ik mijn vrouw kwam halen bij den achteruitgang van het Louvre, om haar mee naar huis te nemen.

De commissaris werd eenigszins onrustig.

— En zijn naam? vroeg hij.

— Dien weet ik niet, maar als ik hem zou ontmoeten, zou ik hem dadelijk herkennen, dat verzeker ik u, al ware het uit duizenden menschen!

— Uit duizenden, zegt ge? herhaalde de commissaris fronsend.

— Dat wil zeggen, hernam Bonacieux, bemerkend, dat hij de verkeerde richting was ingeslagen, dat is te zeggen....

— U hebt verklaard, dat u hem zoudt herkennen, sprak de commissaris, dat is goed en het is trouwens voldoende voor vandaag. Wij zullen nu allereerst bericht zenden, dat gij den ontvoerder van uw vrouw kent.

— Maar ik heb niet gezegd dat ik hem kende! riep Bonacieux wanhopig uit. Ik zei u eerder het tegendeel....

— Brengt den gevangene weg, sprak de commissaris tot de twee gardes.

— Waar moeten wij hem brengen?

— Naar een cel.

— Welke?

— Lieve Hemel, de eerste de beste natuurlijk, als hij maar goed opgesloten zit, riep de commissaris met een onverschilligheid die den angst van den armen Bonacieux deed toenemen.

"Helaas! jammerde hij voor zich heen, alle rampen komen samen! Mijn vrouw moet een vreeselijk misdrijf hebben gepleegd waarvan men mij als medeplichtige beschouwt. Zij zal zeker verklaard hebben dat ik alles wist, een vrouw is zoo zwak! De eerste de beste cel, het is me wat moois! En een nacht is zoo gauw om en dan komt de ochtend met de pijnbank, misschien wel de galg! Ach God, ach God, heb medelijden met mij!

Zonder zich te storen aan het gelamenteer van mijnheer Bonacieux, waar zij trouwens wel aan gewend waren, namen de beide gardes den gevangene ieder bij een arm en leidden hem weg, terwijl de commissaris in allerijl een brief schreef, welken hij aan den wachtenden griffier meegaf.

Bonacieux deed geen oog toe, niet omdat zijn kerker hem zoo mishaagde, maar omdat zijn angst hem van de rust beroofde. Hij bleef den geheelen nacht op zijn bankje zitten, sidderend bij het minste geluid, en toen de eerste stralen der

opgaande zon binnenvielen, scheen het hem, alsof de dageraad met rouwfloers bedekt was.

Eensklaps hoorde hij de grendels knarsen; hij maakte een sprong van schrik. Hij meende niet anders, dan dat men hem voor het schavot kwam halen en toen hij dan ook, inplaats van den beul dien hij verwachtte, den commissaris en den griffier van den vorigen dag zag binnentreden, stond hij op het punt, hen om den hals te vallen.

— Uw zaak heeft zich zeer gecompliceerd sinds gisteren, beste vriend, sprak de commissaris, ik raad u, de geheele waarheid te zeggen, want alleen berouw kan den toorn van den kardinaal bezweren.

— Maar ik ben volkomen bereid, alles te zeggen, riep Bonacieux uit, althans, zooveel als ik zelf weet. Vraag mij slechts als u wilt.

— Om te beginnen: waar is uw vrouw?

— Maar ik zei u toch reeds dat zij mij ontroofd is!

— Zeker, doch dank zij uw hulp is zij gistermiddag om vijf uur ontvlucht.

— Is mijn vrouw ontvlucht? De ongelukkige! Doch indien zij ontvlucht is, heb ik er niet de hand in gehad, dat verzeker ik u!

— Zoo, wat hebt gij dan gedaan bij den heer d'Artagnan, uw buurman, bij wien gij zoo lang hebt zitten praten?

— Ja ja, mijnheer de commissaris, dat is waar en ik beken mijn ongelijk. Ik was inderdaad bij den heer d'Artagnan.

— En wat was het doel van dit bezoek?

— Ik verzocht hem, mij te helpen mijn vrouw terug te vinden. Ik meende, dat ik het recht had, haar terug te eischen, doch het schijnt dat ik mij vergist heb. Ik vraag er u dan ook wel vergeving voor.

— En wat heeft de heer d'Artagnan geantwoord?

— Hij heeft mij zijn hulp beloofd, doch ik bemerkte al spoedig dat hij mij bedroog.

— U wilt de justitie om den tuin leiden! Mijnheer d'Artagnan heeft een overeenkomst met u gemaakt en volgens die

overeenkomst de politie-dienaren, die gekomen waren om uw vrouw te arresteeren, op de vlucht gejaagd, waarop hij uw vrouw aan de nasporingen van het gerecht heeft onttrokken.

— Lieve hemel, dus d'Artagnan heeft mijn vrouw ontvoerd!

— Gelukkig is de heer d'Artagnan in onze handen, zoodat wij hem in uw tegenwoordigheid kunnen verhooren.

— Niets liever dan dat, riep de heer Bonacieux uit, het zal mij goed doen, een bekend gezicht te zien!

— Laat den heer d'Artagnan binnen, sprak de commissaris tot de gardes.

Deze kwamen terug met een man. Het was Athos.

— Mijnheer d'Artagnan, sprak de commissaris, zich tot Athos wendend, wees zoo goed, te verklaren wat er tusschen u en dezen heer is voorgevallen.

— Maar dit is mijnheer d'Artagnan niet! riep Bonacieux uit.

— Wat, is dat mijnheer d'Artagnan niet? vroeg de commissaris.

— In de verste verte niet, antwoordde Bonacieux.

— Hoe heet deze mijnheer dan? vroeg de commissaris.

— Dat kan ik u niet zeggen, want ik ken hem niet.

— Wat zegt ge, kent u hem niet?

— Neen.

— Hebt u hem nooit eerder gezien?

— Jawel, maar ik weet niet hoe hij heet.

— Hoe is uw naam? vroeg de commissaris.

— Athos, antwoordde de musketier.

— Dat is niet de naam van een mensch, dat is de naam van een berg! riep de arme magistraat, die het hoofd begon te verliezen.

— Het is mijn naam, verklaarde Athos rustig.

— Maar u hebt gezegd, dat u d'Artagnan heette!

— Heb ik dat gezegd?

— Jawel, u!

— Niet precies. Men heeft mij gevraagd: "U bent mijnheer d'Artagnan, nietwaar?" en daarop heb ik geantwoord: "Gelooft ge?" De gardes beweerden, dat zij er zeker van waren en ik heb ze niet willen tegenspreken. Bovendien was het mogelijk, dat ik me altijd vergist heb.

— Mijnheer, u schendt de majesteit der justitie!

— Volstrekt niet, zei Athos kalm.

— U bent mijnheer d'Artagnan!

— Ziet u, nu zegt u het zelf ook!

— Maar, riep op zijn beurt de heer Bonacieux, ik verzeker u, mijnheer de commissaris, dat hier geen twijfel mogelijk is! Mijnheer d'Artagnan is mijn huurder en al betaalt hij mij de huur niet, of misschien wel juist daarom, dien ik hem wel te kennen. Mijnheer d'Artagnan is een jongmensch van negentien, ten hoogste twintig jaar, en deze heer is op zijn minst dertig! Voorts dient mijnheer d'Artagnan bij de garde van des Essarts en deze heer bij de compagnie musketiers van Tréville, let maar op de uniform, mijnheer de commissaris, let maar op de uniform!

— Het is waar, mompelde de commissaris, het is beslist waar.

Op dit oogenblik werd de deur haastig geopend en een bode, binnengelaten door een der deurwachters der Bastille, overhandigde den commissaris een brief.

— Die verwenschte vrouwen! riep de commissaris uit.

— Wat? Over wie hebt u het.... u bedoelt toch niet mijn vrouw?

— Inderdaad, ik heb het over uw vrouw. Uw zaken staan fraai!

— Och lieve hemel, klaagde de winkelier handenwringend, leg mij alstublieft uit, hoe mijn zaken kunnen verergeren door toedoen van mijn vrouw, terwijl ikzelf in de gevangenis zit!

— Zij handelt overeenkomstig een duivelsch plan, tuusschen u beiden beraamd!

— Ik zweer u, mijnheer de commissaris, dat ge u op een dwaalspoor bevindt; ik verzeker u dat ik volkomen onbekend

ben met de handelingen mijner vrouw en dat, wanneer zij dwaasheden uithaalt, ik haar verloochenen, ja vervloeken zal!

— Hoe zit het, sprak Athos tot den commissaris, hebt u mij hier nog noodig? Zoo niet, laat mij dan gaan, die mijnheer Bonacieux van u begint mij te vervelen.

— Breng de gevangenen naar hun cellen terug, sprak de commissaris, Athos en Bonacieux tegelijk aanwijzend, en zorg, dat zij nog scherper bewaakt worden dan totnutoe.

— Het is mij toch niet volkomen duidelijk, hernam Athos met zijn gewone kalmte, waarom ik den heer d'Artagnan, dien gij hier blijkbaar noodig hebt, nog langer moet vervangen.

— Doe wat ik u zeg, brulde de commissaris, en de strikste geheimhouding, begrepen?

Athos ging schouder ophalend met de gardes mee, doch mijnheer Bonacieux slaakte jammerkreten, die een tijger vermurwd zouden hebben.

Men bracht den winkelier naar dezelfde cel, waar hij den nacht had doorgebracht, en liet er hem den geheelen dag. Gedurende dien dag weeklaagde mijnheer Bonacieux als een rechtgeaard winkelier, die volstrekt geen vechtersbaas was, zooals we uit zijn eigen mond gehoord hebben.

Des avonds tegen negen uur, toen hij zich juist ter ruste wilde begeven, hoorde hij passen naderen in de gang. De deur werd geopend en de gardes verschenen.

— Volg mij, gebood een gerechtsdienaar, die zich achter de beide gardes vertoonde.

— Op dit uur! riep Bonacieux uit. Ach God, en waarheen?

— Waar men ons bevolen heeft u te brengen.

— Maar dat is geen antwoord!

— Het is het eenige antwoord, dat wij u mogen geven.

— Ach God, Ach God, jammerde de winkelier, ditkeer ben ik verloren!

En hij volgde werktuigelijk en zonder weerstreven de mannen, die hem kwamen halen.

Hij kwam door dezelfde gang als den vorigen dag, over

de eerste binnenplaats, vervolgens over een tweede, bereikte eindelijk de groote poort, waar een wagen, omringd door vier gardes te paard, gereed stond. Hij moest instappen, de gerechtsdienaar kwam naast hem zitten, het portier werd met een sleutel gesloten en Bonacieux bevond zich in een rijdende gevangenis.

De wagen zette zich in beweging, langzaam, als een lijkkoets. Door de met een hangslot gesloten tralies zag de gevangene de huizen en de straat, meer niet, doch als geboren en getogen Parijzenaar herkende Bonacieux elke straat aan een paaltje, een uithangbord, een lantaarn. Toen zij St. Paul bereikt hadden, de plek waar de veroordeelden uit de Bastille terechtgesteld werden, viel hij bijna in zwijm en sloeg tot tweemaal toe een kruis. Hij meende namelijk, dat de wagen hier stilhield, doch men reed de plek voorbij.

Een eind verder maakte zich een tweede schrik van hem meester; hij zag het kerkhof St. Jean, waar de staatsmisdadigers begraven werden. Slechts één overweging stelde hem gerust, namelijk dat de gevangenen toch gewoonlijk eerst van hun hoofd ontlast werden voordat men hen begroef, en dat hij het zijne nog stevig op zijn hals voelde. Toen hij echter bemerkte, dat de wagen de richting van de Grève insloeg, en hij in de verte de spitse daken van het stadhuis zag opdoemen en het rijtuig de galerij binnenreed, meende hij dat het met hem gedaan was en wilde hij biechten bij den gerechtsdienaar. Op diens weigering slaakte hij zulke oorverdoovende jammerkreten, dat de man dreigde hem den mond te zullen stoppen als hij niet ophield hem het trommelvlies te verscheuren.

Deze bedreiging stelde Bonacieux eenigszins gerust, immers, wanneer men hem zoo dadelijk op de Grève wilde terechtstellen, was het niet meer de moeite waard, hem den mond te stoppen, daar men de plaats der terechtstelling bijna had bereikt. En zoowaar; het rijtuig reed ook deze noodlottige plek voorbij zonder stil te houden. Nu viel er niets meer te vreezen dan het Croix-du-Trahoir, dat voor de terechtstelling van de laagste klasse misdadigers diende. Hij had zich overschat door zich

een St. Paul of een Grève waardig te achten: op het Croix-du-Trahoir zou de tocht en daarmee zijn leven eindigen! Al kon hij het rampzalige kruis nog niet zien, voelde hij het als het ware op zich toekomen. Toen men er nog slechts een pas of twintig van verwijderd was, hoorde Bonacieux plotseling een hevig rumoer, waarop de wagen stilhield. Dit was meer dan de arme Bonacieux kon verdragen met zijn door de laatste emoties toch al uitgeputte zenuwen; hij liet een zwak gekreun hooren, dat veel leek op den laatsten snik van een stervende, daarna viel hij in zwijn.

XIV.

DE MAN UIT MEUNG.

Dit rumoer werd niet veroorzaakt door het ongeduld van de menigte die een man verwachtte welke gehangen zou worden, doch door de aanschouwing van een die zoojuist gehangen werd.

Het rijtuig, dat even was opgehouden, zette zich weer in beweging, dwars door de menigte, reed de rue St. Honoré door, sloeg de rue des Bons-Enfants in en stopte voor een lage poort.

De deur werd geopend, twee gardes vingen Bonacieux, die van achteren werd gesteund door den gerechtsdienaar, in hun armen op, men duwde hem een gang in, een trap op en een antichambre binnen.

Bij dit alles liet Bonacieux zich maar werktuigelijk gaan. Hij had geloopen zooals men in een droom loopt, zag de voorwerpen slechts door een nevel, zijn ooren vingen klanken op zonder die te begrijpen, men had hem op dit oogenblik kunnen terechtstellen zonder dat hij zich verdedigd of ook maar een kreet geslaakt had om medelijden te wekken.

Hij bleef dus op zijn bankje zitten, met den rug tegen den muur en hangende armen, op dezelfde plek waar de gardes hem hadden neergezet.

Toen hij echter na een tijd rondkeek, ontwaarde hij geen enkel onheilspellend voorwerp, niets dat een tastbaar gevaar voor hem beduidde. De bank waar hij op zat, was zeer comfortabel, de muur was bedekt met Cordovaansch leder en voor het venster hingen zware gordijnen van rood damast, opgehouden door gouden spijlen. Langzamerhand besefte hij, dat hij zich wel wat overdreven bang had laten maken; hij begon het hoofd te bewegen, van recht naar links en van beneden naar boven.

Deze beweging, die geen mensch hem verbood, gaf Bonacieux moed; hij waagde het, zijn eene been en daarop het tweede naar zich toe te trekken, eindelijk richtte hij zich met behulp van zijn handen overeind en stond op zijn twee voeten.

Op dit oogenblik sloeg een officier met een aardig gezicht een portière opzij, zette een blijkbaar zooeven begonnen gesprek met iemand in het belendende vertrek voort en keerde zich daarop tot den gevangene met de vraag:

— Is uw naam Bonacieux?

— Ja mijnheer de officier, stamelde de winkelier meer dood dan levend. Om u te dienen.

— Gaat u dan binnen, sprak de officier.

En hij ging opzij om den winkelier door te laten. Deze gehoorzaamde zwijgend en trad de kamer binnen, waar men hem blijkbaar verwachtte.

Het was een groot kabinet, waarvan de muren versierd waren met wapenen in allerlei soorten, het was er benauwd, daar er reeds vuur in den haard brandde, hoewel het nauwelijks eind September was. In het midden van het vertrek stond een groote tafel, bedekt met boeken en papieren, waar overheen een groote kaart van de stad La Rochelle was uitgespreid.

Bij den schoorsteen stond een man van middelbare lengte, hoog en trotsch van gestalte, met doordringende oogen, een breed voorhoofd en een smal gelaat, dat nog langer scheen door een sik en een hangenden knevel. Ofschoon deze man ternauwernood zes- of zevenendertig jaar was, begonnen zijn haar, snor en baard reeds te grijzen. Al droeg hij geen degen,

had hij geheel en al het voorkomen van een krijgsman; zijn laarzen van buffelleder, die nog lichtelijk met stof bedekt waren, duidden er op dat hij dien dag had paardgereden.

Deze man was Armand-Jean Duplessis, kardinaal de Richelieu, niet zooals men hem ons gewoonlijk voorstelt, als een grijsaard, lijdend gelijk een martelaar, met gebroken lichaam en zwakke stem, weggezonken in een leunstoel als in een voorloopig graf, nog slechts levend door de kracht van zijn genie, de worsteling van zijn denkvermogen.... neen, Richelieu zooals hij werkelijk op dit tijdstip was: een innemend, galant cavalier, wel reeds zwak van lichaam, doch in het volle bezit van zijn zedelijke macht, die hem tot een der merkwaardigste mannen maakte die ooit geleefd hebben, Richelieu, tijdens zijn voorbereidingen — na den hertog van Nevers in diens hertogdom Mantua te hebben beschermd en Nîmes, Castres en Uzès te hebben ingenomen — om de Engelschen van het eiland Ré te verjagen en La Rochelle te belegeren.

Op het eerste gezicht verried dus niets, dat deze man de kardinaal was en het was voor iemand, die hem nooit gezien had, onmogelijk te vermoeden wien hij voor had.

De winkelier bleef aan de deur staan terwijl de oogen van dengene, dien wij zooeven beschreven hebben, zich op hem vestigden en tot op den bodem zijner ziel schenen te willen dóórdringen.

— Is dat die Bonacieux? vroeg hij na een oogenblik van stilte.

— Ja, monseigneur, sprak de officier.

— Goed, geef mij zijn papieren en laat ons alleen.

De officier nam eenige papieren van de tafel, overhandigde die aan den kardinaal, boog tot den grond en ging heen.

Bonacieux herkende deze papieren als het protocol van het verhoor in de Bastille. Van tijd tot tijd verhief de man bij den schoorsteenmantel den blik van de papieren en vestigde zijn oogen als twee doorpriemende pijlen op den armen winkelier.

Na tien minuten, die met lezen, en tien seconden die met

fixeeren verstreken waren, scheen de kardinaal te weten, wat hij weten wilde.

— Dit is geen gezicht voor een samenzwering, mompelde hij, doch wij zullen zien.

— Gij wordt beschuldigd van hoogverraad, sprak hij langzaam.

— Dit heeft men mij reeds gezegd, monseigneur, antwoordde Bonacieux, zijn ondervrager denzelfden titel gevend als hij het den officier van zooeven had hooren doen. Maar ik zweer u, dat ik van niets weet!

De kardinaal onderdrukte een glimlachje.

— U hebt samengezworen met uw vrouw, met mevrouw de Chevreuse en met den hertog van Buckingham.

— Ik heb haar die namen inderdaad wel hooren noemen, verklaarde Bonacieux.

— Bij welke gelegenheid?

— Zij heeft gezegd, dat kardinaal de Richelieu den hertog van Buckingham hierheen heeft gelokt, om hem ten val te brengen en, mèt hem, de koningin.

— Zoo, heeft zij dat gezegd! riep de kardinaal heftig uit.

— Ja monseigneur, doch ik heb haar voorgehouden, dat zij verkeerd deed, zich met dergelijke praatjes in te laten, want dat Zijne Eminentie niet in staat was....

— Och zwijg, u bent een dwaas!

— Precies hetzelfde heeft mijn vrouw me ook gezegd, monseigneur.

— Weet ge, wie u vrouw heeft ontvoerd?

— Neen, monseigneur.

— Koestert u dan geen enkele verdenking?

— Ja monseigneur, doch die verdenking was niet naar den zin van den commissaris, dus verdenk ik niemand meer.

— Uw vrouw is ontvlucht, wist u dat?

— Neen monseigneur, ik vernam het eerst in de gevangenis door tusschenkomst van mijnheer den commissaris, een alleraardigsten man.

De kardinaal onderdrukte een tweeden glimlach.

— U weet dus niet, wat er van uw vrouw is geworden, na haar vlucht?

— Ik weet er niets van, monseigneur, maar zij zal wel naar het Louvre zijn teruggekeerd.

— Om één uur 's nachts was zij daar nog niet terug.

— Lieve hemel, wat kan er dan van haar geworden zijn!

— Dat wordt wel opgehelderd, wees maar niet bang; voor den kardinaal blijft niets verborgen, de kardinaal weet alles.

— Als dat zoo is, monseigneur, gelooft u dan, dat het den kardinaal zou behagen mij te zeggen, wat er van mijn vrouw is geworden?

— Misschien, maar eerst moet ge alles bekennen, wat ge weet omtrent de betrekkingen tusschen uw vrouw en mevrouw de Chevreuse.

— Maar daar weet ik niets van, monseigneur, ik heb die mevrouw nooit gezien!

— En als gij uw vrouw van het Louvre ging halen, wilde zij dan dadelijk met uw mee naar huis?

— Bijna nooit, zij moest gewoonlijk naar de linnenhandelaars, waar ik haar dan heenbracht.

— Hoeveel linnenhandelaars bezocht zij?

— Twee, monseigneur.

— Waar wonen die?

— Een in de rue de Vaugirard en één in de rue de la Harpe.

— En ging u dan mee naar binnen?

— Nooit monseigneur, ik wachtte op haar voor de deur.

— En welk voorwendsel gaf zij u op om alleen te kunnen binnengaan?

— Zij gaf mij in het geheel geen op, zij zeide mij te wachten en dan wachtte ik.

— U bent wel een toegevend echtgenoot, mijn waarde mijnheer! merkte de kardinaal op.

"Hij noemt mij zijn waarde mijnheer! dacht de winkelier tevreden. Jongens, de zaken gaan goed!"

— Zoudt gij de deuren kunnen herkennen?

— Ja monseigneur.

— Welke zijn de huisnummers?

— No. 25 in de rue de Vaugirard en no. 75 in de rue de La Harpe.

— Mooi, sprak de kardinaal.

Dit zeggende luidde hij een zilveren tafelbel, waarop de officier weer binnentrad.

— Ga Rochefort roepen, sprak hij halfluid, en laat hij dadelijk hierkomen, als ge hem thuistreft.

— De graaf is reeds hier, antwoordde de officier, hij heeft Uwe Eminentie dringend te spreken gevraagd.

— Laat hem dan binnen komen, gelastte Richelieu levendig.

De officier snelde de kamer uit met de haast, waarmee Richelieu door al zijn dienaren gehoorzaamd werd.

— Uwe Eminentie! herhaalde zachtjes Bonacieux, met oogen die rolden van ontdaanheid.

Geen vijf seconden waren verstreken na het vertrek van den officier, of de deur werd weer geopend en een nieuw personnage trad binnen.

— Dat is hij! riep Bonacieux uit.

— Wie "hij"? vroeg de kardinaal.

— De man, die mijn vrouw heeft ontvoerd.

De kardinaal belde een tweede maal. De officier trad weer binnen.

— Stel dezen man in handen van zijn beide bewakers en laat hij wachten, totdat ik hem bij mij laat roepen.

— O neen, monseigneur, hij is het niet! riep Bonacieux haastig uit, neen neen, ik had me vergist, het was iemand anders, die niets op hem lijkt! Deze mijnheer is een fatsoenlijk man!

— Breng dien dwaas weg! gebood de kardinaal.

De officier nam Bonacieux bij den arm en bracht hem terug naar de antichambre, waar hij de twee gardes vond.

De bezoeker van den kardinaal, die den vertrekkenden Bonacieux ongeduldig had nagekeken en de deur eindelijk met een zucht van verlichting zag dichtvallen, sprak, op den kardinaal toetredend.

— Zij hebben elkaar gesproken.

— Wie? vroeg Zijne Eminentie.

— Zij en hij.

— De koningin en de hertog? vroeg Richelieu.

— Ja.

— En waar?

— In het Louvre.

— Bent u er zeker van?

— Volkomen zeker.

— Wie heeft het u gezegd?

— Mevrouw de Lannoy, die Uwe Eminente, zooals Zij weet, volkomen is toegewijd.

— Waarom heeft zij het dan niet eerder gezegd?

— Omdat de koningin, hetzij bij toeval, hetzij uit argwaan, mevrouw de Surgis in haar kamer heeft laten slapen en ook den geheelen dag bij zich heeft gehouden.

— Wij zijn dus geslagen! Laten wij trachten ons te wreken.

— Ik zal u met hart en ziel helpen, monseigneur, wees daar van overtuigd!

— Hoe is het gebeurd?

— Om half een was de koningin met haar vrouwen in haar slaapkamer, toen men haar uit naam van haar linnenjuffrouw een zakdoek kwam brengen.

— Goed. En verder?

— Men zag terstond op het gelaat der koningin zich een hevige aandoening afspiegelen en ondanks het rouge op haar wangen, kon men haar zien verbleeken.

— Verder, verder!

— Zij stond op en sprak met gebroken stem: "Dames, wacht hier op mij, ik ben over tien minuten terug. Hierop opende zij de deur van haar slaapkamer en ging heen.

— Waarom heeft mevrouw de Lannoy u dan niet op hetzelfde oogenblik gewaarschuwd?

— Omdat er nog niets met zekerheid viel te zeggen. Buiten-

dien had de koningin gezegd: "Dames, wacht hier op mij" en de koningin durfde zij niet ongehoorzaam zijn.

— En hoe lang is de koningin weggebleven?

— Drie kwartier.

— Had zij niemand van haar gevolg bij zich?

— Alleen dona Estefana.

— Is zij inmiddels niet meer in haar kamer geweest?

— Ja even, om een klein, van haar letters voorzien, rozenhouten kistje te halen, waarmee zij zich terstond weer verwijderde.

— En had zij, toen zij later terugkeerde, het kistje weer bij zich?

— Neen.

— Wist mevrouw de Lannoy, wat dat kistje bevatte?

— Ja, de diamanten gespen die Zijne Majesteit de koningin heeft gegeven.

— Het is dus de meening van mevrouw de Lannoy, dat de koningin die gespen aan den hertog van Buckingham heeft geschonken?

— Zij is er zeker van.

— Hoe dat?

— In den loop van den dag heeft mevrouw de Lannoy, in haar kwaliteit van juweelenbewaarster der koningin, gedaan alsof zij het kistje noodig had, en, toen zij het niet vond, er bij Hare Majesteit naar gevraagd.

— En wat antwoordde de koningin?

— Hare Majesteit bloosde hevig en antwoordde, dat zij den vorigen dag een harer gespen had gebroken en het kistje daarom naar den juwelier had laten brengen.

— Dan moet er iemand naar den juwelier gaan, om te hooren of dit waar is of niet.

— Ik ben er zelf heen geweest.

— En wat heeft de juwelier gezegd?

— Dat hij van niets wist.

— Mooi zoo. Nog is alles niet verloren Rochefort, en misschien zal juist hierdoor de zaak ten goede keeren!

— Ik twijfel er niet aan of het genie van Uwe Eminentie.

— Zal de domheden van zijn zaakgelastigde herstellen, bedoelt u!

— Dat is juist wat ik wilde zeggen, indien Uwe Eminentie mij had laten uitspreken.

— Maar weet gij nu ook waar de hertogin de Chevreuse en de hertog van Buckingham zich verborgen hebben gehouden?

— Neen, monseigneur, op dat punt zijn mijn menschen niets te weten kunnen komen.

— Welnu, ik weet het dan wel.

— Gij, monseigneur?

— Ja, althans, ik vermoed het. De een bevond zich in de rue de Vaugirard no. 25 en de ander in de rue de La Harpe no. 75.

— Wenscht Uwe Eminentie dat ik hen beiden laat arresteeren?

— Daartoe zal het te laat zijn, zij zijn natuurlijk al weg.

— Men kan het in ieder geval probeeren.

— Neem tien mannen van mijn garde mee en last beide huizen doorzoeken.

— Ik zal er heen gaan, monseigneur.

En Rochefort snelde het vertrek uit.

De kardinaal, alleengebleven, dacht een oogenblik na en belde toen voor den derden keer.

Dezelfde officier verscheen.

— Laat den gevangene binnenkomen.

Mijnheer Bonacieux werd opnieuw geroepen. Hij kwam, en op een wenk van den kardinaal trok de officier zich terug.

— Gij hebt mij bedrogen, sprak de kardinaal streng.

— Ik! riep Bonacieux uit. Ik Uwe Eminentie bedriegen!?

— Uw vrouw bezocht in de rue de Vaugirard en in de rue de La Harpe geen linnenkoopers!

— Wat deed zij er dan, in vredesnaam!

— Zij bezocht er de hertogin de Chevreuse en den hertog van Buckingham.

— Ja, beaamde Bonacieux, al zijn herinneringen vergarend,

zoo is het, Uwe Eminente heeft gelijk. Ik heb al dikwijls tegen mijn vrouw gezegd, dat het verwonderlijk was hoe deftig die linnenkooplui woonden, in huizen zonder uithangborden, maar als ik dat zei, begon mijn vrouw te lachen. O Monseigneur! riep hij als in vervoering, terwijl hij zich voor de voeten van Richelieu wierp, ik zie wel, dat gij de groote kardinaal zijt, het genie, dat door de geheele wereld wordt vereerd!

De kardinaal, hoe onbelangrijk ook een triomf was, behaald op zulk een vulgair wezen als Bonacieux, had er toch even zijn plezier in. Plotseling, alsof een nieuw idee in hem opkwam, gleed een glimlach om zijn lippen, en sprak hij, den winkelier de hand toestekend:

— Sta op, mijn vriend, gij zijt een braaf man!

— De kardinaal heeft mij een hand gegeven! juichte Bonacieux. Ik heb de hand gedrukt van zulk een groot man! De groote man heeft mij zijn vriend genoemd!

— Ja mijn vriend, ja, sprak de kardinaal op den vaderlijken toon, dien hij somtijds aansloeg, doch die alleen degenen, die hem niet kenden, misleidde. En daar men u ten onrechte beschuldigd heeft, wil ik u schadeloos stellen. Neem dezen zak met honderd goudstukken en vergeef mij.

— Ik u vergeven, monseigneur! sprak Bonacieux, aarzelend den zak aan te nemen, daar hij blijkbaar vreesde, dat de aanbieding van dit geschenk slechte scherts was. Maar gij hebt immers het recht, mij te doen arresteeren, gij hebt zelfs het recht mij te doen folteren, mij te doen ophangen, gij zijt de meester en ik zou er geen woord tegen in te brengen hebben. Ik u vergeven! Dat kunt gij niet meenen, monseigneur!

— Ah, mijnheer Bonacieux, gij zijt zeer edelmoedig en daar dank ik u voor. Neem dus dezen zak, vertrek niet al te ontevreden!

— Ik ben verrukt, monseigneur!

— Vaarwel dan, of liever: tot ziens, want ik hoop, dat wij elkander zullen weerzien.

— Zoo dikwijls monseigneur wenscht, ik sta geheel ter beschikking van Uwe Eminentie.

— Dat zal inderdaad dikwijls zijn; gij hebt mij gewonnen door onderhoudendheid.

— O monseigneur!

— Tot ziens, mijnheer Bonacieux, tot ziens!

En de kardinaal wenkte met de hand, waarop Bonacieux een buiging tot den grond maakte, en, achteruit loopend, het kabinet verliet. In de antichambre hoorde de kardinaal hem in zijn geestdrift uit volle borst jubelen:

— Leve monseigneur, leve Zijne Eminente, leve de groote kardinaal!

Glimlachend luisterde Richelieu naar deze schitterende ontboezeming van de enthousiaste gevoelens des heeren Bonacieux, en nadat de juichkreten waren weggestorven, mompelde hij:

"Mooi zoo, alweer iemand, die zich voortaan om mijnentwil zou laten dooden!"

Hierop begon de kardinaal met de grootste oplettenheid de kaart van La Rochelle, die, zooals wij ons herinneren, op zijn bureau uitgespreid lag, te bestudeeren en met een potlood een stippellijn trekkend om den vermaarden dijk aan te duiden, die achttien maanden later de haven der belegerde stad zou sluiten.

Geheel verdiept in zijn strategische bespiegelingen, schrok hij toen de deur geopend werd en Rochefort binnentrad.

— Welnu? vroeg de kardinaal levendig, opstaande met een vaardigheid, die beweès, hoeveel waarde hij hechtte aan de opdracht waarmede hij den graaf had belast.

— Welnu, antwoordde deze, een jongevrouw van zes- tot achtentwintig en een man van dertig tot veertig jaar hebben inderdaad gelogeerd in de twee door Uwe Eminentie bedoelde huizen, de eén vier dagen en de ander vijf; de jongevrouw is vannacht vertrokken en de man hedenochtend.

— Zij waren het! riep de kardinaal uit. En nu, sprak hij, de klok raadplegend, is het te laat om hen nog in te halen. De hertogin is in Tours en de hertog in Boulogne. Alleen te Londen zullen wij hen nog kunnen bereiken.

— Wat beveelt Uwe Eminentie?

— In de eerste plaats: strikte geheimhouding, voorts, dat

de koningin zich zeker waant en niet weet dat wij haar geheim kennen; laat zij gelooven dat wij ons met de een of andere samenzwering bezighouden. Zend mij nu den zegelbewaarder Séguier.

— En wat heeft Uwe Eminentie met dien man gedaan?

— Met welken man?

— Met dien Bonacieux?

— Ik heb het beste van hem gemaakt wat ik kon: ik heb hem tot een spion van zijn vrouw gemaakt.

De graaf de Rochefort boog diep, als iemand die de meerderheid zijns meesters erkent, en verwijderde zich.

Alleengebleven zette de kardinaal zich weer aan zijn bureau en schreef een brief, dien hij van zijn persoonlijk zegel voorzag, daarna belde hij. De officier verscheen voor den vierden keer.

— Laat Vitray hierkomen. gelastte Richelieu, en zeg hem, dat hij zich gereed moet maken voor een reis.

Even later stond de bedoelde voor hem, geheel gelaarsd en gespoord.

— Vitray, sprak de kardinaal, gij moet met den grootst mogelijken spoed naar Londen. Laat u onderweg geen oogenblik ophouden. Geef dezen brief aan Milady, hier is een bon voor tweehonderd goudstukken, laat u die door mijn rentmeester uitbetalen. Gij ontvangt hetzelfde bedrag, wanneer ge binnen zes dagen terug zijt en u goed van uw opdracht hebt gekweten.

De boodschapper nam, zonder een woord te spreken, den brief en de bon voor tweehonderd goudstukken, boog, en ging heen.

De brief luidde als volgt:

"Milady,

Begeef u naar het eerste bal dat de hertog van Buckingham zal bijwonen. Hij zal aan zijn wambuis twaalf diamanten gespen dragen; tracht hem te naderen en snijd twee dezer gespen af.

Zend mij bericht zoodra de gespen in uw bezit zijn."

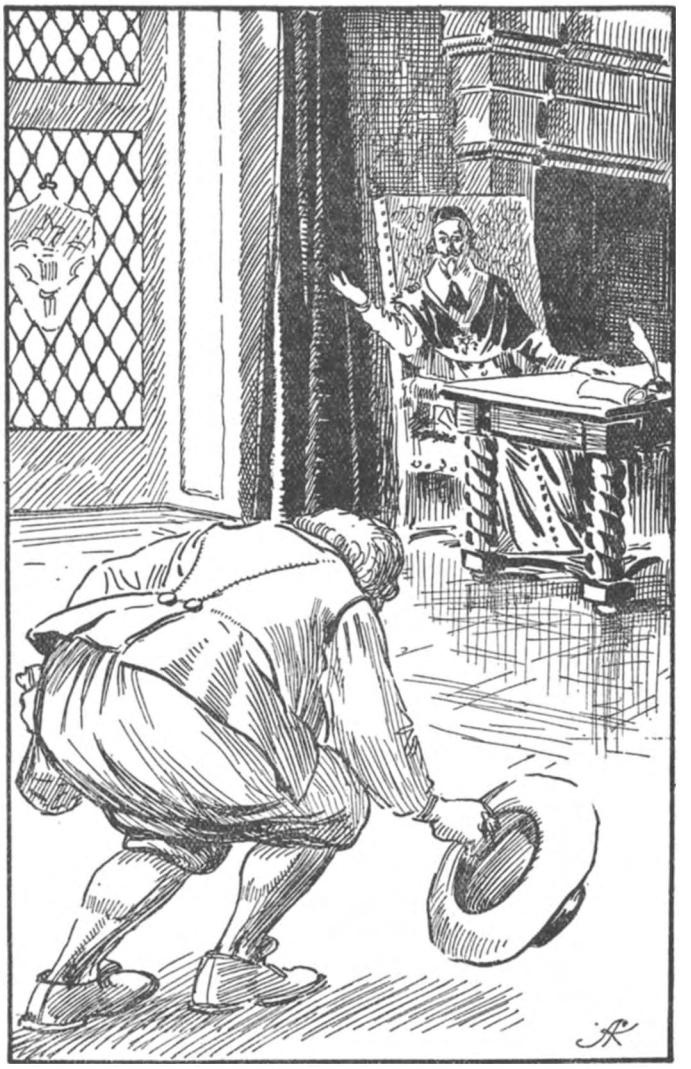

Tot ziens, mijnheer Bonacieux, tot ziens!

XV.

TOGA EN DEGEN.

Toen Athos een dag na dien welken wij hierboven beschreven, nog niet was teruggekeerd, brachten d'Artagnan en Porthos den heer de Tréville op de hoogte van de verdwijning van hun vriend.

Wat Aramis betreft, deze had een verlof van vijf dagen gevraagd en zich naar Rouaan begeven, naar men zeide, voor familiezaken.

De heer de Tréville was de vader zijner soldaten. De geringste onder hen, zoodra hij maar de uniform der compagnie droeg, kon even zeker van zijn hulp en bijstand zijn als een eigen broeder.

Hij begaf zich dus terstond naar den militairen strafrechter. Men liet den betreffenden officier komen en deze verklaarde, dat Athos voor het oogenblik was ondergebracht in For-l'Evêque.

Athos had precies dezelfde beproevingen moeten doorstaan die wij den heer Bonacieux hebben zien lijden.

Wij herinneren ons de verhoorscène tusschen de beide gevangenen. Athos had tot dat moment niets gezegd, uit angst, dat d'Artagnan den noodigen tijd zou ontbreken, en verklaarde eerst voor den commissaris, dat hij niet d'Artagnan heette, doch Athos.

Hij voegde er bij, dat hij noch den heer Bonacieux, noch diens vrouw kende, dat hij tegen tienen 's avonds was gekomen om een bezoek af te leggen bij den heer d'Artagnan, zijn vriend, en den vooravond had doorgebracht bij den heer de Tréville, waar hij had gedineerd, een feit dat twintig getuigen konden bevestigen, waaronder hooge edellieden, als de hertog de la Trémouille.

De tweede commissaris was al net als de eerste overbluft door de eenvoudige, ferme verklaringen van dezen musketier, op

wien zij toch zoo graag het overwicht wilden doen gelden, dat de toga nu eenmaal op den degen meent te hebben. De namen Tréville en de la Trémouille hadden hen echter wel een toontje lager doen zingen.

Athos werd, evenals Bonacieux, naar den kardinaal geleid, doch deze was ongelukkigerwijze juist op het Louvre, bij den koning.

Dit was het oogenblik waarop de heer de Tréville, na den militairen strafrechter en den gouverneur van For-l'Evêque onverrichter zake te hebben verlaten, bij Zijne Majesteit binnentrad.

Als commandant der musketiers had Tréville ten alle tijde toegang bij den koning.

Men kent den argwaan van den koning tegen de koningin, argwaan dien de kardinaal handig voedde, daar deze in intriges de vrouwen oneindig meer vreesde dan de mannen. De voornaamste oorzaak van dien argwaan was de vriendschap tusschen Anna von Oostenrijk en mevrouw de Chevreuse. Deze beide vrouwen verontrustten hem meer dan de oorlog met Spanje, de twisten met Engeland en de benardheid der finantiën. Hij was er van overtuigd, dat mevrouw de Chevreuse de koningin niet alleen bijstond in politieke zaken, doch, wat hem nog meer ergerde, ook in liefdesintriges.

Zoodra de kardinaal verteld had, dat mevrouw de Chevreuse, die naar Tours was verbannen, te Parijs was geweest en er vijf dagen had doorgebracht zonder dat de politie haar spoor had gevonden, ontstak de koning in hevigen toorn. Al was hij grillig en ontrouw, wilde deze koning toch de bijnamen "De Rechtvaardige" en "De Kuische" dragen. Het is moeilijk voor het nageslacht, dit karakter te leeren kennen, daar de geschiedenis er ons wel feiten, doch geen beschouwingen van heeft nagelaten.

Maar toen de kardinaal er nog bijvoegde, dat de hertogin de Chevreuse niet alleen te Parijs was geweest, doch dat de koningin, door middel van een dier schriftelijke kuiperijen, toen "kabalen" genoemd, weer met haar in verstandhouding was ge-

komen, toen de kardinaal bovendien verklaarde dat, toen hij de draden van deze intrige ontward had en de zendelingen der koningin op heeterdaad wilde doen betrappen, een musketier den moed had gehad, fatsoenlijke gerechtsdienaren, belast met het onpartijdig onderzoek van deze zaak, met het ontbloote zwaard aan te vallen.... toen kon Lodewijk XIII zich niet langer beheerschen. Hij deed een pas in de richting van de vertrekken der koningin, bleek en met een zwijgende verontwaardiging die, wanneer zij losbarstte, dezen vorst tot de koudste wreedheden kon vervoeren.

En nu had de kardinaal nog met geen woord gerept over den hertog van Buckingham!

Op dit oogenblik trad de heer de Tréville binnen, koel, beleefd en in onberispelijk tenue.

Gewaarschuwd door de tegenwoordigheid van den kardinaal en het vertoornde gelaat van den koning, voelde Tréville zich zoo sterk als Simson tegenover de Philistijnen.

Lodewijk XIII had reeds de hand op de deurknop gelegd, toen het gedruisch, veroorzaakt door het binnentreden van Tréville, hem deed omkeeren.

— Gij komt precies op tijd, mijnheer, sprak de koning, die, wanneer zijn gevoelens hun hoogtepunt hadden bereikt, niet langer kon veinzen, ik heb weer fraaie dingen over uw musketiers vernomen!

— En ik, antwoordde de Tréville, moest mooie dingen hooren over de rechtsambtenaren van Uwe Majesteit!

— Watblief? vroeg de koning uit de hoogte.

— Ik heb de eer, vervolgde Tréville op denzelfden toon, Uwe Majesteit mede te deelen, dat eenige Harer procureurs, commissarissen en politiedienaren, overigens achtenswaardige lieden, doch blijkbaar opgehitst tegen alles wat een uniform draagt, zich veroorloofd hebben een mijner musketiers, of liever, een der musketiers Uwer Majesteit, over den openbaren weg te vervoeren en in For-l'Evêque op te sluiten, dit alles volgens een dagvaarding, die men geweigerd heeft mij te toonen. Deze

musketier is een man van onberispelijk gedrag en klinkende reputatie, het is de heer Athos.

— Athos, herhaalde de koning werktuigelijk, inderdaad, dien naam ken ik.

— Ik hoef er Uwe Majesteit nauwelijks aan te herinneren, hernam Tréville, De heer Athos is de musketier die onlangs, bij het vermaarde duel, het ongeluk had den heer Cahusac zoo ernstig te verwonden — A propos, Eminentie, hierbij wendde Tréville zich als terloops tot den kardinaal, de heer Cahusac is geheel hersteld, nietwaar?

— Dank u, gromde de kardinaal, op zijn lippen bijtend van ergernis.

— Athos wilde dien avond een bezoek brengen aan een zijner vrienden, die echter afwezig was, vervolgde Tréville, een cadet uit Béarn, dienende bij de gardes van Uwe Majesteit, in de compagnie van des Essarts, doch nauwelijks was hij in de kamer van zijn vriend gaan zitten en had hij een boek ter hand genomen om zoo diens thuiskomst af te wachten, toen een zwerm van gerechtsdienaars en soldaten gezamenlijk het huis kwam belegeren, verschillende deuren openduwde en....

De kardinaal gaf den koning een wenk waarmede hij wou zeggen: "dat is de zaak waarover ik u zooeven sprak."

— Wij weten dit alles, verklaarde de koning, deze maatregelen zijn alle tot onzen dienst getroffen.

— Is het dan ook tot den dienst van Uwe Majesteit, vroeg Tréville, dat men een Harer musketiers onschuldig gevangen neemt, hem als een misdadigers tusschen twee bewakers meevoert en laat bespotten door een brutale volksmenigte, hem, een respectabel edelman, die tientallen keeren zijn bloed voor Uwe Majesteit heeft vergoten en bereid is, het terstond weer voor haar te wagen?

— Foei, mompelde de koning, reeds wankelend, hebben de zaken zich zoo toegedragen?

— Mijnheer de Tréville zegt niet, kwam de kardinaal op zijn ijzigsten toon tusschenbeide, dat deze onschuldige muske-

tier, deze respectable edelman, een uur tevoren met den ontblooten degen was losgestormd op vier door mij gezonden gerechtsdienaren, die een zaak van het grootste belang moesten onderzoeken.

— Ik tart Uwe Eminentie, dat te bewijzen! riep Tréville met de openhartigheid van den Gasconjer en de rondborstigheid van den krijgsman. Een uur tevoren deed de heer Athos mij de eer aan bij mij te dineeren, onder anderen in gezelschap van den hertog de la Trémouille en den graaf de Châlus.

De koning keek den kardinaal aan.

— Eén proces-verbaal strekt tot bewijs, antwoordde deze luide op de stomme ondervraging van Zijne Majesteit, en de mishandelde gerechtsdienaren hebben er een opgemaakt, dat ik de eer heb Uwe Majesteit aan te bieden.

— Is het procesverbaal van gerechtslieden meer waard dan het woord van een krijgsman? vroeg Tréville trotsch.

— Kom Tréville, zwijg nu, sprak de koning.

— Wanneer Zijne Eminentie een mijner musketiers verdenkt, hernam Tréville, roep ik zelf de veel geroemde rechtvaardigheid van Zijne Eminentie in, om een onderzoek in te stellen.

— In dat bewuste huis, ging de kardinaal overstoorbaar voort, woont, meen ik, een Béarneeschen vriend van den musketier.

— Uwe Eminentie bedoelt den heer d'Artagnan.

— Ik bedoel een jongeman die onder uw bescherming staat, mijnheer de Tréville.

— Ja Eminentie, die is het.

— Gelooft gij ook niet, dat deze jongeman verkeerden raad heeft gegeven. . . .

— Aan Athos, die tweemaal zoo oud is als hij? Neen monseigneur. Bovendien heeft de heer d'Artagnan den avond bij mij doorgebracht.

— Zoo! glimlachte de kardinaal. Het schijnt dat iedereeen den avond bij u heeft doorgebracht!

— Twijfelt Uwe Eminentie aan mijn woorden? vroeg Tréville, vuurrood van toorn.

— O neen, God beware mij! Maar.... op welk uur was hij bij u?

— Wel, dat kan ik Uwe Eminentie nauwkeurig meedeelen want, toen hij binnentrad, merkte ik dat de klok halftien stond, terwijl ik verondersteld had, dat het veel later was.

— En hoe laat heeft hij uw huis verlaten?

— Om half elf, een uur na de gebeurtenis in de rue des Fossoyeurs.

— Nu enfin, antwoordde de kardinaal, die de oprechtheid van den heer de Tréville niet in twijfel trok, doch met spijt besefte, dat de overwinning hem ontglipte, in elk geval is Athos toch in het huis aan de rue des Fossoyeurs gevonden.

— Is het soms verboden, een vriend te gaan bezoeken of mag een musketier van mijn compagnie niet omgaan met een garde van de compagnie van des Essarts?

— Niet wanneer het huis, waar hij dien vriend bezoekt, verdacht is.

— Ziet ge, dat huis is verdacht, Tréville, zei de koning, misschien wist u dat niet.

— Inderdaad Sire, dat wist ik niet. In elk geval mag het aan alle kanten verdacht zijn, maar ik ontken dat het verdacht is in het gedeelte, dat door den heer d'Artagnan wordt bewoond, want, volgens zijn eigen woorden, bestaat er geen trouwer dienaar van Uwe Majesteit, geen oprechter bewonderaar van Uwe Eminentie dan hij.

— Is d'Artagnan niet de jongeman, die Jussac gewond heeft tijdens dat verwenschte duel bij de Carmes-Deschaux? vroeg de koning met een blik op den kardinaal, die bloosde van kwaadheid.

— Om u te dienen, Sire, en den volgenden dag Bernajoux. Uwe Majesteit heeft een uitmuntend geheugen!

— Komaan, wat zullen wij nu besluiten? vroeg de koning.

— Dit staat eerder aan Uwe Majesteit dan aan mij, sprak de kardinaal, ik zou de schuld verklaard willen zien.

— En ik ontken ze! riep Tréville uit. Doch Zijne Majesteit heeft rechters en die zullen beslissen.

— Goed, zei de koning, laten wij de zaak voor de rechters brengen. Het oordeelen is hun werk, laten zij dan oordeelen.

— Niettemin, hernam Tréville, is het wel treurig, dat in den ongelukkigen tijd waarin wij leven, zelfs de reinste levenswandel en de onbetwistbaarste deugd iemand niet voor vervolging en geweld kunnen vrijwaren! Het leger zal ook niet weinig misnoegd zijn aan die strenge behandeling te zijn blootgesteld wegens politiezaken.

Het gezegde was gewaagd, maar Tréville wist zeer goed wat hij deed. Hij wilde een uitbarsting uitlokken, omdat dit vuur ontsteekt en het vuur licht en dus opheldering brengt.

— Politiezaken! riep de koning uit, wat weet gij daarvan, mijnheer de Tréville. Bemoei u met uw musketiers en kom mijn hersens niet pijnigen! Als men u hoort, zou men denken, dat de arrestatie van één musketier heel Frankrijk in gevaar brengt! Wat een drukte voor een musketier! Al zou ik er tien, twintig, honderd, de heele compagnie willen arresteeren, ventrebleu, dan nog heeft men geen kik te gven!

— Zoodra Uwe Majesteit de musketiers begint te verdenken, sprak de Tréville, zijn zij schuldig en ben ik bereid, Sire, u mijn degen te overhandigen, want ik twijfel er niet aan of de kardinaal zal, na mijn soldaten te hebben beschuldigd, ook tenslotte mijzelf beschuldigen; en het is eigenlijk maar beter dat ik mij laat arresteeren, evenals Athos, die reeds gevangen zit, en als d'Artagnan die men ongetwijfeld weldra in hechtenis zal nemen.

— Is het nu uit, Gasconsche stijfkop? riep de koning.

— Sire, antwoordde Tréville, zonder ook maar even zijn stem te dempen, beveel dat mijn musketier mij wordt teruggegeven of dat hij voor het gerecht worde gedaagd!

— Hij zal voor het gerecht komen, sprak de kardinaal.

— Des te beter, in dat geval vraag ik Zijne Majesteit verlof, voor hem te pleiten.

Doch de koning vreesde openlijk schandaal.

— Als Zijne Eminentie geen persoonlijke redenen had..

De kardinaal doorzag den koning en voorkwam hem met de woorden:

— Pardon, als Uwe Majesteit in mij een partijdig rechter ziet, trek ik mij terug.

— Komaan Tréville, hernam de koning, zweert gij bij de nagedachtenis van mijn vader, dat de heer Athos bij u was toen het feit gebeurde, en hij er dus geen deel aan gehad kan hebben?

— Bij de nagedachtenis van uw roemruchtigen vader en bij uzelf, dien ik het hoogst ter wereld vereer en het meest liefheb, zweer ik het!

— Bedenk wel Sire, sprak de kardinaal, dat, als wij den gevangene op deze wijze ontslaan, de waarheid nooit aan het licht komt!

— De heer Athos zal ik in elk geval terstond bereid zijn alle verklaringen te geven die de heeren van het gerecht verlangen. Wees gerust, mijnheer de kardinaal, hij zal niet deserteeren, daar sta ik persoonlijk borg voor!

— Inderdaad, deserteeren zal hij niet, sprak de koning, en men zal hem altijd kunnen ontbieden, zooals de heer Tréville zegt. Bovendien, voegde hij er zachter bij en de blik waarmede hij den kardinaal aanzag had iets smeekends, is het beter hen gerust te stellen, dat is politieker.

De politiek van Lodewijk XIII deed Richelieu glimlachen.

— Beveel, Sire! sprak hij. Gij hebt het recht, gratie te verleenen.

— Het recht van gratie is alleen toepasselijk op schuldigen, zei Tréville, die het laatste woord wilde hebben, en mijn musketier is onschuldig. Het is dus geen gratie, Sire, het is recht dat gij zult geven!

— Hij is in For-l'Evêque, nietwaar? vroeg de koning.

— Ja Sire, opgesloten in een cachot, als een gemeene misdadiger!

— Drommels nog toe, mompelde de koning, wat moet ik doen!

— Het bevel tot invrijheidsstelling teekenen, meer niet, hernam de kardinaal, ik geloof, evenals Uwe Majesteit, dat de borgstelling van mijnheer de Tréville ruimschoots voldoende is.

Tréville boog eerbiedig doch met niet geheel onvermengde vreugde; hij had liever tegenwerking van den kardinaal gezien dan deze plotselinge plooibaarheid.

De koning teekende het bevel tot invrijheidsstelling, dat Tréville onverwijld meenam.

Toen hij op het punt stond, zich te verwijderen, gaf de kardinaal hem een vriendschappelijk glimlachje en sprak tot den koning:

— Bij uw musketiers heerscht een buitengewone harmonie tusschen meerderen en soldaten, Sire! Dit moet den dienst zeer ten goede komen en pleit voor allen!

— Die gaat mij een leelijken poets bakken! dacht Tréville, men weet nooit waar men aan toe is, met zoo iemand! Maar laat ik me haasten, anders krijgt de koning weer spijt en verandert hij van idee; tenslotte is het moeilijker, iemand weer in de Bastille of For-l'Evêque terug te brengen, die er uit ontsnapt is, dan er iemand te houden, die er reeds is!

De heer de Tréville hield een triomfantelijken intocht op For-l'Evêque en bevrijdde den musketier, die geen oogenblik zijn rustige onverschilligheid had verloren.

Bij den eersten keer dat hij d'Artagnan weerzag, sprak Tréville:

— Ditkeer zijt gij den dans ontsprongen, den degenstoot aan Jussac hebben anderen voor u betaald. Nu blijft nog die aan Bernajoux over, dus wees op uw hoede!

Overigens had Tréville wel gelijk, den kardinaal te wantrouwen en aan te nemen dat de zaak nog niet afgeloopen was, want nauwelijks had de commandant der musketiers de deur achter zich gesloten, of Zijne Eminentie sprak tot den koning:

— Nu wij met ons tweeën zijn, kunnen wij eens ernstig praten, als het Uwe Majesteit behaagt. Sire, de hertog van Buckingham is gedurende vijf dagen te Parijs geweest en heeft de stad eerst hedenochtend verlaten!

XVI.

WAARIN DE ZEGELBEWAARDER SÉGUIER HERHAALDELIJK TRACHT DE KLOK TE LUIDEN, ZOOALS HIJ DIT VROEGER DEED.

De indruk, die deze woorden op Lodewijk XIII maakte, is onbeschrijfelijk. Hij bloosde en verbleekte beurtelings en de kardinaal zag met één oogopslag, dat hij met een enkelen slag het verloren terrein had herwonnen.

— Buckingham te Parijs! herhaalde de koning, en wat kwam hij hier doen?

— Ongetwijfeld samenspannen met uw vijanden, de Hugenoten en de Spanjaarden!

— Neen neen, samenspannen tegen mijn eer met mevrouw de Chevreuse, mevrouw de Longueville en de Condé's!

— Maar Sire, welk een denkbeeld! De koningin is immers veel te deugdzaam en bemint bovendien alleen Uwe Majesteit!

— De vrouw is zwak, mijnheer de kardinaal, en wat die liefde van de koningin betreft.... daar heb ik zoo mijn eigen meening over!

— Ik houd vol, sprak de kardinaal, dat de hertog met zuiver politieke bedoelingen naar Parijs is gekomen.

— En ik ben er zeker van dat hij voor iets anders is gekomen, mijnheer de kardinaal! En wee de koningin als zij schuldig is!

— Inderdaad, hernam de kardinaal, hoe afschuwelijk ik het ook vind een oogenblik aan zulk bedrog te gelooven, brengt Uwe Majesteit mij toch op een idee: mevrouw de Lannoy, die ik volgens de opdracht van Uwe Majesteit verscheidene keeren heb ondervraagd, heeft mij vanmorgen meegedeeld, dat Hare Majesteit gisternacht zeer laat is opgebleven, dat zij vanochtend veel geweend en den geheelen dag geschreven heeft.

— Daar heb je het! riep de koning uit. Aan hem, natuurlijk! Kardinaal, ik moet de papieren van de koningin hebben!

— Hoe die te krijgen, Majesteit! Het komt me voor, dat noch ik, noch Uwe Majesteit zich van een dergelijke taak kan kwijten!

— En hoe heeft men dan gehandeld met de vrouw van den maarschalk d'Ancre! riep de koning, nu in den heftigsten toorn ontstoken, uit. Men heeft haar kasten doorzocht en eindelijk ook haarzelf gefouilleerd!

— Mevrouw d'Ancre is slechts mevrouw d'Ancre, een Florentijnsche avonturierster, meer niet, terwijl de doorluchtige gemalin van Uwe Majesteit Anna van Oostenrijk, dat wil zeggen, een der eerste prinsessen ter wereld is!

— Daar is zij niet minder schuldig om, mijnheer de hertog! Hoe meer zij haar hooge positie vergeet, hoe dieper zij gedaald is. Buitendien was ik allang besloten, een eind te maken aan al die lafhartige politiek- en liefdesintrigetjes! Zij heeft ook in haar dienst een zekeren de la Porte....

— Dien ik, dat beken ik eerlijk, als het voornaamste werktuig van dit alles beschouw, Sire!

— Gij denkt dus, evenals ik, dat zij mij bedriegt? vroeg de koning.

— Ik geloof, en dat herhaal ik aan Uwe Majesteit, dat de koningin samenspant tegen de macht van haar koning, ik zeide echter niet tegen zijn eer.

— Doch ik zeg u: tegen beiden; ik zeg u dat de koningin mij niet liefheeft, zij bemint een ander, zij bemint dien vervloekten Buckingham. Waarom hebt u hem niet laten arresteeren terwijl hij te Parijs was!

— Arresteeren? Den eersten minister van Karel I? Waar denk gij aan, Sire! Zelfs al hadden de vermoedens van Uwe Majesteit, wat ik nog steeds betwijfel, eenigen grond, dan nog.... welk een schandaal, welk een noodlottig schandaal!

— Maar als hij zich toch als een landlooper, als een dief gedraagt, moest men....

Lodewijk XIII zweeg plotseling, verschrikt over hetgeen hij wilde zeggen, terwijl Richelieu, halsreikend, tevergeefs wachtte op de woorden, die den koning op de lippen bestorven waren.

— Moest men?

— Niets, zei de koning, niets. Maar gij hebt hier te Parijs hem niet uit het oog verloren, nietwaar?

— Neen, sire.

— Waar heeft hij gelogeerd?

— In de rue de la Harpe 75.

— Waar is dat?

— Dicht bij het Luxembourg.

— En bent u er zeker van, dat de koningin en hij elkaar niet gezien hebben?

— Ik geloof, dat de koningin daartoe te getrouw aan haar plicht is Sire!

— Maar zij hebben gecorrespondeerd, hij is het aan wien de koningin den ganschen dag heeft geschreven. O hertog, ik moet die brieven hebben!

— Toch, sire....

— Mijnheer de hertog, ik wil ze hebben, tot elken prijs.

— Maar ik moet Uwe Majesteit doen opmerken....

— Verraadt gij mij ook al, mijnheer de kardinaal, dat ge mijn wenschen zoo voortdurend weerstreeft? Spant gij misschien ook samen met de Spanjaarden en de Engelschen, met mevrouw de Chevreuse en met de koningin?

— Sire, antwoordde de kardinaal met een zucht, ik meende voor een dergelijke beschuldiging gevrijwaard te zijn.

— Hebt ge mij begrepen, kardinaal? Ik wil die brieven!

— Hiertoe zou slechts één middel mogelijk zijn.

— En dat is?

— Den zegelbewaarder Séguier met die opdracht te belasten. De zaak valt geheel binnen het veld zijner werkzaamheden.

— Hij moet terstond gehaald worden.

— De bevelen van Uwe Majesteit zullen worden uitgevoerd, maar....

— Wat?

— Maar de koningin zal misschien weigeren, te gehoorzamen.

— Aan mijn bevelen?

— Ja, indien zij niet weet, dat die bevelen door Uwe Majesteit zijn uitgevaardigd.

— Zoo, dan zal ik haar zelf op de hoogte stellen!

— Uwe Majesteit moet niet vergeten, dat ik gedaan heb wat ik kon om een breuk te voorkomen.

— Ja hertog, ik weet, dat gij toegevend zijt voor de koningin, wat àl te toegevend misschien; wij zullen het hier later nog wel over hebben.

— Zooals het Uwe Majesteit belieft, doch ik zal mij altijd gelukkig prijzen, mij te mogen wijden aan de goede verstandhouding die ik wensch, dat tusschen Uwe Majesteit en de koningin van Frankrijk zal heerschen.

— Goed, kardinaal, goed, maar haal intusschen den zegelbewaarder, dan ga ik naar de koningin.

En Lodewijk XIII opende de verbindingsdeur en liep de gang door die van zijn vertrekken naar die van Anna van Oostenrijk leidde.

De koningin zat te midden van haar hofdames, mevrouw de Guitaut, mevrouw de Sablé, mevrouw de Montbazon en mevrouw de Guéménée. In de hoek zat de Spaansche kamervrouwe Dona Estefana, die zij uit Madrid had meegebracht. Mevrouw de Guéménée las voor, en allen luisterden met aandacht, behalve de koningin, die juist dit voorlezen had gelast om, schijnbaar luisterend, den draad van haar eigen gedachten te kunnen volgen.

Al werden deze gedachten door een laatsten liefdesglans verlicht waren ze niettemin verdrietig. Anna van Oostenrijk, die het vertrouwen van haar gemaal moest ontberen en vervolgd werd door den haat van den kardinaal, die haar niet kon vergeven, dat zij zijn pogingen tot toenadering had afgewezen, had het voorbeeld van de Koningin-Moeder voor oogen, wier geheele bestaan door dezen haat was vergald, al willen de kronieken uit dien tijd ons doen gelooven, dat Maria de Medicis den kardinaal de gunsten had toegestaan, welke Anna van Oostenrijk hem immer geweigerd had. Anna van Oosten-

rijk had zich haar meest toegewijde dienaars, haar intiemste vertrouwelingen, haar dierbaarste gunstelingen zien ontvallen. Evenals die ongelukkigen, welker lot hen daartoe doemt, bracht zij ongeluk over alles wat zij aanraakte; haar vriendschap was als een fataal teeken tot vervolging. Mevrouw de Chevreuse en mevrouw de Vernet waren verbannen en La Porte verborg zijn meesteres niet, dat hij elk oogenblik zijn arrestatie verwachtte.

Terwijl zij in haar somberste bespiegelingen verdiept was, ging de deur open en trad de koning binnen.

De lectrice zweeg oogenblikkelijk, alle dames stonden op en er viel een diepe stilte.

De koning maakte geenerlei plichtplegingen; op de koningin toegaande zei hij met trillende stem:

— Mevrouw, de kanselier zal zich aanstonds bij u laten aandienen tot het doen van eenige mededeelingen uit mijn naam.

De beklagenswaardige koningin, die men voortdurend bedreigde met echtscheiding, verbanning en zelfs veroordeeling, verbleekte onder haar rouge en kon niet nalaten te vragen:

— Waartoe dat bezoek, sire? Wat kan de kanselier mij te zeggen hebben dat Uwe Majesteit mij zelf niet kan mededeelen?

De koning draaide zich op zijn hakken om zonder te antwoorden en bijna op hetzelfde oogenblik kondigde de kapitein van de garde, de Guitaut, het bezoek van den kanselier aan.

Toen deze binnentrad, had de koning zich reeds door een andere deur verwijderd.

De kanselier kwam half-lachend, half-blozend binnen. Daar wij hem in den loop dezer geschiedenis wellicht wederom zullen ontmoeten, is het niet ondienstig hem onzen lezers even voor te stellen.

Deze kanselier was een belachelijk man. Het was Des Roches le Masle, kanunnik van Notre Dame, vroeger kamerdienaar van den aartsbisschop, die hem Richelieu als een vertrouwd dienaar had aanbevolen. De kardinaal was op deze aanbeveling ingegaan en bevond er zich wel bij.

Er waren allerlei verhalen over hem in omloop, waaronder het volgende:

Na een stormachtige jeugd had hij zich in een klooster teruggetrokken om daar tenminste gedurende eenigen tijd zijn uitspattingen te boeten.

Maar bij het binnentreden van dit gewijde oord had de arme boeteling niet zoo snel de deur kunnen sluiten of de hartstocht dien hij ontvlood, slipte mee naar binnen. Hij was er zonder ophouden van bezeten en de overste, dien hij deze bezoeking beleed, omdat hij er zich met alle kracht die in hem was tegen wilde verzetten, had hem aangeraden, ter bezwering van den verleidende demon, zijn toevlucht te nemen tot het klokketouw en dit uit alle macht te luiden. Het alarm zou dan de monniken waarschuwen, dat een der broeders door de verleiding geweld werd, en allen zouden zich in gebed vereenigen.

Dit scheen den toekomstigen kanselier een goede raad. Hij bezwoer den kwaden geest dank zij de krachtige hulp van het gebed der monniken, maar de duivel ontruimt niet licht een plaats waar hij zich genesteld heeft; naarmate men de bezweringen versterkte nam ook zijn temptatie toe, zoodat de klok dag en nacht uit alle macht luidde ter aankondiging van de hevige behoefte tot zelfkastijding, die de boeteling aan den dag legde.

De monniken hadden geen oogenblik rust meer. Overdag deden ze niets dan de trappen, die naar de kapel leidden, op en af loopen; des nachts, tusschen het Lof en de Metten, moesten ze nog wel twintigmaal uit hun bed komen en op de vloersteenen van hun cellen knielen.

De historie vermeldt niet, of de duivel afliet, dan wel of de monniken moe werden, maar na drie maanden deed de boeteling wederom zijn intrede in de wereld met de reputatie van den meest bezetene die ooit bestaan had.

Hij kwam bij de rechterlijke macht, werd president van de rechtbank in plaats van zijn oom, ging tot de partij van den kardinaal over, hetgeen van niet weinig scherpzinnigheid getuig-

de, werd kanselier, diende den kardinaal met ijver in diens haat tegen de koningin-moeder en zijn wraak jegens Anna van Oostenrijk, hitste de rechters op in de zaak van Chalais, moedigde de pogingen van den heer de Laffemas, opperbeul van Frankrijk, aan, en ontving eindelijk, bekleed met het zoo welverdiende vertrouwen van den kardinaal, de merkwaardige opdracht te welke uitvoering hij zich nu bij de koningin liet aandienen.

De koningin stond nog toen hij binnenkwam, doch nauwelijks had ze hem gezien of zij ging weer zitten, wenkte haar hofdames hetzelfde te doen en vroeg zeer uit de hoogte:

— Wat wenscht gij, mijnheer, en met welk doel laat gij u hier aandienen?

— Om uit naam des konings, en ondanks allen eerbied, dien ik Uwe Majesteit verschuldigd ben, een nauwkeurig onderzoek in Uw papieren in te stellen.

— Mijnheer! Een onderzoek van mijn papieren.... Van mij! Maar dat is ongehoord!

— Het spijt me, mevrouw, maar in deze omstandigheden ben ik slechts het werktuig waarvan de koning zich bedient. Was Zijne Majesteit niet zoo juist hier en heeft Zij u niet verzocht u op dit bezoek voor te bereiden?

— Zoek maar mijnheer; zoo het schijnt ben ik een misdadigster: Estefana, geef de sleutels van mijn laden en secretaires.

De kanselier doorzocht voor den vorm deze meubelen, doch hij wist zeer goed, dat hij daar den belangrijken brief, welken de koningin dien dag geschreven had, niet zou vinden.

Nadat de kanselier de laden van de secretaire twintig maal geopend en gesloten had, moest hij, zij het met aarzeling, tot het uiterste overgaan, dat wil zeggen de koningin zelf fouilleeren. Hij trad op Anna van Oostenrijk toe en sprak op beschaamden en verlegen toon:

— Thans schiet mij nog slechts het voornaamste onderzoek over.

— En dat is? vroeg de koningin, die niet begreep of niet wilde begrijpen.

— Zijne Majesteit is er van overtuigd dat er heden door u een brief is geschreven, Zij weet, dat die brief nog niet naar zijn bestemming is gezonden. Deze brief bevindt zich noch in de laden, noch in uw secretaire en toch moet hij ergens zijn.

— Zoudt gij het wagen, uw koningin aan te raken? zei Anna van Oostenrijk, zich in haar volle lengte oprichtend en op den kanselier neerziend met een bijna dreigenden blik.

— Ik ben een getrouw onderdaan van den koning, mevrouw, en al wat Zijne Majesteit beveelt, zal ik doen.

— Welnu, het is waar, zeide Anna van Oostenrijk, en de spionnen van den kardinaal hebben zich goed van hun taak gekweten. Ik heb vandaag een brief geschreven die nog niet verzonden is. Deze brief zit hier.

En met haar fraaie hand wees de koningin op haar corsage.

— Geeft u mij dan dien brief, mevrouw, zei de kanselier.

— Ik zal hem slechts aan den koning geven, was het antwoord.

— Als de koning had gewenscht, dat hem die brief werd overhandigd, zou hij er u zelf om hebben gevraagd. Maar, ik herhaal u, hij heeft mij belast het stuk op te eischen en als gij het niet geeft....

— Welnu?

— Dan heb ik last het te nemen.

— Wat bedoelt u daarmee?

— Dat ik verstrekkende orders heb, mevrouw, en dat ik gemachtigd ben het verdachte papier bij Uwe Majesteit zelf te zoeken.

— O, verschrikkelijk! jammerde de koningin.

— U kunt het zelf vergemakkelijken, mevrouw.

— Weet u, dat dit een daad van laaghartig geweld is, mijnheer?

— De koning beveelt het, mevrouw, vergeef het mij.

— Ik zal het niet toelaten, neen neen, liever sterven! riep de

koningin, in wie het trotsche Spaansche en Oostenrijksche bloed in opstand kwam.

De kanselier maakte een diepe buiging, daarop, vastberaden geen duimbreed te wijken bij de uitvoering van de hem gegeven opdracht, trad hij op Anna van Oostnrijk toe, in wier oogen men op hetzelfde moment tranen van woede zag opwellen.

De koningin was, zooals wij reeds gezegd hebben, een vrouw van buitengewone schoonheid.

De opdracht was dan ook inderdaad zeer delicaat, doch de koning was zóó verblind door zijn jaloezie op Buckingham, dat hij op niemand anders meer jaloersch was.

Ongetwijfeld zocht de kanselier Séguier op dat oogenblik het touw van de veelbesproken klok, doch daar hij het niet zag, nam hij een kloek besluit en stak de hand uit naar de plek waar volgens de bekentenis der koningin de brief zich bevond.

Anna van Oostenrijk deed een stap achterwaarts, zoo bleek dat men haar den dood nabij zou hebben gewaand. Zij steunde, om niet te vallen, met de linkerhand op de tafel achter haar, en trok met de rechterhand uit haar corsage een papier, dat zij den kanselier toereikte.

— Zie mijnheer, hier hebt ge den brief, sprak zij met een gebroken bevende stem. Neem hem aan en bevrijd mij van uw afschuwelijke tegenwoordigheid.

De kanselier, die van zijn kant beefde van een begrijpelijke aandoening, nam den brief, boog tot den grond en ging heen.

Nauwelijks was de deur achter hem gesloten, of de koningin zonk halfbezwijmd in de armen harer hofdames.

De kanselier snelde met den brief naar den koning, zonder er een woord in gelezen te hebben. Lodewijk nam het stuk met sidderende hand aan, zocht naar een adres, dat onbrak, werd zeer bleek, opende langzaam het couvert doch begon, bij de eerste woorden bemerkend dat het schrijven gericht was aan den koning van Spanje, haastig te lezen.

Het was een plan tot een aanval op den kardinaal. De koningin verzocht haar broeder en den keizer van Oostenrijk,

beiden gekwetst door de politiek van Richelieu die er voortdurend naar streefde het Huis van Oostenrijk te vernederen, Frankrijk den oorlog te verklaren en als vredesvoorwaarde het ontslag van den kardinaal te eischen, doch van liefde werd in dezen brief niet gerept.

De koning, in de wolken, vroeg of de kardinaal zich nog in het Louvre bevond. Men antwoordde hem, dat Zijne Eminentie in het studeerkabinet de orders van Zijne Majesteit wachtte.

De koning begaf er zich aanstonds heen.

— Zie hertog, sprak hij, gij hebt gelijk gehad, ik was het die mij vergiste. De heele intrige is van politieken aard, van liefde is in dien brief geen sprake. Hij handelt echter voornamelijk over u.

De kardinaal nam den brief aan en las hem met de grootste aandacht. Toen hij aan het eind was gekomen, las hij het schrijven nog eens over.

— Welnu, Uwe Majesteit, sprak hij, gij ziet hoever mijn vijanden gaan; men bedreigt u met twee oorlogen indien ge mij niet ontslaat. In uw plaats, Sire, zou ik een zoo dringende waarschuwing niet in den wind slaan en ik van mijn kant zou mij werkelijk met genoegen terugtrekken.

— Wat zegt u daar, hertog?

— Ik zeg, Sire, dat mijn gezondheid ten grondé wordt gericht in deze felle worstelingen en bij die eeuwige werkzaamheden. Ik zeg, dat ik naar alle waarschijnlijkheid de vermoeienissen van het beleg van La Rochelle niet zal kunnen doorstaan en dat het beter is dat ge in mijn plaats den heer Condé of den heer Bassompierre, kortom, een man wiens roeping het is, oorlog te voeren, daarheen zendt, en niet mij. Ik had mij aan de Kerk gewijd en word voortdurend van mijn roeping afgehouden, om mij bezig te houden met zaken waarvoor ik geenszins geschikt ben. Gij zult door dien maatregel in Frankrijk gelukkiger en in het buitenland roemrijker worden, Sire!

— Mijnheer de hertog, antwoordde de koning, ik begrijp u,

wees gerust. Allen die in dezen brief genoemd zijn, zullen gestraft worden, tot de koningin toe!

— Wat zegt gij, Sire! De Heer beware mij, dat de koningin door mijn toedoen eenige onaangenaamheid zou ondervinden! Wel heeft ze mij altijd als haar vijand beschouwd, doch Uwe Majesteit kan getuigen dat ik altijd met vuur haar partij heb gekozen, zelfs tegen u! Ja, wanneer zij Uwe Majesteit in Haar eer had bedrogen, dan zou het iets anders zijn, en ware ik zelf de eerste om te zeggen: "Geen genade, Sire, geen genade voor de schuldige!" Doch hiervan is gelukkig geen sprake, Uwe Majesteit heeft een nieuw bewijs van de onschuld der koningin gekregen."

— Dat is waar, mijnheer de kardinaal, sprak de koning, gij hebt gelijk, zooals altijd; doch desniettemin heeft de koningin mijn toorn verdiend.

— Neen Sire, gij hebt de hare opgewekt en werkelijk, wanneer zij eristig ontstemd op Uwe Majesteit ware, zou ik het mij kunnen voorstellen: Uwe Majesteit heeft haar behandeld met een gestrengheid....

— Zoo zal ik steeds mijn vijanden en de uwe behandelen, kardinaal, hoe hoog zij ook geplaatst zijn en welk gevaar ik ook loop door mijn strenge houding jegens hen.

— De koningin is wel mijn vijandin, doch niet de uwe, Sire; integendeel: zij is een onberispelijke, toegewijde, gehoorzame echtgenoote. Veroorloof mij dus, Majesteit, bij u voor haar te pleiten.

— Maar dan moet zij de minste zijn en het eerst bij mij komen.

— Integendeel, Sire, gij moet het voorbeeld geven; gij hebt verkeerd gedaan door de koningin te verdenken.

— Ik het eerst buigen? riep de koning uit. Dat nooit!

— Sire, ik bid het u!

— Hoe zou ik zooiets dan moeten aanleggen?

— Door iets voor haar te doen dat zij aangenaam vindt.

— Wat dan?

— Gij zoudt een bal kunnen geven, gij weet hoeveel de koningin van dansen houdt. Zulk een voorkomendheid zal haar ontstemming zeker doen verdwijnen.

— Mijnheer de kardinaal, gij weet dat ik niet op wereldsche vermaken gesteld ben.

— De koningin zal u des te dankbaarder zijn, daar zij uw tegenzin in zulke genoegens kent. Ook zal het een gelegenheid voor haar zijn, de diamanten gespen, welke gij haar op haar verjaardag hebt gegeven en die zij nog niet heeft kunnen dragen, ten toon te kunnen spreiden.

— Wij zullen zien, mijnheer de kardinaal, wij zullen zien, zen de koning, bereid, nu de koningin, slechts schuldig was bevonden aan een vergrijp waar hij zich weinig van aantrok en onschuldig op het gebied dat hem het meest aan het hart lag, zich geheel met haar te verzoenen. Wij zullen zien, doch op mijn woord, u bent te toegevend.

— Sire, sprak de kardinaal, laat de gestrengheid aan uw ministers over, doch toegevendheid is een koninklijke deugd. Betracht die en gij zult er wel bij waren!

Hierop maakte de kardinaal, hoorend dat de klok elf sloeg, een diepe buiging, vroeg de koning verlof, zich terug te trekken en smeekte hem nogmaals, zich vooral te verzoenen met de koningin.

Anna van Oostenrijk, die, tengevolge van den bewusten brief, een berisping verwachtte, was niet weinig verwonderd toen de koning den volgenden dag met verzoeningspogingen bij haar kwam. Haar eerste gebaar was afwerend, zoo diep had men haar vrouwelijke gevoelens en haar koninklijke waardigheidheid beleedigd, doch op aanraden harer hofdames liet zij zich overhalen te doen alsof zij bereid was, te vergeten. Van deze eerste tegenmoetkoming maakte de koning gebruik om haar te zeggen, dat hij voornemens was zeer binnenkort een feest te geven.

Feesten waren zulk een zeldzaamheid voor de arme Anna van Oostenrijk, dat, zooals de kardinaal voorspeld had, bij deze tijding haar laatste vleugje ontstemming verdween, althans

van haar gelaat. Zij vroeg welken dag dat feest zou plaatshebben, doch de koning antwoordde, dat hij daarover nog met den kardinaal wilde onderhandelen.

Inderdaad vroeg de koning dag aan dag aan den kardinaal wenneer hij nu het feest zou geven, doch elken dag noemde deze, onder het een of andere voorwendsel, een anderen datum.

Op deze wijze verstreken tien dagen.

Op den achtsten dag na de hierboven beschreven scène, ontving de kardinaal een brief met het Londensche stempel, die slechts de volgende regels behelsde:

> "Ik heb ze, doch ik kan Londen niet verlaten daar ik geen geld heb. Zend mij vijfhonderd goudstukken, dan zal ik vier of vijf dagen na ontvangst daarvan te Parijs terug zijn."

Denzelfden dag waarop de kardinaal dezen brief had ontvangen, stelde de koning hem de gewone vraag.

Richelieu telde op zijn vingers en dacht bij zichzelf:

"Zij schrijft, dat zij vier of vijf dagen na de ontvangst van het geld kan hier zijn; vier of vijf dagen heeft mijn boodschapper noodig om haar het geld te brengen, en vier of dagen voor haar om terug te komen; als we er nu bij rekenen: tegenwind, tegenspoed en vrouwelijke zwakheid, dan kunnen wij, alles bijeen, twaalf dagen noodig hebben."

— Welnu, mijnheer de hertog, vroeg de koning, hebt gij uw rekening gemaakt?

— Ja Sire. Het is vandaag 20 September en den 3en October geven de schepenen der stad een feest. Zoo zou het prachtig uitkomen, want dan is de schijn vermeden, dat gij het uitsluitend doet om de koningin te plezieren!

En als terloops voegde de kardinaal er bij:

— A propos, Sire, vergeet niet den dag voor het feest aan Hare Majesteit te zeggen dat gij verlangend zijt te zien, hoe haar de diamanten gespen staan!

XVII.

HET ECHTPAAR BONACIEUX.

Het was de tweede maal dat de kardinaal tegen den koning over die diamanten gespen begon; Lodewijk werd getroffen door dit aandringen en vroeg zich af of achter dien raad niet het een of andere geheim stak.

Meer dan eens was de koning vernederd door het feit dat de kardinaal, wiens politie, al had zij nog niet de perfectie der moderne politie bereikt, uitmuntend was, beter dan hijzelf op de hoogte was van hetgeen er in de koninklijke huishouding voorviel. Hij hoopte dus, wijzer te worden door een gesprek met Anna van Oostenrijk en dan bij den kardinaal te komen met een geheim dat deze nog niet wist of misschien wel reeds wist, doch dat hem, Lodewijk, in elk geval bijzonder in de achting van zijn minister zou doen stijgen.

Hij begaf zich dus naar de koningin en begroette haar, volgens gewoonte, met een stroom van bedreigingen jegens degenen, die haar omringden. Anna boog het hoofd en liet den stortvloed over zich heen gaan in de hoop dat het vanzelf wel zou ophouden, doch dit was niet de bedoeling van Lodewijk XIII; zijn bedoeling was, een woordenwisseling uit te lokken, die licht op de zaak kon werpen, overtuigd als hij was, dat de kardinaal een bijgedachte had en hem een van die verschrikkelijke verrassingen wilde bereiden, waar Zijne Eminentie zoo sterk in was. Lodewijk bereikte tenslotte door zijn volharding zijn doel.

— O Sire, riep Anna uit, beu van die bedekte aanvallen, gij zegt mij niet alles wat ge op het hart hebt. Wat heb ik misdaan? Zeg mij, aan welk vergrijp heb ik mij schuldig gemaakt? Ik kan niet aannemen dat Uwe Majesteit zoo ontstemd zou zijn over den brief dien ik aan mijn broeder heb geschreven.

De koning, zelf uit het veld geslagen door dezen rechts-

treekschen aanval, wist niet, wat te antwoordden. Hij bedacht echter dat nu het oogenblik gekomen was voor het verzoek dat hij eigenlijk eerst op den dag voor het feest had willen stellen.

— Mevrouw, sprak hij majestueus, het bal in het stadhuis staat voor de deur en ik wensch, dat gij onze brave schepenen eer zult bewijzen door in statiegewaad te verschijnen en vóór alles getooid met de diamanten gespen die ik u voor uw verjaardag heb geschonken. Ziehier mijn antwoord.

Dit antwoord was inderdaad verschrikkelijk. Anna meende niet anders, dan dat haar gemaal alles wist en dat de kardinaal hem had overgehaald tot dit lange stilzwijgen van zeven of acht dagen, dat overigens zeer wel met zijn karakter overeen kwam. Zij werd ontzettend bleek steunde met haar mooie hand, die op dat moment wel een wassen hand geleek, op een wandtafeltje en keek den koning aan met groote, ontstelde oogen, zonder een woord te spreken.

— Hebt u het begrepen, mevrouw? vroeg de koning, die van haar ontdaanheid ten volle genoot, zonder er de oorzaak van te bevroeden. Hebt u het begrepen?

— Ja Sire, ik heb het verstaan, fluisterde de koningin.

— En zult u op het bal verschijnen?

— Ja.

— Met uw gespen?

— Ja.

De bleekheid der koningin nam nog toe; de koning bemerkte het en genoot er van met de koude wreedheid, die een der slechtste zijden van zijn karakter was.

— Dus dat is afgesproken. Meer had ik u niet te zeggen.

— Maar op welken dag zal het bal gegeven worden? vroeg Anna van Oostenrijk.

Lodewijk XIII voelde als bij ingeving, dat hij geen antwoord moest geven op deze vraag, die de koningin met bijna onhoorbare stem had gesteld.

— O, zeer spoedig, mevrouw. Ik herinner mij den datum niet precies, maar ik zal het den kardinaal vragen.

— Het is dus de kardinaal, die dat feest heeft vastgesteld! riep de koningin uit.

— Ja mevrouw, antwoordde de koning verwonderd, wat zou dat?

— Hij is het, die u gezegd heeft mij uit te noodigen, met mijn gespen te verschijnen?

— Dat is te zeggen....

— Ja ja, Sire, hij is het!

— Welnu, en wat doet het er toe of hij het is of ik? Is er iets verkeerds aan die uitnoodiging?

— Neen Sire.

— Dus u zult verschijnen?

— Ja Sire.

— Het is goed, sprak de koning, zich verwijderend. Het is goed, ik reken er op.

De koningin maakte een révérence, minder terwille van de étiquette dan wel omdat zij haar knieën onder zich voelde knikken.

De koning verliet opgetogen het vertrek.

— Ik ben verloren, prevelde de koningin, verloren, want de kardinaal weet alles en hij hitst den koning op, die weldra eveneens alles zal weten. Ik ben verloren. Ach mijn God, mijn God!

Zij knielde neder op een kussen en bad, het hoofd verborgen tusschen haar bevende handen.

De situatie was inderdaad ontzettend. Buckingham was teruggekeerd naar Londen, mevrouw de Chevreuse bevond zich te Tours. Scherper dan ooit bewaakt, besefte de koningin, zonder te kunnen zeggen, welke, dat een harer vrouwen haar verried. La Porte kon het Louvre niet verlaten en zij had geen ziel ter wereld aan wie zij zich kon toevertrouwen.

Bedreigd door de ramp, die haar boven het hoofd hing, en in het besef harer droevige verlatenheid, barstte zij in snikken uit.

— Kan ik Uwe Majesteit niet helpen? vroeg plotseling een stem vol zachtheid en medelijden.

De koningin wendde zich haastig om want de toon dezer stem liet geen twijfel; dit moest een vriendin zijn.

Inderdaad verscheen op een der drempels, die in het vertrek der koningin uitkwamen, de mooie mevrouw Bonacieux. Zij had bij het binnentreden des konings in een kleedkamer wat japonnen en linnengoed opgeruimd, zoodat zij alles had gehoord.

De koningin slaakte een doordringenden kreet nu zij zich verrast zag; in haar verwarring had zij de jongevrouw die La Porte haar had aanbevolen, niet eens herkend.

— Vrees niets, mevrouw, fluisterde Constance Bonacieux, de handen vouwend en zelf meeschreiend over de smart der koningin, ik ben Uwe Majesteit met hart en ziel toegewijd, en hoe diep ik ook beneden Haar sta, meen ik toch een middel gevonden te hebben, om Uwe Majesteit uit de verlegenheid te redden.

— Gij? Ach hemel! riep de koningin uit, zie mij dan eerst eens goed aan; kan ik wel op u vertrouwen, ik, die van alle kanten verraden word?

— Mevrouw, antwoordde de jongevrouw, op de knieën neerzinkend, ik zweer u bij mijn ziel, dat ik bereid ben, voor uwe Majesteit te sterven.

Deze kreet welde uit het hart op en was even onmiskenbaar welgemeend als de eerste.

— Ja, vervolgde mevrouw Bonacieux, ja, er zijn hier verraders, maar bij den naam der Heilige Maagd zweer ik u, dat Uwe Majesteit geen trouwer dienares kan hebben dan ik. De gespen, die de koning verlangt te zien, hebt gij aan den hertog van Buckingham gegeven, nietwaar? Die gespen waren opgeborgen in een klein kistje van rozenhout dat hij onder den arm heeft meegenomen. Vergis ik mij? Is het niet zoo?

— O mijn God, mijn God! mompelde de koningin, klappertandend van angst.

— Deze gespen, vervolgde mevrouw Bonacieux, moeten wij trachten terug te krijgen.

— Gij moet iemand naar den hertog zenden.

— Ja, maar wie? Op wien kan ik vertrouwen?

— Heb vertrouwen in mij, mevrouw, doe mij die eer, Majesteit, en ik zal den bode vinden dien gij noodig hebt.

— Doch ér zou een briefje geschreven moeten worden!

— Ja, dat is onvermijdelijk. Twee regeltjes van de hand van Uwe Majesteit en uw particulier zegel.

— Maar die twee regeltjes beteekenen veroordeeling, echtscheiding, verbanning!

— Wanneer zij in verkeerde handen vallen, ja! Doch ik sta er u borg voor dat zij hun bestemming zullen bereiken.

— Ach Hemel, ik moet dus mijn leven, mijn eer, mijn reputatie in uw handen leggen!

— Ja mevrouw, en ik zal alles in ordé brengen.

— Hoe dan? Zeg mij dat tenminste!

— Mijn man is sinds twee of drie dagen in vrijheid gesteld; ik heb nog geen tijd gehad, hem terug te zien. Hij is een braaf, eerlijk man die noch haat, noch voorliefde kent. Hij zal doen wat ik hem zeg; op mijn wensch zal hij vertrekken zonder te weten wat het doel van die opdracht is, en hij zal den brief van Uwe Majesteit bezorgen zonder zelfs te vermoeden, dat die van Uwe Majesteit afkomstig is, aan het adres dat ik hem zal opgeven.

De koningin nam de beide handen der jongevrouw mét hartstochtelijke onstuimigheid in de hare en keek haar diep in haar mooie oogen waarin zij niets dan oprechtheid las. Daarna omhelsde zij haar teeder.

— Doe dat! riep zij uit. Doe dat, en je zult mijn leven, mijn eer gered hebben!

— O, gij moet den dienst dien ik Uwe Majesteit mag bewijzen, niet vergrooten! Uw eer behoeft niet gered te worden, Uwe Majesteit is immers slechts het slachtoffer van een verraderlijk complot!

— Dat is waar, mijn kind, beaamde de koningin, je hebt gelijk.

— Schrijf nu dien brief, mevrouw, de tijd dringt!

De koningin snelde naar een tafeltje waarop inkt, pennen

en papier lag, schreef twee regels, verzegelde den brief met haar eigen zegel en overhandigde hem aan mevrouw Bonacieux.

— En thans, sprak zij, hebben wij nog een noodzakelijkheid vergeten.

— Uwe Majesteit bedoelt?

— Het geld.

Mevrouw Bonacieux bloosde.

— Ja, dat is waar, sprak zij, en ik wil Uwe Majesteit wel bekennen, dat mijn man....

— Het niet heeft, wil je zeker zeggen.

— Ja, hij heeft het wel, maar hij is zeer gierig, dat is zijn gebrek. Doch Uwe Majesteit behoeft zich niet te verontrusten, wij zullen wel een middel vinden.

— De kwestie is, dat ik het zelf ook niet heb (zij, die de Gedenkschriften van mevrouw de Motteville hebben gelezen, zullen zich over dit antwoord der koningin niet verwonderen) doch wacht eens.

En Anna van Oostenrijk snelde naar haar juweelenkistje.

— Zie, sprak zij, dit is een ring die, naar men mij verzekerd heeft groote waarde bezit. Ik kreeg dien van mijn broeder, den koning van Spanje. De ring is mijn eigendom, zoodat ik er over kan beschikken. Maak het juweel te gelde, zoodat je man kan vertrekken.

— Binnen een uur zal uw opdracht ten uitvoer zijn gebracht.

— Hier is het adres, sprak de koningin, zoo zacht, dat men haar ternauwernood kon verstaan, aan Milord den Hertog van Buckingham, Londen.

— De brief zal alleen aan hem worden overhandigd.

— Edelmoedig kind! riep Anna van Oostenrijk uit.

Mevrouw Bonacieux kuste de handen der koningin, verborg het papier in haar corsage en verdween, licht en snel als een vogeltje.

Tien minuten later kwam zij thuis. Gelijk zij aan de koningin had gezegd, had zij haar man niet weergezien sinds diens invrijheidstelling. Zij wist dus niets van de verandering in zijn opinie omtrent den kardinaal, een verandering welke voltooid

was door twee of drie bezoeken van den graaf de Rochefort, die zich zijn beste vriend noemde en hem zonder veel moeite had wijsgemaakt, dat de ontvoering zijner vrouw niet uit schuldige overwegingen, doch slechts uit politieke voorzorg was geschied.

Zij trof den heer Bonacieux alleen aan; de arme man was bezig met de grootste moeite het huis in orde te brengen, daar hij de meubelen ongeveer in stukken en de kasten nagenoeg leeg had gevonden. De justitie is namelijk niet een van de drie zaken, die geen spoor achterlaten, zooals koning Salomo zegt. De dienstbode was reeds gevlucht toen haar meester in hechtenis was genomen. De schrik zat het arme meisje zoo op de hielen, dat zij zonder oponthoud van Parijs naar Bourgonje, waar zij vandaan kwam, was teruggekeerd.

De waardige winkelier had terstond bij zijn thuiskomst een boodschap aan zijn vrouw gezonden en deze had hem doen antwoorden, dat zij hem gelukwenschte met zijn herwonnen vrijheid en dat zij, zoodra haar plicht het toeliet, hem een bezoek zou komen brengen.

Dit "zoodra" had nu reeds vijf dagen geduurd, hetgeen in alle andere omstandigheden den heer Bonacieux wel wat lang zou hebben geschenen, doch het bezoek, dat hij bij den kardinaal had afgelegd en de verschillende visites, die Rochefort bij hem had gemaakt, gaven hem genoeg stof tot overpeinzing, en zooals men weet is er niets dat zoozeer den tijd kort als nadenken, te meer daar de overpeinzingen van Bonacieux geheel rozengeur en maneschijn waren. Rochefort noemde hem zijn vriend en vertelde hem herhaaldelijk, dat ook de kardinaal zich zeer met hem bezighield. De winkelier zag zich dus op de ladder naar eer en fortuin.

Ook mevrouw Bonacieux had nagedacht, doch wij moeten eerlijk toegeven dat haar beweegredenen heel andere waren dan de eerzucht; tegen wil en dank concentreerden zich haar gedachten voortdurend op den moedigen jongeman die zich zoo verliefd had voorgedaan.

Mevrouw Bonacieux was op achttienjarigen leeftijd in het huwelijk getreden met den heer Bonacieux. Zij had altijd ge-

leefd temidden van de vrienden van haar man, doch die heeren waren weinig geschikt om meer dan gewone gevoelens te doen ontvlammen in het gemoed eeneer jongevrouw wier hart hooger was dan haar stand, zoodat mevrouw Bonacieux nooit voor zulke laag-bij-de-grondsche verleidingen was bezweken; doch in dien tijd had de titel van een edelman grooten invloed op de burgerij en d'Artagnan was edelman. Meer nog: hij droeg de uniform van de garde, die na de tuniek der musketiers het meest door de vrouwen gewaardeerd werd. Hij was knap, jong en avontuurlijk en voelde behoefte, bemind te worden; meer is er niet noodig om een drieëntwintigjarig hoofd op hol te brengen, en mevrouw Bonacieux was juist die gelukkige levensperiode ingetreden.

De beide echtgenooten, al hadden zij elkaar in acht dagen niet gezien en al hadden zich in den loop van dien tijd gewichtige gebeurtenissen voorgedaan, begroetten elkander dus tamelijk verstrooid. Toch legde de heer Bonacieux oprechte vreugde aan den dag en trad hij zijn vrouw met open armen tegemoet.

Mevrouw Bonacieux bood hem haar voorhoofd.

— Laten we een beetje praten, zei zij.

— Wat? vroeg Bonacieux verbaasd.

— Ja zeker, ik heb je iets zeer belangrijks te zeggen.

— Zoo zoo, en ik heb je eenige belangrijke vragen te stellen. Wees zoo goed mij opheldering te geven omtrent je ontvoering.

— Daar gaat het voor het oogenblik niet over, zei mevrouw Bonacieux.

— Waarover dan wel? Over mijn arrestatie?

— Daar heb ik denzelfden dag van gehoord, doch daar je niet schuldig was aan een misdaad en ook geen deel had uitgemaakt van een samenzwering, daar je tenslotte ook niets wist dat noch onszelf noch iemand anders kon compromitteeren, heb ik aan die gebeurtenis niet meer aandacht geschonken dan ze verdiende.

— U spreekt er gemakkelijk over, mevrouw! sprak Bonacieux, gekrenkt dat zijn vrouw zoo weinig belang in hem stelde,

weet u wel wat het zeggen wil, een dag en een nacht in een cel van de Bastille door te brengen?

— Een dag en een nacht zijn spoedig voorbij, laten wij ons dus niet verder met die gevangenschap bezighouden en liever spreken over datgene wat mij hierheen voert.

— Wat je hierheen voert? Was het dan niet het verlangen naar je man, dien je acht dagen lang niet hebt gezien? vroeg de winkelier gegriefd.

— Dat in de eerste plaats, doch ook nog iets anders.

— Spreek dan!

— Het is een zaak van het hoogste belang, waarvan misschien ons fortuin kan afhangen.

— Onze fortuin is anders zeer veranderd sinds wij elkaar het laatst zagen, mevrouw Bonacieux, en het zou mij niet verwonderen indien zij binnen enkele maanden veler afgunst opwekte!

— Ja, vooral als je de aanwijzingen volgt, die ik je zal geven.

— Ik?

— Ja. Er valt een goede, heilige taak te volbrengen, mijnheer, en tegelijkertijd een mooie som te verdienen.

Mevrouw Bonacieux wist, dat zij vooral het geld moest aanroeren, daar dit haar mans zwakke zijde was. Doch een man, al is hij winkelier, is dezelfde niet meer wanneer hij tien minuten met een kardinaal de Richelieu heeft mogen spreken.

— Een mooie som te verdienen, herhaalde Bonacieux, zijn lippen spitsend.

— Ja, heel mooi!

— Hoeveel zoowat?

— Duizend goudstukken misschien.

— Wat er van mij verlangd wordt, is dus zeer ernstig!

— Ja.

— Wat moet ik doen?

— Je moet op staanden voet op reis gaan en ik zal je een brief toevertrouwen dien je onder geen voorwaarde uit han-

den moogt geven, doch aan den daartoe bestemden persoon moet overhandigen.

— En waarheen zal de reis gaan?

— Naar Londen.

— Ik naar Londen! Kom, je wilt me wat wijsmaken! Wat moet ik in Londen doen?

— Persoonlijk niets, maar anderen hebben er belang bij dat je er heen gaat.

— Wie zijn die anderen? Ik waarschuw je, dat ik niets in den blinde doe en dat ik wel degelijk wil weten waaraan ik mij blootstel niet alleen, doch ook voor wie!

— Een verheven personnage zendt je en een verheven personnage verwacht je, de belooning zal je stoutste droomen overtreffen, meer mag ik je niet zeggen.

— Dus weer een intrige? Altijd en eeuwig intriges! Dank je wel, ik heb er genoeg van, mijnheer de kardinaal heeft mij de oogen geopend.

— De kardinaal! riep mevrouw Bonacieux uit. Heeft de kardinaal met je gesproken?

— Hij heeft mij laten roepen, antwoordde de winkelier trotsch.

— En je bent onvoorzichtig genoeg geweest, aan die uitnoodiging gevolg te geven!

— Ik moet bekennen dat mij niet veel keus bleef, want ik ging er tusschen twee gardes heen. Ik moet ook toegeven dat ik, daar ik Zijne Eminentie toen nog niet kende, mij liever van dat bezoek had zien vrijgesteld.

— Heeft hij je dan mishandeld, heeft hij je bedreigd?

— Hij heeft mij een hand gegeven en mij zijn vriend genoemd, hoort u mevrouw: zijn vriend! Ik ben de vriend van den grooten kardinaal!

— De groote kardinaal!

— Betwist u hem bijgeval dien titel, mevrouw?

— Ik betwist hem niets, maar ik zeg je dat de gunst van een minister een ééndagsvlieg is en dat men gek moet zijn, zich aan een minister vast te klemmen; er bestaan machten boven

de zijne, die niet afhankelijk zijn van de grilligheid der menschen of de afloop eener gebeurtenis, en met die machten moet men rekening houden.

— Het spijt mij mevrouw, doch ik erken geen andere macht dan die van den grooten man, dien ik de eer heb te dienen.

— Je dient dus den kardinaal!

— Ja mevrouw, en als zijn dienaar zal ik niet toestaan dat gij u mengt in complotten welke de veiligheid van den staat bedreigen en dat gij uw hulp leent voor de intriges van een vrouw die geen Fransche is en een Spaansch hart heeft. Gelukkig is de groote kardinaal er nog; zijn waakzaam oog doordringt alles en leest diep in de harten!

Bonacieux herhaalde hier woord voor woord een fraze die hij den graaf de Rochefort had hooren zeggen, maar de arme jongevrouw, die op haar man had gerekend en zich in die verwachting bij de koningin voor hem had borg gesteld, sidderde er van, niet alleen om het gevaar waarin zij zich bijna had begeven, doch ook om haar eigen onmacht. Doch zij kende de zwakheid en vooral de hebzucht van haar man en wanhoopte er nog niet aan, hem tot haar zijde te kunnen overhalen.

— U bent kardinalist, mijnheer! riep zij uit, u dient de partij die uw vrouw mishandeld en de koningin beleedigd heeft!

— Persoonlijke belangen moeten zwichten voor het belang van het algemeen; ik kies de zijde van hen, die den Staat redden, sprak Bonacieux hoogdravend.

Dit was ook een zinnetje van graaf de Rochefort, dat hij had onthouden en bij deze gelegenheid te pas bracht.

— Weet je dan eigenlijk wel wat de Staat is, waar je het over hebt? vroeg mevrouw Bonacieux schouderophalend. Wees tevreden dat je een gewoon burger bent en kies de partij die je het meeste voordeel kan bieden.

— Nou nou! riep Bonacieux uit, terwijl hij op zijn zak klopte waar een klank van zilver uitkwam, wat zegt u dan wel hiervan, mevrouw?

— Waar komt dat geld vandaan?

— Kun je het niet raden?

— Van den kardinaal?

— Ja, van hem en van den graaf de Rochefort.

— De graaf de Rochefort! Maar dat is de man die mij heeft ontvoerd heeft!

— Dat is mogelijk, mevrouw.

— En neem je geld aan van dien man?

— Heb je zelf niet gezegd, dat die ontvoering alleen uit politieke overwegingen is gepleegd?

— Jawel, doch die ontvoering had ten doel, mij mijn meesteres te doen verraden en mij door folteringen bekentenissen af te persen die de eer en misschien zelfs het leven mijner verheven meesteres konden bedreigen.

— Mevrouw, zei Bonacieux, uw verheven meesteres is slechts een geslepen Spaansche en wat de kardinaal doet is welgedaan.

— Mijnheer, antwoordde de jongevrouw, ik wist, dat gij laf, gierig en onnoozel waart, doch ik wist niet dat gij eerloos zijt!

— Mevrouw, zei Bonecieux, die zijn vrouw nog nooit kwaad had gezien en tot elken prijs een huiselijken twist wilde vermijden, mevrouw, wat zegt gij daar?

— Ik zeg dat ik je een ellendeling bent, verklaarde mevrouw Bonacieux, bemerkend dat zij iets van haar invloed op haar echtgenoot begon te herwinnen. Je bemoeit je met politiek, met kardinalistische politiek nog wel! Het is mooi! Voor geld wil je je naar lichaam en ziel verkoopen aan den duivel!

— Neen, aan den kardinaal.

— Dat is hetzelfde! riep de jongevrouw uit. Wie Richelieu zegt, zegt Satan!

— Zwijg, vrouw, zwijg, men zou je kunnen verstaan!

— Ja je hebt gelijk, en dan zou ik mij moeten schamen over jouw lafheid!

— Maar zeg me dan eens wat je eigenlijk van mij wilt!

— Ik zei het je reeds: je moet oogenblikkelijk vertrekken en naar behooren de opdracht vervullen die ik je toevertrouw. Op die voorwaarde wil ik alles vergeven en vergeten en

— hierbij stak zij hem de hand toe — je mijn vriendschap teruggeven.

Bonacieux was laf en gierig, maar hij beminde zijn vrouw. Hij was dus verteederd. Trouwens, een man van vijftig blijft niet lang kwaad op een vrouw van drieëntwintig. Mevrouw Bonacieux zag, dat hij aarzelde.

— Nu, ben je besloten? vroeg zij.

— Maar lieve, denk nu eens na, wat je van mij verlangt: Londen ligt ver van Parijs, zeer ver en misschien is de boodschap die je me opdraagt niet zonder gevaren.

— Wat doet het er toe, als je ze vermijden kunt!

— Kijk eens, mevrouw Bonacieux, zei de winkelier, ik ben vast besloten te weigeren: ik ben bang voor intriges. Ik heb de Bastille gezien. Brrrr, het is verschrikkelijk, die Bastille! Bij de enkele gedachte krijg ik al kippevel. Men heeft mij met de pijnbank bedreigd. Weet je wel wat de pijnbank is? Houten wiggen, die men iemand tusschen de beenen slaat, tot zijn gebeente breekt. Neen, ik ga er beslist niet heen. En wat duivel, waarom ga je niet zelf? Want ik geloof werkelijk dat ik mij tot nu toe in je heb vergist, ik geloof dat je een man bent en een dolle ook!

— En jij bent een vrouw, een misselijke, domme, suffe vrouw. Ja, je bent bang! Welnu, als je niet direct vertrekt, laat ik je op bevel van de koningin arresteeren en opsluiten in die Bastille waar je zoo bang voor bent.

Bonacieux verviel in diep gepeins; hij woog rijpelijk de gevolgen van beider woede, die van den kardinaal en die van de koningin. Die van den kardinaal won het.

— Laat me arresteeren uit naam van de koningin, dan zal ik me beroepen op Zijne Eminentie.

Ditmaal zag mevrouw Bonacieux in dat zij te ver was gegaan, en zij was ontdaan zich zoo ver gewaagd te hebben. Zij beschouwde eenigen tijd met schrik het oerdomme gezicht, dat onverzettelijke vastberadenheid uitdrukte, zooals bij verdwaasden, die bang zijn.

— Het zij zoo, sprak zij. Misschien heb je per slot van

rekening gelijk. Mannen weten nu eenmaal meer van politiek dan vrouwen, en vooral jij, Bonacieux, die met den kardinaal hebt gesproken. En toch is het hard, voegde zij er bij, dat mijn echtgenoot, een man op wiens toewijding ik meende te kunnen rekenen, mij op een dergelijke onheusche wijze behandelt en zoo weinig aan mijn fantasie voldoet.

— Omdat jouw fantasieën te ver kunnen gaan, antwoordde Bonacieux triomfantelijk, en daar ben ik huiverig voor.

— Dan zal ik er van afzien, zei de jonge vrouw zuchtend, het is goed, laten wij er niet meer over spreken.

— Als je me dan tenminste maar wilt zeggen, wat ik in Londen moet doen, hernam Bonacieux, die zich, al was het wat laat, herinnerde, dat Rochefort hem had aanbevolen, te trachten, zijn vrouw haar geheimen te ontfutselen.

— Het is niet noodig dat je dat weet, zei de jonge vrouw, tegengehouden door een instinctief wantrouwen. Het ging om een kleinigheidje zooals vrouwen dat soms willen, een boodschap waar veel aan te verdienen was.

Doch hoe meer zij tegenstreefde, des te meer was Bonacieux van de belangrijkheid van het geheim, dat zij voor hem verborg, overtuigd. Hij besloot dus direct naar den graaf de Rochefort te snellen en hem te zeggen, dat de koningin een boodschapper voor Londen zocht.

— Excuseer mij, lieve mevrouw Bonacieux, maar daar ik niet wist dat u mij zou komen opzoeken, had ik met een mijner vrienden afgesproken. Ik kom dadelijk terug en als u slechts een halve minuut zult willen wachten, tot ik met dien vriend klaar ben, kom ik u halen en breng u naar het Louvre, want het wordt laat.

— Dank u mijnheer, hernam mevrouw Bonacieux, u bent niet dapper genoeg om mij ook maar eenigszins van dienst te kunnen zijn, ik kan wel alleen naar het Louvre terug gaan.

— Zooals u verkiest, mevrouw Bonacieux, zei de ex-winkelier. Zal ik u spoedig weerzien?

— Natuurlijk, de volgende week; dan hoop ik, dat ik wat vrijen tijd zal hebben en dan zal ik van de gelegenheid ge-

bruik maken om orde op onze zaken te stellen, want die zullen wel eenigszins in de war zijn.

— Goed, ik verwacht u. Ge neemt het me toch niet kwalijk?

— Ik! — niet in het minst.

— Tot ziens dan?

— Tot ziens.

Bonacieux kuste zijn vrouw de hand en verwijderde zich haastig.

— Ja, ja, zei mevrouw Bonacieux, nadat haar man de straatdeur had dichtgeslagen en zij alleen was gebleven, dat was alles wat er nog aan dien ezel ontbrak: dat hij kardinalist was. Ik, die mij voor hem bij de koningin verantwoordelijk heb gesteld, die mijn arme meesteres had beloofd.... O, mijn God! Zij zal mij aanzien voor een dier schepsels waar het in het paleis van wemelt, en die men daar heeft geplaatst om haar te bespionneeren. O, Bonacieux, ik heb nooit veel van je gehouden, maar nu is het erger, nu haat ik je, en ik zal het je betaald zetten, dat beloof ik je!

Op dit oogenblik deed een klop op het plafond haar het hoofd opheffen en zij hoorde een stem, die haar door de zoldering toeriep:

— Lieve mevrouw Bonacieux, doe het gangdeurtje open, dan kom ik bij u.

XVIII.

DE MINNAAR EN DE ECHTGENOOT.

Mevrouw, sprak d'Artagnan, binnentredend door de deur die de jungvrouw voor hem openhield, veroorloot mij, u te zeggen dat u een treurig exemplaar van een man hebt!

— Hebt u ons gesprek dan gehoord? vroeg mevrouw Bonacieux, terwijl zij d'Artagnan onrustig aankeek.

— Geheel en al.

— Lieve Hemel, hoe is dat mogelijk?

— Door een middel dat alleen aan mij bekend is en waar-

door ik ook het nog luidruchtiger gesprek met de politiedienaren van den kardinaal gehoord heb.

— En hebt u alles kunnen verstaan, wat wij gezegd hebben?

— Ik heb zeer veel verstaan. Om te beginnen heb ik er uit opgemaakt dat uw man een dwaas en een ezel is (gelukkig!); voorts dat u erg in de verelegenheid zit, waarover ik bijzonder in mijn schik ben, daar ik nu gelegenheid zal hebben u een dienst te bewijzen, want God kan getuigen dat ik bereid ben voor door het vuur te gaan; en tenslotte, dat de koningin een dapper, verstandig en toegewijd man noodig heeft om voor haar een reis naar Londen te ondernemen. Twee van die drie goede hoedanigheden bezit ik zeker, en.. hier ben ik.

Mevrouw Bonacieux gaf geen antwoord, maar haar hart klopte van vreugde en een heimelijke verwachting schitterde in haar oogen.

— En welken waarborg kunt u mij geven, vroeg zij, wanneer ik er in toestem, u deze zending op te dragen?

— Mijn liefde voor u. Spreek, beveel mij: wat moet er gedaan worden?

— O God! fluisterde de jongevrouw. Mag ik u wel een dergelijk geheim toevertrouwen? U bent nog niet veel meer dan een kind!

— Ik zie, dat u iemand wilt hebben, die u voor mij borg staat!

— Ik geef toe, dat dit mij zeer zou geruststellen.

— Kent u Athos?

— Neen.

— Porthos?

— Neen.

— Aramis?

— Neen. Wie zijn die heeren?

— Musketiers van den koning. Kent u dan den heer de Tréville, hun kapitein?

— O ja, hem ken ik, niet persoonlijk natuurlijk, doch ik heb dikwijls over hem hooren spreken door de koningin, die hem een dapper oprecht edelman noemt.

— U vreest dus niet, dat hij u bij den kardinaal zal verraden, wel?

— O, zeker niet.

— Welnu, vertrouw hem uw geheim toe en vraag hem, of u het, hoe belangrijk, kostbaar en verschrikkelijk het ook mag zijn, aan mij moogt openbaren.

— Maar dit geheim behoort mij niet toe; ik weet niet, of ik het maar zoo mag prijsgeven!

— U hadt het wel aan den heer Bonacieux willen meedeelen! zei d'Artagnan vol ergernis.

— Zooals men een brief toevertrouwt aan een boomholte, aan den vleugel van een duif, aan den halsband van een hond!

— Daarentegen ziet ge wel, dat ik u liefheb!

— U zegt het althans.

— Ik ben een man van eer!

— Dat wil ik gelooven.

— Ik ben moedig!

— O, daar ben ik van overtuigd.

— Welnu, stel mij dan op de proef.

Mevrouw Bonacieux, weerhouden door een laatste weifeling, keek den jongeman lang aan, doch er straalde zooveel gloed uit zijn oogen, en zijn stem had zoo overtuigend geklonken, dat zij zich gewonnen voelde. Bovendien verkeerde zij in een van die omstandigheden waarin men alles op één kaart moet zetten. De koningin kon evengoed verloren zijn door een al te groote geheimzinnigheid dan door te groot vertrouwen, en tenslotte, laten wij het eerlijk bekennen, koesterde zij een zekere gewaarwording voor haar jongen beschermer, die bij haar besluit den doorslag gaf.

— Luister, sprak zij, ik geloof uw betuigingen en zwicht voor uw verzekeringen, doch ik zweer voor God, die ons hoort, dat, indien u mij verraadt, ook al zouden mijn vijanden mij vergeven, ik mij van het leven zal berooven en u van mijn dood zal beschuldigen!

— En ik, mevrouw, ik zweer voor God, dat ik, waneer ik mocht worden gevangengenomen vóórdat de bevelen die gij

mij zult geven geheel ten uitvoer zijn gebracht, zal sterven, eerder dan iets te doen of te zeggen dat iemand kan compromitteeren.

En nu deelde de jongevrouw hem het gewichtige geheim mede, waarvan het toeval hem reeds een deel had geopenbaard.

Dit was hun wederzijdsche liefdesverklaring.

D'Artagnan straalde van vreugde en trots. Het geheim dat hij nu bezat, de vrouw die hij liefhad, het vertrouwen en de liefde maakten hem tot een reus.

— Ik vertrek, sprak hij, ik vertrek oogenblikkelijk!

— Wat? riep mevrouw Bonacieux uit. En uw compagnie, uw kapitein?

— Dat alles hadt ge mij zoowaar doen vergeten, Constance! Je hebt gelijk, ik moet nog verlof vragen!

— Alweer een hinderpaal, zuchtte mevrouw Bonacieux verdrietig.

— O, maar dat is wel overkomelijk! riep d'Artagnan uit, nadat hij even had nagedacht.

— Hoe dat?

— Ik ga vanavond nog naar mijnheer de Tréville en vraag hem, of hij voor mij die gunst bij zijn zwager, kapitein des Essarts, wil zien te verkrijgen.

— Maar nu iets anders....

— Wel? vroeg d'Artagnan, bemerkend dat mevrouw Bonacieux aarzelde verder te gaan.

— U hebt misschien geen geld....?

— "Misschien" kunt ge wel weglaten, zei d'Artagnan lachend.

— Welnu dan, hernam mevrouw Bonacieux, terwijl zij een kast opende en daar den zak uithaalde, dien haar man geen half uur geleden zoo teeder had gestreeld, gij kunt dezen zak meenemen.

— De zak van den kardinaal! schaterde d'Artagnan, die, dank zij de weggenomen steenen uit zijn kamervloer het gesprek tusschen den winkelier en diens vrouw woord voor woord had gevolgd.

— Ja, die van den kardinaal, antwoordde mevrouw Bonacieux. U ziet dat hij niets nalaat, om zich bemind te maken!

— Voor den drommel, riep d'Artagnan uit, het zal voor mij dubbel vermakelijk zijn, de koningin te redden met het geld van Zijne Eminentie!

— U bent een aardige, beminnelijke jongen, zei mevrouw Bonacieux, Hare Majesteit zal niet ondankbaar zijn, geloof dat maar gerust.

— O, ik ben reeds ruimschoots beloond, verzekerde d'Artagnan, ik bemin u en u staat mij toe het u te bekennen, dat is reeds meer geluk dan ik heb durven hopen!

— Stil! gebood mevrouw Bonacieux sidderend.

— Wat?

— Er spreekt iemand op straat!

— Dat is de stem van....

— Van mijn man! Ja, hij is het!

D'Artagnan snelde naar de deur en schoof den grendel ervoor.

— Hij zal niet binnenkomen, voordat ik weg ben. Als je alleen bent, kun je voor hem de deur openen.

— Maar ook ik heb schuld; hoe moet ik de verdwijning van het geld verklaren?

— Dat is waar, wij moeten alle bei gaan.

— Maar hoe? Hij zal ons zien, als wij het huis verlaten!

— Laten wij dan naar boven gaan, naar mijn kamer.

— Hè! riep mevrouw Bonacieux uit, U zegt dat op een toon die me bang maakt!

Er waren tranen in haar oogen gesprongen. D'Artagnan zag die tranen en viel ontroerd en verteederd op zijn knieën.

— Bij mij, fluisterde hij, zult u veilig zijn als in een tempel, ik geef u mijn woord van edelman!

— Laten wij dan gaan, besloot zij, ik vertrouw op u, mijn vriend!

D'Artagnan schoof behoedzaam den grendel opzij, waarna het tweetal, licht als schaduwen, door het kleine gangdeurtje de

kamer uitsloop, zonder gedruisch de trap opklom en de kamer van d'Artagnan binnentrad.

Zoodra zij binnen waren, barricadeerde de jongeman voor alle zekerheid zijn kamerdeur. Hierna gingen zij beiden voor het venster staan en door een kier van het luik zagen zij den heer Bonacieux. Hij was in gesprek met een man, die een wijden mantel droeg.

Op het zien van dezen man sprong d'Artagnan op, trok zijn degen en snelde naar de deur.

Het was de man uit Meung.

— Wat gaat u doen? riep mevrouw Bonacieux uit. U zult ons in het verderf storten!

— Ik heb gezworen, dien man te dooden! antwoordde d'Artagnan.

— Uw leven is sinds vandaag anderen gewijd, het behoort u niet meer toe. In naam den koningin verbied ik u nadrukkelijk, u in gevaren te begeven, die buiten het doel van uw reis staan!

— En uit uw eigen naam verbiedt ge mij niets?

— Uit mijn naam smeek ik het u! zeide mevrouw Bonacieux ontroerd. Maar wat is dat? Ik geloof, dat zij over mij spreken!

D'Artagnan keerde naar het venster terug en luisterde.

De heer Bonacieux was zijn woning binnengegaan, doch, het vertrek leegvindend, was hij naar den man in den wijden mantel, dien hij een oogenblik had alleengelaten, teruggekeerd.

— Zij is weg, verklaarde hij, zij is naar het Louvre terug.

— Bent u er zeker van, vroeg de onbekende, dat zij niet vermoedt tot welk doel u bent uitgegaan?

— Neen, antwoordde Bonacieux op afdoenden toon, daarvoor is zij een veel te oppervlakkig vrouwtje.

— En is de kadet der garde thuis?

— Ik geloof het niet; het luik is gesloten, zooals gij ziet, en er dringt geen licht door de spleten naar buiten.

— Wij moeten ons toch overtuigen.

— Hoe dan?

— Door op zijn deur te kloppen.

— Ik zal het aan zijn knecht vragen.

— Ga uw gang.

Bonacieux trad het huis binnen, ging door dezelfde deur die de beide vluchtelingen hadden gebruikt, klom de trap op en klopte aan de deur van d'Artagnan.

Niemand antwoordde. Porthos, die zijn gasten zooveel mogelijk pracht ten toon wilde spreiden, had voor dien avond Planchet te leen gevraagd. Wat d'Artagnan zelf betreft, hij zorgde wel, geen enkel teeken van leven te geven.

Op het oogenblik, toen de vingers van Bonacieux tegen de deur tikten, voelde het jonge paartje binnen hun hart bonzen.

— Er is niemand thuis, zei Bonacieux, weer op straat gekomen.

— Dat doet er niet toe, laten wij in elk geval uw huis binnengaan, dat is altijd veiliger dan op een drempel te staan.

— Lieve hemel, fluisterde mevrouw Bonacieux, nu zullen wij niets meer kunnen verstaan!

— Integendeel, juist veel beter! fluisterde d'Artagnan terug.

En hij lichtte de vloersteenen op zoodat zijn kamer een soort oor van Dionysius werd, spreidde een tapijt over den grond, ging op zijn knieën liggen en beduidde mevrouw Bonacieux, zich evenals hij over de opening te buigen.

— Weet u zeker, dat er niemand is? vroeg de onbekende beneden.

— Ik sta er voor in, antwoordde Bonacieux.

— En u denkt dat uw vrouw....?

— Naar het Louvre terug is.

— Zonder iemand anders dan u te hebben gesproken?

— Ik ben er zeker van.

— Want dat is een belangrijk punt, begrijpt u?

— Het nieuws dat ik u zooeven meedeelde, heeft dus waarde?

— Zeer veel waarde, mijn beste Bonacieux, dat beken ik u eerlijk.

— Dan zal de kardinaal zeker wel tevreden over mij zijn!

— Zonder twijfel.

— De groote kardinaal!

— Weet u zeker dat uw vrouw in haar gesprek met u geen eigennamen heeft genoemd?

— Ik geloof het niet.

— Noemde zij geen mevrouw de Chevreuse, geen hertog van Buckingham, geen mevrouw de Vernet?

— Neen, zij heeft mij alleen gezegd, dat zij mij naar Londen wilde zenden om daar de belangen van een hooggeplaatst personnage te behartigen.

— De verrader! mompelde mevrouw Bonacieux.

— Stil, fluisterde d'Artagnan, haar hand vattend, die zij hem in haar verstrooidheid liet vasthouden.

— Om het even, sprak de man in den wijden mantel, het is zeer dom van u, dat ge niet geveinsd hebt, de boodschap op u te nemen; gij zoudt dan den brief in uw bezit hebben gehad, en de Staat, dien men aldus bedreigd, ware gered geweest; terwijl gijzelf....

— Wat, ikzelf?

— Wel.... u had de kardinaal dan een adelsbrief geschonken.

— Heeft hij u dat gezegd?

— Ja, hij zeide, dat hij u die verrassing wilde bereiden.

— Wees gerust, zei Bonacieux haastig. Mijn vrouw aanbidt mij en nog is het tijd.

— De ezel! mompelde mevrouw Bonacieux.

— Stil! gebood d'Artagnan nogmaals, haar inniger de hand drukkend.

— Het is nog tijd, zegt ge? vroeg de man met den mantel.

— Ja, ik begeef mij naar het Louvre, vraag mijn vrouw te spreken, zeg haar dat ik heb nagedacht, tracht den brief in handen te krijgen, en snel ermee naar den kardinaal.

— Haast u dan; ik zal spoedig terugkomen om het resultaat te vernemen.

De onbekende verliet de woning.

— De ellendeling! riep mevrouw Bonacieux uit, haar man dit derde scheldwoord toekennend.

— Stil! fluisterde d'Artagnan voor den derden keer, haar hand nog steviger knijpend.

Plotseling deed een allerakeligst gehuil beiden opschrikken; het kwam van beneden, waar mijnheer Bonacieux het ontbreken van zijn geldzak had bemerkt.

— Lieve hemel, riep mevrouw Bonacieux uit, hij zal de heele buurt bij elkaar brullen!

Bonacieux ging inderdaad eenigen tijd voort met schreeuwen, doch daar de kreet "Houdt den dief!" geen zeldzaamheid was, luisterde geen mensch in de rue des Fossoyeurs ernaar en daar het huis van den winkelier toch al niet te goeder faam bekend stond, verliet hij zijn woning en liep al schreeuwend de straat uit. Men hoorde zijn stem wegsterven in de richting van de rue du Bac.

— Nu is hij weg en is het onze beurt, ons uit de voeten te maken, sprak mevrouw Bonacieux. Moed gehouden, mijn vriend, doch vooral voorzichtig zijn. Bedenk dat gij u in dienst der koningin hebt gesteld.

— Ja, maar ook in de uwe! riep d'Artagnan uit. Wees gerust, Constance, als ik terugkom zal ik uw dankbaarheid verdiend hebben.... maar, zal ik dan ook aanspraak mogen maken op uw liefde?

De jongevrouw antwoordde slechts door een levendigen blos, die haar wangen kleurde. Eenige minuten later vertrok d'Artagnan, eveneens in een wijden mantel gehuld, die van onderen zwierig werd opgeheven door een langen degen.

Mevrouw Bonacieux volgde hem met den langdurigen blik waarmede een vrouw den man naziet, door wien zij zich bemind weet; toen hij echter om den hoek van de straat verdwenen was, viel zij op de knieën en smeekte met gevouwen handen:

— O mijn God, bescherm de koningin! Bescherm mij!

XIX.

HET PLAN DE CAMPAGNE.

D'Artagnan begaf zich rechtstreeks naar den heer de Tréville. Hij overwoog, dat de kardinaal binnen enkele minuten gewaarschuwd zou zijn door den noodlottigen onbekende, die blijkbaar zijn agent was, en kwam tot de overtuiging, dat er geen oogenblik te verliezen viel.

Het hart van den jongeman vloeide over van vreugde. Hier deed zich een gelegenheid voor, waarbij tegelijkertijd eer te behalen en geld te verdienen viel, en waarbij hij, als eerste aanmoediging, in nauwere aanraking werd gebracht met de vrouw die hij aanbad.

Het toeval had hem dus, in één slag, meer gebracht dan hij de Voorzienigheid had durven afsmeeken.

De heer de Tréville bevond zich in zijn salon, omringd door zijn gewone omgeving van edellieden. D'Artagnan, dien men als een vriend des huizes kende, ging meteen door naar het kabinet en deed den kapitein verwittigen, dat hij hem iets belangrijks had te zeggen.

Nauwelijks had hij vijf minuten gewacht, of Tréville trad binnen. De kapitein bemerkte met één oogopslag de vreugde, die op het gelaat van den jongeman werd weerspiegeld, en begreep, dat er inderdaad iets nieuws moest wezen.

Gedurende zijn geheele wandeling had d'Artagnan zich afgevraagd wat beter zou zijn: den heer Tréville de geheele waarheid te zeggen, of hem alleen verlof te vragen voor een belangrijke aangelegenheid. Maar de heer de Tréville had zich steeds zoo edelmoedig jegens hem betoond, was den koning en de koningin zoo toegewijd en, wat het zwaarst woog, haatte zoozeer den kardinaal, dat d'Artagnan besloot, hem alles te openbaren.

— U hebt naar mij gevraagd, nietwaar jonge vriend? vroeg Tréville.

— Ja mijnheer, antwoordde d'Artagnan. "Ik hoop dat u mij zult vergeven dat ik u ben komen storen, zoodra gij de gewichtige kwestie waarvoor ik kom, hebt vernomen.

— Spreek dan, ik luister.

— Het gaat om niet meer of minder dan de eer, misschien zelfs het leven der koningin, verklaarde d'Artagnan, zijn stem dempend.

— Wat zegt u daar! riep Tréville uit, rondkijkend om zich te overtuigen dat zij alleen waren.

— Ik zeg, mijnheer, dat het toeval mij een geheim heeft geopenbaard....

— Dat gij, naar ik hoop, uw leven lang zult bewaren, jongeman!

— Neen, dat ik u moet toevertrouwen, omdat gij de eenige zijt, die mij kunt helpen in de zending, mij zoojuist vanwege Hare Majesteit werd opgedragen.

— Is het dan uw geheim?

— Neen mijnheer, het is een geheim van de koningin.

— En heeft Hare Majesteit u toegestaan, het mij toe te vertrouwen?

— Neen mijnheer, integendeel, zij heeft strikte geheimhouding geboden.

— Waarom wilt ge haar dan tegenover mij verraden?

— Omdat ik, gelijk ik zeide, zonder u niets kan uitrichten en ik vrees, dat ge mij de gunst, die ik u kon verzoeken, zult weigeren, wanneer gij mijn oogmerken niet kent.

— Behoud uw geheim, jongeman, en zeg mij wat ge van mij verlangt.

— Ik verlang, dat ge bij den heer des Essarts een verlof van vijftien dagen voor mij tracht te verkrijgen.

— Wanneer?

— Met ingang van heden.

— Wilt gij Parijs verlaten?

— Ik heb een missie te vervullen.

— Kunt ge mij zeggen waarheen?

— Naar Londen.

— Is er iemand die er belang bij heeft, dat gij uw doel niet bereikt?

— De kardinaal zou, geloof ik, alles ter wereld willen geven als hij mij kon terughouden.

— En vertrekt u alleen?

— Ja, ik vertrek alleen.

— Ga in dat geval niet voorbij Bondy, dat zeg ik u zoowaar ik Tréville heet!

— Waarom niet?

— Omdat men er u zal vermoorden.

— Dan zal ik sterven voor mijn plicht!

— Ja, doch in dat geval wordt uw missie niet vervuld

— Dat is waar, zei d'Artagnan.

— Geloof mij, vervolgde Tréville, in ondernemingen van dezen aard tellen vier man nog maar voor één.

— Gij hebt gelijk, mijnheer, doch gij kent Athos, Porthos en Aramis, en weet dat ik op hen kan bouwen.

— Zonder hun het geheim toe te vertrouwen, dat ik niet heb willen weten?

— Wij hebben elkaar eens en voor altijd trouw gezworen, en wanneer gij hen zegt, van mijn oprechte bedoelingen overtuigd te zijn, zullen zij even bescheiden zijn als gij.

— Ik heb voor ieder van hen een voorwendsel om hun veertien dagen verlof te geven, voor Athos, om bij de baden van Forges genezing te zoeken voor zijn schouder, waaraan hij nog steeds lijdt, en voor Porthos en Aramis om hun vriend gezelschap te houden, daar zij hem in zulke omstandigheden niet alleen mogen laten. De toezending van hun verlofpassen zal tot teeken dienen, dat ik in hun reis toestem.

— Dank u mijnheer, u bent wel goed!

— Ga hen dus oogenblikkelijk opzoeken en zorg dat alles nog vannacht in orde komt. Neen, schrijf eerst uw verzoekschrift aan den heer des Essarts. Misschien zijt ge gevolgd door een spion, zoodat uw bezoek, dat in dat geval reeds aan den kardinaal bekend is, door een verzoekschrift is verklaard.

D'Artagnan stelde het verzoekschrift op en mijnheer de Tré-

ville beloofde, dat om twee uur in den morgen de verlofpassen aan de verschillende adressen bezorgd zouden zijn.

— Wees zoo goed, het mijne bij Athos te laten afgeven, verzocht d'Artagnan, ik durf niet goed naar mijn eigen woning terug te keeren uit vrees, er een noodlottige ontmoeting te hebben.

— Ik zal er voor zorgen. Tot ziens en goede reis. A propos! riep Tréville den jongeman na.

D'Artagnan keerde zich om.

— Heb je geld?

D'Artagnan rammelde met den geldzak, dien hij in zijn buis droeg.

— Genoeg? vroeg Tréville.

— Driehonderd goudstukken.

— Goed, daarmee kan men tot het eind van de wereld komen. Ga nu maar.

D'Artagnan groette den heer de Tréville, die hem de hand toestak, welke de jongeman met eerbiedige dankbaarheid drukte. Sinds zijn aankomst te Parijs had hij reden te over om dezen man te prijzen, die zich nooit anders dan grootmoedig, hartelijk en toch waardig had betoond.

Zijn eerste bezoek gold nu Aramis. Hij had zijn vriend niet gezien na den bewusten avond, waarop hij mevrouw Bonacieux was gevolgd. Bovendien herinnerde hij zich de bedroefde uitdrukking, die dikwijls op het gelaat van den jongen musketier stond te lezen. Ook hedenavond trof hij Aramis in droef gepeins verzonken aan. D'Artagnan vroeg hem, wat toch de oorzaak van die zwaarmoedigheid was, doch Aramis excuseerde zich, door te wijzen op een commentaar op den Heiligen Augustinus, dat hij in het Latijn voor de volgende week moest gereed hebben en dat hem veel hoofdbreken kostte.

De beide vrienden zaten eenigen tijd te praten, toen een bediende van den heer Tréville binnentrad met een verzegeld pakket.

— Wat is dat? vroeg Aramis.

— De verlofpas waar u om hebt verzocht, mijnheer, antwoordde de lakei.

— Maar ik heb in het geheel geen verlof gevraagd! riep Aramis uit.

— Zwijg en neem het aan, sprak d'Artagnan, en gij, vervolgde hij, zich tot den dienaar wendend, hier hebt gij wat geld voor uw moeite. Zeg aan mijnheer de Tréville, dat mijnheer Aramis hem vriendelijk bedankt. Gij kunt gaan.

De lakei boog tot den grond en vertrok.

— Wat moet dat beteekenen? vroeg Aramis.

— Neem alles mee wat ge noodig hebt voor een reis van veertien dagen en volg mij.

— Wat, moet ik Parijs verlaten, op dit oogenblik, en zonder te weten wat....

Hij zweeg plotseling.

— Wat er van haar geworden is, wilt ge zeggen, voltooide d'Artagnan.

— Van wie?

— Van de vrouw die hier was, de vrouw met den geborduurden zakdoek.

— Wie heeft je gezegd, dat hier een vrouw is geweest? vroeg Aramis, doodsbleek wordend.

— Ik heb haar gezien.

— En weet je wie zij is?

— Ik kan het vermoeden.

— Luister, zei Aramis, als je zooveel weet, kun je mij dan ook zeggen, wat er van haar geworden is?

— Ik veronderstel dat zij naar Tours is teruggekeerd.

— Naar Tours? Ja ja, ik merk wel dat je haar kent. Maar hoe kan zij naar Tours zijn teruggekeerd, zonder mij er iets van te zeggen!

— Zij vreest, gearresteerd te zullen worden.

— Waarom heeft zij mij dan niet geschreven?

— Uit angst, u te compromitteeren.

— O d'Artagnan, je geeft mij het leven terug! riep Aramis uit. Ik waande mij veracht, verraden. Ik was zoo blij, haar weer te zien! Ik durfde niet gelooven, dat zij voor mij haar

leven had gewaagd, maar toch, voor welke andere reden zou zij dan naar Parijs zijn gekomen?

— Voor dezelfde reden die ons naar Engeland doet gaan.

— En wat is die reden? vroeg Aramis.

— Die zult ge eens weten, Aramis, doch voor het oogenblik zal ik hetzelfde stilzwijgen bewaren als de *nicht van den doctor*.

Aramis glimlachte bij de herinnering aan het sprookje, dat hij destijds zijn vrienden had opgedischt.

— Welnu dan, als zij Parijs verlaten heeft en jij, d'Artagnan, daar zeker van bent, houdt niets mij meer hier en ben ik bereid je te volgen. Waar gaan we nu heen?

— Naar Athos voor het oogenblik, en ik verzoek je voort te maken, want wij hebben reeds te veel tijd verloren. A propos, breng eerst Bazin op de hoogte.

— Moet Bazin met ons mee? vroeg Aramis.

— Misschien. In elk geval zal het verstandig zijn, hem nu althans mee te nemen naar Athos.

Aramis riep Bazin en beval hem, zich ten huize van den heer Athos bij hem te voegen. Daarop nam hij zijn mantel, zijn degen en zijn drie pistolen, en trok drie of vier laden tevergeefs open om te zien, of er niet nog ergens een pistool slingerde. Nadat hij zich had overtuigd, dat dit onderzoek vruchteloos was, volgde hij d'Artagnan, zich afvragend, hoe het mogelijk was, dat deze jongen even goed als hijzelf wist wie de vrouw was, wie hij gastvrijheid had verschaft, en zelfs beter dan hij, wist, wat er van haar was geworden.

Bij het verlaten van zijn woning legde Aramis zijn hand op den arm van d'Artagnan en vroeg, den jongeman strak aankijend:

— Heb je met niemand over die vrouw gesproken?

— Met geen mensch ter wereld.

— Zelfs niet met Athos en Porthos?

— Ik heb er geen woord tegen hen over gerept.

— Des te beter.

Gerust omtrent dit zeer voorname punt, vervolgde Aramis

zijn weg met d'Artagnan, en weldra hadden beiden het huis van Athos bereikt.

Zij vonden hem met zijn verlofpas in de eene en een brief van den heer de Tréville in de andere hand.

— Kunt gij me wellicht verklaren wat deze pas, en de brief, dien ik zooeven ontving, te beteekenen hebben? vroeg hij zijn vrienden verwonderd.

De brief luidde:

"Waarde Athos, ik ben bereid, daar uw gezondheid het volstrekt noodzakelijk maakt, u een rusttijd van veertien dagen toe te staan. Ga de baden van Forges gebruiken of waar ge anders heen wilt, zoodat ge spoedig geheel genezen zult zijn.

Uw toegenegen

Tréville."

— Welnu, die verlofpas en die brief beteekenen, dat je mij moet volgen, beste Athos.

— Naar Forges?

— Of ergens anders heen.

— Voor den dienst des konings?

— Voor den koning of voor de koningin, zijn wij niet de dienaren van Hunne Majesteiten beiden?

Op dit oogenblik trad Porthos binnen.

— Dat is me wat moois, zei hij, sinds wanneer stuurt men de musketiers verlofpassen, zonder dat zij er om gevraagd hebben?

— Sinds zij vrienden hebben, die er voor hen om vragen! antwoordde d'Artagnan.

— Ah, het schijnt, dat er wat nieuws op til is! riep Porthos uit.

— Ja, wij gaan op reis, verklaarde Aramis.

— Waarheen? vroeg Porthos.

— Ik weet het niet, op mijn woord niet, sprak Athos. Dat moet je aan d'Artagnan vragen.

— We gaan naar Londen, heeren, zei d'Artagnan.

— Naar Londen? riep Porthos uit. En wat gaan we in Londen doen?

— Dit is iets, wat ik u niet kan zeggen, heeren, doch gij moet vertrouwen in mij hebben.

— Maar om naar Londen te gaan, zei Porthos weer, moet men geld hebben en dat heb ik niet!

— Ik ook niet, zei Aramis.

— Ik ook niet, zei Athos.

— Maar *ik* heb het! riep d'Artagnan uit, haalde zijn schat uit zijn zak, en zette dien op de tafel. In dezen zak zitten driehonderd goudstukken. Laten we ieder vijfenzeventig nemen, dat zullen wij noodig hebben om heen en terug naar Londen te gaan. Bovendien, weest maar gerust, wij zullen heusch niet allen in Londen aankomen.

— Waarom?

— Omdat, naar alle waarschijnlijkheid, wel één van ons onderweg zal blijven steken.

— Gaan wij dan een veldtocht ondernemen?

— En een allergevaarlijksten, dat verzeker ik je.

— Maar als we ons leven wagen, zou ik wel willen weten waarom, zei Porthos.

— Daar kom je wel verder mee! schamperde Athos.

— Toch, zei Aramis, ben ik het met Porthos eens.

— Heeft de koning de gewoonte u rekening en verantwoording te geven? Neen, hij zegt u heel eenvoudig: heeren, er wordt in Gasconje of in Vlaanderen gevochten, gaat vechten, en jelui gaat. Waarom? Daar vraagt ge niet eens naar.

— D'Artagnan heeft gelijk, zei Athos, we krijgen ieder verlof van Tréville en driehonderd goudstukken van ik-weet-niet-wien. Laten wij ons leven wagen, waar men het ons gebiedt. Is het leven trouwens wel de moeite van zooveel vragen waard? D'Artagnan, ik ben bereid je te volgen.

— Ik ook, zei Porthos.

— En ik ook, zei Aramis. Ik ben er niet rouwig om, Parijs te verlaten. Ik heb ontspanning noodig.

— Welnu, gij zult ontspanning hebben heeren, weest maar niet bang! verzekerde d'Artagnan.

— En wanneer vertrekken we? vroeg Porthos.

— Dadelijk, antwoorddé d'Artagnan, er valt geen minuut te verliezen.

— Hé, Grimaud, Planchet, Mousqueton, Bazin! riepen de vier jongelieden tot hun lakeien. Vet onze laarzen in en haalt de paarden van het hoofdkwartier.

Men moet namelijk weten, dat de musketiers hun paarden en die hunner lakeien in het hoofdkwartier stalden als in een kazerné.

Planchet, Grimaud, Mousqueton en Bazin vertrokken in allérijl.

— Laten we nu ons plan de campagne opmaken, zei Porthos. Waar gaan we het eerst heen?

— Naar Calais, zei d'Artagnan, dat is dé kortste weg om naar Londen te gaan.

— Welnu, zei Porthos, dan weet ik raad.

— Laat hooren.

— Vier mannen die samen op reis gaan, zouden verdenking opwekken; d'Artagnan geeft ieder van ons zijn instructies. Ik ga vooruit over Boulogne om den weg te verkennen, Athos vertrekt twee uur later over Amiens, Aramis volgt ons over Noyon en d'Artagnan gaat zooals hij wil, maar in de kleeren van Planchet, terwijl deze ons volgt in d'Artagnans uniform van de garde.

— Heeren, zei Athos, ik vind, dat het niet aangaat, de lakeien in een dergelijke zaak te betrekken; door edellieden kan een geheim bij toeval verraden worden, doch door lakeien wordt het bijna zeker verkocht.

— Het plan van Porthos lijkt me daarom onuitvoerbaar, zei d'Artagnan, daar ik zelf niet weet, welke instructies ik zou moeten geven. Ik ben brenger van een brief, meer niet, ik heb geen drie afschriften van dien brief en kan ze ook niet maken, daar hij verzegeld is; volgens mij moeten we dus samen reizen. Die brief zit hier, in dezen zak; hij wees op den zak waar

zich de brief bevond. Als ik gedood word, neemt een van u hem over en vervolgt den weg; wordt hij gedood, dan is de derde aan de beurt en zoo voort.... als een van ons maar aankomt!

— Bravo, d'Artagnan, riep Athos uit, ik ben jouw meening toegedaan. We moeten bovendien consequent zijn, ik ga de baden gebruiken en gij vergezelt me, doch in plaats van de baden van Forges, zal ik zeebaden nemen, daar ben ik vrij in. Als men ons wil arresteeren, laat ik den brief van mijnheer de Tréville zien en jelui je verlofpassen; als men ons aanvalt, kunnen wij ons verdedigen; als men ons ondervraagt, houden wij hardnekkig vol dat we geen andere bedoeling hebben dan eenige malen in zee kopje-onder te gaan; ze zouden het te gemakkelijk hebben met vier afzonderlijke mannen, terwijl vier mannen tezamen een troep vormen. Wij zullen onze lakeien met pistolen en karabijnen bewapenen; als men een leger op ons afstuurt, zullen we slag leveren, en hij die dit alles overleeft, zal, zooals d'Artagnan gezegd heeft, den brief bezorgen.

— Goed zoo, riep Aramis uit. Je spreekt niet dikwijls, Athos, maar àls je het doet, spreek je als Brugman. Ik neem het plan van Athos aan. En jij, Porthos?

— Ik ook, zei Porthos, als het d'Artagnan goeddunkt. Hij moet den brief bezorgen, dus hij is het hoofd van de onderneming. Hij moet beslissen en wij zullen wel uitvoeren.

— Welnu dan, zei d'Artagnan, ik beslis, dat het plan van Athos wordt aangenomen en dat we binnen een half uur vertrekken.

— Aangenomen! riepen de drie musketiers in koor.

En ieder nam zijn vijfenzeventig goudstukken uit den zak en maakte zich gereed, om op het afgesproken uur te vertrekken.

XX.

DE REIS.

Om vier uur in den ochtend verlieten onze vier avonturiers Parijs door de poort van St. Denis; gedurende den geheelen nacht spraken zij geen woord, want onwillekeurig voelden

zij zich beklemd door de duisternis en overal meenden zij hinderlagen te zien.

Bij de eerste stralen van den nieuwen dag raakten de tongen los; met de zon kwam de vroolijkheid terug en weldra voelden zij zich als op den vooravond van een slag; de harten bonsden, de oogen lachten en men besefte, dat het leven, dat men misschien moest achterlaten, per slot van rekening toch iets goeds was.

De aanblik van de karavaan was overigens zeer indrukwekkend: de zwarte paarden der musketiers, hun krijgshaftige houding, de gewoonte, werktuigelijk in het gelid te rijden, waardoor zelfs ondanks het strikste incognito hun rang zou zijn verraden.

De knechten volgden, tot de tanden gewapend.

Alles ging goed tot Chantilly, waar men tegen acht uur 's morgens aankwam. Zij moesten nu ontbijten. Bij een herberg met een uithangbord, voorstellende St. Martijn, die de helft van zijn mantel aan een arme gaf, stegen zij af en gelastten de knechten, de paarden niet af te zadelen en zich gereed te houden, onmiddellijk weer te vertrekken.

De vier vrienden traden de gelagkamer binnen en namen plaats aan een der tafels. Aan dezelfde tafel zat een edelman, die zoojuist den weg van Dammartin was afgekomen, te ontbijten. Hij begon over koetjes en kalfjes, onze reizigers antwoordden; hij dronk op hun gezondheid en het viertal beantwoordde die beleefdheid.

Op het oogenblik echter toen Mousqueton kwam zeggen, dat de paarden gereed waren, en de reizigers van tafel opstonden, stelde de vreemdeling aan Porthos voor, op de gezondheid van den kardinaal te drinken. Porthos verklaarde, dat hij niets liever wilde, mits de onbekende dan ook op de gezondheid van den koning wilde drinken. Hierop riep de vreemdeling uit, dat hij geen anderen koning erkende dan Zijne Eminentie. Porthos schold hem uit voor dronkaard en de ander trok zijn degen.

— Je hebt een dwaasheid begaan, zei Athos, maar er is

niets aan te doen, je kunt nu niet meer terug. Dood dien man en haal ons zoo spoedig mogelijk in.

De overige drie vrienden stegen te paard en vertrokken met lossen teugel, terwijl Porthos zijn tegenstander beloofde, hem met alle in de schermkunst bekende stooten te zullen doorboren.

— Dat is één! riep Athos uit, nadat zij zoowat vijftig pas hadden afgelegd.

— Maar waarom heeft die man juist Porthos aangevallen? vroeg Aramis.

— Omdat Porthos het hoogste woord van ons vieren heeft en hij hem daarom voor den aanvoerder heeft aangezien, verklaarde d'Artagnan.

— Ik heb altijd gezegd, dat die jongen uit Gasconje een eeuwige bron van wijsheid is, mompelde Athos.

En de reizigers vervolgden hun weg.

Te Beauvais gunden zij zich een oponthoud van twee uur, zoowel om de paarden te laten uitrusten, als om op Porthos te wachten. Toen deze evenwel na twee uur nog niet was verschenen en er ook geen bericht van hem kwam, begaven zij zich weer op weg.

Op een mijl afstands van Beauvais, waar de weg tusschen twee berghellingen loopt, ontmoetten zij acht of tien mannen die, profiteerend van het feit, dat de bestrating op die plek slecht was, gaten in den grond groeven en modderige voren veroorzaakten.

Aramis, vreezende zijn laarzen te zullen bevlekken in dien kunstmatigen modderpoel, gaf hun een geduchten uitbrander; Athos wilde hem weerhouden, doch het was reeds te laat. De werklui begonnen de reizigers te bespotten en prikkelden door hun brutaliteit zelfs den kalmen Athos, die zijn paard op een van hen in joeg. Hierop slopen de mannen één voor één achteruit naar een greppel, waar zij ieder een verborgen musket uit te voorschijn haalden. Het gevolg was, dat onze reizigers zich letterlijk een weg tusschen de wapenen moesten banen. Aramis kreeg een kogel in den schouder en Mousqueton een in het vleezige gedeelte dat de voortzetting van de lendenen

vormt. Alleen Mousqueton viel dan ook van zijn paard, niet omdat hij zoo ernstig gekwetst was, maar omdat hij, daar hij zijn wond niet zien kon, meende dat hij er verschrikkelijk aan toe was.

— Het is een hinderuis, zei d'Artagnan, laten wij geen kruit verschieten, doch liever verdergaan.

Aramis, zoo gewond als hij was, greep zijn paard bij de manen en liet zich voorttrekken tot bij de anderen. Het paard van Mousqueton haalde hen in en galoppeerde zonder ruiter mee in het gelid.

— Dat kan ons tot reservepaard dienen, zei Athos.

— Ik had liever een hoed, antwoordde d'Artagnan, de mijne is door een kogel meegenomen. Het is nog maar een geluk, dat de brief, dien ik moet bezorgen, er niet in zat!

— Ja, maar zij zullen onzen armen Porthos dooden als hij die plek voorbijkomt! sprak Aramis.

— Als Porthos goed ter been was, had hij ons al ingehaald, hernam Athos, maar ik geloof, dat die zoogenaamde dronkaard, toen het er op aan kwam, wel nuchter zal zijn geworden.

Zij galoppeerden nog twee uur door, totdat de paarden zoo moe waren geworden, dat het gevaar bestond, dat zij den dienst weldra zouden wegeren.

De reizigers hadden een binnenweg ingeslagen, in de hoop zoodoende minder gehinderd te zullen worden, doch bij Crèvecoeur erklaarde Aramis, niet verder te kunnen. Inderdaad had hij reeds alle standvastigheid, die hij onder zijn elegant uiterlijk verborg, moeten inspannen, om het nog zoover te brengen. Hij werd steeds bleeker en de anderen moesten hem op zijn paard ondersteunen. Voor de deur van een herberg hielpen zij hem van zijn paard en lieten Bazin bij hem, die trouwens bij schermutselingen eerder lastig dan nuttig was. Hierna vertrokken zij, in de hoop, den nacht in Amiens te kunnen doorbrengen.

— Voor den duivel, mompelde Athos, nadat zij zich weer op weg hadden begeven en de troep geslonken was tot slechts twee meesters en twee knechten, nu verzeker ik je, dat niemand

meer van mij verkrijgt dat ik een mond open doe of een degen trek van hier tot Calais. Ik zweer je....

— Laten we niet zweren, zei d'Artagnan, laten wij liever doorrijden, tenminste, als onze paarden nog willen!

En de reizigers drukten hun paarden de sporen in de flanken, na welke opwekking de dieren hun krachten herwonnen. Te middernacht kwamen zij te Amiens aan, waar zij afstegen voor de herberg De Gouden Lelie.

De herbergier zag er uit als de braafste man ter wereld; hij ontving de gasten met een blaker in de eene en zijn katoenen slaapmuts in de andere hand. Hij verklaarde, dat hij voor ieder van de heeren een fraaie slaapkamer had, doch ongelukkigerwijze waren die kamers elk aan een ander eind van het huis gelegen. D'Artagnan en Athos weigerden; de waard verzekerde dat hij geen andere had, die waardig waren Hunne Excellenties te herbergen, de beide vrienden verklaarden, dat zij dan liever in de gelagkamer sliepen, ieder op een matras, die men op den grond zou spreiden. De waard drong aan, de reizigers hielden vol en aan hun wensch moest tenslotte worden voldaan.

Zij hadden juist hun bed in orde gebracht en de deur van binnen versperd, toen er op een der vensterliuken, die op de binnenplaats uitkwamen, werd geklopt. Zij vroegen wie er was, herkenden de stemmen van hun knechten en deden open.

Het waren inderdaad Planchet en Grimaud.

— Grimaud kan wel alleen op de paarden passen, zei Planchet, als de heeren het goedvinden, zal ik voor hun deur gaan liggen, dan kunnen zij er zeker van zijn, niet overvallen te worden.

— Waar zul je dan op slapen? vroeg d'Artagnan.

— Dit is mijn bed, antwoordde Planchet, en hij liet een bos stroo zien.

— Kom dan maar, zei d'Artagnan, je hebt gelijk; het gezicht van den herbergier bevalt mij niet, het is mij al te vriendelijk!

— Mij staat het ook niet aan, zei Athos.

Planchet klom door het venster en ging voor de deur liggen, terwijl Grimaud naar den stal ging, met de belofte, dat hij en de vier paarden 's ochtends om vijf uur gereed zouden zijn.

De nacht verliep vrij rustig; wel trachtte men tegen twee uur de deur te openen, doch daar Planchet onmiddellijk ontwaakte en "wie daar?" riep, antwoordde men, dat het een vergissing was, waarop alles weer stil werd.

Om vier uur in den morgen hoorde men een verschrikkelijk rumoer uit de stallen. Grimaud had de staljongens willen wekken, doch deze hadden hem afgeranseld. Toen Athos en d'Artagnan hun raam openden zagen zij den armen jongen bewusteloos liggen, het hoofd gespleten door een slag met een hooivork.

Planchet ging naar de binnenplaats en wilde de paarden zadelen, doch de dieren waren verstijfd. Alleen dat van Mousqueton, dat zes uur zonder berijder had geloopen, had de reis kunnen voortzetten, doch door een onbegrijpelijke vergissing had de veearts, die gehaald was om een paard van den herbergier ader te laten dat van Mousqueton onder handen genomen.

De zaken begonnen verontrustend te worden; deze voortdurende tegenspoed kon wel toevallig zijn, doch even goed kon er een complot achter steken. Athos en d'Artagnan verlieten de herberg, terwijl Planchet ging vragen, of er in den omtrek geen drie paarden te koop waren. Voor de deur stonden twee geheel gezadelde paarden, frisch en sterk; dit was juist wat men noodig had. Planchet vroeg, waar de eigenaars waren en men antwoordde hem, dat deze den nacht eveneens in de herberg hadden doorgebracht en op dat oogenblik juist met den waard hun rekening vereffenden.

Athos ging naar beneden om ook de vertering te betalen, terwijl d'Artagnan en Planchet buiten de deur wachtten; de waard bevond zich in een afgelegen benedenvertrek en men verzocht Athos, zich eveneens daarheen te begeven.

Athos trad geheel argeloos binnen en haalde twee goudstukken te voorschijn, om te betalen. De waard was alleen en zat achter zijn bureau, waarvan een der laden openstond. Hij

nam het geld aan, keerde het om en om en riep plotseling luidkeels, dat het valsche munt was, en dat hij Athos zoowel als diens vriend zou laten arresteeren.

— Snaak, riep Athos, op hem toetredend, ik zal je je ooren afsnijden!

Op hetzelfde oogenblik traden vier gewapende mannen binnen en wierpen zich op hem.

— Ik ben overweldigd! riep Athos uit al zijn krachten. Maak dat je wegkomt, d'Artagnan, rijd wat je kunt!

En hij liet twee pistoolschoten knallen.

D'Artagnan en Planchet lieten zich dit geen tweemaal zeggen. Zij maakten zich meester van de beide paarden, die voor de deur stonden, sprongen er op, gaven ze de sporen en vertrokken in vollen galop.

— Heb je gezien, wat er van Athos is geworden? vroeg d'Artagnan onder het voortrijden aan zijn knecht.

— Ik heb er twee door zijn schoten zien vallen, antwoordde Planchet, en door de glazen deur zag ik hem met de beide anderen schermen.

— Moedige Athos, mompelde d'Artagnan, ik moet er niet aan denken, dat ik hem zoo in den steek heb gelaten! Trouwens, misschien wacht ons binnen een paar minuten hetzelfde lot! Voorwaarts, Planchet, je bent een dappere jongen.

— Dat zei ik u immers, mijnheer! antwoordde Planchet. De Picardiërs vallen mee in het gebruik. Bovendien ben ik hier in mijn eigen land en dat moedigt me aan.

Zij spoorden hun paarden nog meer aan en kwamen zonder eenig verder oponthoud te St. Omer aan. Hier namen zij de paarden bij den teugel en aten een boterham uit het vuistje, waarna zij verder gingen.

Op honderd pas afstands van Calais viel eensklaps het paard van d'Artagnan neer. Er was geen mogelijkheid om het te doen opstaan en het bloed vloeide het dier uit neus en oogen. Nu bleef nog dat van Planchet over, doch dit paard was stokstijf blijven staan en door geen middel aan het loopen te krijgen.

Gelukkig bevonden zij zich, gelijk wij gezegd hebben, dicht

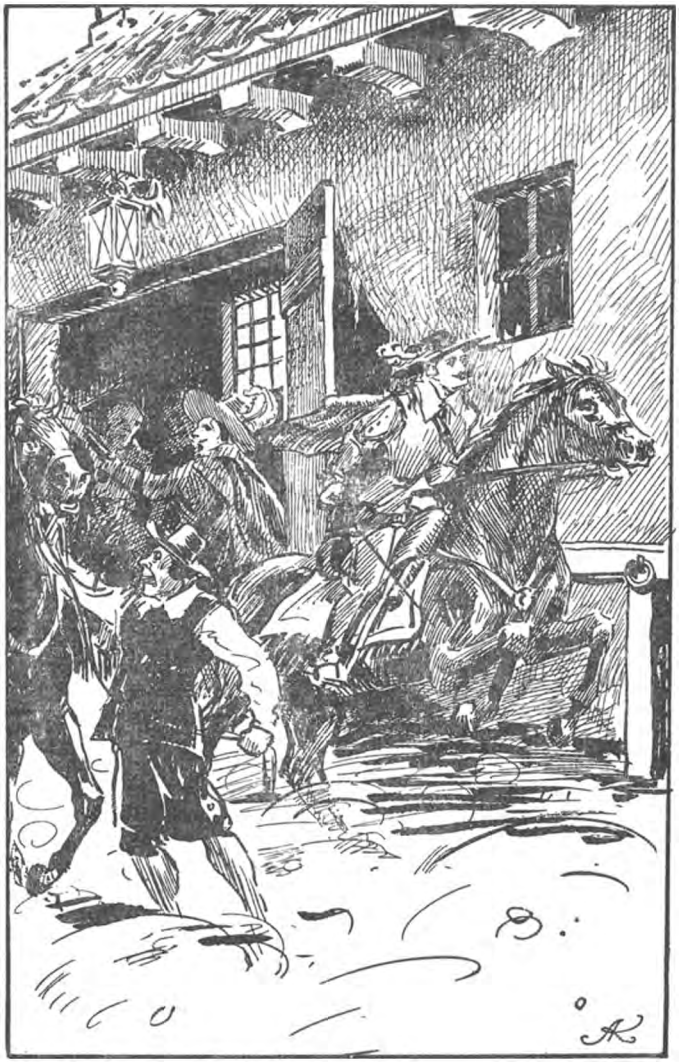

Maak dat je wegkomt, d'Artagnan, rijd wat je kunt!

bij de stad. Zij lieten de beide rijdieren op den weg staan en liepen zoo vlug zij konden naar de haven. Planchet maakte zijn meester opmerkzaam op een edelman, die, gevolgd door zijn dienaar, een vijftig schreden voor hen uitliep. Haastig liepen zij den edelman achterna, die zelf ook haast scheen te hebben. Zij laarzen waren met stof bedekt en hij vroeg, of hij niet meteen naar Engeland kon oversteken.

— Niets liever dan dat, zei de kapitein van een vaartuig dat zeilklaar lag, maar vanochtend is er bevel uitgevaardigd, dat niemand zonder verlof van den kardinaal mag vertrekken.

— Ik heb verlof van den kardinaal, antwoordde de edelman, terwijl hij een papier te voorschijn haalde. Hier is het.

— Laat het dan teekenen door den gouverneur van de haven, zei de kapitein, en gun mijn schip de voorkeur.

— Waar kan ik den gouverneur vinden?

— Op zijn buiten.

— Waar ligt dat buiten?

— Een kwartmijl van de stad, kijk, gij kunt het van hier zien, aan den voet van dien heuvel, met het leien dak.

— Heel goed, sprak de edelman.

En gevolgd door zijn lakei sloeg hij den weg in, die naar het buiten van den gouverneur leidde.

D'Artagnan en Planchet volgden den edelman op eerbiedigen afstand.

Buiten de stad gekomen, versnelde d'Artagnan zijn pas en haalde den ander juist in, toen deze een boschje wilde ingaan.

— Mijnheer, sprak d'Artagnan, u schijnt haast te hebben.

— De grootst mogelijke haast, mijnheer.

— Dat is ellendig, want daar ik zelf ook haast heb, had ik u een dienst willen vragen.

— Wat voor dienst?

— Mij te laten voorgaan!

— Onmogelijk! sprak de edelman. Ik heb zestig mijlen afgelegd in vierenveertig uur en ik moet morgenmiddag om twaalf uur te Londen zijn!

— Ik heb denzelfden weg in veertig uur afgelegd en ik moet al om tien uur in Londen zijn!

— Het spijt mij, mijnheer, maar ik ben het eerst gekomen en zal niet als tweede verder gaan.

— Ik ben in dienst van den koning! riep de edelman uit.

— Ik ben in dienst van mezelf! antwoordde d'Artagnan.

— Het schijnt dat u ruzie wilt zoeken.

— Wel ja, wat anders?

— Wat wilt ge dan van mij?

— Zoudt ge het graag willen weten?

— Natuurlijk.

— Welnu dan, ik wil den pas, dien gij bij u hebt, want ik heb er geen en ik heb er een noodig.

— U maakt gekheid, veronderstel ik.

— Ik maak nooit gekheid.

— Laat mij er door!

— Ik laat u niet door.

— Dan zal ik je ribben breken, jongeman! Kom Lubin, geef mij de pistolen.

— Planchet, riep d'Artagnan, reken jij met den knecht af, terwijl ik mij met den meester bezighoud!

Planchet, aangemoedigd door zijn eerste heldendaad, sprong op Lubin toe, en daar hij forsch en sterk was, wierp hij hem achterover op den grond en drukte hem de knie op de borst.

— Ga uw gang, mijnheer, sprak hij, ik ben klaar.

Dit ziende, greep de onbekende edelman zijn degen en viel d'Artagnan aan, doch deze was hem te sterk af.

In den tijd van drie seconden gaf d'Artagnan hem drie degenstooten, bij elken stoot uitroepend:

— Eén voor Athos, één voor Porthos, één voor Aramis!

Bij den derden stoot viel de edelman als een blok lood neer.

D'Artagnan meende, dat hij dood of althans bewusteloos was, en trad al naderbij om hem het geschrift te ontnemen, doch op het oogenblik, toen hij de hand uitstak, gaf de onbekende, die zijn degen niet had losgelaten, hem een steek in de borst en riep:

— En één voor uzelf!

— Ja, één voor mijzelf, lest best! schreeuwde d'Artagnan woedend terug, en met zijn vierden degenstoot nagelde hij zijn tegenstander met den buik aan den grond vast.

Dit keer sloot de edelman de oogen en viel in zwijm.

D'Artagnan doorzocht den zak waarin hij hem den pas had zien wegbergen, en nam het papier eruit. De in het geschrift vermelde naam luidde: graaf de Wardes.

Hij wierp en laatsten blik op den mooien jongeman, die nauwelijks vijfentwintig kon zijn en dien hij bewusteloos, misschien wel dood moest achterlaten en slaakte een zucht bij de gedachte aan het zonderlinge noodlot, dat de menschen er toe brengt elkanders leven te vernietigen, terwille van belangen, waarvan zij tevoren niet eens het bestaan vermoeden.

Hij werd echter uit zijn gepeins opgeschrikt door het gebrul van Lubin, die uit alle macht om hulp riep.

Planchet greep hem vast in den hals en kneep hem zoo vast mogelijk de keel dicht.

— Mijnheer, zei hij, zoolang ik hem vasthoud, zal hij niet schreeuwen, maar zoodra ik hem loslaat, begint hij weer. Hij lijkt me een Normandiër en dat zijn koppige lui!

En werkelijk, hoe benauwd hij het ook had, trachtte Lubin nog eenige klanken uit te brengen.

— Wacht maar even, zei d'Artagnan. Hij nam zijn zakdoek en knevelde den schreeuwenden knecht.

— Laten we hem nu aan een boom binden, zei Planchet.

Deze karwei werd met groote nauwgezetheid uitgevoerd. Daarna werd graaf de Wardes naast zijn knecht neergelegd en daar de schemering reeds inviel en het tweetal, de geknevelde en de gekwetste, zich eenige schreden diep in het boschje bevond, was het waarschijnlijk, dat bij tot den volgenden morgen zoo moesten blijven liggen.

— En nu naar den gouverneur! riep d'Artagnan uit.

— Maar ik geloof dat u gewond bent, mijnheer! sprak Planchet.

— Dat komt er niet op aan, eerst de zaken, dan mijn wond, die mij overigens niet zeer gevaarlijk toeschijnt.

En beiden begaven zich met haastige schreden op weg naar het buiten van den waardigen ambtenaar.

Men diende hem aan als graaf de Wardes en d'Artagnan kon binnengaan.

— Hebt u een door den kardinaal geteekenden pas? vroeg de gouverneur.

— Ja mijnheer, antwoordde d'Artagnan, hier is hij.

— Maar dat is een speciale aanbeveling van den kardinaal! riep de gouverneur uit.

— Dat kan, hernam d'Artagnan, want ik ben een zijner meest getrouwe dienaren.

— Men zegt, dat Zijne Eminentie iemand den overtocht naar Engeland wil beletten.

— O ja, zei d'Artagnan, dat is een zekere d'Artagnan, een edelman uit Béarn, die met drie vrienden uit Parijs is vertrokken om zich naar Londen te begeven.

— Kent u hem persoonlijk? vroeg de gouverneur.

— Wien?

— Dien d'Artagnan?

— O, uitstekend.

— Geef mij dan een beschrijving van hem.

— Dat is heel gemakkelijk.

En d'Artagnan gaf trek voor trek de beschrijving van den graaf de Wardes.

— Heeft hij iemand bij zich? vroeg de gouverneur.

— Ja, een knecht, Lubin genaamd.

— Men zal een oogje op hen houden en wanneer het ons gelukt, de hand op hen te leggen, kan Zijne Eminentie gerust zijn, want dan worden zij onder verzekerd geleide naar Parijs teruggebracht.

— Daardoor zult gij den kardinaal niet weinig verplichten, mijnheer! verzekerde d'Artagnan.

— Spreekt gij den kardinaal bij uw terugkomst, mijnheer de graaf?

— Zonder twijfel.

— Zeg hem dan, alstublieft, dat ik zijn onderdanige dienaar ben.

— Het zal niet mankeeren.

Door deze belofte verheugd, teekende de gouverneur het paspoort voor gezien en gaf het d'Artagnan terug.

Deze verspilde geen tijd met nuttelooze plichtplegingen; hij groette den gouverneur, bedankte hem en ging heen.

Buiten gekomen, zetten Planchet en hij het op een loopen. Zij maakten een langen omweg, vermeden het bosch en kwamen door een andere poort in de stad terug.

Het vaartuig lag nog steeds gereed om te vertrekken en de kapitein wachtte op de kade.

— Welnu! riep hij, d'Artagnan ontwarend.

— Hier is mijn geteekende pas, sprak deze.

— En die andere heer?

— O, hij gaat vandaag niet weg, zei d'Artagnan, doch wees gerust, ik zal ook voor hem betalen.

— In dat geval kunnen we vertrekken, zei de kapitein.

— Goed, zei d'Artagnan.

Hij sprong met Planchet in de klaarliggende sloep en vijf minuten later waren zij aan boord.

Het was hoog tijd, want nadat zij een halve mijl gevaren hadden, zag d'Artagnan licht flitsen en hoorde hij een kanonschot. Dit was het signaal, dat de haven gesloten was.

Hij had nu tijd, zich met zijn wond bezig te houden. Zooals d'Artagnan gedacht had, was er geen gevaar bij; de punt van den degen was op een der ribben terecht gekomen en langs het been gegleden; voorts was zijn hemd terstond tegen de wond vastgeplakt, zoodat er nauwelijks eenige bloeddruppels vergoten waren.

D'Artagnan was gebroken van vermoeidheid. Men spreidde hem een matras op het dek, hij strekte er zich op uit en viel terstond in slaap.

Den volgenden ochtend, bij het krieken van den dag, be-

vond hij zich nog slechts drie of vier mijlen van de Engelsche kust, ofschoon er dien nacht weinig wind had gestaan.

Om tien uur wierp het vaartuig het anker in de haven van Dover.

Om half elf zette d'Artagnan den eersten voet op Engelschen bodem met den uitroep:

— Eindelijk ben ik er!"

Doch hij had nog niet alles bereikt: hij moest nog naar Londen. In Engeland was de dienst der posterijen goed geregeld. D'Artagnan en Planchet kregen elk een paard, een postillon reed voor hen uit en vier uur later stonden zij voor de poorten van de hoofdstad.

D'Artagnan kende Londen niet en sprak geen woord Engelsch, maar hij schreef den naam Buckingham op een stukje papier en iedereen kon hem het huis van den hertog aanwijzen.

De hertog was met den koning gaan jagen in Windsor.

D'Artagnan vroeg naar den vertrouweling, die den hertog op al diens reizen vergezelde en vloeiend Fransch sprak. Dezen vertelde hij, dat hij uit Parijs kwam voor een zaak waarvan leven en dood afhingen, en dat hij den hertog oogenblikkelijk moest spreken.

De vertrouweling van den minister, Patrick genaamd, liet dadelijk twee paarden zadelen en stond er op, den jongen garde zelf te vergezellen.

Planchet was intusschen, stijf als een plank, van zijn rijdier geheschen. De arme jongen was uitgeput, terwijl d'Artagnan zelf van ijzer scheen te zijn.

Op het kasteel van Windsor aangekomen, informeerde Patrick naar zijn meester. De koning en Buckingham waren op de valkenjacht in de moerassen, twee of drie mijlen van het kasteel.

Na twintig minuten had het tweetalde aangeduide plaats bereikt. Weldra herkende Patrick de stem van zijn meester, die zijn valk riep.

— Wat moet ik den hertog zeggen? vroeg hij aan d'Artagnan.

— Dien hem den jongeman aan, die laatst op een avond twist met hem heeft gezocht op de Pont-Neuf, tegenover de Samaritaine.

— Een rare aanbeveling!

— U zult wel zien, dat er geen betere mogelijk is.

Patrick gaf zijn paard de sporen, zocht zijn meester op en vertelde hem, wat d'Artagnan hem had voorgezegd.

Buckingham herkende d'Artagnan onmiddellijk, en daar hij wel vermoedde, dat deze hem onverwachte berichten uit Frankrijk kwam brengen, steeg hij te paard en reed regelrecht op den jongeman in de garde-uniform toe.

Patrick hield zich uit bescheidenheid op den achtergrond.

— Er is de koningin toch niets overkomen? riep Buckingham, al zijn liefde in die eene vraag leggend.

— Ik geloof het niet, doch ik meen, dat zij in groot gevaar verkeert, waaruit alleen Uwe Genade haar vermag te redden.

— Ik? Maar ik ken geen grooter geluk, dan haar van dienst te zijn. Spreek!

— Hier is een brief voor u, zei d'Artagnan.

— Een brief.... van wien?

— Van Hare Majesteit, geloof ik.

— Van Hare Majesteit, herhaalde Buckingham, die zoo bleek werd, dat d'Artagnan vreesde hem onwel te zien worden.

De hertog verbrak het zegel.

— Wat beteekent deze scheur? vroeg hij, d'Artagnan een plek in het papier aanwijzend, waar de degenpunt doorheen was gegaan.

— Ha, dat had ik niet eens gezien! riep d'Artagnan uit. Graaf de Wardes heeft mij met zijn degen dit grapje geleverd, toen hij mij in de borst kwetste.

— Bent u gewond? vroeg Buckingham, den brief openvouwend.

— O neen, het is maar een schrammetje.

— Groote hemel, wat lees ik daar! riep de hertog uit.

Patrick, blijf hier, neen, ga den koning opzoeken en vraag of Zijne Majesteit zoo genadig wil zijn, mij te excuseeren. Zeg, dat een zaak van het hoogste belang mij naar Londen terugroept. Kom mijnheer, kom!

En beiden keerden in vollen galop naar Londen terug.

XXI.

GRAVIN DE WINTER.

Onderweg liet de hertog zich door d'Artagnan op de hoogte stellen, niet van hetgeen er gebeurd was, doch van hetgeen d'Artagnan er van wist. Uit hetgeen hij van den jongeman vernam, gevoegd bij datgene wat hemzelf nog levendig voor den geest stond, kon hij zich een tamelijk zuiver denkbeeld vormen van den ernst van den toestand, terwijl het briefje der koningin, hoe kort en zakelijk dit ook gesteld was, geen twijfel liet. Wat hem echter verbaasde, was het feit, dat de kardinaal, die er toch zooveel belang bij had, dat deze jongeman niet den voet op Engelsch grondgebied zette, er niet in geslaagd was hem terug te houden. Op de uiting van deze verwondering vertelde d'Artagnan hem, welke voorzorgsmaatregelen hij had genomen, en hoe hij er, dank zij de toewijding van zijn drie vrienden, die hij bloedend onderweg had moeten achterlaten, was afgekomen met den degenstoot, die den brief van de koningin doorboord had en dien hij de Wardes op zoo verschrikkelijke wijze had betaald gezet. Terwijl de hertog luisterde naar dit verhaal, dat met den grootsten eenvoud verteld werd, keek hij den jongen man nu en dan verwonderd aan, omdat hij zooveel voorzichtigheid, moed en toewijding niet kon overeenbrengen met een gezicht, waarop ternauwernood twintig jaar te lezen waren.

De paarden stoven als de wind en binnen enkele minuten stonden ze voor de poorten van Londen. D'Artagnan had gedacht, dat de hertog bij het binnenkomen van de stad zijn snelheid zou verminderen, maar neen, hij vervolgde zijn weg

in vliegende vaart en bekommerde zich er niet om, degenen, die zich op zijn weg bevonden, te overrijden. Bij het doorrennen van de City gebeurden er inderdaad twee of drie van zulke ongevallen, maar Buckingham draaide niet eens het hoofd om ten einde te zien, wat er van hen, die hij had omvergeworpen, geworden was.

D'Artagnan volgde hem met kreten, die veel op verwenschingen geleken.

Bij het oprijden van de binnenplaats van zijn huis, sprong Buckingham van zijn paard, dat hij de teugels om den hals wierp, en begaf zich naar het bordes. D'Artagnan deed hetzelfde, met wat meer zorg voor de nobele dieren, waarvan hij de verdienste zooeven had kunnen waardeeren; doch hij werd gerustgesteld op het zien van drie of vier knechten, die uit de keukens en stallen kwamen toesnellen en zich terstond het lot van hun rijdieren aantrokken.

De hertog liep zoo snel, dat het d'Artagnan moeite kostte, hem bij te houden. Hij liep achtereenvolgens eenige salons door, die een weelde ten toon spreidden, waarvan zelfs de rijkste heeren van Frankrijk zich geen denkbeeld konden vormen, en trad eindelijk een slaapvertrek binnen, dat een wonder van smaak en rijkdom beide was. In een nevenvertrek van deze kamer was een deur in het behang, die de hertog opende met een klein gouden sleuteltje, dat aan een gouden ketting om zijn hals hing. Uit bescheidenheid hield d'Artagnan zich op den achtergrond, maar een oogenblik voordat Buckingham den drempel van deze deur overschreed, keerde hij zich om en sprak, de aarzeling van den jongeman bemerkend:

— Kom binnen, en als u het geluk te beurt valt, bij Hare Majesteit te worden toegelaten, zeg haar dan wat ge hier gezien hebt.

Aangemoedigd door deze uitnoodiging, volgde d'Artagnan den hertog, die de deur achter hem sloot.

Beiden bevonden zich thans in een kleine kapel, geheel met Perzische weefsels bekleed en schitterend verlicht door een groot aantal kaarsen. Boven een soort van altaar, onder een

hemel van blauw fluweel, en bekroond door een prachtige versiering van roode en witte pluimveeren, hing een levensgroot portret van Anna van Oostenrijk, zóó gelijkend, dat d'Artagnan een kreet van verrassing slaakte. Bijna meende hij, dat de koningin hem zou gaan toespreken.

Op het altaar, midden onder het portret, stond het kistje, dat de diamanten gespen bevatte.

De hertog trad op het altaar toe, knielde gelijk een priester voor een crucifix, en opende het kistje.

— Zie, sprak hij, en hij nam uit het kistje een lang, blauwzijden lint, dat van onder tot boven schitterde van de diamanten, dit zijn de kostbare gespen, waarmede ik mij wilde laten begraven. De koningin heeft ze mij gegeven, de koningin wil ze mij ontnemen, haar wil geschiede, gelijk die van God.

Hierop kuste hij een voor een de gespen, waarvan hij thans moest scheiden. Eensklaps stootte hij een vreeselijken kreet uit.

— Wat is er? vroeg d'Artagnan ongerust, wat is er geschied, milord?

— Alles is verloren, sprak Buckingham, bleek als een doode, twee van de twaalf gespen ontbreken, er zijn er nog slechts tien!

— Hebt gij ze verloren, milord, of zijn ze u ontstolen?

— Men heeft ze mij ontstolen! antwoordde de hertog, en niemand dan de kardinaal kan daar achter steken. Zie, het laatste stuk lint is hier met een schaar doorgeknipt!

— Hebt gij geen vermoeden, milord, wie de diefstal heeft gepleegd? Misschien heeft de bewuste persoon de gespen nog in zijn bezit!

— Wacht even! riep de hertog uit. De eenige keer, dat ik ze gedragen heb, was op het bal bij den koning, acht dagen geleden te Windsor. Gravin Winter, met wie ik gebrouilleerd was, is bij die gelegenheid op mij toe gekomen. Die zoogenaamde verzoening was natuurlijk niets anders dan de wraak eener jaloersche vrouw! Na dien dag heb ik haar niet weergezien. Deze vrouw is een werktuig van den kardinaal.

— Maar heeft hij dan over de geheele wereld zijn werktuigen? riep d'Artagnan uit.

— O ja, ja, mompelde Buckingham, tandenknarsend, hij is een verschrikkelijk tegenstander. Maar wanneer zal het feest te Parijs plaats hebben?

— Aanstaanden Maandag.

— Aanstaanden Maandag, wij hebben dus nog vijf dagen.... meer tijd dan wij noodig hebben. Patrick! riep de hertog, de deur van de kapel openend, Patrick!

De vertrouweling verscheen.

— Roep mijn juwelier en mijn secretaris.

De dienaar verwijderde zich met een promptheid en stilzwijgen, waarmede hij bewees, hoe blindelings hij zijn meester gehoorzaamde.

Hoewel de juwelier het eerst genoemd was, verscheen de secretaris nog eerder dan deze, geen wonder, want hij woonde in het huis van den hertog. Buckingham had zich inmiddels aan zijn bureau gezet en schreef eigenhandig eenige regelen.

— Mijnheer Jackson, sprak hij, begeef u terstond naar den lord-kanselier en zeg hem, dat ik hem met de uitvoering van deze bevelen belast.

— Maar milord, antwoordde Jackson, als de lord-kanselier mij nu vraagt naar de beweegredenen, die Uwe Excellentie tot een zoo ongewone beslissing hebben geleid, wat moet ik dan antwoorden?

— Dat het mij goeddunkt en ik niemand rekening en verantwoording wensch af te leggen.

— Moet de kanselier dit antwoord ook aan den koning overbrengen, hernam Jackson glimlachend, als Zijne Majesteit zoo nieuwsgierig mocht zijn, te vragen waarom geen enkel schip de havens van Groot-Brittanië mag verlaten?

— Dat is waar, mijnheer, antwoordde de hertog, laat hij in dat geval tot den koning zeggen, dat ik besloten heb tot den oorlog met Frankrijk en dat ik door dezen maatregel de vijandelijkheden open.

De secretaris boog en verwijderde zich.

— Van dien kant zijn we veilig, sprak Buckingham, zich tot d'Artagnan wendend. Als de gespen niet reeds naar Frankrijk gezonden zijn, zullen zij er nu eerst na uw terugkeer aankomen.

— Hoezoo?

— Wel, ik heb zoo juist een embargo gelegd op alle schepen, die zich op het oogenblik in Zijner Majesteits havens bevinden; zonder bijzonder verlof zal geen enkel vaartuig het anker mogen lichten.

D'Artagnan staarde met ontzetting naar dezen man, die de onbeperkte macht, hem door zijn koning gegeven, aanwendde ten dienste van zijn eigen liefdesaangelegenheden.

Buckingham zag deze uitdrukking op het gelaat van den jongeman, en glimlachte.

— Ja, zei hij, mijn ware koningin is Anna van Oostenrijk, op één woord van haar zou ik mijn land, mijn vorst, mijn God verloochenen. Zij heeft mij verzocht, den Protestanten van La Rochelle niet den steun te zenden, dien ik hun beloofd had, en ik heb haar gehoorzaamd. Ik heb mijn woord gebroken, doch om het even, ik handelde volgens háár wensch. En ben ik niet ruimschoots beloond? Aan die gehoorzaamheid dank ik namelijk het bezit van haar portret!

Vol bewondering bedacht d'Artagnan, van welke broze, onzichtbare draden het leven der menschen, het leven der volken, toch kan afhangen.

Hij werd uit zijn gepeins opgeschrikt door het binnentreden van den juwelier. Het was een Ier, een der beste goudsmeden van het rijk, die zelf verzekerde, dat hij aan den hertog van Buckingham jaarlijks honderdduizend pond verdiende.

— Mijnheer O'Reilly, sprak de hertog, terwijl hij den juwelier voorging naar de kapel, bekijk deze gespen eens en zeg mij, wat ze per stuk waard zijn.

De goudsmid wierp een snellen blik op het prachtige juwelierswerk, berekende bliksemsnel de waarde der diamanten en antwoordde zonder eenige aarzeling:

— Vijftienhonderd goudstukken elk, milord.

— Hoeveel dagen zoudt gij noodig hebben om twee zulke gespen na te maken? Gij ziet wel, dat er twee ontbreken.

— Acht dagen, milord.

— Ik betaal u drieduizend goudstukken voor elke gesp, mits ge ze mij overmorgen verschaft.

— Uwe Excellentie zal ze hebben.

— U bent een onschatbaar man, mijnheer O'Reilly, doch dit is nog niet alles: ik wil, dat de gespen in mijn paleis gemaakt zullen worden.

— Onmogelijk, milord, alleen ik zelf zal het zóó kunnen, dat men het verschil tusschen de oude en de nieuwe niet zal kunnen zien.

— Dan bent u mijn gevangene, beste O'Reilly, en al zoudt u op het oogenblik mijn paleis willen verlaten, zou het u niet gelukken. Voeg u dus liever goedschiks. Zeg mij welke van uw knechten ge bij uw werk noodig hebt en welk gereedschap zij moeten meebrengen.

De juwelier kende den hertog; hij wist, dat tegenwerpingen nutteloos waren en koos dus de wijste partij.

— Mag ik dan tenminste mijn vrouw waarschuwen? vroeg hij.

— O, zij mag u zelfs komen zien, waarde mijnheer O'Reilly. Uw gevangenschap zal aangenaam en rustig zijn en daar elke moeite een belooning waard is, geef ik u, behalve den prijs voor de twee gespen, een bon voor duizend goudstukken als schadevergoeding voor den last, dien ik u veroorzaak.

D'Artagnan kon maar niet bekomen van de verwondering over dezen minister, die maar naar vrije hand over menschen en millioenen kon beschikken.

De goudsmid schreef inmiddels een brief aan zijn vrouw en sloot de bon voor duizend goudstukken in, haar opdragend, zijn besten leerling te zenden benevens een keur van de fraaiste diamanten, waarvan hij haar de grootte en de namen opgaf, alsmede een lijst der benoodigde gereedschappen.

Buckingham bracht zelf den goudsmid naar de kamer, die hij voor hem had bestemd, en die na verloop van een halfuur in een juwelierswerkplaats was veranderd. Hierna plaatste hij voor elke deur een schildwacht, die niemand mochten binnenlaten dan Patrick.

Wij hoeven er niet bij te voegen, dat O'Reilly en zijn leerling onder geen voorwendsel de werkplaats mochten verlaten.

Nadat dit alles geregeld was, keerde de hertog naar d'Artagnan terug.

— En nu, jonge vriend, sprak hij, nu hoort Engeland aan ons beiden. Zeg maar, wat zijn uw wenschen?

— Een bed, antwoordde d'Artagnan, dat is voorloopig alles wat ik noodig heb.

Buckingham gaf d'Artagnan een kamer, die aan de zijne grensde. Hij wilde den jongeman onder zijn bereik houden, niet omdat hij hem wantrouwde, doch om iemand te hebben, met wien hij voortdurend over zijn geliefde koningin kon spreken.

Een uur later werd in Londen het bevel afgekondigd, dat geen enkel vaartuig, voor Frankrijk bestemd, de havens mocht verlaten, zelfs niet het mailvaartuig. Dit was een openlijke oorlogsverklaring tusschen de beide koninkrijken.

Twee dagen later, om elf uur, waren de beide diamanten gespen gereed. Zij waren zoo volmaakt nagebootst, zoo volkomen gelijk aan de overige, dat Buckingham zelf de nieuwe niet van de oude kon onderscheiden en dat het meest geoefende oog zich vergist zou hebben.

Terstond liet de hertog d'Artagnan roepen.

— Zie, sprak hij, hier zijn de twaalf diamanten gespen, die gij in Engeland zijt komen halen. Wees mijn getuige, dat ik alles heb gedaan wat in de macht eens menschen ligt.

— Wees gerust, milord, ik zal alles vertellen, wat ik hier heb gezien. Maar legt Uwe Excellentie de gespen niet in het kistje?

— Neen, het kistje zou u tot last zijn. Bovendien is het mij thans des te dierbaarder geworden, omdat het 't eenige is

wat mig nog als souvenir overblijft. Zeg, dat ik het heb gehouden.

— Ik zal alles woordelijk overbrengen, milord.

— En zeg mij thans, hernam Buckingham, den jongeman vast in de oogen ziende, hoe ik uw onschatbare diensten zal kunnen vergelden.

D'Artagnan bloosde tot in zijn haar. Hij zag, dat de hertog een middel zocht om hem iets aan te bieden, en het denkbeeld, dat het bloed van zijn drie vrienden en het zijne door Engelsch goud zou worden betaald, was hem buitengewoon stuitend.

— Laten wij elkaar goed begrijpen, milord, antwoordde d'Artagnan, en laten wij de kwestie zuiver onder het oog zien, zoodat er geen sprake is van misverstand. Ik ben in dienst van den koning en de koningin van Frankrijk en maak deel uit van de compagnie de gardes van den heer Des Essarts, die, evenals zijn zwager, de heer de Tréville, Hunne Majesteiten bijzonder toegewijd is. Meer nog: misschien zou ik dit alles niet hebben volbracht, wanneer ik niet de gunst had willen verwerven van iemand, die ik evenzeer vereer als gij koningin Anna.

— Ja, zei de hertog glimlachend, en ik geloof zelfs, die "andere" te kennen, het is....

— Milord, waarschuwde d'Artagnan snel, bedenk, dat ik haar naam niet heb uitgesproken!

— Dat is waar, zei de hertog. Het is dus aan die dame, dat ik uw hulpvaardigheid te danken heb.

— Zoo is het, milord, want juist in deze dagen, nu er sprake is van oorlog, zie ik, dat beken ik eerlijk, in Uwe Excellentie een Engelschman en dus een vijand, dien ik liever op het slagveld zou ontmoeten dan in het park van Windsor of in de gangen van het Louvre, welke overwegingen mij echter niet belet hebben, punt voor punt mijn opdracht ten uitvoer te brengen en die mij, zoo noodig, ook verder niet zullen beletten, mij te laten dooden, indien de voltooiing dier taak het zou eischen, doch ook hiervoor is Uwe Excellentie mij niet den minsten dank verschuldigd.

— Wij noemen dat: trotsch als een Schot! mompelde Buckingham.

— En wij zeggen: trotsch als een Gasconjer, antwoordde d'Artagnan, de Gasconjers zijn de Schotten van Frankrijk.

D'Artagnan groette den hertog en maakte zich gereed, om te vertrekken.

— Wacht eens, riep de hertog, waar moet dat heen en hoe denkt ge hier vandaan te komen?

— Dat is waar ook!

— Goddam, die Franschen denken ook aan niets!

— Ik was vergeten, dat Engeland een eiland en Uwe Excellentie er de koning van is.

— Begeef u naar de haven, vraag naar "De Sond" en geef dezen brief aan den kapitein. Hij zal u overzetten naar een klein haventje, waar ge niets hoeft te vreezen en dat in den regel alleen door visschersvaartuigen gebruikt wordt.

— Hoe heet die haven?

— St. Valery; doch luister verder: daar gekomen, begeeft ge u rechtstreeks naar een gemeen soort herberg zonder naam of uithangbord, een echte matrozenkroëg; ge kunt niet missen, want er is er maar één.

— En dan?

— Dan vraagt ge naar den waard en zegt hem *Forward.*

— Wat beteekent dat?

— "Voorwaarts", dat is het wachtwoord. Hij zal u dan een gezadeld paard geven en u den weg uitleggen, dien ge moet volgen. Op dien weg zult ge nog vier uitspanningen vinden. Als gij overal uw adres te Parijs wilt achterlaten, zullen de verschillende paarden u nagezonden worden. Twee ervan kent ge reeds en het schijnt mij, dat gij ze als een waar liefhebber gewaardeerd hebt: het zijn de beide paarden, waarop wij uit Windsor hierheen zijn gereden. De beide anderen zullen niet minder zijn. De vier paarden zijn allen uitgerust voor een veldtocht. Hoe trotsch ge ook zijt, zult ge toch niet weigeren een dier paarden aan te nemen en de anderen aan uw drie vrienden

te geven. Gij kunt ze trouwens gebruiken in den oorlog tegen ons! Het doel heiligt de middelen, nietwaar?

— Ja milord, dat neem ik aan, verklaarde d'Artagnan, en als het God behaagt, zullen wij goed gebruik van uw geschenken maken.

— Geef mij dan nu een hand, jongeman, want misschien zullen wij elkaar weldra op het slagveld ontmoeten. Ik hoop echter, dat wij voorloopig als goede vrienden zullen scheiden.

— Ja, milord, doch in de hoop, weldra vijanden te zullen worden!

— Wees gerust, dat beloof ik u!

— Ik reken op uw woord, milord.

D'Artagnan groette den hertog en begaf zich in allerijl naar de haven.

Tegenover den Tower van Londen vond hij "De Sond", hij gaf zijn brief aan den kapitein, die hem door den havengouverneur liet teekenen en daarop terstond onder zeil ging.

Vijftig vaartuigen lagen zeilklaar, doch moesten wachten. D'Artagnan meende op een daarvan in het voorbijgaan de dame uit Meung te herkennen, die hij zoo schoon had gevonden en die de onbekende edelman Milady had genoemd. Dank zij den sterken stroom en den goeden wind ging het schip echter zoo snel voort, dat d'Artagnan de wachtende schepen niet meer kon zien.

Den volgenden morgen om negen uur landde men te St. Valery.

D'Artagnan begaf zich oogenblikkelijk naar de aangeduide herberg, die hij al van verre herkende door de kreten, die er uit naar buiten klonken. Men sprak er over den oorlog tusschen Frankrijk en Engeland als over iets onvermijdelijks en een aantal vroolijke matrozen waren er aan het brassen.

D'Artagnan drong door de menigte heen tot aan den waard en riep dien het woord *Forward* toe. Terstond gaf de herbergier hem een teeken, hem te volgen, ging hem voor naar den stal, waar inderdaad een gezadeld paard gereed stond, en vroeg, of hij verder nog iets noodig had.

— Ik zou graag den weg willen kennen, dien ik moet volgen, sprak d'Artagnan.

— Ga van hier naar Blangy en van Blangy naar Neufchâtel. Daar begeeft ge u naar de herberg De Gouden Egge, geeft den waard het wachtwoord en hij zal u, evenals ik, een gezadeld paard geven.

— Ben ik u iets schuldig? vroeg d'Artagnan.

— Alles is betaald, zei de waard, en royaal ook. Goede reis en dat God u geleide!

— Amen, antwoordde de jongeman, in galop wegrijdend.

Vier uur later kwam hij in Neufchâtel aan. Hij volgde stipt de hem gegeven aanwijzingen en vond inderdaad, evenals te St. Valery, een gezadeld paard; er was zelfs zoo goed voor hem gezorgd, dat hij in de holsters van den zadel van het nieuwe paard reeds dezelfde soort pistolen vond, die in het vorige hadden gezeten, zoodat hij het dier meteen kon bestijgen.

— Wat is uw adres te Parijs?

— Compagnie van des Essarts, wachtkazerne.

— Goed, was het antwoord.

— Welken weg moet ik thans inslaan? vroeg d'Artagnan.

— Dien van Rouaan, doch laat de stad rechts liggen. In het dorpje Écouis zult ge een herberg vinden, die ge maar niet naar het uiterlijk moet beoordeelen. Ook daar zal een goed paard voor u gereed staan.

— Hetzelfde wachtwoord?

— Precies hetzelfde.

— Vaarwel baas.

— Goede reis, mijnheer. Hebt u verder nog iets noodig?

D'Artagnan knikte van neen en reed in vollen galop weg. Te Ecouis viel hem dezelfde ontvangst ten deel; hij vond er een even beleefden herbergier en een versch, uitgerust paard. Evenals de vorige keeren gaf hij zijn adres te Parijs op en reed met dezelfde snelheid als tevoren op Pontoise aan. Daar wisselde hij voor den laatsten keer van paard en om negen uur

draafde hij in volle vaart de binnenplaats bij den heer de Tréville op.

In twaalf uur tijds had hij een afstand van zestig mijlen afgelegd.

De heer de Tréville ontving hem, alsof hij hem dienzelfden ochtend nog gezien had, alleen drukte hij hem wat inniger de hand dan gewoonlijk. Hij deelde hem mede, dat de compagnie van des Essarts de wacht in het Louvre had en dat hij zich op zijn post kon begeven.

XXII.

HET BALLET VAN LA MERLAISON.

Den volgenden dag werd er in Parijs over niets anders gesproken dan over het feest, dat de heeren schepenen der stad den koning en de koningin zouden aanbieden en waar Hunne Majesteiten het beroemde ballet van *La Merlaison* zouden dansen, het meest geliefde ballet van den koning.

Acht dagen werd op het stadhuis alles voorbereid voor dien plechtigen avond. De stadstimmerman had tribunes vervaardigd, waarop de genoodigde dames zouden plaatsnemen, de stadskruidenier had tweehonderd witte waskaarsen geleverd, een ongehoorde weelde voor dien tijd, en tenslotte waren twintig violisten aangenomen tegen den dubbelen prijs, omdat zij, zooals het verslag luidt, den geheelen nacht moesten spelen.

Om tien uur 's morgens verscheen de heer de la Coste, vaandrig van de gardes des konings, gevolgd door twee politiedienaren en eenige schutters, bij den stadsgriffier, zekeren Clément, om alle sleutels van de deuren, kamers en bureaux van het stadhuis te vragen. De sleutels werden hem terstond ter hand gesteld; aan elken sleutel hing een kaartje ter herkenning, en sinds dat oogenblik was de heer de la Coste belast met het toezicht op alle deuren en uitgangen.

Om elf uur verscheen de Hallier, kapitein van de garde, gevolgd door vijftig schutters, die zich in het stadhuis verspreid-

den en zich naar de deuren begaven die hun ter bewaking werden aangewezen.

Om drie uur naderden twee compagnieën gardes, een Fransche en een Zwitsersche. De Fransche bestond voor de helft uit manschappen van de Hallier en voor de andere helft uit die van des Essarts.

Om zes uur verschenen de eerste genoodigden. Naar de volgorde van hun komst werden hun plaatsen op de tribunes in de groote zaal aangewezen.

Om negen uur verscheen de vrouw van den eersten president. Daar deze dame, na de koningin, de voornaamste persoon van het feest was, werd zij door de schepenen zelf ontvangen en geleid naar de loge tegenover die, welke voor de koningin was bestemd.

Om tien uur maakte men een buffet gereed voor den koning in de kleine zaal tegenover de kerk St. Jean, naast het zilveren buffet van de stad, dat door vier schutters werd bewaakt.

Te middernacht klonken uitroepen en juichkreten: de koning ging door de straten, die van het Louvre naar het stadhuis leidden en die met gekleurde lantaarns verlicht waren.

Terstond gingen de heeren schepenen, in hun gewaden van zwart laken en voorafgegaan door zes gerechtsdienaren, die ieder een flambouw droegen, den koning tegemoet. Op de trap sprak de president van den handel, de eerste magistraat van Parijs, het welkomswoord uit, hetwelk Zijne Majesteit beantwoordde met een verontschuldiging over zijn late komst, waarvan hij de schuld wierp op mijnheer den kardinaal, die hem tot elf uur had opgehouden door hem voortdurend over staatszaken te spreken.

Zijne Majesteit, in statiegewaad, werd vergezeld door Zijne Koninklijke Hoogheid "Monsieur" (zijn oudsten broeder), door den graaf de Soissons, den opper-prior, den hertog de Longueville, den hertog d'Elbeuf, den graaf d'Harcourt, den graaf de La Roche-Guyon, den heer de Liancourt, den heer de Baradas, den graaf de Cramail en den ridder de Souveray.

Iedereen bemerkte terstond, dat de koning er bedroefd en afgetrokken uitzag.

Er was een kabinet gereed gemaakt voor den koning en een voor Monsieur. In elk van die kabinetten hingen maskeradekleeren klaar. Hetzelfde was gedaan voor de koningin en voor de vrouw van den president. De heeren en dames van het gevolg Hunner Majesteiten konden zich verkleeden in daartoe ingerichte vertrekken.

Alvorens zijn kleedkamer binnen te treden, gelastte de koning, dat men hem terstond de komst van den kardinaal zou mededeelen.

Een halfuur na de aankomst van den koning klonken nieuwe jubelkreten; deze kondigden de koningin aan. Ook thans gingen de schepenen, voorafgegaan door gerechtsdienaren, de verheven gast tegemoet.

De koningin trad de zaal binnen; evenals de koning zag zij er verdrietig, maar vooral vermoeid uit.

Op het oogenblik toen zij binnentrad, werd het gordijn van een kleine loge, die tot dusver gesloten was geweest, opzij geschoven, en zag men het bleeke gelaat van den kardinaal, in het costuum van een Spaansch ridder. Zijn oogen vestigden zich op die der koningin en een glimlachje van leedvermaak speelde om zijn lippen: de koningin had de diamanten gespen niet aan.

Gedurende eenigen tijd onderhield de koningin zich met de leden der vroedschappen en de dames der genoodigden.

Plotseling kwamen door een der zaaldeuren de koning en de kardinaal binnen. De kardinaal sprak zeer zacht en de koning luisterde, doodsbleek.

De koning drong door de menigte, zonder masker, de linten van zijn wambuis ternauwernood dichtgestrikt, trad op de koningin toe en vroeg met bevende stem:

— Mevrouw, waarom hebt gij de diamanten gespen niet aangedaan, ofschoon ge wist, dat ik er op gesteld was, u er mee getooid te zien?

De koningin keek snel om zich heen en ontwaarde achter den koning den kardinaal met een demonisch glimlachje.

— Sire, antwoordde zij gejaagd, ik vreesde, ze in het gedrang van een zoo druk feest te zullen verliezen.

— Dat is verkeerd van u mevrouw! Ik heb ze u gegeven, opdat ge er u mee zoudt tooien. Ik zeg u, dat ge zeer verkeerd hebt gedaan!

De stem des konings trilde van woede; idereeen keek en luisterde met verbazing, niet begrijpend wat er gaande was.

— Sire, sprak de koningin, ik kan iemand naar het Louvre zenden om ze te halen, ten einde den wensch van Uwe Majesteit te vervullen.

— Doe dat, mevrouw, en wel zoo spoedig mogelijk, want over een uur zal het ballet beginnen.

De koningin neeg even ten teeken van onderwerping en volgde de dames, die haar naar haar kabinet moesten geleiden.

De koning keerde inmiddels naar zijn eigen kleedkamer terug.

Een oogenblik heerschten verwarring en verlegenheid in de groote zaal.

Alle aanwezigen hadden bemerkt, dat er iets gaande was tusschen den koning en de koningin, doch beiden hadden zoo zacht gesproken, dat de omstanders uit bescheidenheid en eerbied eenige passen achteruit waren gegaan, zoodat niemand hen had verstaan.

De koning kwam het eerst uit zijn kleedkamer te voorschijn; hij droeg een bijzonder elegant jachtcostuum, en Monsieur, evenals de andere heeren, was gekleed zooals hij. Dit was het soort costuums, dat den koning uitstekend stond en hij zag er dan ook werkelijk uit als de eerste edelman van zijn rijk.

De kardinaal trad op hem toe en overhandigde hem een doosje. De koning opende het en zag, dat het twee diamanten gespen bevatte.

— Wat moet dat beteekenen? vroeg hij den kardinaal.

— Niets, antwoordde deze, doch wanneer de koningin aanstonds verschijnt met de gespen, wat ik zeer betwijfel, moet ge die eens tellen, Sire, en wanneer gij er slechts tien telt, vraag

Hare Majesteit dan, wie Haar de twee gespen, die ge hier ziet, kan hebben ontnomen.

De koning keek den kardinaal vragend aan, doch hij had geen tijd meer hem eenige vraag te stellen; een kreet van bewondering klonk uit aller mond. Was de koning de knapste edelman van zijn rijk, de koningin mocht met recht de schoonste vrouw van Frankrijk worden genoemd. Ook haar stond het jachtcostuum prachtig; zij droeg een vilten hoed met blauwe veeren, een grijs fluweelen overkleed, dat door diamanten werd opgehouden, boven een blauw satijnen rok, met zilver geborduurd. Op haar linkerschouder droeg zij, aan een zijden lint in dezelfde kleur als die van rok en veeren, de schitterende diamanten gespen.

De koning sidderde van vreugde en de kardinaal van toorn, doch daar zij vrij ver van de koningin verwijderd waren, konden zij de gespen niet tellen. Zij droeg ze, dat was zeker, doch waren het er tien of twaalf?

Op dit oogenblik gaf de muziek het sein voor het ballet. De koning naderde de vrouw van den president, wier cavalier hij was, en Monsieur trad op de koningin toe. Ieder zocht zijn plaats op en het ballet begon.

De koning was tegenover de koningin geplaatst en telkens wanneer hij haar voorbijgang, verslond hij met zijn blikken de gespen, wier aantal hij maar niet kon te weten komen. Den kardinaal brak het koude zweet uit.

Het ballet duurde een uur, het had zestien figuren.

Na afloop applaudisseerden alle toeschouwers en iedere heer bracht zijn dame naar haar plaats. De koning echter maakte van zijn voorrecht gebruik, zijn dame te verlaten op de plek, waar hij zich met haar bevond, en trad haastig op zijn gemalin toe.

— Ik dank u, mevrouw, sprak hij, voor uw bereidwilligheid, doch ik geloof, dat er nog twee gespen ontbreken. Veroorloof mij, u die te overhandigen.

En hij toonde de koningin de beide gespen, die de kardinaal hem had gegeven.

— Wat, Sire? riep de jonge koningin uit, de grootste verrassing veinzend. Geeft u mij nu nog twee gespen? Maar dan heb ik er veertien!

De koning telde, en werkelijk.... het dozijn was compleet.

Terstond riep hij den kardinaal bij zich.

— Wat beteekent dat, mijnheer de kardinaal? vroeg hij streng.

— Dat beteekent, Sire, antwoordde de kardinaal, dat ik Hare Majesteit die beide gespen had willen aanbieden, doch het niet durfde en daarom dit middel te baat heb genomen.

— En ik ben er Uwe Eminentie des te dankbaarder voor, antwoordde Anna van Oostenrijk, met een glimlach, die verried, dat zij zich door zijn beminnelijkheid niet liet mislieden, daar ik begrijp, dat deze twee gespen u meer kosten, dan de twaalf andere Zijne Majesteit gekost hebben!

Zij groette den koning en den kardinaal, en keerde terug naar het kabinet, waar zij zich verkleed had en nu weer haar baltoilet ging aantrekken.

De aandacht, die wij tot nu toe hebben moeten besteden aan de hooge personnages, die in dit hoofdstuk ten tooneel worden gevoerd, heeft ons een oogenblik afgeleid van dengene, aan wien Anna van Oostenrijk dezen ongehoorden triomf te danken had en die, onbekend en onopgemerkt, tusschen de menigte bij een der deuren stond en van daar het tafereel gadesloeg, dat slechts begrijpelijk was voor vier personen: den koning, de koningin, den kardinaal en hemzelf.

De koningin was naar haar kleedkamer teruggekeerd en d'Artagnan maakte aanstalten om te vertrekken, doch eensklaps voelde hij een zachte aanraking aan zijn schouder. Hij wendde zich om en zag een jonge vrouw, die hem wenkte haar te volgen. Zij had het gelaat bedekt met een zwart fluweelen masker, doch ondanks dezen voorzorgsmaatregel, die overigens stellig eerder voor anderen dan voor hem was genomen, herkende hij onmiddellijk zijn gewone gids, de vroolijke, geestige mevrouw Bonacieux.

Den vorigen dag hadden zij elkaar slechts vluchtig gesproken

bij Germain, den portier van het Louvre, waar d'Artagnan haar had laten roepen. De jonge vrouw had zóó gebrand van verlangen om de koningin de heerlijke tijding van de gelukkige thuiskomst van haar boodschapper te brengen, dat het tweetal ternauwernood een paar woorden had kunnen wisselen. Hij volgde mevrouw Bonacieux dan nu ook terstond, gedreven door een tweeledig gevoel: liefde en nieuwsgierigheid. Gedurende hun weg en naarmate er minder menschen in de gangen liepen, trachtte d'Artagnan de jongevrouw vast te houden om haar aan te zien, al was het maar voor een oogenblik, doch vlug als een vogeltje wist zij hem telkens te ontglippen en zelfs wanneer hij haar wilde toespreken, legde zij met een allerliefst gebiedend gebaartje den wijsvinger tegen haar lippen, om hem te beduiden, dat hij moest zwijgen, daar hij zich bevond in de macht van een wezen, dat geen tegenspraak duldde.

Nadat zij eenigen tijd door de kronkelingen der vele gangen hadden gedwaald, opende mevrouw Bonacieux een deur en wenkte den jongeman, een kabinet binnen te treden, waar volslagen duisternis heerschte. Daar legde zij opnieuw den vinger op de lippen, opende een tweede door een gordijn bedekte deur, waardoor terstond een streep helder licht blonk, en verwijderde zich.

D'Artagnan bleef een oogenblik onbeweeglijk staan, zich afvragend waar hij zich eigenlijk bevond, doch de lichtstreep, die binnendrong, een zwoele, welriekende geur, dien hij gewaar werd, en de stemmen van twee of drie vrouwen, die op eerbiedigen, beschaafden toon een gesprek voerden, waarbij de woorden "Uwe Majesteit" telkens herhaald werden, deden hem beseffen, dat hij zich naast de kleedkamer der koningin bevond.

De jongeman bleef in de schaduw staan en wachtte.

De koningin scheen vroolijk en blij te zijn, zeer tot verwondering der haar omringende vrouwen, die haar niet anders dan neerslachtig kenden. Zij schreef haar opgewekte stemming toe aan de heerlijkheid van het feest, het genoegen, dat zij bij het ballet gesmaakt had, en daar men een koningin niet mag tegenspreken, noch bij klachten noch bij loftuitingen, haastten

alle dames zich, de beminnelijkheid van de heeren schepenen van Parijs te prijzen.

Ofschoon d'Artagnan de koningin niet kende, onderscheidde hij spoedig haar stem van die der andere dames door het lichtelijk vreemde accent, en voorts door den onwillekeurig ietwat gebiedenden toon, die de spreekwijze van vorstelijke personen kenmerkt. Hij hoorde haar langs de halfopen deur loopen en zag twee of drie keer de schaduw harer gestalte het licht onderscheppen.

Eensklaps werden een hand en een blanke arm van bewonderenswaardigen vorm door het gordijn gestoken. D'Artagnan begreep, dat zijn belooning nabij was; hij wierp zich op de knieën, beroerde de fijne vingers eerbiedig met zijn lippen, waarna zij zich snel terugtrokken. Zij hadden echter iets achtergelaten: in zijn hand voelde hij een voorwerp, dat hij aanstonds als een ring herkende. De deur werd gesloten en d'Artagnan bevond zich opnieuw in diepe duisternis.

Hij stak den ring aan zijn vinger en wachtte; waarschijnlijk was alles nog niet afgeloopen. Op de belooning voor zijn toewijding moest nog een belooning voor zijn liefde volgen. Bovendien kon men het feest, al was het ballet geëindigd, nog maar nauwelijks begonnen noemen; om drie uur eerst zou er gesoupeerd worden en de klok van St. Jean had kort geleden kwart over twee geslagen.

Inderdaad nam het geluid der stemmen in de aangrenzende kamer allengs af, vervolgens hoorde men, dat de personen zich verwijderden. Toen werd de deur geopend en mevrouw Bonacieux trad binnen.

— Bent u daar eindelijk! riep d'Artagnan uit.

— Stil! gebood de jonge vrouw, de hand op zijn mond leggend. Stil! Vertrek langs denzelfden weg, dien ge gekomen zijt.

— Maar waar en wanneer zal ik u weerzien?

— Ge zult bij uw thuiskomst een briefje vinden en daar staat het in. Ga nu, vlug.

Hierop opende zij de gangdeur en duwde d'Artagnan het kabinet uit.

D'Artagnan gehoorzaamde als een kind, zonder weerstand te bieden of tegenwerpingen te maken, waaruit blijkt, dat hij wel degelijk verliefd was.

XXIII.

HET RENDEZ-VOUS.

D'Artagnan liep op een draf naar huis en hoewel het drie uur in den nacht was en hij de ongunstige wijken van Parijs door moest, had hij geen enkele onaangename ontmoeting. Zooals men weet, bestaat er een God voor dronkaards en voor verliefden.

Hij vond de gangdeur open en klopte zachtjes aan op de manier zooals tusschen hem en Planchet was overeengekomen. De knecht, dien hij twee uur tevoren van het Louvre naar huis had gezonden met de boodschap, hem thuis op te wachten, deed open.

— Heeft iemand een brief voor mij gebracht? vroeg d'Artagnan dadelijk.

— Niemand heeft er een gebracht, mijnheer, antwoordde Planchet, maar er is er een uit zichzelf gekomen.

— Wat bedoel je nu weer, dwaas?

— Toen ik thuiskwam, mijnheer, had ik den sleutel der woning in mijn zak en die sleutel heeft mij den heelen avond niet verlaten. Niettemin vond ik een brief op het groene tafelkleed in uw slaapkamer.

— En waar heb je dien brief?

— Dien heb ik laten liggen waar hij lag. Het is niet natuurlijk, dat brieven op die manier bij de menschen binnenkomen. Als het raam nu nog open was geweest, of tenminste op een kiertje had gestaan.... maar neen, alles was potdicht. Mijnheer, pas op, er is vast tooverij in het spel!

Intusschen was de jongeman al naar zijn slaapkamer gesneld.

Hij opende den brief van mevrouw Bonacieux en las het volgende:

"Kom vanavond tegen tien uur te St. Cloud tegenover het paviljoen van den heer d'Estrées om de hartelijke dankbetuigingen voor uw daad in ontvangst te nemen.

C. B."

Bij het lezen van dezen brief voelde d'Artagnan zijn hart zwellen en weer inkrimpen van die zoete kramp, die een verliefd hart zoo kan martelen en streelen tegelijk.

Dit was het eerste minnesbriefje, dat hij ontving, het eerste rendez-vous, dat hem was toegestaan. Zijn hart, dronken van vreugde, bezwijmde al bijna op den drempel van het aardsche paradijs, dat men de liefde noemt.

— En, mijnheer? vroeg Planchet, die zijn meester beurtelings zag blozen en verbleeken. Heb ik niet goed geraden, dat er iets niet in den haak is?

— Je vergist je, Planchet, antwoordde d'Artagnan, en als bewijs geef ik je hier een daalder om op mijn gezondheid te drinken!

— Dank u wel voor den daalder, mijnheer, en ik beloof u, dat ik hem zal besteden zooals u verlangt, maar dat alles neemt niet weg, dat brieven, die binnenkomen in gesloten huizen....

— Uit den hemel vallen, vriend!

— Dus u bent nogal in uw schik, mijnheer?

— Ik ben de gelukkigste aller stervelingen, Planchet.

— Mag ik dan van dat geluk gebruik maken om te gaan slapen?

— Ja, ga maar.

— De Hemel zal u zegenen, mijnheer, maar ik zeg maar, dat brieven....

En Planchet ging al mompelend weg, vervuld van een twijfel, dien de vrijgevigheid van d'Artagnan niet had kunnen verjagen.

Alleen gebleven, herlas d'Artagnan ontelbare keeren zijn briefje, kuste wel twintigmaal de regels, door de hand van zijn schoone aangebedene geschreven, en begaf zich eindelijk ter ruste, in gouden droomen zwevend.

Den volgenden morgen om zeven uur stond hij op en riep Planchet, die na twee keer roepen verscheen met een gezicht, waarop de vermoeidheid van den vorigen dag nog niet was uitgewischt.

— Planchet, zei d'Artagnan, ik ga den heelen dag uit, zoodat je tot zeven uur vanavond vrijaf hebt, maar zorg, precies om zeven uur gereed te staan met twee paarden.

— Zoo, zei Planchet, wij moeten zeker weer een paar gaten in onze huid gaan opdoen.

— Neem je karabijn en je pistolen mee.

— Zei ik het niet? riep Planchet uit. Ik dacht het wel. Die verwenschte brief ook!

— Wees maar niet bang, er is alleen maar sprake van een pleziertochtje.

— O ja, zooiets als het reisje van laatst, toen het kogels regende en valstrikken waaide.

— Als u bang bent, mijnheer Planchet, ga ik liever alleen, dat is beter dan met een bibberenden reisgezel!

— Mijnheer doet me onrecht, zei Planchet, ik dacht, dat u me aan het werk had gezien!

— Jawel, maar *ik* dacht, dat je al je moed in dien éénen keer had opgebruikt!

— Mijnheer zal wel zien, dat ik nog wat over heb, als de gelegenheid zich voordoet. U moet dat restje echter niet verspillen, als u er nog lang plezier van wilt hebben.

— Geloof je, dat je nog voldoenden moed hebt voor vanavond?

— Ik wil het hopen.

— Goed, dan reken ik op je.

— Op het afgesproken uur zal ik gereed zijn, doch ik meende, dat u maar één paard had, hetgene, dat in de stallen van de compagnie staat!

— Op het oogenblik heb ik er maar één, doch vanavond zullen er vier zijn.

— Gaan we dan zoo'n lange reis ondernemen, dat we van paarden moeten verwisselen?

— Juist, zoo is het, zei d'Artagnan.

Hij gaf Planchet een knikje en verliet zijn woning.

Beneden voor de deur stond mijnheer Bonacieux. D'Artagnan was van plan den winkelier voorbij te loopen zonder hem aan te spreken, doch deze groette hem zoo nederig en goedhartig, dat zijn huurder zich gedrongen voelde niet alleen terug te groeten, doch zelfs een praatje met hem te maken.

Bovendien, waarom zou men niet vriendelijk zijn tegen den man met wiens vrouw men denzelfden avond een afspraakje heeft te St. Cloud, tegenover het paviljoen van den heer d'Estrées!

D'Artagnan trad dus op zijn huisheer toe met het vriendelijkste gezicht, dat hij in staat was te trekken.

Het gesprek kwam natuurlijk op de arrestatie van den armen mijnheer Bonacieux. Deze vermoedde niet, dat de jongeman zijn gesprek met den man uit Meung had afgeluisterd, en vertelde hem dus in kleuren en geuren de behandeling, hem aangedaan door dien ellendeling van een Laffémas, dien hij gedurende het heele verhaal den "beul van den kardinaal" noemde. Hij sprak ook in den breede over de Bastille, de grendels, de achterdeurtjes, de kelderluiken, de tralies en de folterwerktuigen.

D'Artagnan luisterde naar dit alles met een voorbeeldige welwillendheid, en vroeg, toen de winkelier eindelijk zweeg:

— En weet u thans, wie uw vrouw ontvoerde? Ik vergeet niet, dat ik aan die omstandigheid het genoegen dank, met u kennis te hebben gemaakt.

— Ze hebben zich wel gewacht, mij dat te zeggen, antwoordde mijnheer Bonacieux, en mijn vrouw zelf heeft me bij alle heiligen gezworen, dat ze het niet wist. En uzelf? vroeg hij, op den beminnelijksten toon ter wereld. Ik heb u en uw vrienden zoolang niet gezien, en het slijk, dat Planchet gisteren

van uw laarzen poetste, zult ge zeker niet in de straten van Parijs hebben opgedaan!

— Inderdaad, beste mijnheer Bonacieux, mijn vrienden en ik hebben een klein reisje gemaakt.

— Ver van hier?

— Och neen, slechts 'n mijl of veertig. Wij hebben mijnheer Athos weggebracht naar Forges, waar hij de baden moet gebruiken en waar mijn beide andere vrienden hem gezelschap houden.

— En u bent dus alleen teruggekeerd! hernam Bonacieux, pogend zijn gezicht een slimme uitdrukking te geven. Natuurlijk, een mooie jongen als u mag niet lang wegblijven van zijn maitresse. U werdt zeker met ongeduld terugverwacht, nietwaar?

— Op mijn woord, riep d'Artagnan lachend uit, ik zie wel, dat u iemand bent voor wien men niets kan verbergen, mijnheer Bonacieux! Ik werd inderdaad met ongeduld verwacht, dat verzeker ik u.

Een licht wolkje gleed over het voorhoofd des heeren Bonacieux, doch het was zoo licht, dat d'Artagnan het niet bemerkte.

— En nu zal zij u ongetwijfeld beloonen voor uw spoed? vervolgde de winkelier met een zekere aandoening in zijn stem, die d'Artagnan evenmin opmerkte als het wolkje, waardoor even te voren het gelaat van den waardigen burger was betrokken.

— O o, wat hebt u het achter de mouw! lachte d'Artagnan.

— Neen, neen, ik wil alleen maar graag weten, of u van plan bent, laat thuis te komen.

— Waarom vraagt ge dat? Bent u van zins, op mij te wachten?

— Neen, maar sinds mijn arrestatie en den diefstal, die bij mij is gepleegd, schrik ik bijna elken keer, als ik een deur hoor gaan, vooral des nachts. Wat zal ik u zeggen.... ik ben geen vechtersbaas!

— Welnu, u hoeft niet te schrikken, wanneer ik om één,

twee of drie uur in den nacht thuiskom, en als ik in het geheel niet mocht thuiskomen, hoeft ge heelemaal niet bang te zijn.

Dit keer werd Bonacieux zóó bleek, dat d'Artagnan zich niet kon weerhouden, hem te vragen wat hem mankeerde.

— Niets, antwoordde Bonacieux, ik ben alleen sinds mijn ellendige avonturen onderhevig aan duizelingen, die mij eensklaps overvallen; ook nu voel ik, dat mij een rilling door de leden gaat. Doch let er maar niet op, gij hoeft u alleen maar met uw eigen geluk bezig te houden.

— Dan ben ik druk bezig, want gelukkig ben ik inderdaad!

— Nog niet! "Vanavond" hebt u gezegd.

— Welnu, de avond zal wel komen. Gelukkig! En misschien verbeidt gij hem met evenveel ongeduld als ik; misschien zal mevrouw Bonacieux u in de echtelijke woning komen opzoeken!

— Mevrouw Bonacieux is niet vrij, vanavond, antwoordde de echtgenoot ernstig. De dienst noopt haar, in het Louvre te blijven.

— Des te erger voor u, waarde huisheer. Het spijt mij werkelijk, want als ik zelf gelukkig ben, wil ik, dat de heele wereld het zal zijn, maar dit schijnt nu eenmaal onmogelijk te wezen.

En de jongeman ging zijns weegs, schaterend over de grap, die, naar hij meende, alleen hijzelf kon begrijpen.

— Veel plezier! riep Bonacieux hem na met een grafstem.

Doch d'Artagnan was al te ver om het te verstaan en trouwens, ook indien hij het verstaan had, zou hij, in de stemming waarin hij verkeerde, den eigenaardigen toon niet hebben opgemerkt.

Hij begaf zich naar den heer de Tréville, daar, zooals men zich herinnert, zijn bezoek van den vorigen dag slechts kort was geweest en weinig opheldering had mogelijk gemaakt.

Hij vond den heer de Tréville in de beste stemming ter wereld. De koning en de koningin waren bijzonder minzaam jegens hem geweest op het bal, en de kardinaal, dat moet gezegd, bijzonder onvriendelijk.

Om één uur 's nachts had deze zich teruggetrokken, onder voorwendsel, dat hij zich niet wel voelde. Hunne Majesteiten daarentegen waren eerst om zes uur 's morgens naar het Louvre teruggekeerd.

— En nu, sprak Tréville, rondkijkend in alle hoeken van de kamer om zich te vergewissen, dat zij wel alléen waren, nu zullen wij eens over uzelf spreken, jonge vriend, want het staat vast, dat uw gelukkige thuiskomst verband houdt met de vreugde van den koning, den triomf van de koningin en de vernedering van den kardinaal. Nu moogt ge wel zorgen, dat ge u goed houdt.

— Wat heb ik te vreezen, meende d'Artagnan, wanneer ik op de gunst van Hunne Majesteiten mag rekenen?

— Alles, geloof me. De kardinaal vergeet een hem gespeelde poets niet, zoolang hij niet met den daderheeft afgerekend, en het schijnt mij wel, dat die dader een zekere Gasconsche jongen is, dien ik zeer goed ken.

— Gelooft gij werkelijk, dat de kardinaal even goed op de hoogte is als u, en dat hij reeds weet, dat ik het ben, die Londen was?

— Drommels nog toe, je bent dus naar Londen geweest? En de mooie diamant, die daar aan je vinger schittert, heb je dien ook uit Londen meegebracht? Wees voorzichtig, beste d'Artagnan, het is niet verstandig geschenken aan te nemen van een vijand; daar bestaat een vers op in het Latijn.... wacht eens even....

— Ja, ja, hernam d'Artagnan, die zich nog niet eens de eerste regels van zijn Rudimenta in het hoofd had kunnen stampen en zijn leeraar wanhopig had gemaakt door zijn onwetendheid, ja zeker, dat vers bestaat.

— Natuurlijk bestaat het, zei Trévillé, die wel eenig gevoel voor letterkunde had, mijnheer de Benserade heeft het laatst nog geciteerd, wacht.... o ja, zoo was het:

"Timeo Danaos et dona ferentes."

— Dat wil zeggen, voegde hij er bij: vrees uw vijand, als hij uw geschenken geeft.

— Maar deze diamant is niet afkomstig van een vijand, zei d'Artagnan, ik heb hem van de koningin.

— Van de koningin! Lieve hemel! riep de heer de Tréville uit. Inderdaad, het is een echt koninklijk juweel, op zijn minst duizend goudstukken waard. Door wien heeft de koningin het u doen ter hand stellen?

— Zij heeft het mij zelf gegeven.

— Waar?

— In het kabinet naast de kamer, waar zij zich verkleed heeft.

— Hoe dan?

— Door mij de hand voor een kus aan te bieden.

— Hebt ge de hand der koningin gekust?

— Hare Majesteit heeft mij die eer waardig gekeurd.

— In bijzijn van getuigen? Hoe onvoorzichtig van haar!

— Neen, mijnheer, wees gerust, niemand heeft het gezien.

En d'Artagnan vertelde den heer de Tréville, hoe de zaken zich hadden toegedragen.

— Die vrouwen, die vrouwen! riep Tréville uit. Altijd even romantisch en fantastisch! Alles wat geheimzinnig is, bekoort ze. Maar enfin, gij hebt den arm der koningin gezien, meer niet. Zou zij u nu herkennen bij een mogelijke ontmoeting?

— Neen, maar de diamant....

— Luister, sprak Tréville, wil je een goeden raad van mij aannemen, een echten vriendenraad?

— Ik zou er vereerd mee zijn, mijnheer.

— Welnu dan, ga naar den eersten den besten juwelier en verkoop hem dien diamant voor elken prijs, dien hij u biedt; al is het nog zoo'n jood, zal hij u zeker wel achthonderd goudstukken geven. Goudstukken hebben geen naam, jongeman, maar deze ring heeft er wel een, en een noodlottigen ook. Hij verraadt ieder, die hem draagt!

— Den ring verkoopen, den ring mijner koningin? Dat nooit!

— Draai den steen dan naar binnen, want iedereen weet

wel, dat een Gasconsche jonker dergelijke kostbaarheden niet in zijn moeders juweelenkistje vindt!

— Gelooft u dan werkelijk, dat ik iets te vreezen heb? vroeg d'Artagnan.

— Zooveel is zeker, jonge vriend, dat iemand, die in slaap valt op een kruitmijn, waarvan het lont is aangestoken, zich veilig mag wanen in vergelijking tot u!

— Drommels nog toe! riep d'Artagnan uit, ongerust wordend door den ernstigen toon van zijn beschermer, wat moet ik beginnen!

— Op uw hoede zijn, dat in de eerste plaats. De kardinaal heeft een stalen geheugen en een langen arm; geloof mij, hij zal u een poets spelen.

— Maar hoe dan?

— Hoe kan ik dat weten! Heeft hij niet alle streken van den duivel op zijn kompas? Het allerminste wat u kan gebeuren, is, dat men u arresteert.

— Hoe, zou men het wagen een man, die in 's konings dienst is, te arresteeren?

— Och wat, heeft men met Athos soms consideratie gebruikt? Jongeman, heb vertrouwen in iemand, die zoowat dertig jaar aan het hof verkeert: wieg u niet in slaap met de overtuiging, veilig te zijn, of ge zijt verloren. Als men twist met u zoekt, ontwijk dien, al was uw tegenstander een kind van tien jaar; als men u aanvalt, bij dag of bij nacht, trek u zonder schaamte terug; als ge een brug overgaat, voel dan of de planken u wel houden; als ge voorbij een huis komt, dat men bezig is te bouwen, kijk dan omhoog of er geen steen op uw hoofd kan vallen; indien ge laat thuiskomt, laat u dan volgen door uw lakei en zorg dat hij gewapend is, althans, als ge op hem kunt rekenen. Wantrouw iedereen, uw vriend, uw broeder, uw minnares.... ja, vooral uw minnares!

D'Artagnan bloosde.

— Mijn minnares, herhaalde hij werktuigelijk, waarom haar eerder dan iemand anders?

— Omdat dit het middel is, dat de kardinaal als het meest

beproefd kent. Een vrouw verkoopt haar minnaar voor tien goudstukken, denk maar aan Delilah. Ge kent de Schrift toch wel?

D'Artagnan dacht aan het rendez-vous, dat hij dien avond zou hebben met mevrouw Bonacieux, doch wij moeten tot lof van onzen held zeggen, dat de slechte opinie van den heer Tréville over de vrouwen in het algemeen hem niet den minsten argwaan tegen zijn aangebedene inboezemde.

— A propos, hernam Tréville, wat is er van uw drie vrienden geworden?

— Ik wilde u juist vragen, of u geen tijding van hen hebt ontvangen.

— Geen enkele, mijnheer.

— Ik heb hen onderweg moeten achterlaten: Porthos heeft zich te Chantilly een duel op den hals gehaald, Aramis te Crèvecoeur een kogel in den schouder en Athos te Amiens een beschuldiging van valschemunterij op het lijf!

— Zie eens aan! riep Tréville. En hoe zijt ge zelf ontkomen?

— Door een wonder, mijnheer, weliswaar met een wond in de borst, doch in ruil daarvoor heb ik graaf de Wardes op den weg bij Calais aan den grond gespietst als een vlinder op het behang!

— Nog fraaier! De Wardes, de dienaar van den kardinaal, de neef van Rochefort! Wacht eens, vriend, daar schiet me iets te binnen.

— Wel, mijnheer?

— In uw plaats zou ik iets heel verstandigs weten te doen.

— Wat dan?

— Terwijl Zijne Eminentie u te Parijs zoekt, zou ik, als ik u was, met stillen trom naar Picardië vertrekken om mijn drie vrienden te zoeken. Die kleine attentie hebben zij waarlijk wel aan u verdiend!

— Uw raad is uitstekend, mijnheer. Morgen zal ik vertrekken.

— Morgen? En waarom niet vanavond?

— Vanavond moet ik voor een zaak, die geen uitstel kan lijden, te Parijs blijven, mijnheer.

— O, o, jongeman, zeker een liefdesgeschiedenis! Wees voorzichtig, ik herhaal het u: het is de vrouw, die ons te allen tijde in het verderf heeft gestort, en die ons, zoolang wij bestaan, in het verderf zal blijven storten. Wees verstandig en vertrek vanavond.

— Onmogelijk, mijnheer!

— Hebt ge uw woord gegeven?

— Ja, mijnheer.

— Dan is het iets anders, maar beloof mij, dat ge, indien ge tenminste vannacht niet gedood wordt, morgenochtend zult vertrekken.

— Ik beloof het u.

— Heb je geld noodig?

— Ik heb nog vijftig goudstukken. Meer zal ik niet noodig hebben.

— Maar uw vrienden?

— Ook zij zullen voldoende hebben. Wij hebben Parijs verlaten met ieder vijfenzeventig goudstukken op zak.

— Zal ik u nog weerzien voor uw vertrek?

— Ik denk het niet, mijnheer, of er moest iets bijzonder gebeuren.

— Goede reis, dan!

— Dank u, mijnheer.

En d'Artagnan nam afscheid van den heer de Tréville, meer dan ooit ontroerd door diens werkelijk vaderlijke bezorgdheid voor de musketiers.

Hij ging achtereenvolgens bij Athos, Porthos en Aramis langs, doch hij trof geen der drie thuis. Hun lakeien waren eveneens afwezig en van geen der vermisten was eenige tijding gekomen. Nu had hij wel naar hen kunnen informeeren bij hun minnaressen, doch hij kende noch die van Porthos, noch die van Aramis, en wat Athos betreft, die bezat er geen.

Bij het hoofdkwartier gekomen, wierp hij een blik in de stallen. Drie van zijn vier paarden waren reeds aangekomen

en Planchet, die totaal verbluft was, had al twee daarvan geroskamd.

— O mijnheer, riep de knecht uit, op d'Artagnan toesnellend, wat ben ik blij, dat ik u zie!

— Waarom, Planchet? vroeg de jongeman.

— Vertrouwt u mijnheer Bonacieux, onzen huisheer?

— Ik? Neen, niet in het minst.

— Groot gelijk, mijnheer!

— Maar waarom vroeg je dat?

— Omdat ik op hem gelet heb, terwijl hij met u stond te praten. O mijnheer, zijn gezicht is wel driemaal van kleur veranderd!

— Och kom!

— U hebt er niet op gelet, mijnheer, omdat u vervuld was van den brief, dien u hebt ontvangen, maar ik, toch al niet op mijn gemak over de rare manier, waarop die brief is binnengetooverd, heb zijn gezicht geen seconde uit het oog verloren.

— En hoe vond je het dan?

— Verraderlijk, mijnheer.

— Werkelijk?

— Ja, en wat meer zegt: nauwelijks was u om den hoek verdwenen, of mijnheer Bonacieux nam zijn hoed, sloot zijn deur en snelde weg langs de overzijde van de straat.

— Je hebt gelijk, Planchet, dat alles komt mij verdacht voor, doch wees maar niet bang: hij krijgt zijn huur betaald voordat alles is opgehelderd.

— U maakt gekhleid, mijnheer, doch u zult wel zien!

— Och kom, Planchet, alles zal komen zooals het komen moet.

— Ziet u dan niet van die wandeling vanavond af, mijnheer?

— Integendeel, Planchet! Hoe verstoorder ik op den heer Bonacieux ben, met des te meer genoegen zal ik mij begeven naar het afspraakje, waartoe ik in dien veelbesproken brief ben uitgenoodigd.

— Als mijnheer dan beslist wil....

— Mijn besluit is onverzettelijk, vriend! Denk er dus aan,

dat je om negen uur hier aan het hoofdkwartier gereed staat. Ik zal je komen halen.

Planchet, wel inziende, dat zijn meester niet van diens plannen was af te brengen, slaakte een diepen zucht en begon het derde paard te roskammen. D'Artagnan, die in zijn hart een zeer voorzichtig jongmensch was, keerde niet naar zijn verlaten woning terug, doch begaf zich naar den Gasconschen priester, die hem en zijn vrienden in den tijd van nood op een ontbijt met chocolade had onthaald, om bij dezen het middagmaal te gaan nuttigen.

XXIV.

HET PAVILJOEN.

Om negen uur begaf d'Artagnan zich naar het hoofdkwartier, waar hij Planchet gewapend aantrof. Het vierde paard was inmiddels aangekomen.

Planchet was voorzien van zijn karabijn en een pistool. D'Artagnan had zijn degen en stak twee pistolen in zijn gordel; hierop stegen beiden te paard en reden zonder gedruisch weg. Het was volkomen duister en niemand had hen zien weggaan. D'Artagnan reed voorop en Planchet volgde op tien pas afstands.

D'Artagnan volgde de kaden, reed door de Porte de la Conférence en sloeg den prachtigen weg in naar St. Cloud, die toen nog veel fraaier was dan tegenwoordig.

Zoolang zij nog in de stad waren, handhaafde Planchet den eerbiedigen afstand, dien hij zichzelf had voorgeschreven, doch naarmate de weg donkerder en eenzamer begon te worden, verkortte hij van lieverlede den afstand, zoodat, toen zij in het Bois de Boulogne waren gekomen, hij zoo ongemerkt naast zijn meester was komen rijden. Wij willen niet ontveinzen, dat het geritsel in de hooge boomen en het bleeke schijnsel der maan op de sombere kreupelboschjes Planchet steeds onrustiger maakten. D'Artagnan bemerkte, dat er bij zijn knecht iets ongewoons omging.

— Wel, mijnheer Planchet, vroeg hij schertsend, wat deert u?

— Vindt u niet, mijnheer, dat bosschen op kerken lijken?

— Waarom, Planchet?

— Omdat men er, evenals in een kerk, niet hardop durft praten.

— Waarom durf je dat dan niet, Planchet? Ben je soms bang?

— Bang, dat men mij verstaan zal.

— Bang, dat men je verstaan zal? Ons gesprek mag anders best gehoord worden, waarde Planchet!

— O mijnheer, hernam Planchet, terugkeerend tot zijn oorspronkelijken gedachtengang, wat heeft die mijnheer Bonacieux toch iets valsch' in zijn oogen en iets onaangenaams om zijn mond!

— Voor den drommel, hoe kom je ineens bij dien Bonacieux?

— Och mijnheer, men denkt wat men denken moet en niet wat men denken wil!

— Omdat je een lafaard bent, Planchet.

— Mijnheer, laten wij lafheid niet verwisselen met voorzichtigheid. Het laatste is een deugd.

— En jij bent deugdzaam, is het niet, Planchet?

— O mijnheer, is dat niet de loop van een musket, daarginds? Zullen wij het hoofd buigen?

— Zoowaar, mompelde d'Artagnan, wien de waarschuwingen van den heer de Tréville te binnen schoten. Zoowaar, die snaak maakt mij op het laatst ook bang!

En hij liet zijn paard draven.

Planchet volgde zijn meester als ware hij diens schaduw, en draafde vlak naast hem voort.

— Blijven we zoo den heelen nacht doorrijden, mijnheer? vroeg hij.

— Neen Planchet, jij althans bent waar je wezen moet.

— Ik? En u dan, mijnheer?

— Ik ga nog een eindje verder.

— En laat u me hier alleen, mijnheer?

— Ben je bang, Planchet?

— Neen, maar ik wil mijnheer alleen doen opmerken, dat het een zeer koude nacht is, dat de kou rheumatiek veroorzaakt en dat een rheumatische lakei maar een armzalig dienaar is, vooral voor zulk een ondernemend meester als de mijne!

— Welnu, als je het koud hebt, kun je een van de herbergen binnengaan, die je daarginds ziet, en mij morgenochtend om zes uur voor de deur opwachten.

— Mijnheer, ik heb naar behooren het goudstuk verteerd, dat u mij vanochtend hebt gegeven, zoodat ik geen stuiver over heb, om mij tegen de koude te beschermen!

— Hier is een goudstuk. Tot morgen.

D'Artagnan steeg van zijn paard, wierp de teugels om den arm van Planchet, hulde zich in zijn mantel en verdween in de duisternis.

— Hemeltjelief, wat heb ik het koud, riep Planchet uit, zoodra zijn meester aan zijn blikken was onttrokken. En vol haast, om zich te gaan verwarmen, spoedde hij zich naar de deur van een huis, dat alle kenmerken van een voorstadsherberg vertoonde.

Inmiddels vervolgde d'Artagnan, die een zijpad was ingeslagen, zijn weg en bereikte St. Cloud; doch in plaats, dat hij den grooten weg volgde, liep hij achter het kasteel om door een nauw steegje en stond weldra tegenover het bedoelde paviljoen. Een groote muur, aan welks hoek het paviljoen was gebouwd, liep langs de eene zijde; de andere bestond uit een haag, die een tuin omheinde, waarin een schamele hut stond.

Hij was nu op de plaats van samenkomst, en daar men hem niet gevraagd had, zijn tegenwoordigheid door een teeken aan te kondigen, bleef hij staan wachten.

Geen enkel geluid deed zich hooren; het leek wel of de plek honderd uren van de hoofdstad verwijderd lag. D'Artagnan leunde tegen de haag, nadat hij een blik achter zich had geworpen. De haag, de tuin, de hut, alles was in volslagen duisternis gehuld en daarachter sliep Parijs, een wijde, gapende

uitgestrektheid, waarin enkele lichtpunten gloeiden, als sombere sterren van de hel.

Voor d'Artagnan echter nam alles een liefelijken vorm aan, en de duisternis scheen hem doorzichtig toe. Het uur van samenkomst zou dadelijk slaan!

Inderdaad liet, na enkele oogenblikken, de belfort van St. Cloud tien slagen neerdalen uit haar gapenden, brullenden muil.

Er was iets lugubers in deze bronzen stem, die weeklaagde in den nacht.

D'Artagnan vestigde den blik op het kleine paviljoen, waarvan alle ramen gesloten waren, behalve één enkel op de eerste verdieping.

Door dit venster blonk een zacht licht, dat het trillende loover van twee of drie linden in het park verzilverde. Ongetwijfeld wachtte hem achter dit zoo fraai verlichte venster de mooie mevrouw Bonacieux.

Vervuld van die heerlijke gedachte, bleef d'Artagnan zonder het minste ongeduld nog een half uur wachten, de oogen voortdurend gericht op het bevallige gebouwtje, waarvan hij juist genoeg kon zien, namelijk een fraai verguld plafond, om de overige pracht te vermoeden.

De klok van St. Cloud sloeg half elf.

Dit keer voelde d'Artagnan een rilling door zijn leden gaan. "Misschien de koude", dacht hij, trachtend deze moreele depressie voor te stellen als een lichamelijke.

Eensklaps vroeg hij zich af, of hij wellicht verkeerd gelezen had en het rendez-vous wel inderdaad op tien uur was gesteld.

Hij liep op het venster toe en herlas in het schijnsel van het naar buiten schijnende licht den brief. Hij had zich volstrekt niet vergist: er stond wel degelijk tien uur.

Nu nam hij zijn post weer in, allengs ongerust wordend over de stilte en de eenzaamheid.

Het sloeg elf uur.

D'Artagnan begon nu werkelijk in ernst te vreezen, dat mevrouw Bonacieux iets was overkomen.

Hij klapte driemaal in de handen, het gewone signaal tusschen geliefden, doch niemand antwoordde, zelfs de echo niet.

Met zekere spijt vroeg hij zich af of de jonge vrouw misschien onder het wachten in slaap was gevallen.

Hij trad op den muur toe en trachtte dien te beklimmen, doch de muur was versch gekalkt, zoodat hij er tevergeefs zijn nagels op brak.

Op dit oogenblik ontwaarde hij de boomen, die door het licht verzilverd werden. Op een dier vooruitstekende takken, dacht hij, zou ik goed in het paviljoen kunnen binnenkijken.

De boom was makkelijk te beklimmen. Buitendien was d'Artagnan pas twintig en herinnerde hij zich zijn schooltijd nog goed. In een wip was hij midden in den boom en drongen zijn oogen door de fijne ruiten het paviljoen binnen.

Het was iets zeer vreemds, dat d'Artagnan aanschouwde, en het deed hem sidderen van het hoofd tot de voeten. Het zachte lamplicht bescheen een tooneel van de vreeselijkste verwarring: een der vensterruiten was gebroken, de kamerdeur was ingetrapt en hing scheef in haar scharnieren; een tafel, die blijkbaar met een uitgezocht souper was bedekt geweest, lag op den grond, de flesschen waren in scherven, vruchten zwierven vertrapt over den vloer; alles in de kamer getuigde van een heftige, wanhopige worsteling. Zelfs meende d'Artagnan in het midden van dien chaos flarden van kleeren en bloedvlekken op het tafellaken te ontdekken.

Zijn hart bonsde en hij liet zich op straat glijden, vastbesloten te gaan zien of er niet meer sporen van gewelddadigheid waren. Het teere zachte licht straalde nog altijd in de nachtelijke rust. Nu zag d'Artagnan iets wat hij nog niet had opgemerkt: de grond vertoonde sporen van mannenlaarzen en paardenhoeven. Verder waren er wagensporen in den rullen grond; de sporen kwamen uit Parijs, hielden even op voor het paviljoen en keerden naar Parijs terug.

Einde van het eerste deel.